

CONSILIUL CULTURII
ȘI EDUCAȚIEI SOCIALISTE
INSTITUTUL DE CERCETĂRI
ETNOLOGICE ȘI DIALECTOLOGICE

SERIA II TEXTE ȘI GLOSARE, 6

TEXTE
DIALECTALE
ȘI GLOSAR
BISTRITA—
NĂSĂUD

PUBLICATE DE
MARIA MARIN și MARILENA TIUGAN

1987

Volumul **TEXTE DIALECTALE ȘI GLOSAR, BISTRITA-NA-
SAUD**, a fost elaborat în cadrul Sectorului de dialectologie al
Institutului de cercetări etnologice și dialectologice

**CONSILIUL CULTURII ȘI EDUCAȚIEI SOCIALISTE
INSTITUTUL DE CERCETĂRI
ETNOLOGICE ȘI DIALECTOLOGICE**

SERIA II

TEXTE ȘI GLOSARE, 6

**TEXTE DIALECTALE ȘI GLOSAR
BISTRIȚA-NĂSĂUD**

**PUBLICATE DE
MARIA MARIN și MARILENA TIUGAN**

1987

B I S T R I Ţ A - N Ă S Ă U D
T E X T E D I A L E C T A L E Ş I G L O S A R

C U P R I N S

Prefață..... VII-XVIII

Harta localităților anchetate..... XIX

Lista localităților, a informatorilor și a siglelor... XX-XXII

Transcrierea fonetică.....XXIII-XXXI

TEXTE.....1-228

TIHA BÎRGĂULUI.....1-37

cîne¹pă,2; îmblă¹ lup¹ĉ,7; și o pl¹ecăt oile¹ cu căpre¹ cu tă¹,8;
ham¹ fo bătrî¹nă cîn m-a^m măritat¹,10; fînu¹,18; ier¹am băle¹t așa¹ de
vō...șe¹să aⁿ,22; porcu¹,27; a mnei¹ ĩ/ to¹ la do¹ctoru g-am dus...
30; col¹șă,32; pită¹,32; f¹ata b¹abi și f¹ata mo¹șul¹ĭ,34.

MAIERU.....39-87

grîu¹,40; mai¹ dai și cîte¹ de ũⁿ hot¹,44; [Lucrul la pădure] 45;
c¹asa v¹ee¹,47; oile¹,52; [Mîncăruri] ,60; cîne¹pa,61; lîna¹,62;
pi la noi¹ să fac așa¹ n¹un¹țile,63; atîta m-an¹ sp¹ărie¹ de rău¹,66;
o s¹ărit fer¹ea¹ta din țî¹țîn¹,68; ĩera¹...ă¹șa-ntr-o no¹opt¹e,72;
am...v¹ădu¹ că-n¹șepe o vr¹e¹me gre¹,75; [Porcul] ,76; cu oile¹,78;
n¹un¹ta,80; z¹ăstre¹ă,85; îm păd¹ure,86.

SUPLAI (com.Zagra).....39-146

o ur¹șo¹ie cu doi pui¹,90; așa¹ m-an¹ sp¹ărie¹ d¹-ă fos să fiu¹ ĩe-
om,91; hă¹d bătrî¹nuc-am în¹tră¹ la ș¹ulă,92; o vin¹it ¹ă t¹ăh¹ar¹
sat,95; n-o cun¹at,97; strîg¹ăm lă¹ptil¹ă,100; mai¹ dăsc¹intă și
de di¹ot¹,102; dîg¹ de gînd¹ăc,103; dî¹nile,104; m¹ăla¹ju,108; z¹ocu
să fă¹șe¹ aș¹e,109; pă s¹ărbăt¹or¹,112; m-an¹ sp¹ăria¹ rău¹,113; u¹oile,
115; cîne¹pa,120; [Lîna] ,124; n¹un¹ță,125; e¹ea-¹ă nîdă bîzga¹ne,
131; porcu¹,133; ap-o fost h¹un¹ă,136; z¹ăma de barab¹oi¹,139; cu

VI

uoile, 139; merem ā... znēurā ș-a mūrîē, 140; la căpālît, 141;
[Cum spală rufe], 141; o fost odată un vîj ș-o babă, 142.

CHIUZA.....147-173
cāsîle, 148; tîrgurîle, 150; uoile, 151; cam așa ierā obișēiu, 153;
cu nuntā sî fāsē așā, 155; [Porcul], 158; cîn o fost inundāția,
159; colēșā, 160; iō-am fo nāscūt, 160; pōrcu, 162; cu căi, 164;
inundāția, 166; cu sâpā...în tîr/șî cu legūne, 168; d'-a hopîcu
șî-η cās, 170; iōn țarîle, 171.

MONOR.....175-209
cu lăturēn, 176; grîu, 181; uoile mēlē, 184; c-așā ērā atunēa,
188; cînepă, 191; nu-z da lăptîle, 192; șî niņzē, 193; doi lupc,
194; n'-an loō veșîna, 195; pită noî i zîșem, 199; șî tãîșe pōr-
cu, 200; ierān tînere șî noi, 203; sâ fāsē zamă, 204; îņ șădîțo-
re, 205; cîn șērā sîngūrzu, 206; la mîijît, 207; s-ō-necāt oî
fișūr, 208; ș-am pōicat îņ cap, 209.

REBRA.....211-228
uoile, 212; m-o apucat o vrēme, 215; ūrsu, 215; pōrc, 216; sâ
fāsē bere, 218; uoile, 219; de cîte ori s-o-ntîmplât!, 222; as-
ta-î lucrārea...la padūre, 224; cînepa, 226; mî-o spus tînu o
povēște, 227; lupci, 227.

x x

x

GLOSAR.....229-323
Lista lucrărilor de referință și a abrevierilor utilizate
în glosar.....230-237
Indice tematic.....324-326

PREFATĂ

Sectorul de Dialectologie al Institutului de Cercetări Etnologice și Dialectologice are în centrul preocupărilor sale, pe lângă elaborarea de atlase lingvistice regionale, îmbogățirea continuă a "muzeului sonor" al graiurilor și dialectelor românești cunoscut sub denumirea de Arhiva Fonogramică a Limbii Române (AFLR), acțiune inaugurată cu ani în urmă de către fostul Centru de Cercetări Fonetice și Dialectale al Academiei R.S. România.¹ Necesitatea culegerii cât mai grabnice de material ilustrativ pentru variantele regionale ale limbii a devenit cu atât mai stringentă cu cât acțiunea nivelatoare a limbii române standard, exercitată asupra graiurilor din toate zonele țării, se manifestă, cu o rapiditate sporită, asupra tuturor generațiilor și categoriilor de vorbitori. Chestiunea se pune cu atât mai mult în zonele în care procesul de industrializare cunoaște în ultimii ani un ritm nemiintâlnit pînă acum.

În această categorie se înscrie și județul Bistrița-Năsăud, care, din punct de vedere industrial, se înscria, pînă acum 10-15 ani, între județele considerate rămase în urmă.

Pe de altă parte, județul Bistrița-Năsăud reprezintă o zonă importantă pentru istoria limbii și a culturii românești în general.

Pornind de la aceste considerente, precum și avînd în vedere faptul că AFLR nu dispunea de texte culese din această zonă, un

1. Pentru începuturile AFLR, vezi V. Șuteu, Arhiva fonogramică a limbii române, în FD, I (1958), p. 211-219.

VIII

colectiv de cercetători din sectorul amintit¹ a întreprins, în anii 1974-1976, o culegere de material dialectal din șase localități din județul Bistrița-Năsăud. Materialul a fost cules, pe bandă de magnetofon, după metodele și principiile culegerilor dialectale de tip AFLR².

R e ț e a u a. În alegerea punctelor de anchetă am avut în vedere, pe de o parte, cuprinderea unei arii cât mai întinse din județul Bistrița-Năsăud, pe de altă parte, înglobarea unor localități cât mai reprezentative pentru graiul din această parte a țării și, în sfârșit, evitarea, pe cât posibil, a localităților cercetate anterior de alți specialiști³, astfel încât, prin cercetarea noastră, să contribuim totodată la lărgirea și adîncirea cunoștințelor asupra graiului din Bistrița-Năsăud. Textele au fost culese, în cursul a două deplasări pe teren, din localitățile: Tiha Birgăului, Maieru, Suplai (com. Zagra), Chiuza, Monor - iunie 1974;

1. La aceste anchete au participat: Costin Bratu, Maria Marin, Bogdan Marinescu, Ioana Nechița și Marilena Tiugan.
2. Referitor la metodele și principiile anchetelor de tip AFLR, vezi TD. Olt., p. XVIII-XXI și TDM, I, p. XIII-XIV.
3. Avem în vedere cercetările efectuate pentru ALR I, II, monografiile unor localități sau microzone din județ și culegerile de texte dialectal-folclorice publicate de Cicerone Teodorescu, Ecaterina Țenescu, D. Șandru, Em. Petrovici, G. Istrate și A. Turculeț (vezi bibliografia din lucrările G. Istrate, A. Turculeț, Cercetări dialectale în județul Bistrița-Năsăud, în FD, VII (1971), p. 189 și urm. și Vasile Țăra, Graiul de pe Valea superioară a Șieului (Transilvania). Rezumatul tezei de doctorat, Timișoara, 1975, p. 1.

Rebra - iunie 1975¹.

Aria cercetată de noi se încadrează între zonele de vechi românism; localitățile anchetate, cu excepția Suplaiului, sînt atestate documentar înainte de 1500. Ocupațiile de bază ale locuitorilor sînt agricultura și păstoritul agricol (cu stîna la munte), ambele practicate din cele mai vechi timpuri și în cadrul cărora se păstrează anumite obiceiuri tradiționale, specific românești, cum ar fi cununa la secerat, însîmbratul oilor; tipul de păstorit se oglindește în terminologia domeniului respectiv, din care amintim doar verbul a tîrli "a îngrișa un teren (agricol) așezînd tîrle pe el".

Cele două ocupații explică, în mare parte, păstrarea, în plan lingvistic, a unității și a unor elemente structurale de limbă veche².

Lucrul la pădure este practicat, de asemenea, mai ales de către bărbații de vîrstă medie din Maieru (angajați sezonier la bazele forestiere din zona Rodnei). Cu excepția tinerilor, care fie că sînt plecați la școli, fie că lucrează la diferite întreprinderi din Bistrița și Beclean sau în cadrul stațiunii balneo-climaterice Sîngeorz-Băi, populația satelor cercetate este stabilă, ocupațiile amintite fiindu-le singura sursă de venit.

O altă trăsătură caracteristică zonei anchetate este păstrarea, în toate ocaziile, a portului tradițional.

1. În anul 1976 s-a efectuat o anchetă de verificare, prin care s-a urmărit completarea și lămurirea unor probleme de glosar. Datele referitoare la localități corespund situației existente în perioada efectuării anchetelor.

2. Cf. și Vasile Țâra, lucr.cit., p.4.

X

T i h a (atestată documentar pentru prima dată în 1386) este aşezată pe Valea Bîrgăului şi pe şoseaua naţională Bistriţa-Vatra Dornei, la aproximativ 12 km de reşedinţa de judeţ. Pășunile şi fîneţele aflîndu-se la poalele Munţilor Bîrgăului, în timpul verii (lunile iulie-august),majoritatea locuitorilor se mută la colibe din deal,de unde vin în sat,uneori,sîmbăta şi,adesea,doar spre toamnă,după ce termină cositul şi strînsul fînului; în cursul săptămîinii rămîn în vatra satului numai bătrîni şi copii.

M a i e r u (prima atestare în 1440) este sat mare,aşezat pe Valea Someşului Mare, pe şoseaua şi calea ferată Năsăud-Sîngeorz-Băi-Rodna,la 6-7 km de Rodna. Existenţa unei tradiţii culturale bogate şi conştiinţa importanţei localităţii în plan spiritual (aici a trăit o vreme şi a creat Liviu Rebreanu²,în sat există un valoros muzeu) se fac simţite în modul de a gîndi şi în mîndria cu care măiereni (ca şi năsăudenii în general) îşi păstrează portul şi graiul şi se comportă în toate împrejurările. O altă caracteristică,de data aceasta demografică,este numărul mare de copii din fiecare familie (Maieru se situează,din acest punct de vedere,pe primul loc în judeţ şi ocupă un loc fruntaş chiar la nivelul ţării).

S u p l a i (com.Zagra) (prima atestare în 1695) este aşezat la poalele Țibleşului,într-o zonă foarte pitorească. Lipsa unor mijloace de comunicaţie curentă cu vreun oraş (spre şi dinspre Năsăud există o singură cursă locală pe zi),poziţia geografică şi ocupaţia absolut preponderentă - oieritul - sînt elementele caracteristice

1. Pentru vechimea atestărilor documentare ale localităţilor anchetate,vezi Coriolan Suciu,Dicţionar istoric al localităţilor din Transilvania,Bucureşti, vol.I,A-N,[1967],vol.II,O-Z,[1968].
2. Vezi Gavril Scridon,Liviu Rebreanu între "oameni de pe Someş",Bistriţa,1976.

prin care satul se încadrează în rîndul localităților izolate tipice. Acest lucru se resimte evident în obiceiurile și graiul local.

C h i u z a (prima atestare în 1292) este situată în zona de vest a județului, pe Valea Someșului și pe șoseaua Năsăud-Eeclean.

M o n o r (prima atestare în 1319) este sat mare, situat în sud-estul județului, pe Valea Șieului și pe șoseaua Bistrița-Reghin. Localitatea este foarte bogată în obiceiuri și tradiții locale, între care amintim lăturenitul.

R e b r a (prima atestare în 1440) este situat pe valea râului cu același nume, la est de Năsăud, pe șoseaua care leagă acest oraș de Sîngeorz-Băi.

Ordinea localităților în volum este ordinea cronologică a culegerilor.

I n f o r m a t o r i i au fost aleși după principiile general respectate în culegerile efectuate pentru AFLR; în fiecare localitate au fost anchetate 6-10 persoane de ambe sexe și de vîrstă între 10-85 de ani, originare din localitate, cu maximum șapte clase, avînd drept ocupații creșterea vitelor și agricultura. După criteriile de vîrstă și sex, informatorii au fost notați cu siglele obișnuite în celelalte volume de texte publicate de sectorul de Dialectologie¹.

M a t e r i a l u l cules a fost selectat pentru transcriere în funcție de cîteva criterii, identice, în linii mari, cu cele respectate în alte lucrări de acest fel². Avînd în vedere trăsăturile specifice zonei (ocupațiile, bogăția obiceiurilor), din categoria textelor tematice, comparabile, au fost transcrise, din fiecare localitate

1. Vezi FD. Olt., p. XIX.

2. Vezi Cornelia Coșuț, Magdalena Vulpe, Graiul din zona "Porțile de Fier", I, Texte. Sintaxă, București, 1973, p. XIX. (Vezi Lista..., unde sînt cuprinși toți informatorii, inclusiv cei de la care nu s-au transcris texte).

XII

te, texte despre oierit, despre nuntă, despre diverse obiceiuri etc. Dată fiind, însă, marea importanță a textelor libere pentru cercetările de sintaxă, stilistică, psihologie, sociologie etc., au fost înregistrate și transcrise, de asemenea, un număr mare de texte cuprinzând amintiri și întâmplări din viața informatorilor sau diverse alte discuții libere.

Notarea textelor a avut în vedere redarea cât mai fidelă a tuturor elementelor lingvistice și paralingvistice specifice vorbirii.

Textele au fost selectate și transcrise după cum urmează:

Suplai, Chiuza, Rebra de Maria Marin, Fiha Birgăului, Maieru de Marilena Tiugan. După transcriere, autorii au efectuat în comun o verificare amănunțită a tuturor textelor transcrise.

Volumul a fost elaborat în întregime între anii 1974-1976.

În formă inițială, volumul conținea un studiu lingvistic vizând descrierea graiului cercetat. Întrucât, între anii 1975-1979, au apărut două lucrări fundamentale¹, datorate lui Vasile Țâra, asupra zonei Bistrița-Năsăud, nu considerăm necesar să dăm o nouă descriere a aceluiași grai în volumul de față; studiile elaborate de V. Țâra au impus teza existenței unui tip dialectal transilvănean, idee susținută și de noi încă din 1975.

Așadar, ne raliem poziției teoretice expuse și temeinic argumentate (printr-o remarcabilă cunoaștere a zonei și a bibliografiei de specialitate) de V. Țâra în problema atât de controversată a locului graiurilor cercetate în structura dialectală a dacoromânei.

1. Vezi Vasile Țâra, lucr.cit.; idem, Graiul din nord-estul Transilvaniei, în "Anuarul Institutului de Cercetări Etnologice și Dialectologice", Seria A, 1, 1979, p.347-356.

Volumul de față oferă cititorului interesat argumentul fundamental: ilustrarea modului de funcționare a sistemului lingvistic al graiului studiat, manifestarea particularităților lui specifice în vorbire.

G l o s a r u l inclus în lucrarea de față cuprinde elemente lexicale caracteristice graiului din Bistrița-Năsăud și a fost întocmit pe baza textelor culese din localitățile amintite și a completărilor obținute în ancheta suplimentară din anul 1976. Ancheta suplimentară s-a efectuat cu un chestionar special cuprinzând termeni atestați într-un singur punct și pe cei a căror definiție a ridicat probleme de ordin semantic sau formal și s-a făcut în localitățile Tiha Bîrgăului, Maieru și Suplai. Cu această ocazie, așa cum era de așteptat, s-au înregistrat o serie de elemente lexicale noi, care au fost introduse, de asemenea, în glosar. Întrucât o parte din aceste cuvinte, ca și unele atestări suplimentare ale termenilor din chestionarul special au fost obținute de la informatori diferiți de cei din prima anchetă, dar care au putut fi încadrați într-una dintre categoriile de vîrstă stabilite pentru AFLR, s-a folosit același sistem de sigle, la care s-a adăugat un asterisc (*).

S e l e c t a r e a m a t e r i a l u l u i inclus în glosar s-a făcut, în mare parte, după principiile care au stat la baza alcătuirii Glosarului dialectal.Oltenia¹.

Glosarul elementelor lexicale din Bistrița-Năsăud a fost conceput, pe de o parte, ca un inventar al termenilor regionali înregistrați de noi în localitățile cercetate și, pe de altă parte, ca

1. Vezi Prefața la Glosar dialectal.Oltenia, București, 1967, p.V-VII.

XIV

un instrument de lucru indispensabil abordării textelor transcrise în acest volum. Ca urmare a acestor deziderate, au fost omiși din glosar numai termenii regionali care sînt atestați ca specifici Transilvaniei în cel puțin două dintre dicționarele limbii române considerate de noi ca lucrări de referință (vezi Lista cu siglele lucrărilor de referință). Așadar, glosarul cuprinde:

1. cuvinte, sensuri, locuțiuni și expresii neatestate de dicționarele limbii române, de ex.: bîrsácîn, bîzgár, durlău, hőpote, limpezás, moșcotíri, ortácă, pócă, scufundós, slăduítă, zăbre; cimpóuri, covátă, degerátúră, lăturéni, múche, ponór; de áltă dátă, de-a-n drept, în orice fel; îi veneá de-a bine, am dat de véste;

2. termeni neatestați de dicționarele consultate, dar semnalăți în alte lucrări lexicografice (glosare regionale, liste de cuvinte) consacrate graiurilor transilvănene¹, de ex.: aronít, blid, curáf, gurét, pom, pomíte, póstă, pripoáne, sin, sîlvoítă, tîná, țírái;

3. cuvinte și sensuri atestate în dicționare:

a. învechite (înv.) sau arhaice (arh.), de ex.: a, arínă, búcin, ceárcă, scáunul, spárie, uspăt, vers;

b. dialectale (dial.) sau regionale (reg.) fără precizarea ariei de răspîndire, de ex.: minosí, slánă;

c. rare (rar), de ex.: aitúră, désset;

d. specifice altor graiuri, în afara Transilvaniei (Ban., Mold., Olten. etc.), de ex.: astáră, ciobóte, coștiúg, rázlógi, sărúnile, strungás, sfárá, tuleán;

e. specifice unei anumite zone, de obicei restrînse, a Tran-

1. S-au considerat graiuri transilvănene idiomurile vorbite în zona intracarpatică, deci cele care nu se încadrează în nici unul din subdialectele dacoromânei, conform repartiției dialectale propuse de Em. Petrovici în Repartiția dialectală a dacoromânei pe baza ALR, în LR, III (1954), 5, p. 5-17.

silvaniei (Bran, pe Mureș, în jud. Ciuc etc.), de ex.: áltu, boáctăr, carímb, mesăláu, mocrínă, pătură. În această categorie au fost incluși și termenii despre a căror răspîndire se fac următoarele mențiuni: "prin Transilvania", "prin nordul Transilvaniei", "Transilvania de vest", precum și cei care sînt atestați într-un singur dicționar ca specifici Transilvaniei;

f. specifice numai zonei Năsăudului, de ex.: arăstuiá, bón-dră, cățím, încínii;

g. fără vreo mențiune specială, dar ale căror citate ilustrative aparțin exclusiv limbii vechi sau unei zone dialectale foarte restrînse, de ex.: candíľă, călári, chélne, colomídă, comínác;

h. cu accent diferit de cel întîlnit în zona cercetată, de ex.: jintíță, preót, tópilă, tráctor;

i. derivate prin procedee de prefixare diferite de cele înregistrate în aria studiată de noi, de ex.: înconvínși, înfrămîntám, cárcă, gurzeá, proáșcă.

În ceea ce privește redactarea articolelor din glosar, s-a respectat, de asemenea, tehnica generală din Glosarul dialectal.Oltenia¹.

Astfel, fiecare articol este format, în principiu, din patru alineate:

A. cuvîntul titlu, indicațiile gramaticale, siglele localităților și ale informatorilor, sensul, citatele ilustrative, sinonimele;

B. alte forme gramaticale înregistrate;

1. Vezi Glosar dialectal.Oltenia, p.VII-XI.

XVI

C. variantele fonetice și morfologice;

D. trimiterile la lucrările de referință.

Fac excepție de la acest principiu termenii cu două sau mai multe sensuri, în cazul cărora s-a creat câte un alineat nou pentru fiecare sens.

A.1. Cuvîntul titlu este redat în formă literarizată, cu indicarea accentului. Literarizarea s-a făcut ținînd seamă de corespondențele cu limba literară ale particularităților fonetice din graiul studiat. De ex.: amni¹j¹aste literarizat amij¹este, bort¹o¹să - borto¹o¹să și pl. borto¹o¹ase, bú¹sin - bú¹cin, învr¹ăj¹d¹esc - învr¹ăj¹b¹esc, p¹il¹ú¹z - pil¹ú¹gi. Uneori, operația de literarizare a fost racilitată de faptul că elementul lexical respectiv este înregistrat în dicționare, de exemplu, cuvîntul ô¹mba "numele unui joc de copii, baba-oarba" a fost literarizat chio¹o¹mba, svînd în vedere că, în DA, este atestat ciomb s.v. chiomb. Literarizarea a prezentat dificultăți în două situații:

- a. cînd variantă fonetică înregistrată de noi putea conduce, conform principiului corespondenței fonetice amintit mai sus, la două forme atestate în lucrările de referință. În acest caz, alături de forma literarizată, s-a adăugat (între paranteze rotunde), pentru mai multă exactitate, transcrierea fonetică a variantei înregistrate. De ex.: TEARĂ (t¹ără), atestat sub formele teară și chiară;
- b. cînd termenul nu este atestat și nici nu a putut fi apropiat, ca formă, de un alt cuvînt atestat sau cînd aceste echivalențe nu au fost suficient de concludente. În acest caz s-a procedat la redarea termenului numai în transcriere fonetică. De ex.: ci¹ci¹ri¹ș, t¹úzu, z¹al¹óg, z¹a-

lúz. Au fost încadrate în această categorie și cuvinte ca ĉupărată, ĉupér, a căror literarizare ar fi dus la crearea unor forme hibride de tipul piuperátă, piupér.

S-a urmat, deci, ca termenii să fie redați într-o formă care să reflecte cât mai fidel situația din graiul studiat.

A.2. Glosarea termenului dialectal este, uneori, însoțită de completări care au fost redade, grafic, prin:

- paranteze drepte, înaintea glosării propriu-zise, pentru indicarea subiectului acțiunii sau a noțiunii la care se referă cuvântul, de ex.: spumá, a~vb.inf. M VIIIa [despre lapte sau alt lichid] "a face spumă", pedeástră adj.f. S V [despre sămînța de cînepă] "măruntă, mică la bob";

- paranteze rotunde, în cadrul glosării, pentru indicarea obiectului acțiunii, precum și pentru unele completări și precizări utile înțelegerii sensului, de ex.: hercelám vb.ind.prez.1 pl S V, VIIa, VIIb "pieptănăr, răgilám (cînepa)", mînjește vb.ind.prez.3 sg.R IIa "mijește (la jocurile de copii)", bojgái s.m.pl.M IV "oameni măscăți (la sărbătorile de iarnă)". Parantezele rotunde au fost folosite și pentru glosarea termenilor reprezentînd diminutive ale unor cuvinte regionale care nu figurează în acest glosar, de ex.: gífút s.n. C V; M V, VI* dim.de la gíf ("albie mică") sau care în limba comună au mai multe sensuri, de ex.: punctúțul s.n.art.C VIIb dim.de la punct ("bănuț la ou").

A.3. Citatele ilustrative sînt literarizate, redîndu-se în transcriere fonetică numai cuvîntul sau formele gramaticale ale cuvîntului titlu, de ex.: țălăște vb.ind.prez.3 sg. C II "nimerește". Stăm unul la perete și celălalt să ne țălășcă cu mingea. Cînd ne țălăște,

XVIII

trecem noi și...să-l tălim noi pe el. Când, într-un citat ilustrativ pentru un anumit cuvânt, apar și alți termeni care fac parte din glosar, aceștia au fost scriși spațiat, de ex.: tároste s.m. l° M VIII "persoană care spune orațiile la nuntă". Tároste e cel care spune s t a r o s t e a , știe d e s c î n t a bine.

În încheierea acestor scurte precizări preliminare, ținem să amintim că la reproducerea grafică a textelor a. contribuit orgeta Alexandrina Petrescu, căreia îi mulțumim și pe această cale. Totodată, aducem calde mulțumiri autorităților și informatorilor din fiecare localitate pentru, amabilitatea, sollicitudinea și interesul cu care ne-au ajutat în buna desfășurare a cercetării noastre.

HARTA LOCALITĂȚILOR ANCHETATE

XX

LISTA LOCALITĂȚILOR ANCHETATE, A INFORMATORILOR
ȘI A SIGLELOR (UTILIZATE ÎN GLOSAR)⁴

CHIUZA = C
=====

Cosma Aurica, 11 ani, 5 clase = I
Mălușan Vasile, 12 ani, 5 clase = II
Oprea Elisabeta, 18 ani, 8 clase = III
Rus Valentina, 44 ani, 7 clase = V
Rebrean Ion, 35 ani, 5 clase = VI
Căienar Anuca, 58 ani, 6 clase = VIIa
Binde Teodosia, 64 ani, nu a urmat la școală = VIIb
Căienar Vasile, 60 ani, 7 clase = VIIj.

MAIERU = M

Vranău Luciana, 13 ani, 6 clase = I
Gălușcă Floarea, 18 ani, 7 clase = III
Croitoru Alexandru, 18 ani, 5 clase = IV
Birta Letiția, 37 ani, 2 clase = V
Birta Grigore, 41 ani, 7 clase = VI
Vranău Ion, 42 ani, 7 clase = VI*.
Vranău Augustina, 61 ani, nu a urmat la școală = VII
Vranău Vasile, 69 ani, 2 clase = VIII

MONOR = M_n

Cincea Dănuș, 12 ani, 5 clase = II
Moțoc Anuca, 24 ani, 8 clase = III
Tanco Măriuca, 43 ani, 4 clase = V

⁴În glosar am adoptat, la atestare, ordinea alfabetică pentru localități și ordinea crescătoare pentru informatori.

Neagoș M. Ion, 44 ani, 4 clase = VI
Tanco Ioana, 61 ani, 5 clase = VII
Cismaș Simion, 65 ani, 4 clase = VIIIa
Tanco Dumitru, 64 ani, 6 clase = VIIIb

REBRA = R

Bîrte Iacob, 11 ani, 5 clase = IIa
Bartolomei Viorel, 12 ani, 5 clase = IIB
Cazan Veronica, 19 ani, 8 clase = III
Nate Fevronia, 40 ani, 4 clase = Va
Bîrte Nastasia, 44 ani, nu a urmat la școală = Vb
Bîrte Ion, 46 ani, 6 clase = VI
Danci Victoria, 82 ani, 7 clase = VIIa
Rus Sofronia, 62 ani, 7 clase = VIIb
Suci Ieronim, 73 ani, 5 clase = VIIIa
Bîrte Vasile, 66 ani, 5 clase = VIIIb

SUPLAI = S

Gavrilaș Lazaria, 13 ani, 6 clase = I
Gavrilaș Vasile, 12 ani, 5 clase = II
Nechiti Victoria, 18 ani, 8 clase = III
Rusu Floarea, 40 ani, 4 clase = V
Rusu Raveca, 42 ani, 8 clase = V*
Gavrilaș Pavel, 40 ani, 4 clase = VIa
Feti Pavel, 38 ani, 1 clasă = VIb
Rusu Gheorghe, 43 ani, 8 clase = VI*.
Chelsie Floarea, 72 ani, 7 clase = VIIa
Gavrilaș Varvara, 73 ani, 7 clase = VIIb
Gavrilaș Palaghia, 66 ani, 4 clase = VIIC

XXII

Gavrilaș Vasile, 72 ani, 6 clase = VIII

TIHA BÎRGĂULUI = TB

Curian Ioana, 12 ani, 5 clase = I

Sut Ion, 12 ani, 5 clase = II

Luci Ileana, 17 ani, 4 clase = III

Hîngănuț Sofia, 41 ani, 2 clase = V

Hîngănuț Gavril, 37 ani, 8 clase = VI

Rînzeș Floarea, 68 ani, 2 clase = VII

Surcel Teodora, 56 ani, 7 clase = VII*

Hîngănuț Gavril, 79 ani, 5 clase = VIII.

TRANSCRIEREA FONETICA

Sistemul de transcriere fonetică utilizat în acest volum are la bază sistemul Atlasului lingvistic român, căruia i s-au adăugat inovațiile din Texte dialectale.Muntenia¹.

Dăm mai jos, în ordine alfabetică, lista semnelor întrebuințate în transcrierea fonetică a textelor. După semnul egalității, indicăm, pentru semnele folosite de noi, corespondentul cel mai apropiat din sistemul de transcriere al ASOCIAȚIEI FONETICE INTERNAȚIONALE, publicat de D.Jones în Lautzeichen und ihre Anwendung in verschiedenen Sprachgebieten (Berlin, 1928, p.18-27).

a (cea mai deschisă vocală din seria centrală: a ... ă ... î)

în munt. cap = între ϑ și α

â (cea mai deschisă vocală din seria posterioară: â ... o ... u)

în istrorom. câp = υ

ă (a cu nuanță anterioară, între a și â)

în munt. steă = între ϑ și ε

â (cea mai deschisă vocală din seria anterioară: â ... e ... i)

în bucov. păle "piele" = ε

ă (vocală cu deschidere mijlocie din seria centrală)

în munt. păr = ϑ

â (vocală din seria centrală, între ă și î, mai aproape de î)

în mold. casâ = între ϑ și i

b (oclusivă bilabială sonoră, corespunzând surdei p)

1. V.Texte dialectale.Muntenia I, sub conducerea lui B.Cazacu, de Galina Ghiculete, Paul Lăzărescu, Maria Marin, Bogdan Marinescu Ruxandra Pană, Magdalena Vulpe, București, 1973.

- în munt. bun = *b*
- c (oclusivă velară surdă, corespunzând sonorei g)
în munt. corb; semn întrebuițat înaintea vocalelor a,ă,â,î,
o,u, înaintea consoanelor sau la sfârșitul cuvintelor = *k*
- ĉ (africată alveolo-palatală surdă al cărei element fricativ
este un ș, corespunzând sonorei ĝ)
în munt. ĉară "ceară" = între *tʃ* și *tʃʰ*
- ê (africată alveolo-palatală, cu nuanță mai palatală)
în trans. êur "ciur" = între *tʃ* și *tʃʰ*, dar mai aproape de *tʃ*
- ċ (africată alveolo-palatală surdă, al cărei element fricativ
este un ș, corespunzând sonorei đ)
în băn. frăće "frate" = *tʃ*
- d (oclusivă dentală sonoră, corespunzând surdei t)
în munt. dar = *d*
- d^v (oclusivă dentală sonoră puțin palatalizată, corespunzând
surdei t^v)
în mold. unde "unde" = între *d* și *dʲ*
- d' (oclusivă palato-alveolară sonoră, corespunzând surdei t')
în mold. din "din" = între *dʲ* și *ʃ*
- d'' (oclusivă palatală sonoră, între d' și g', corespunzând surdei
t'')
în trans. din "din" = *ʃ*
- đ (africată dentală sonoră, corespunzând surdei t)
în mold. đic "zic" = *dz*
- đ' (africată alveolo-palatală sonoră al cărei element fricativ
este un z, corespunzând surdei ć)
în băn. des "des" = *dʒ*
- e (vocală cu deschidere mijlocie din seria anterioară)
în munt. vezⁱ "vezi" = *e*
- ě (vocală centrală cu nuanță anterioară, între ă și e)
în băn. fásě "face" = între *a* și *e*

- f (fricativă labio-dentală surdă, corespunzând sonorei v)
în munt. fîn = f
- g (oclusivă velară sonoră, corespunzând surdei c, k)
în munt. gol = g
- ġ (africată alveolo-palatală sonoră al cărei element fricativ este un z, corespunzând surdei ċ)
în munt. ġer "ger" = între dʒ și dʒ
- ĝ (oclusivă palatală sonoră, corespunzând surdei k)
în munt. ĝem "ghem" = gʷ
- h (fricativă laringală surdă, corespunzând sonorei h)
în trans. haină "haină" = h
- ħ (fricativă laringală sonoră, corespunzând surdei h)
în trans. hoħot = h
- ħ (fricativă palatală surdă, corespunzând sonorei y)
în munt. ħir "fir" = ç
- χ (fricativă velară surdă, corespunzând sonorei ç)
în munt. χaină "haină" = χ
- i (vocala cea mai închisă din seria anterioară)
în munt. fir = i
- î (vocala cea mai închisă din seria centrală)
în munt. cînd = i
- ĩ (vocală centrală cu nuanță anterioară, între i și î)
în trans. rĩu "rîu" = i
- j (fricativă palato-alveolară sonoră, corespunzând surdei ʒ)
în trans. jar = ʒ
- k (oclusivă velară surdă puțin palatalizată)
în munt. kip "chip" = între k și kʲ
- k (oclusivă palatală surdă, corespunzând sonorei ġ)
în mold. kisór "picior" = kʲ
- l (laterală alveolară)
în munt. pălărije "pălărie" = l

XXVI

- l^ʷ (l puțin palatalizat)
în trans. ie^ʷle "ele" = ʃ
- l' (laterală palatală)
în arom. h^ʷilu "fiu" = ʎ
- ɮ (laterală velară)
în maram. caɮ "cal" = ʎ
- m (oclusivă nazală bilabială)
în munt. ma^ʷsă = m
- ɱ (nazală labio-dentală cu ocluziune incompletă, înainte de f, v)
în munt. î^ʷmvăɮ "învăṭ" = ɱ
- n (oclusivă nazală dentală)
în munt. m^ʷînă = n
- ɲ (oclusivă nazală dentală puțin palatalizată)
în mold. p^ʷî^ʷni "pîine" = ɲ
- ɳ (oclusivă nazală palatală)
în mold. ne^ʷl "miel" = ɳ
- ɳ̣ (nazală dentală cu ocluziune incompletă, înainte de fricative și lichide)
în munt. î^ʷnșir "înșir"
- ɳ̣ (nazală dentală slăbită, urmată de consoană)
în trans. m^ʷunte "munte"
- ɳ̣ (nazală dentală slăbită, puțin palatalizată)
în trans. î^ʷnai^ʷte "înainte"
- ŋ (oclusivă nazală velară, urmată de c (k), k, g, g)
în munt. î^ʷncă "încă" = ŋ
- o (vocală cu deschidere mijlocie din seria posterioară)
în munt. pot = o
- ö (vocală centrală cu nuanță posterioară, între o și ă)
în munt. f^ʷö^ʷină "făină" = între o și ə

- p** (oclusivă bilabială surdă, corespunzând sonorei b)
în munt. pas = p
- r** (vibrantă apicală alveolară)
în munt. car = r
- r̄** (r cu mai multe și mai puternice vibrații)
în trans. rîu "rîu"
- r̄̄** (r cu și mai multe vibrații)
în trans. rău "rău"
- s** (fricativă dentală surdă, corespunzând sonorei z)
în munt. soră = s
- s'** (fricativă alveolo-palatală surdă, muiată, corespunzând sonorei z')
în băn. făse "face" = s'
- ŝ** (fricativă alveolo-palatală surdă, aproape identică cu s', dar cu o articulație puțin posterioară, corespunzând sonorei ẑ)
în mold. făsi "face" = $ŝ$
- ș** (fricativă palato-alveolară surdă, corespunzând sonorei j)
în mold. și "și" = $ș$
- t** (oclusivă dentală surdă, corespunzând sonorei d)
în munt. tată = t
- t̂** (oclusivă dentală surdă puțin palatalizată, corespunzând sonorei d̂)
în mold. munte "munte" = $t̂$
- t'** (oclusivă palato-alveolară surdă, corespunzând sonorei d')
în trans. frate "frate" = între t' și c
- t''** (oclusivă palatală surdă, între t' și k')
în trans. frate "frate" = c
- ț** (africată dentală surdă, corespunzând sonorei ɟ)
în munt. țin = ts

XXVIII

- u (vocala cea mai închisă din seria posterioară)
în munt. bun = ʊ
- û (vocală centrală cu nuanță posterioară, între i și u)
în olt. dûpă "după" = între *i* și ʊ
- v (fricativă labio-dentală sonoră, corespunzând surdei f)
în munt. vară = v
- w (fricativă bilabială sonoră)
în ucrain. (la huțuli) wodá "apă" = w
- y (fricativă palatală sonoră, corespunzând surdei h)
în trans. yérme "vierme" = j (fricativ)
- z (fricativă dentală sonoră, corespunzând surdei s)
în munt. zac = z
- ž (fricativă alveolo-palatală sonoră, muiată, corespunzând surdei ś)
în băn. žaná "geană" = ž
- ž̂ (fricativă alveolo-palatală sonoră, aproape identică cu ž, dar cu o articulație puțin posterioară, corespunzând surdei š̂)
în mold. žaná "geană" = ž̂

Semne diacritice

- ˜ (deasupra vocalelor) nazalitate: õ = õ̃
- ˘ (deasupra vocalelor) seminazalitate: ǒ
- ˙ (sub vocale sau consoane sonore) asurzire: ı, ɾ = ı̇, ɾ̇
- ˚ (sub vocale sau consoane sonore) sonoritate redusă: ặ
- (sub vocale) închidere: ă, ɛ, ɔ
- ˘ (sub vocale) deschidere: ı̇, ɛ̇, ɔ̇
- ˘˘ (sub vocale) deschidere mai mare: ɛ̈
- ˘˘˘ (sub vocale) semideschidere: ɛ̈̇, ɔ̈̇

- ▷ (înaintea vocalelor, uneori și după ele) ocluzivă gletală
(coup de glette): ʔe = ʔe
- ◁ (după ocluzive) arată o explozie mai puternică: olt. paŋ
- (sub consoane) consoană silabică: n̩ = n̩
- ◌ (sub vocale) arată că vocala constituie elementul conso-
nantic al unui diftong: ụ în daŋ = ũ
- ◌ (deasupra vocalelor) arată că două vocale formează un diftong
cu elemente egale: trans. toate
- ˊ (deasupra unei vocale sau a unui diftong dintr-o silabă
a unui cuvânt polisilabic sau a unui grup de cuvinte care
formează, din punct de vedere accentual, o singură unitate)
accent principal: vede, tuate, nú-z_da "nu îți da" = 'vede,
'tuate, 'nu z da
- ˋ (deasupra unei vocale) accent secundar, ca o formă a reliefă-
rii afective: cîzleziile = ,kizʎeziʎe
- ˆ (deasupra unei vocale) accent dinamic mai puternic, mai
ales în fraze, avînd, de multe ori, valoare stilistică: mă^du
ó la ʂe meserie/oriunș-ar...fși/da la uoș nu mă măș duc//
- (deasupra unei vocale, lichide, nazale sau fricative)
lungime: ō, ā = o:, s:
- < (deasupra unei vocale) scurtime: ũ în dŭpă
ě ṭ ŝ etc. arată nuanțe vocalice sau consonantice
ă, â, â
intermediare
i, u, ă, ḅ etc. (la umărul literei alăturate) arată sunete
slab perceptibile
i, u, ă etc. arată sunete și mai slab perceptibile

xxx

Alte semne

- se întrebuintează ca în ortografia oficială : dă-tě la
drăpta, n-a văzút
- sub litere sau cuvinte, arată că anchetatorul a auzit bine sunetele sau cuvintele subliniate, deși acestea par neobișnuite
- ~ arată că anchetatorul n-a auzit bine sunetele astfel subliniate
- ∩ leagă două cuvinte care formează un singur grup fonetic:
sai ĩ sus "sai în sus"
- ... marchează ∩ pauză făcută de informator în vorbire, nu neapărat legată de schimbarea liniei melodice; ea poate fi determinată de o ezitare a informatorului sau poate fi, pur și simplu, pauză de respirație: ș-ă^mmers/am sta pî la...
iei/ace^{lo} la nuntă/vo...dă^uo 9re/săsur¹/și.../a^mmerz la
...^mnire//
- / marchează limita unei unități melodice cu intonație non-terminală: ș-apăi viné la mîreasă/ș-o lya și meré la
cunuie/la pópa/și dă-acólo viné la mîreasă/
- // marchează limita unei unități melodice cu intonație terminală: la noi la nuntă/sîmbătă/cîn i dumiⁿeca nuntă/
sîmbătă să mîna cemat^uor¹//
- : marchează limita unei unități melodice care precedă un dialog sau o enumerare
- ? notează intonația interogativă a unei unități melodice
- ! notează intonația exclamativă

- " " încadrează pasaje de vorbire directă
- « » încadrează pasaje de vorbire directă citate în cadrul altei vorbiri directe
- [...] indică omiterea unui fragment
- [] încadrează intervențiile anchetatorului, ale altor persoane care asistă la înregistrare sau sigla unui informator care intervine în text
- [k] arată că informatorul s-a corectat
- [ε] arată o ezitare a informatorului
- [?] (după un cuvânt) arată că anchetatorul se îndoiește de exactitatea formei înregistrate
- [r] indică repetarea de către informator a unui fragment
- [!] arată că informatorul râde
- [!!] arată că informatorul râde foarte tare

TEXTE

TIHA BÎRGĂULUI

cînepă

tórșem/dorâmnă.../cînepă/hatunș atîta cînepă punem/cîte tri¹ pã-
tru sùte dē fujgãre dorâmnă//și¹ tîn//pe timpú așela vez c-ãmú nú
mai pún femeile nîz la noi în//[...]

5 [Să ne spui tot lucrul la cînepă, pînă cînd...]

pînă cîn fășem hainē//v-arăt și haine făcute de pînză dacă
vr^o du mnăvostă/verîng cum țăssem noi pe timp//d-apô o sămănăm/și
cîn ere vâra/fain/în timpú...peⁿ lûna lu iul¹ē/să corșe/ô tură//
așe¹ de vară//h^o aús că tra^c clópotișe //și rãmi[ε]h așe^o de vã-
orē /^c-o strînz atunșa.../și pîn...septembrie/...cî la sfîrșit/sau
agust să corș-a doileș//ș-apô o strînzem așe^o a doileș//o bågãm în
topcîlã/î apă/es^t așã bãltē/ô bågãm în bãltã/ș-o topcîm c [k] dõo
sãptamî¹n/și cîn i topcîtã.../o scõt/ô spelt¹/...ș-o úst¹/ș-apõ
mēlișã/n-áz vãzú^u mnăvostă melișã/n-áz vãzut//m^oēlișã/...o m¹ē-
lis fãin/ô scütur¹/pînă nu mai rãmîne niș o... pûzderiș/...ș-apõ¹
o puș în fûrcã/ho...tórș/...törtur¹ s [k] pûnem pe rãșitor^o este
ășã ũ rãșitor lun^c cã a să vã și arăt/ca să...dúses^u nãvostă/
unde mērēș/pe rãșitoriu-õșela/o pûnem/ș-o pûnem în subãr ș-o lãam
//de tri^uor¹//sã lã aîz la noi/...hãinile/de tri^uor¹/apo cînepa
20 nú iesã albã/véez mnã^vost^ã asta-² de cînepã//

[și cum de e așa de albă ?]

îi bğilitã/lãm törturile/pe urmă o țã [k] ho...țăsãm/ș-apã^u o

¹ Informatoarea se adresează unei vecine care asistă la înregistrare.

² Gest: indică cearceaful de pe pat.

bȳilím/^uo púnem î ŝubăr pi ȳe/...de triⁱ uor^t/s-o bȳilím la soor^t
ã apă ŝí la soore/ã apă ŝí la soore//tăt o ^uuz/de záŝe uor^t/d

ă
cum fiⁱ tímpu/la zí ŝí/sã albęŝtí//noã !/s-apúⁱ...pe urmă după ŝe
o...gătãm/^o púnem ^uo...lãm/púnem...törtur^t/ŝí le depãnãm/pe [k]
5 ȳestę-aŝa^aã...anume-o virtęlnițã ŝí/...uzím/...ŝí faŝím...
veríⁿz...

[Dar când o "lați", ce-i raceți ?]

pãⁱ î ŝubăr//avem ŝubărú aŝa o căda lãrgⁱã/s-o púnem acolo/^o
soponím/c^u [k] ŝí c-^ho țí de sopon/ŝí le púnem acolo/aŝa rãre/s-o
10 camęŝę pínre ⁱęle/ŝí...ęarã on t^uort/ŝí púnem deasupra ŝenuŝer^t/
cu ŝenuŝę/...di la sobã/dí^l a lęmne/ŝenuŝã/ŝí tuřnãm ap [k] mai
z [k] căldúz/dup-ãŝeęã mai ŝerbińte/dup-aŝe^oã mai ŝerbińte/pínã
cín...i spumńit/...ŝ-ãpoⁱ pe urmă torn-aŝa v [k] pínã ŝe-ⁱ ŝer-
bínțe ŝubãru/dín avarã//^atunŝ íz gata//míne/sau ^atãz/tăt ^atãz
15 le ŝpãlãm//dúžen la vãle/jⁱ le bãten cu mãiu/...frumós/ŝí...sã
v-arã^d đęme.../ȳę !//

[Dar aveți oi ?]

avém/avém cíte vo dõõ//

[E, spune ce faceți cu ele iarna, vara...]

20 ȳarna dõõmnã/...ȳãrna le ȳernãm oile-acolo acasã/...dam [k]
ȳęŝãle sau pe címp/fín/...^uotãvã/[ç] după cum cad-aiž la noi ȳãrnã
cã la noi căde mai [ç]divreme/sau mai tırzi^u/al^d datã-ⁿ novęmbãr/
altã-ⁿ dețembãr/altã octobãr//anu-aęsta don^{ule} ŝecretãrⁱ cam í

¹ Informatoarea se adresează secretarului Consiliului Popular, care asistă la înregistrare.

4
octóbăr o căzu/la sfîrșitu lu octóbăr o căzút/ômăt/zăpadă//șî pî-
nă...o fos pînă pi lă...mărtie/le-am da^t tot fîn//pe cîmp/...ș-apăi
primăvară.../în mai/le tûndem//l^uôm lîna [...]

[Și cu oile ce faceți vara ?]

O^uoile le dusem în mûnte/îs pășun//le dusem î^mmûnte/și le pâ-
șunăm/dă-acolo-z^u p^aș/păcurăr^t/ne dau brînză/șî...noi le dăm băn^t/
i^u ni dau brînză [!]/năcăjîm așa cu ele/pînă to^uomna//to^uomna le
lu^om acasă/șî lē...tî^unem noi/pînă dă ymăt ęară/și le răsēm rîⁿ/și
întră ęară pe ęărnă.../

[Și lîna cum o lucrați ?]

lîna/o spălăm/c-acol^o o am pe rudă/...spălătă [...]/lîna o
spălăm/pe urmă o cărmăⁿăm noi/dm mîn-ășa o mai rumpem și l^es^te
mașină...la prund^u //dusem la mașină și o...o rlocăește-acolo
făin/la mașină/ș-o t^orșem/...fășem scule/rășem cov^oor^e/ne mai ră-
mîne și noi cît-o tîră/ne mai fășem un sfetâr/...mai răsēm c^ooriz/
la noi să p^oortă...ș^oorⁱs...de pănură/...și...șerz/^dômnealui³ o îs
că "șe-î așela/tol ?"/la noi să spune șergă//pe...pe alte comuⁿ/
să spune și la noi t^ogăle/aștea să spun...procu^tă/demult ęră pro-
cu^tă/acuma îs c^ov^ooră/...

[Și astea cu care sînteți îmbrăcați sînt pănuri ?]

pănură de suman/îmbrăcămîⁿte de suman/

1 Gest.

2 Prundul Bîrgăului, localitate învecinată.

3 Informatoarea se referă la discuție anterioară, cu unul dintre
anchetatori

[Și după ce ați țesut-o, unde o duceți ?]

la vîltore/îeste acolo la p [k] pé la zosén¹ /pí la comunile
ésta/vîltore/ș-o pune...acolo/o bate/cite do^uo trîi zilⁱe/ș-o
adușen/și fașin sumane//sumane//...să v-arătăm sumane//...noi báb-
5 le numa așa/...

[Și cum era portul mai demult ?]

tót așa//înainte vreme...tătă lumea o fos cu suman dă-aiста/
și cu sobote/și cu soori^s/î cu cămeș țărăneș^t

[Și femeile ?]

10 și femeile t^uót așa//^oumb^lat cu opcînș//...opcînș de dubalá
erá pe-atunța/făcute opcînș/și umblan cu opcînș/și cu obzēle de
pánurá/albe/și cu suman/și cu poole//...de pînzá/și cu pánzáturⁱ/
...nú ști^z ^uneá^ostă/poote că se-s pánzáturilé estea/vă și ó
arăt//[...]

15 [Și, dacă aveți mai multă lînă sau cînepă, vă mai strîn -
geați...?]

[E] mai sînt/maⁱ i erá femei care/da/care-ave/îo a^m mașină de
torz/doomná/de vo...doozâș de ai mai mult/îo an tors cu mașina/an
tors fôrte mult cu mașina//fôrte mul^t//cînepă apăi[E]meréu cu ma-
20 șina//lîna nu pree/că...mai tups și păr așa care să urzește [E]/
aișa...păru să urzește//carî-ⁱ mai subțîrî/și care-î mai gr^uos/să
bate/și ie trăbueá toorsă numa cu mîna//n-o pŭteî toorsé...cu
mașina//

¹Localitate în județul Bistrița-Năsăud.

6

[Dar nu se făcea șezătoare ?]

rășe' o șezătoare

[Cum era la o șezătoare ?]

apăi vine' rișori/...fetele torșe'/rișori [!] vine'/să zuca-
5 cărt/rășe' cite...cite băncur¹/tăte/cite glume/cite [ε]luc^rur¹...
tinerest¹//apăi...zucă'/apăi să mai distră'/...să mai sărută'/...
nvirti-te purișe/...o cema' pe fiște [k] rata cutare să vi¹e/să-
deie' gură//apă merșe' fetele/și le da gură/la rișor/s-apă¹...
lucru¹ tinerest¹/așa era' pe timpur¹//lucru^{r1} le merē...

[Cum îi zicea la jocul ăsta ?]

învirti-te purișe/

[Și cum era ?]

pū¹ nu' iră purișe' necări/numa ca să...fi [ε]numa [ε]'nu' mă-vir¹

"pînă cîn ?"/

5 "pînă cîp vine' fata cutare/să-n deș-o gură">//așa era' vorba
și...

[Fîntîna ' ...]

rîntîna/s-apū¹ era' și rîntîna//ap¹ fîntîna era' apărte/

[Și cum era ?]

1) tăt nu' era' fîntîna dōmnă/da' îc' "-am pōicat' fî fîntîna"

"da' sine' să te scōtă ?"/

apăi...pet^rea/or pāvāl/or...țileana/or tōdora//așeeā trābūeā
să margă să-l scōtă/care-¹ era' dragă la băet//și la băeātă/

¹ Intervine secretarul Consiliului Popular.

care-ⁱ era' drag băe'tu //

rînzêş floo're
şăⁱzăşî^uop^t [de ani] diⁿ noosute
şasë născutăⁱ

5

imblă lupc

[Dar nu veneau lupii la oi ?]

imblă lupc/imblă doomnă mult/foarte mul^z lupc//

[Da ?]

ie ! wa ! era...pline pădurile//^{acu}ma s-o văgă pădurile şi-i
10 plin^z de om pe tăta p [k] pe tăta părau/tăta muşitor^u/lucrător/s-o
tăgă pădurile/s-o modificat...

[Şi mai demult veneau lupii în sat ?]

vegă.../ia aisa ni i-o lo^d dom^{nu}le secretar^u/di^uocol ea
de-aisa n-o lua^t gaga lupu//

15 [Dar cum s-a-ntimplat ?]

pai ne-a [E]fost oileă le-am băgat aiş înocol/eram î...o casă
vee/nu era făcută ni^z bucătăria see^u//o vinit aiş pe grădină/
ş-o fo gardu cam slab//şi cum o rupt o scindură din gard/ş-o
tras-o/şî...o dus-o aiş pe grădin-aşa lupi//ne sculam diminaţa jî
20 le dăm de mîncare/la sêlălăte/tomna/încă nu era picate pe fîn//
şî...vină...un fiş [k] um băgă d-a lu givan/un siléd/ô văz^ut acó-
lo vo triⁱ cîn/pe oje...amú era duş lu [k] dús lupu/ş-o rămas

¹Gest.

8

cârne//și fuze b [k] șileșdu pînă acó¹⁰ și/...să vadă șe-î acó¹⁰
de is atîța cîⁿ//îi ! și cîⁿ vine/vine băgatu c-o dărabă de...
cârne/de...oá¹e//

"unșeșule" zîce "nu-î d^vg-a dunitale.../oaea asta ?/"

5 ne uităm/nu-î o o^oe/

... "h^a mē/d-apă o^ore pe unē ? și cum ?"

"păi" îce "un lup o dus-o unșeșule"/îce "ui/de lup îⁿ mîncă-
tă"/...găst^t o dărabă de sptinare/cap/oosă//mbla lupc/ piⁿ sat//

[Dar dumneata ai văzut vreodată lup ?]

10 văzūt/da n [k] să ști^z m^vneă^vostă că î^o-am î^mbla după oⁱ mult
ai/da nūma doi lupc am văzūt îⁿ vi^oata mē//pe cuvî^d vă spui/nū
știu cūm/î^mblam îⁱu/da nūma nu vidēⁿ lup^t//și î^o tād v^reeⁿ să
vād//ș-amū bătrîⁿă/hăt/de vo[ɛ] op^t sprăze/d^oozăz de ai de cîn am
văzūt î^o lupc/prima dată//^eram î^m pădure la mașină/-mblătēm și/

15 ...îeșē pe mūⁿte/co¹⁰ pe dos/ș-o fos^t a^eștea de l^a [k] dîⁿșură:
"niⁱ !" zîșe "șe lu^b mare îeșă col^o pe dōs//

"undî-î ?"/m-ă uitat apăi și...l-am văzūt și eo^u/îeșîn/
ș-oat-apă am văzūt/...viin ear la nește mnei/ū lup//hacūma nū mai
î^mblă//

20

[Aceeși]

și o plēcăt oile cu capre cu tă^t

[Darcum era cînd te duceai cu oile ? Singură te duceai ?]

sîngură dōmnă/sîngură/cu bōta-m mănă/și pe cōstă/și-mblam

după uoi/...pîn-am f [k] pînă m-am mai măritat/de cîn am foz de
vo...șapte opt ai/m-o lua [ɛ]t/c^{um}v-an spus/că m-o l^uo tătăde la
școlă/ș-avē slūz/șî-mblam după oi cu...sluga/cu.../mai mulș...

[Și nu s-a întîmplat să le și pierzi, cîteodată ?]

5 eⁱ nū ! le mai pcerdēm [!]/avēm odată/șeră primăvara fătate/
avēm o grămadă de capre/șînē tătă...capre multē-atūz/șînē capre/
[...]/avēm...vo triizăz de capre/șî...fătă tă^cte doi șez/tă cîte
doi șez/ave[ɛ]^m...o capră doi șez/șî ieră tinerⁱ/șî[ɛ]nū^s șe țî-
rfeală de ploșe vine/șî iș-i ișu șî-i ba^csu suman/să nu-i
10 ploșe/căⁱșeră mniș//ș-adorm//colō șezî tăt o suflă la nasu mney/
o^c tō suflă^t/ș-ș-am adurm[!]ⁱit [!]/...șî o plēcat oile cu capre
cu tă^t/șî cî^mmă trezășc/sparētă: "tū^wai" mă uit^o nu vād niș o^c
șe//ș-apăi iⁱșu șezî/șî...amū încătrō...să mă duc ?//ūne-s clopo-
tile ? ūne-s ?//fug apă...încōșe/fug încō^{lo}/șeră trecūt-ășă o dūn-
15 gā șî/...m-an dus...cu șezî șî.../șezî o zb^deră^t/ș-apăⁱ i-ō auzî
mă-sa/capra/ș-o vinit inapoi//am imblă după uoi mult//maș-adurnēn
doșmnă/că^șer^{am}...tînără/șî băⁱșēⁱ-i sc [k] păriņți atunșă nu.../
h^{amū} i acopăr păriņți copii/cîn iz de șeptisprăz de șaⁱsprășe ai/
i zîșe că "lășă-^l sāracu"/șî^șce "să doșrmă"/dă atunșă/cîn...să z
20 [k] fășē [k] să priņdă a să vidē de zūă/"haidaz băⁱșēⁱ și vă sculă//
trēi să fătē mārhai^{le}/trēē să fătē uoile"/^amū doșmnă/nū să năcājășc
ășă mult cu uoi/șî cu mārhai/pușine//cam sārviē/...cam la școlă/
cam la alșeva/pe timpurle-aēs^ta...//

[Aceeși]

ham fo pătrîna cîn m-a^m mărîtat

[Darla ce vîrstă te-ai căsătorit ?]

dôçzășitrii de ai doçmnă// ham fo pătrîna cîn m-a^m mărîtat//
dôçzășitrii de ai apăi să mărîtă ai z la noi j de șeptespră^z/dē
5 șasprăcē sā.../ie/se mărîtă tînerē/io^u n-a^m vrut să mă mărît//
mnie mⁿ-o plăcu vi^eața tînerășcă/zocu/...

[Dar cum v-ați cunoscut și cum v-ați luat ?]

d-apăi...am rost [k] ieⁱ [k] io a^m foz mai de la tureac /n-as
fos la tureac/n-a^m fost//is patru kilometri pîⁿ la tureac/de-acó-
10 lo am fos t^t hēu/și sôțu mⁿ-o foz d-ăișa//mai din sus//o stătu
ta-sô^u ó avút...pămînt ai s/-ó avút o casă cumpărată [ε]sôcru jî/...
vêcē^t//ș-apăi...n-o dat-o noç după șe n-an căzătorit//păi pî la
zóc/c-așă ș-ășă/și îmbiîn încôșe in colô/nș-am...da de povēs^t și
...eram prētîna bună cu ileana cū...deisfîta//ș-apăi...îndrumat ca
5 ză viⁱe la noi la fete și.../n-an căsători doçmnă//

[Și a venit la părinți ?...]

apăi ó vinî^d la părinț/vîne^e așa...

[Și cum era obiceiul...?]

vinē fișori/de doç^r de triⁱ o^rî dacă.../iera-nțălēsă fâta cu
20 fișoru/din dragoste/...de vre^e părințile/de nu vre^e/noç !/păⁱ io
vreu să mărğ după cutăre...și/...gata-ș treaba/la moșnēz/pe
tîmpur^t/vide^z ũ^u mⁿă v^ostă c-agumă.../nu să mai uⁱtă la găzdușă^c/

!Numele unui cătun al satului.

c-are l̄oc/sau are vite// să aibă sārviê// și ban// atunz̄ nū// atunsa
...cătă care-î mai găzduc/...care are...^uoî multe/care are pămînt
mult/care are...//apăi [ɛ]soocra o avut pămîn mul/da o avu și
copii/o avu^d noo copii/nop [k] noo fraț o fost ii//și tata-u zîșe
5 cătră mine "drăgu tati"/zîșe "-s pręe mulz băeț"/și noi i¹eram nū-
ma tri.../la tata//^sșe-"z mulz băe"^eșe/"și...tu eșt[†] învătătă cam
bugacă/și cam"[ɛ]...așă că i^o nu m-a^m mai dad măritătă/că m [ɛ]
m-ă distră cu tās fișori/și-m...plășe vi^oatā...tînără//nū-u trā-
buga^{du}pă șe te mări^z" zic[†] i[†] în[†]f[†]i[†] ham"//și[ɛ] ce "tu/u-a si
10 gr[†]eu acolo" zîșe/"după șe-î mere/s-o grămadă de băeț la...la ni-
culae lîni"//și zîșe "u-a șî...gr^oeu//tu leșt[†]cam bugacă"//

"ș^h !//nū ti tēme tată că n-a^u să moi [=mor]"//

"și vrei să^t e mări^z după lîon^u"//

"vreu"//

15 "nō ! cîs risōr[†] o vini[†] la tîne/...și nu u-o plăcū nūma
aēsta"

"aēsta-î a mnēu... pōte că și..."/m-am măritat//am trāit...
doozī [k] pātruzășitri[†] de ai vi^oatā rōrte rromōsă cu i[†]el is
spu[†] dre^{pt}

20 [Și ați făcut nuntă ?]

făcū nuntă/s-apă o fo [k] o maș-avut o frate i[†]el/...tă^d di
i[†]el [k] i[†] cāsătorī^d/l[†]ēun[†]/și i-usurat im prunđ//iē o fo grōsă/
c-o avut fată grōsă/s-apă...și[†]ncă...o [k] s-o-usurat i[†]el mai

[†]Informatoarea se adresează secretarului Consiliului Popular.

12

márē/și iel aveá s [k] spurť/l-o loát soócra/și l-o bātu la cap/
"merť și ie-z...vadána"/s-ă răcu nunțfle dodată/ro doo mnirēsă
și doi mnirť//

[Și cum a fost nunta ? Atunci era altfel...]

5 atunș ierá al [k] cu vátu álcum//^ínaiňte...^ínaiňte vręeme/...
ilenuță ! dá-ı o țirá de lapte/să beę/-or o țirá de ^șcaı/^{mi}-o vi-
nit asęá de pę-afară//naiňte vręeme/...naiňte vręeme ^ıerá tocmală
doymná/...dacă să ințáleze băętu cu băę [k] cu fata/să-nțáleze
^ıei de să căsătorit [?]/ápăı spunę: "úite...^ıo vręu să viu la
10tocmală/...piste-o săptămínă sau doo"/iel vine cu...tri pávrū...
námurť/unčęs/rat/[ε]mniręasa ave frăț/băt [k] mai ma [k] mai marť
ı/i^t cema/pátru ^ıinș páre^ız de oómın/tau nanaș de botéz/i^ı cema
la căsă/fășę...mıncare fata/plășınță z zı [ε]zámă/cum să spúne/
tă^ıę gă^ıină/cum să fáse s-acuma.../fășę de mıncare/ iel [ε] mnirf-
ıle-^ıaduse...țuıcă//șerbę/...și...ț-o punę la...máș^ıo/...ıncă
nu-nșepęá/beá țuıca/..."vreę să știm tineri aęștea că să ieu din
drágoste ? n-o cemat aiș la...la máșá/d-ápăı noi nú știm că să
[k] á sę ne-o ^hșemat ?"//

s-ápăı țę-ntreba: "s-f drag..."/[ε]tęma nú párintf/nanașf sau
20[ε]rúdıle carę erá/"ț-f drag mnirfle ?"/tră^ı să spuę-acolo-ę fată
"dá" !/și mniręasă [k] mnirť [k] pe mnire-^ı întreba "ț-f dragă...
băęta ásta dáğá n-a cema^t aiș?"//

"da"//

†Informatoarea se adresează unei nepoate.

"nò bŭn/să tră²ăscă"/și da mîna și.../mîritéi să sātu [k] să
sărută/ș-apâi...șepeă a beă țuică//și mînc[ɛ] mîncăre/puné mîncăre/
mîncă și.../cîn eră-ŋ șeăgalaltă zî/meră la cărt/la stat...populă/
și băgă cărțile/și strîgărî/la besărî [k] preūt/strîg [k] strîgă
5 mîritéi/...de s-o po^rnî dî la...cîn eră ȳmîni putere să pregă-
tăscă/fășé cozonăc/fășé...//și să fășé nūnta/doȳmnă dragă//nănăș/
mai pe timp nu să pună atîta nănăș/ăguma să puș și cu doȳzâ^s/și
trîzîz de...nănăș aiș la noi//înăinte vreme/dacă ȳeră...șășă
șapte...nănăș//mai mul^z nu//mîrîle doi trîi/mîreăsa doi trîi//
10 ș-apo am făcú^d nūnta laolaltă/doȳ mîreșă/și doi mîrîi//ȳe [ɛ]
ȳeș s-o cunūnăt îm prunđ/noi...n-an cunūnăt aiș la noi la tiha//
cu...bărbatu...//nūntă pregătîtă/muzică/mîncărî/să fășé pă-atun-
șă sarmăle/zamă acră/bur¹ăce/văș c-amú s-o șam lăsatășelea//
șoșă șușită t [k] fo¹ă/și făcut piste deșet.../de femeie//ăș c-a-
15 cūma să fășé...cūmpără de la...aprozarî/și fac...zamă/nu să nă-
căjăsc//pi timp/fășé t [k] foș...

[Cum ?]

tojmăi/demnică togmași/cu mîna mărunț/...și bucătărășă/eră
bru [k] bucătărășă/și bur¹ăci/gară să fășé foșă/s-o tășă așă
20 îm [ɛ]împătrătă/ș-o îmvirtă pi lîngă deșe^d/fășé burăce/ășă-
spuⁿă//

[Și după ce o învîrtea pe lîngă deget...]

da ! burăcșă/

1. Vezi nota 2 de la p. 3.

14

[Cum se făcea ? O băga la...]

în...în o^helă/ș-o șerb^hē/...fășē zupa acră/cum să făș-ai^h la
b [k] la noi la țară/d^ho^hmnă/să-năcrește cu lapte de uoi/cu z^hin^ht^hi-
nă/cu ar^hin^htaș/...z^hamă d^h-ășe^hea/...h^hai că...

5 [Dar când începea nunta pe aici ?]

s^himbăta/s^himbăta/mai mult/ș-apă s-o-n^h[ε]virtit/s-o făc^hu d^humini-
ca/

[Dar mai demult ?]

și zoia mai rășe/și z^ho^hga mai rașe/și z^ho^hga/noi...

10 [Și câte zile ținea ?]

apă o no^hopte/d^ho^hmnă/ș-o z^humătă de zi/nu să țină...n^huma

[Nu mai mult ?]

n^hu.../da[ε] de-az di la am^haz de s^himbătă.../să str^hin^hze^h f ste-
gari/călăr^h/cu căi/dacă era mai [k] nunta mai depărte/cu căi/cu
15căl [k] cu c [k] m^hnirile dacă era[ε] di^h...gospodar^h mai bun/ș-ave^h
pre^htin cu cai/st^hin^hza câte doișprășe cai//călăr^h/pregătis cu p^h-
rin/cu cov^hor pus pe...cāl/frum^hos/și stegăr^h/fișor^h îmbrăc^haz/na-
țion^hal cu cost^hume de-ășe^hlea și/călăr^h//mer^he după m^hnireșă//adușe^h
m^hnireșă la cunun^hișe/ă[ε] doi fiș^hor^h/doi domni^hor^h de on^hoare/cu^h
20să spun-acumă.../la m^hnireșă

15 [Dar atunci, cum se zicea ?]

atunș să spună stegar^h//și stag/fășe stag c^hu o^h c^hin^hdeu/șă cum
is așe^hlea /vid^he^h d^hu m^hna o^hstă/dim bătr^hin//pună așă/impăturit/și cu-
s^hut/...cus^hut pe o [ε] așă-mpătrat/și c^hană/și pet^hele-acolo r^hum^hoșă//
† Gest: indică ștergarele de pe pereți.

atîta//aşa şi...cîdă la ie/şi stegari pe...^umăr îl hurduca//
măvestă pōte că n-az văzu^t/n-a^s imblă pe la [ε] birgă¹e/d-ape
sînt carē...o văzu^t//stăg//...duşē după mîrşasă/^uo scote¹ de lă...
părint¹/mîrşasa plînzē ca tătē mîrşasă/ş-apă ō adușă la b^osărieă/
stegari să duşă acasă//...ş-apă...^{vin} de lăsa cai şi vină la nun-
tă//şi druş¹tē cu ei¹ndauă//aleă după cap/fetile/domniş^oorile de
onore/atun^z era-mbrăcate țără^s tătē//nu ierā.../ierā şi cu
^uopcin^z doamnă//nu era^{at} ta p [k] încălțărîntē de păpuc/mblau şi
cu opcin^z/da era druşcă//

10 [Şi pe urmă veneau la masă toți ?]

vine la masă tăt¹//^{vi}ne la māsă/imvirtē masa/punē ō masă de
asta în [ε] ^mni^zocu ōcolului/cin^z sosē mîritei de¹ a cununii¹/
ş-o-nou^zură de tri ^uor¹//punē pe masă un colac/şi grîu//şi ^unu
carē...țipă grîu/şi zise că: "dă-ne"...[ε] i s sî...nănași/mî-
ritei înai¹te/şi nănași după ¹ii/şi i¹ce "dă-ne năna"[ε]e.../năna-
şi striga/că

"dă-ne grîu nu ne da ^uor^z/

că mîrile n-i frumos"//

şi

20 "dă-ne grîu nu ne da pleavă/

că mîrile ni-¹ de treabă"//

şi-¹ bîn[1] or că "mîrşasa ni-¹ de treabă"//...striga/^acolō
să-^uvirtēă de tri¹ ^uor¹ şi/pe urmă//...să duşē//după masă/lumănr¹/
fiicere nănaș//pōte că şi pe la bucur¹es¹/tō lumănr¹ is cin^z să
25 cunună...nănași.../

[Dar nu sînt atîția nănași. De ce pun atîția ?]

16

s-ô obijnui' doómă/baⁿ/baⁿ//

[Dar ce fac nănașii ?]

[Ț]mânîncă/și beu/și dau Ț cola^g/da nu așa cum...să dă la
du mnevostă/o mniie di lei il cōstă pe un nănaș//la noi/...pătru
5 sūte/tri [k] șiⁿ sūte/triⁱ sūte/care-ⁱ mai b [k] mai fntărit/dă
șiⁿ sūte/care nu triⁱ/pătru/[...]

[Și după ce veneau de la biserică, intrau la masă...]

da ! tr au la masă/și păi să sārvește țuică/cozonac/prăjitură
să fāse și la bārgău/...plășintă/cu brînză de v [Ț]vacă/de...o^oie/
10 de.../a și...

[Și pe urmă, luni ?]

mîncare la noi//sara să dă zamă dulce/de găⁱină/și să dē...
sărmale/să dă carne/boț tăiet așa/piftēle/...dimināta să dă zamă
ācră//ajeā cu^y-aⁿ spuz de burce/aguma nu să mai necājās/că-
15 cumpără//iēste făcūte-asa lāscūtă tăēte și/...fac...zamă ācră/
a^rintās/lapte de uoi/zmîntînă/zamă ācră să spūne/sărmale tō^d dimi-
nāta să dē/...plășintă/colac/să dă do^o mîncārⁱ/la noi la...la
țără//

[Darnu se întîmplă să se și certe ?]

20 nū știu să sâ si-ntîmplă^d la noi doómă/nu nū/nū s-o-ntîmplāt//
de cîn is ieu că nu-z di ier^t/nū s-o-ntîmplā^t/nu//o fost im
bistrișo^ora.../da...s-o șertāt i sōcri mar^u dîmināta/că car aⁿ foz
la o nūntă/la ștefan dr^uo^b/di-ⁱ mort ^lel//o avūt ō fișor//aⁿ foz
la nūntă sara și/...bāes [k] mama fișorului/mnirgasa o fo tînăr/-o

fo cam bolîndă//și noaptea n-o strîgăt-o pē mama fișorului/pe
soțcri-sa...cu țuică//...

[E așa un obicei ?]

d-apo¹ tre să să s̄ [ɛ] strîze socră/alta-î pretințioasă/îo n-am
5 fos pretințioasă/nū m-au strîgăt.../mîritēi să pun acolō frunțea
mesî/și.../tre să sārvască nānāși/și pe care cum întră.../o¹mi¹
străin¹ să-î strîze/cu țuică//așteaptă de¹ a mîritēi//și iē...
băeātă o fo tînără/și fișoru^o fo mai bătrîn/și...fișoru n-o rost
a iei/că î-o fost...mamă vitregă//și n-o strîgăt-o pînă dimnāta//
10 dimnāta cî¹ sâ-î bāze la masă/o strîgăt.../o zî^s "socră" zîse/
"hai/fă bine îa o țuică"//

"p-apo amū mă vez ? de-asară nu m-ai văzū că țî^s socră ?
mîire-să lūme de zînārsu-...dă-l la nāmurîle tale/mîie nu-m^t
trebe"/dă un să-l iē¹ ? fime^ea lu ștefan a lukî//ș-apăi dimnāta
15 ...apā o fos^t nāmurî de-a iei/s-o supārāt rāu cîn o văzūt/și di-
mînāta o loāt-o ș-o dus-o//du pā sē s-o spar^t nunta/o loāt-o ș-o
dūz-o-acasă//pārî¹ti//și nāmurîle//pō a vini^t eară/ș-o mai șazūt
ō...vo dōo tri lun/și s-o dus și n-o mai vini^t alt^â//pe-āseēā-î
știu și îo/da asā...

20 [Și cum e obiceiul cu țuica, cheamă și servește...?]

sārvește pe tăz de la masă/să pūne țuică pe tātă/kilogrāme/
c-ai^ză la noi să dă în [ɛ] țuică mūltă/...nu așa ca¹ a...[!] lā...
orășă//îo am [ɛ]^a m avūt un frate-m bistriță-nsurāt și...am fo la
nūntă la iel/și la nește nepoțe-m bistriță//și cu tātē că bis-

18

trita nu-ă atita dă diparte de birgău/da i¹...cu tătu alșeva/co¹⁰
 să sărveșt-o tîră de tuică/sî pe urmă...să [E]dă zog zoc zoc zoc/
 să-apăi pe urmă...vîn sî.../mîncăre/uscătă/sî nu să dă...ca la
 noi zupă sî.../alșeva//da la noi...tuică/pînă...

5 [Dar e obiceiul ca, la cîteva zile după nuntă, să se ducă ti-
 nerii la părinții fetei ?]

apăi sîgur/să duc/dăcă să-nțalēg bîne/sî trăză bîne/să dug
 la părinți [E]făti/sî la părinți fis^uorului/care de une îs/să duc/
 iou mînten mînten fuzeș să-am foz viîtă dă pe valea sutănîlo^r//

10

[Aceeși]

fînu

d-apăi prima dată...mereș cu cosa sî-l cosîm//cîn i¹ tîmpu
 frumos/cosîm/pe urmă...trebe brăzdile-mprăștiete/le-mprăștiem/
 dacă-i tîmpu frumos sî să ușcă l-întărășem/îl învîrtim/cu grăbla/
 15 ...sî cu furca/să-apă dup-așeeșa n-apucăș sî-l strîngem [E]sî-l fășem
 căpăciș//după să l-am făcu căpăciș/îș să z [k] îș să alaltă zî/
 apă îl împrăștiem gără/ză ză mai uști//poi...dacă să ușcă/îș do
 zîle-i bîne/-l fășem clăe//sau ul adușeș îl punem în pod/la
 sură//dacă nu să ușcă/îl mai împrăștiem o dată//pînă cîn î uș-
 20 căt/să-apăi cîn î ușcăt/îl fășem clăe//

[Și clăia cum o faceți ?]

păi clăea să băte um par în pămînt/așă lung î/um fă de săntă-

nă/...ș-apăi . dīdesupt^t să puⁿ niște mărășîn¹ acolo/ca să nu putră-
zască fīnu pē pāmīnt/ș-apă¹ înșepe să să clădeasc-asa dī zos în
sus/șī...zōs mai s [ε] mai strīm/deasupra eară mai lărg mai sus cum
mērșe/pe urmă [ε] dī la zumatate-ⁿ sus/eară să fāsē...vīrv/ca să nu
sīntre plocea/ză nu să strīse dē plo¹șē//să [ε] p-așeoa ză razīmă/să
proptēște cu nește proptēle/ca ză nu ză răstōrne//^z ză prāvalē//

[Și ca să nu zboare partea de deasupra ?]

să [ε] ca ză [k] fī pūnem acolo-ⁿ vīrv o susitură//un colă^c/
c-asa-¹ zīșem noi//ș-a am învățat/ala tō dīn fīn/susit/asa să
10 fās-o susitură/...învrīte ș-apă băgām agolo dasupra-m par/ș-apăi
...dacă ie nevo¹șē/șī...fī fīnu uscat tare/-¹ mai pūnem șī ō...
crāngă/șeva cū...acolo ca să stē¹șē/

[Și la aea fī ziceți cumva ?]

cr¹āngă așā...păi șēā.../fī pūnem on c [ε] clop acolo șeva așā/
15 ca ză nu-l sūfle vīn^{tu}/

[Și dedesubt ?...]

pōdīnă/aș-a-¹ pōdīnă...

[Și dacă vă prinde ploaia ?]

apăi...fī fāsēm un picuț^t de vīrv așā provizōriū/nūma/

20 [Și cum fī ziceți la āla ?]

șept [i] zīșem că 1-am făcud^d un pōicu^z de șept/așā un picuț/
ca să nu să hūdē/șī dup-asēgā apă iară fī imprăștiēm a dō²ș zi
cīn fī cal^d/sau...cīnd fī cald/eară l-imprăștiēm ca sã...să usūșe/
să-¹ putēm...fāșe fīnu bun/gă dacā l-am pus ud acolō.../nu-¹ bun

să/...

[Și acasă cum îl aduceți ?]

mușegălește//

acasă l-adușem cu căruța//

5 [Și dacă-i fin mult, pregătești într-un anume fel căruța ?]

d-apăi punem lăitriile...//înaintē...aveam căruță/...căruța

aveam lăitrițe pi ie/era făcute din patru sulți/adică doi sulți

pintr-o lăitră/și doi sulți pentru-acea altă lăitră//și punem pi de

lăitură/și...ave două leuș/pi d-o parte/ji două leuș pi di altă par-

10 te//ș-apăi acolo așeloa țera lăitre/și pē...agolo-l punem/...

ș-încărcam finu/...între lăitre/ji de la lăitre-ș sus//de la

lăitre-ș sus il lărzem/mai punam încă doi sulți pi de lăitură/și...

încărcam pînă sus/ș-apăi deasupra-l legam cu ruda bine/și puteam

ză-încărcam...șapte uopt...măj de fin/pin la zese măj de fin//amă

15 ...ne-am mai moderniza ji noi/avem ștraifurți/...căruță cu roți

pneumatice/

[Darruda cu ce-o legați ?]

cu lanțurile.../

[Și dacă erau de cînepă...?]

20 ala am avut/înaintē nu țera lanțurți multe/atunșă era fune/

legam cu funa//amă șint lanțurți avem/că să gășăsc...la tâte maga-

zînile lanțurți/și nu-ș scumpe/amă nu [ε]nu ză mai întrebunțază

funa/...

[Dar căruțele, mai demult, ziceați că erau altfel făcute...]

da ! erau cu roț//dă...s [k] erau meșteri/și sînt ș-acuma/ro-
tări/merși întîi la rotari/și ț-o fășe diŋ lemⁿ//du p-așeșă la
făor/șă...o ferecă/o legă cu șer/s-trăzê rafurî pe rōț/și...tăte
legăturile diŋ șer//

5 [Darcum pregătești un car ?]

[ε] pentu șe să-l pregătîm ? pentru fin^t?.../pentru-adus fin/

[Sau pentru adus lemne...]

da !/și lemne/de fōc/merem după lemne/adușem diŋ cîmp/apăi
punem acolo șe ne trebe/cîn merem după fin/pregătîm cū...cu sulî/
10 cu parî pi de lăturî/ca să putem încarcă finu/...

[Darpărțile acelea două nu le separi...]

sfêrdăcăușe-ășeșă ? loitrișe ?/dă ! așă cîⁿ nu să folosăsc
ășeșă le lūom zōs/...și merem numă așă cu...cîn merem după lem-
ne/fără loitre/numa cu cărușă/și cū o [ε] o scîndură/o^r doș s-avem
15 pi șe șta pîn-acolo/ș-încărcăm lemnișe/le legăm bine cu șaclău/
...cu lanțur^t/le-șvîrtîm piŋgă eșe/și cu șaclău ză nu să...cadă
jō^s sau.../fi de coborît/pe tăte părășe/și pe tăte ogășile...

[Darla aea fără loitre cum fi zici ?]

cu teleșile ?//păi cu teleșile numă a zîșe/că m-an dus numa
20 cu teleșile//

[Darla partea dinainte, a cărușei, cum fi zici ?]

par [k] teleșăga dinaiște/

[Și cealaltă ?]

ăla-i sferdeșeu/care î deasupra șealaltă î [ε] dinapoi î

zēmānar̥a/țel̥aga dīnap^hoⁱ...ș̥ga-ȝ cu zēmānare//

hīngānūz gavril
tr̥iz̥ș̥ș̥ap̥te d̥e aⁿ

ierām b̥ă^hét aș̥a d̥e vō...ș̥ș̥ă aⁿ

5 [Cînd ai fost tînăr ai mers cu vitele ?]

v̥ăi d̥e miņe/că nūma cu v̥ăzil̥e-am umbl̥a la p̥ăscūt//

[Ți-aduci aminte să le fi pierdut...]

l̥e-am p̥c̥erdū/de c̥îte or̥t̥/tulūāi/pim p̥ădure p̥e-acólo/ș̥i m-am
...p̥c̥erdūt ș̥i i̥ș̥...d̥e...

10 [Cum ?]

o zi într̥ăgă [!]^herā să nu mai...

[Poate Ți-aduci aminte...]

să nu mai sca^p/

da/m-adūg d̥e-amiņte/ierā tócmā...pe t̥împu refūg̥^hului//cînd...

15 în t̥împu războiului/ierām b̥ă^hét aș̥a d̥e vō...ș̥ș̥ă aⁿ//ș̥i n̥e-an̥ dus

acólo ūntr-o p̥ădure//...ș̥ă noi avēm loc la mūņte/la ș̥óza/la vreō

tr̥iz̥z̥ d̥e kilomētri//că d̥e ūe-an̥ z̥is cătră dōⁿu secretar̥t̥/că a-

cólo să si vini d̥umneā^vostă//cîț s̥iņtēm acó^lo//acólō-avēm noi p̥ă-

ș̥uņe ș̥i...nutr̥et̥/fînū.../cosit̥ura/acólo f̥ășem noi i...fînăt̥//mai

20 mult//ș̥-apăi acólō...avēm ȝi casă/ș̥i graz̥d̥t̥ acólō//ș̥i cînd o fost

atūș̥ă-ņ t̥împu refūzului/noi am̥ fuz̥it cu v̥ășile pe cōstă că...

mb̥l̥ă cātānil̥e//era plīņ de cātāne/de ūngur̥t̥ ș̥i n̥em̥t̥/ș̥i c̥ăr s-o

băgát acólo la noi în casă//ș-o lăsát ș-o mină acólo-ŋ casă la
noi//apóí tātā...s-o du ș-o călcát acólo-ŋ dródu-óșala dup-aséēa
șí/...l-o pușcă pim Pôre//ș-o zácút o zúmătă de an/im pat//n-o
știu/după șe s-o dūs/... după șe s-o dūs î...cătānile/o fužit¹/o
5 fuži/după ș-o fuži cătānile.../s-o dūs/c-o vīnít î...armātā so-
véticā șí.../i-o [k] s-o dus cu fróntu mai în zoz/apāí tāta s-o
du/șí s-o băgát în casă/c-am avú mūltí șelea lāsát-acólo/orzu ová-
su ní l-o luāt/mūltē.../l-o da la cai/...ș-ápă după cum am înșepú
să vă povestés^c/noi am fuži cu vītīle-ŋtr-o pădure mare/am avú^d
10 vās/cu cai/cu vāsile/șí cū...uóile//șí n-an duz/n-am băgá pīnā-m
mījlocu păduri//pădure mare de la noi așa în vale/pīnt^re ní [k]
pe nește pāra^he/jí ŋe-am băgát acólo-ŋtr-o pădure ma^re/... șí
nóptā ișșem cu frați/că am doi fraț mai mar^t/șí cu tātā/ișșem nú-
ma șí...le zmulžem fīn dīn clāi/șí le dușem fīn acólo cu...tólu/
15 la vās i^m mīzlo păduri//ș-aveám o vácă care tă răžé la [k]
aséēa ā legát-o cū...drot/nāsu [l] pīste na^b să nu.../că răžé
de-o auzé ómīni/c-aveá zītāl mīc//ș-ápāí î...vāca răžé șí...
ș-auzē...cătānile/că cătānile pim pădure nu ză băgá/da...pe mar-
zīna păduri avé făcutē fortificāti^h/jī pe-acólo/jī pe poșanā/da-m
20 pădure să temeē^e să să bāze//sā temeē^e că...auzē că mai ímblă par-
tizān/șí șeva/jí nu ză băgá pim pădure/ș-amú io cūm erā^m mīc/...
odātā cum am eșít așa cu frați/după fīn/am pčerdút-o//că io am
rāmās...după nește...bureț//an rāmāz după bureț/șí m-am pterdút//

¹ Informatorul este perturbat de venirea unor vecini.

și m-am pterdūt/ ..i¹ s-o du^s/și io n-a^m mai nimeri^t să mă duc
acolo-m părau un-o fost i¹ cu vāsile/ș-o tāt a^m mārș/tāt a^m mārș/
și cîn am văzūt-o/am dat într-om părau afūnd/ș-apōi dē-acolo n-am
putūt ieși/am ieșid la dal nūma așa/in cōtē și-n genuñt/ș-apōi.../
5 am înșepū să zīg rugāsūnile// [...] am înșepūt a mă cîntă/c-amū...
erā trecū dē amnāz/și ierā dē cătrā sarā/āmū am văzū că tāt am
mārș pe cōstā/n-a^m mai da dē poeanā/n-a^m mai da dē nimnic/āmū nu
știēm/mā gînem g-a vini-o-a ũ lup să mă mănîșe/vō ũr^s sēvā/niște
p^uōrē dē eștēa dē pădure da-or dē minē...

10 [Dar lup ai văzut vreodată ?]

pă am văzū^d da//

șē...tāt am mārș ajā/ș-am eșī tā la dal/tā la dal șā.../am
eșīt într-āl^t...vîrv dē poean-acolo untr-o poeanā/nⁿtr-al dal/acō-
lo am eșī la o casā/da io^u...știēm io casa sēgā.../da cum am i¹e-
15 șīt amū dintr-āl^t parte dim pădure/nu mn-an da sama/că unē-s
i¹eșīt//cōlo...niște cîn atīta dē rāi/o sārī^d la minē să mă muștē//
āmū io atīta am avū norō^c c-am sārī pe un gār^d//și m-an suit in
vîrvu gār^dului/ș-apō am sta^d acolo/ș-am înșepūt a răcni ș-a strî-
gā//cîni sta ză sarā pe gar^d la minē/io strigam dē-acolo/nū vinē
20 nīme la minē/că o^omini tāt erā fuziț//niș ō om//am văzūt o^u că...
șe-i așa/și stin acolo-amū cîni...dē la o vreme s-o hrāni dē bā-
tū^d la minē/s-o mai mōlcomni s-ō...da^d d-o parte//stin o^o-acolo-m
vîrvu gār^dului/tād m-am uitāt/am văzūt...poeanā no^ostā acolo/ș-am
înșepū să cunōsc//casa no^ostā/ș-acolo.../și^s "vāi" zic "ia acolo-i

casa noastră"/plate un părau așa și mai depart-acolo-și șosa/cum fi
zisem noi/...am văzu casa și clăile noastre/ji le-am cunoscut//și
după se m-am uitat eo bine/după se s-o dus cini n-au mai zis
nimic/apo cini s-o dūz de la mine/ji m-o lăsa't//a^{bo} o văzu că
5 ie d-acolo nu mă mai cobor/du pă se s-o hrăni de bătut acolo la
mine/m-o lăsa't//am coborit/ș-apă tūnd-o băte/ș-am fužit/ș-an
trecu părau/ș-am ieșit acolo-m [k] pină s-am azūns...agolo la
noi/...apo nu m-an duz acasă/c-acasă mă temem și de cătane/
câ-mblă cătanile/j-imblă patrūle de...cătane de nīe[ε]nemț/un-
10 gur/era atunșă/j-apă¹ te priunde/te bâte/te-ntreba că un ț-fiz va-
șile/un ț-fis oile să ți le țeie/c-apoi di la care oomin i-o gă-
sīt/și i-o putu priunde/le-o lu^oat//și le-o odus/le-o coborīt la
vale//ș-apo m-an dus acolo ș-an sta la o clăie/une știem că viñ
i¹ după fin//an stad acolo la clăe/și cin o vini după fin/...
15 apoi...m-o găsit//nopta/-ntr-o vreme//m-o găsi^d j-aboi...ii o
umblat și ii și m-o cătat/pe mine/frățī/și tātă/ș-amu iera
spār^{es}/că sine ști^{te} une m-oi si dus//pădurea o fo mare/și pu-
tēm să ies în partea someșului/să treg dim pădure-ntr-altă parte/
să nu mă mai găsască altu/și oaminī.../nu găsi¹ omini pe-acasă/
20 tāt era duj/numa așa mai imblă patrūle/mā imblă...armatā/apă¹
o da dumnezău că...am nimerit acolo și m-o găsit//

m-aț întreba dac-am văzu lub vodată//d-apă eo an ză vă po-
vestes cum am văzu și lupu înti//ieram acolo la noi în prisacă/

c-apoi prisa...¹ mai la vale/une pastem mnei/și vasele//acolo
...de la cas-asa-m vale pe un parau-acolo/^m avu prisaca//mai-era
și pu^hș/și cimp//pu^hșăi asa mai mnis/desat...de bu^hșăi/uni și
baga/bu^hșăi acolo.../mae era și fraz pe-acolo/și eo merem cu
5 mne¹/paste^m mnei//aveam vo...sinsprazase mnei asa/...ce știu ie
cit aveu/că era^m mnic//m-am dus cu mnei.../am^u nu s[ε] pazam eo-a-
sa bine mnei/atunsa umbla lupc mult//^mnei s-o dus o trecut pi
linga neste bu^hș/și numa eo am vazut ca fug...//cin e-am vazut ca
fug/eo am vazut ca fug...seva doi cin ruoj dupa ie¹ [i] /¹era ro-
10 gu asa suri/n-an știu^d eo ca se-z aseia//da niș n-am zis nimni-
ca/n-an striga^t/niș nimnică/absolu^t//ginit-am [k] an gini dinti
c-or si neste capriore seva.../neste...n-an știut ca se-s//eo-am
vazu^d/m-am uita^d la i/o [k] fuze dupa mnei/mnei o fusit/...s-o
dus untr-altă parte/ie mne¹ nu știem niș să-i număr/că keram
15 mnic/nu merem la școlă încâ/...nu știem ni^ș să-i număr//d-apoe-a-
veam o^m mnel/maj slab/...care nu pr¹e pute asa mere/ramine¹ tat
inap^uoi/cin am ¹esit sara cu mne¹ acasa/an vazut c-azela nu-i//
apo atunza m-an dat eo sama ca zic numa lupc o fost aseia//al-
ceva nu pute sa si^hie/că...dac-am vazut ca nu-i mnelu/an știut eo
20 ca lupci cin vin it ¹eu seva/trée să-t ¹ei...u^m mnel/dupa mnel/
apo m-an ginit eo zig "no" zic "aseia o fost lupc/ca" zic [ε] "o
loat mnei"//sa...m¹-o loat mnelu asela maj slab/ca de-asela știem/
ca iera maj slab/și rimane inapoi/era maj mnicuț//am vazut ca l-o
loat asela/nu-i ? nu-i//am insepūt a mă cînta/am^u zi "mă bate

tăta"/^{am} egi' la deal.../"no" zic "tată..."/tăt am înșepūt eo-a mă
cintă întii/m-añ temú ză mă bag în casă/^{an} sta pe-afară/

"da șe'-i bă'ete cu tine ?"/

"d-apo' ea tată..."/z^{ic} "n-am o^m mnél/mnelu sêla slab/nú-l mai

5 an"/

"d-apo' ⁱ ^uni-^l ? s-ai făcu' cu ^lol ?"//

"d-apă" zic "eo nū știu s-o putú pătf"/

"cūm așă ? e-ai lăsa' t' singur' ?"/

"nu e-an lăsa/că tă lîngă i^l aⁿ p^uost"/

10 "d-apo' ^h sîse "n-ai văzu ? n-o' viní v-o' lup să țî-l ^le' ^le' ?"//

"pă_eo' om' văzút eo' nu știu sê r^hos că fuze' după i^l"//

"apă" zise "numa lupú o fos^t/țî l-o luā^t//^a po' amú nu-i nimni-
oă/da de aldată" zise "să-i păzăș^t/bine//șî să strîș cîn vez că
vine"/io^u n-an știú să strîș/că era^m mnic//

15

[Același]

pórcu

[Să ne spui, cînd ai porc, cum îl crești și, apoi, tot ce faci
cînd îl tai...]

pórcu/vez/dacă-^l d^l-^u zemplū/țînám s[\mathcal{E}]scroáfe/cum zîșem/or
20 că scroářă/or că-^l avem/or că dacă nu-l cumparăm/ai dăm de mincă-
re/mălăi/^uorș/sau ovás/mái mul cartof^t/că cu de-ă^eștea să folo-
sás la noi mai mul^t//apă cîn era' bun grás/la sărbător^t/il tăiem//

ș-apă fășem di el dem¹ican.../cirna [k] carnea șe eră.../bună de făcú [ɛ] de făcú cîrnăt//pi urmă...șe țeră grasă o topcēm și fășem untură//după șe fășem...așelea/punēm...carnea care eră de mîncat/o punēm în fum /să s-afume/ca să stee/să nu să strîșe//ș-apo o puțem...or la șe...folosēm în sarmăle/gălúște/nu sarmăle [!]/c-acú^m așa li [ɛ] așa-î limba romînască [!]gălúște//gălúște.../cărne de porc/o punēm în crastól și fășem...cu cartof¹/sau punēm...pi îșe/ș-o fășem așa cu unșore/cū...șeva murătur¹ cū...cur¹é¹ sau cū...îndiferen cu pēpin/îndiferen cu șe...v^rem sâ o...mîncăm//cu mămăligă mai mult/șo mî mămăligă/c-apo amí s-o [k] vez că s-o...înștimba tâte/mămăligă/colășă.../

[Dar nu umpleai mațele de la porc ?]

ș¹ ! păi le luă^m mațale/și le spălăm//le dușen la părău/și le spălăm/și pi urmă di^m mațale-așelea...înt-așelea punen și fășen cîrnăt//dă !/

[Și în acelea mai groase ?]

cîrnăt/înt-așela fășen călbăș/in s [ɛ] din care țeră din stomag/ i spunēm/fășem prēzbuș/

[Asta cum se face ?]

d-apo demn¹s/c [k] șepc ș-aléz carne grasă/ș-o demn¹s/pui tupert¹ in ș/pui...ustur^uo¹ in ș/...a¹/ș-apo-așela...le mestecăm tâte laolaltă/și-î băgăm...caré din [k] care țeră stomagu porcului/așela-l [k] ști-l curățem/și-nt-așela-l băgăm/...și-l cosēm/și-l punēm să șărbă/pi urmă-l scotēn de-acolo î¹l punēm înt-oⁿ

tasc/puneⁿ no^o-asa/pe un fund si teas pi hel/s-apa i...tinen
ait-o zi/pe urma-l su^lem in pod a fum//s-asela-i zisem prezbu//
a po dupa vo citeva...do^o tri^l saptaminⁱ ori o saptamina dpa cit
era de aproape de fum/iera bun de mincat//

5 [Si mai faceati si-ntr-un...]

si in fundac/mai [k] i spunem i [l]/un capa de mat [l]/si go-
spunem si fundac/

[Dar din picioare si din cap...?]

dint-asela le serben/si fasem.../capu-l bagam in prezbu/si
10 pcorile le serben si le fasem...aitura/rahitura...

[Cum ?]

le punem sa harba/si dupa he serb/le lasam sa sa sarba bine/
ca sa sa scada apa/sa ramie...asa...alba/s-aseea apa o punem [e]
cuperⁱsi ai in e/s-o punem...in blide/sa sa rasasca//dupa se sa
15 raseste/du pa cea sa-ntagă/si la ase^oa-i spunem aitura//

[Si ai puneți mult ?]

si ai/dara/cum sa nu punem ai in e/că fără de ai nu-i buna/
numa cu ai//

[Si altceva se mai face din porc ?]

20 d-apa^l no^l fasim...din slănină...fasim/o folosim ca mincam/
c-o folosim la zama/că la...tate-o folosim/unsoara tot asa.../
fasim to^t cu ee papa/că fa^z zama/că o folosajⁱ la...la ta feliu-
folosastⁱ unsoarea//

[Dar slănina cum o pregătiți ?]

slănină...m [ɛ]șel mai mult o mîncăm cū...

[Cum o faceți, atuncea după ce ați tăiat porcul ?]

atunșa ?.../o curăți fain/ș-o sărăm/...cū...păprică pi eșe pū-
nem în sare/ș-o lăsan să stee...cite-o zi/așa/sarătă/pi urmă o lom
5 ș-o pūnem în fum//și după ș-o pūnem în fum/șee stă în fum/și s-afu-
mă și.../ie așeeșă est [ɛ] așeeșă i să spūne slănină/șeeșă stă așă//

[Și din picioarele dinapoi ce mai faceți ?]

șuncă//

[Aea cum se face ?]

10 d-apo așeeșă o iei încă.../o tai.../aparte/aleș di la...mi [k]
diș [ɛ]șpētilē-ēșeleșă grōșă/inainti di la pēoru pōrcului/nū napoș/
inaintē/și dinapoi să poate//ș-o pūnem...a fum/așă șe-ș mai
mūșt /...ș-așeeșă să spūne șuncă la noi//

hîngănu^s sōfi^{ea}
treizășisăpti [de ani]

a mnei ū/to la doctoru ș-am dus...

[Dar mai demult, cînd se îmbolnăveau copiii, cum îi lecuiați ?]

d-apū^ș eșă așă ne năcăjēm/punēm...lapte dulce șerbin [k] să să
încălzască-nt-ō...u^m vās/și udam acolo o cîrpă/și-l legam pi la
cōstē cā...f^ș bin-așă/herbēm eșai din cite burūene di pe cîmp/să-ș
20 dāș să-ș treacă/...ș-așă fășen cu ūi//p-ō^rmā după ș-an da de doc-
tor^ș/gata/-ș bolnāv/mereș cū el^ș a doctor^u//să-ntimplă șă ūe jī
departe/māi fășem ș-āmu/i^ș mai dai ū [ɛ] fās un eai/să-ș treacă/fi

mai dai o tabletă dacă ai.../dacă

[Dar la babe nu se duceau cu ei ?]

pă¹ fi mai...nu știu că go de cin sîntem noi/rîndu-asta de
femei/cam nu peă sim babe de-ase¹ să se descîntă//le descîntă/să
5 dușe și le descîntă/ca să le treacă//poate ma¹ este cite-om bătrîn
care mere/și le mai descîntă/ca să-î treacă//

[De ce le descîntați, de ce boli ?]

d-ăpo dîse că [ε] pă că numa-nșetu gră¹es/ca să nu nveță alta
de la sea [i] laltă [i]/să nu știe peă multe [i]/le descîntă/dîse
10 că...¹-o priș vîntu/pe cîmp/și...nu-î bine/că...o trecut o vînt
reșe/pisti ¹el/și l-o...seva are/că ieșe bube/pete/cum zîs-amî/
vez o-amî să zîse pojaru//¹atûsă zîsăi că fîs...bubfle-âsel¹ă...pe-
te de vînd/vârșă de vînt/fapt//ș-apă¹ "aestea¹ heră...descîntătu^ra/
vîne c¹te-o babă/și scutura cite-o năframă/șterse o năframă roșă
15 ^d pi el/ș-o scutura deasupra focului/...no !/"a¹asta" zîse "-î
gata/-î treșe"//

[Și chiar îi trecea ?!]

'e !/pă¹ i treșe vă doo trîi zile/depînde/âi mai.../știu se ma
¹heră de-atûsă/că a mnei cin [k] de cin m-am ridicat mă aluz [ε]is
20 [k] a mnei f/to la doctoru ș-am dus...//

[Aceași]

coléșă

[Și din fărină de cucuruz ce faceți ?]

din fărină.../ami fășem nūma din fărină de grîu/d-ăpo fășem
și dim...fărină de cucuruz//cūm sâ nu/di^m mălai//păi frămîntăⁿ cu
5 fărină de grîu/și fășem mămă[ε]fășe^m mămăligă/se^l mai mult o fășe
mămăligă dim.../coléșă/coléșă/...

[Coleșa cum se face ?]

d-ăpăi pūnîm apă să sârbă/și cîⁿ vîdîⁿ că clocotește/i pūnîm
fărina acólo/...să sârbă/ș-apū o lăsăm să clocotească/ș-apo lôm
10 coléșeri/ș-o mesticăm//ș-așeșă-i spūneⁿ coléșă//apō fășem pāpā/
bāțem [k] pūnîm untūră...^uor^l ^uunșore-nt-ō...tāpsîe/or^l fînt-ūⁿ
crastól/să sâⁿserbiⁿte.../și bāțem oăuō/trî^l patru oăuō/și pūnîm
acólo s să făcă/ș-așeșă-i pāpā/mîncăⁿ cu coléșe... [I]//și pūnîm
brîndă [I]/în coléșă/să mîncăⁿ cu coléșă//

15 [Dar coleșa pe ce-o pui ?]

apō avém un tálzer de...a^lésta așa de...lēmⁿ/făcūt//ș-o pūnîm
pe tálzer/sam [k] sau pe-o f[ε]fārfuriē/pe-um blid//c-apo-ășă-i
zîșeⁿ la blide [k] la farfuri^l/blide [I]//

[Aceeși]

pită

[Dar pine, sau cum îi ziceți dumneavoastră, faceți ?]

fășem/cūm sâ nu...

[Dar cum fi ziceți...?]

pîne/pîye/pîță/pîne/pa amú mai mult obișnuin/c-amú ne dăm du-
pă cum fi...obișeju de az/pîță...

[E, cum o faci ?]

5 d-apâi...pûnem...drozdie să să moaie/serniț fărîna/o pûneț ș-
plămădim/pe urmă p[ε] încălzim apă/ș-o frămîntăm/pûniț sareș/ș-o-ș
frămîntăm//ș-o lăsăm să să dospască/fășiț foc/in cuptior/sau în
10 lă[ε] fî sobă...la lăr/ș-o băgăm/și să coase/și-i pîye//

[Dar dacă n-ai drojdie ?]

10 păi făr de drozdie nu [ε]nu peș fășem//că...nu-i bună/luma tūr
te horț i.../cum ziseⁿ noi tūrte/frămîntate și.../

[Și alea cum se fac ?]

[I] d-apâ le frămînt cu apă/și cu sârșe/și cū...lăpte cîn ai/
și cu holoi/și o-o t[ε]tō cu drozdie/or făină bicarbonat/ca să
15 crească/și pui holoi...să să-ncălzească/și le pui acolo să să fri-
gă//s-așelea le spunem tūrte/plășinț//...da/

[Dar nu lăsați, așa, de la aluatul vechi...?]

ă...păⁱ șo^u cam...pe-așelea timpur^t...hera^m mică//

[Acuma numai cu drojdie faceți ?]

20 numa cu drozdie/nū fășen cu alu^uat/așă zîșen/că lăsăm alu^uat
și fășem pîne cu alu^uat//da/să lăsă//de-abye^z țfi mințe/hera^m
micuță pe-așelea timpur^t/lăsă mama alu^uat/ca să aibă să făcă
pîne cu alu^uat//ș-apâ pună alu^uatu așela și să-mușe/și-t i...fră-
mîntă/dup-așelea cu pîna/și dosp^cte/diņt-așela/și heră pîne//

[Aceeși]

fata babei și fata moșului

o vost odată o babă ș-u^m moșneag/aveu...doo fete f [ɛ]ă.../moș-
neagu ave o fată care e^ra mai harnică/ear a babei era mai lenișă//și
...ă lu moșn [ɛ] baba tăt o ocără pe fata...î...moș [ɛ] neaguli/că
5¹e lenișă/și o dată s-o hotărî ca să o...tipe de lă... casă//ca să
nu mai ste acasă/c-o îs că...ș-a țină-o pe lenișă șeă să i
să-mveta și fata e¹ lenișă//fata...ii tă^t [k]tăt să cătă în oglin-
dă/da asta¹altă/tă mătura/și pune la rin/și torșe/le [k] astalal-
tă nū...fășe nimnică/numa să cătă-n oglină//și...s-o dus [k] moș-
10 hă [ɛ] gu dacă o văzu că tăt o ocărăște/o sî^s că să să ducă de¹a ca-
sa lui/că s-a găsi sineva...ca să îi deie.../să-i deie șeva de
mîncare/și șeva de lucr^ru/șă s-o tă dus/și-n drumu i¹ o antîlnit o
...o...o cătică /...plină de rî¹ș-o îs că s-o...curată/să...
o-ngrijăscă/c-o îs că...i-a prinde vrodată bine//și...ș-dup-ășe^e
15 ...șă o grijit-o/o pus-o la rin/du^dp-ășeșă s-o du^s ș s-o-ntîlni cu
o...fîntînă//fîntîna 1¹eră tăt ũ mil/1¹eră nengrijită/ș-o spus că-
tră fată că...ca să o-ngrijăscă/să îi [k] s-o curată de...mil//și
...fata o-ngrijit-o și pe fîntînă/du^{du}p-ășeșă s-o-ntîlni c-on i
pâr//și pâr¹ l-o-ngrijit/c-o fos tăt...plin de omi^s/ș-o s că
20 să-l curată//și...creștile ale//și l-o curată fata și¹/...și s-o
dus în drumu i¹/și o [k] o-ntîlnit o fat [k] o...femeș-ășeșă 1¹eră
ș fîntă duminică/și...o-ntrebăt-o că șe cătă pi¹ locurle-ășeșă
...pustii//șă ș-ă spus că...șă o zis că...cătă... c-o țipăt-o pă-
rinți de-acas/ș că și...ar vree să...i deie sineva de lucru/și
25 ...de mîncare//șă o ũs că ar prim [ɛ] ni-o 1¹e/o îs că să.../și s-o
dus cu șă acasă/ș-o îs că...șfîntă duminic-o îs că să ducă la be-
șă^rică-ș zū-ășeșă//și...o zis că...o s că să duse-n [ɛ] la besărică/
și dup-ășeșă [ɛ] o-ntrebăt fata/o îs că șe și [k] șe are de lucru//
o îs că să-i s [ɛ] căldă copilăși/să nu-i frigă/să i le d [ɛ] facă

de mîncare/și...pe urmă o sîs că să-î facă ¹îi de mîncare/să [ɛ]
să-î pregătească bucate/să nu sîe niș preă răș/niș pr^oē caldē/o
îs că sâ sîe nūma...potrivite//îa s-o apucă și o...s [ɛ]caldăt...
î băeți/și...sē o avūt/o făcū tâte treburile/dup-asēgā s-o puș
5 ...să stē¹ pe scaon//dup-asēgā o vini¹ fa^t[ɛ]o vini¹ s^fînta duminică/o...o...întreba¹ pe copii¹ dacă...dacă is hrăniț/dacă...dacă is
î [k] î-a spăla¹ bine/dacă nu î-ō opări^t/ [ɛ]copi¹îi tōț o spus că
...o is că î-ō.../î-o scālda¹ binē/s-o îs că...le-o făcū bŭn de [ɛ]
mîncăreā/ō foz gustōsā/s-atŭnșā...o trimās-ō pe fatā-m pod/ca să-s
10 î...alegā o...o [ɛ]o ladă care i mai...frumoōsā/ca să-s giē-asēea
dē pîntu care or slujit oă cît [k] îz zūy-āsē^oē//și...fata s-o
dus/s-ō alēs care lad-ō fo mai uritā/care-o fos^t mai i...care-o
fo mai mnicā//și...atŭnșā...atŭnșā...fata [k] bāba s-ō uitā la oē
...s^fînta dūminică s-ō uitā [ɛ]^d la oē cam urit că/...mai hid că...
15 cîn o văzū că s-ōā sē^oā mai...hidā ladā/și oă o mușī destūl.../
o lucrā destūl dē...dē...binē/atŭnșā...fata ā spus că...sē sā [k]
o s că...îē crēdē c-atīta ¹îi mușca i¹//și s-o loā bu [k] zūyā
bunā/di lā bābā/de la sfînta duminică/și s-o dus//îz călea ¹îi
s-o p [k] o văzūt î...m^âāru-ncā [k] p^âāru-ncārcāt cu...pēre/dulc/
20 î...s-un cupțior ca^rē ¹herā acōlo cu plāsîntē și/...și...fîntīna
¹herā [ɛ]cu apă/o s-o pus îz c [k] î...acōlo și/...sā [ɛ]o sērū ca
sā i...dē^oē/o îs că i-î sēte și.../atŭnș fîntīna o-ntīnș sā-î [k]
sā s-ē^oē apă și/...pāru o-ns [k] tīnș s-o loā^t pēre/și cupțioru
î-o da^t plāzîntē/și¹ea s-a du^s s [k] s-o dus atŭnșā îmbogā [ɛ]
25 mbogățitā dē...tātē sēlēx/s-o dus acāsā/și bāba cîn o văzūt/cîn
o văzūt î...acōlo.../cîn o văzūt că...āre-atīțea bogățī/s-o
trimās și ^oē fata ca sâ o-ādūcā/o s că s [k] o îs că...dac-o pu-
tū fāse leneș-asēgā o is că../atīțea/o s că...o s că oē hārnică/
n-a^r pūteā făce ?//s-o dūs pe... [k] îz drūmu.../s-o-ntīlnī și
30 oē cu...cățic-asēgā/o spus că s-o curatā de rī¹ē și...sā

36

o-ngrijască//e atunșă o îs că: șe ș-a murdări îe mînile pe...pe
e//și s-o dus î...mai naințe/du p-așeșă o [k] s-o-ntîlni c-u
pâr//și pâr-o îs că să-l curată de crînz uscate/și...tot ce are
//eă o îs că șe să-ș murdărăscă mînile ei curate pe...așela/o s
5 că ș-a găsi eă șevă de lucru/măi...frumôș/și s-o d[ε]dus/s-o-ntîl-
ni cu cupțioriu/cupțioriu e-o s că să-l curată/că tăt fi spar și
...tăt eră spar/și o îs că să-l curată/să-l...lipășcă/și atunșă
...făta o [ε]l-o curățit/pe cup[ε]n-o [k] nū l-o curăți/c-o îs că
nu ș-a murdări...î mînurile pe el/și s-o dus/și z[ε]o văzută...
10 gară pe sfînta duminică și/...ș-o-ntreba/c-o îs că nu știî șine a
primi-o pe e/că arē...i-ar trăbui să [ε]șevă să lucrē//
ș-atunșă "bă ! bă ! "sîșe "vină la mine" zîșe "că am e șevă
de lucru"//

s-o duz

15 "da" zîșe "să nu mă țîn[ε]să nu mă ții mul/că mă ține [k] mă
așteaptă mama cu zăstră"/o zîs [ε] o zîs ā...făta...babi//
și...atunșă fașe "nū te ținem"/
și zîșe "să-ș spui măicută" zîșe "șe an de lucru"/
e-o spus că șe are de lucru/să-ș scalde...baști/să îi î...să
20 îi î...facă de mîncare/niș p^rea cal dă/niș preā...rășe/și să șie
potrivită//și iș atunșă...cîn o văzută...că șe...baști are/atunșă
s-o spăree di hi/și i-ō scaldat/i-ō...da e-o [ε] i-ō...fost apa
preā șerbiște/și e-o [k] e-o opări pē...baști/și atunșă...și mî-
cără n-ō foz [ε] bună/care le-o dat-o la baști/niș a ei care-o mî-
25 cat-o sfînta duminică/ș-atunșă baști e-o auzit.../i-ō auzit i răc-
nîn pe baști/sînta duminică/de la beserică/și...atunșă...o zîs.../
după ș-o gată tâte treburile s-o pus [k] o m [k] priș a mēre piș
casă/și o strîgă/c-o îs că "uñ [k] nu mai vine sātana de baba"//
și...s-o dus î [k] s-ō dus înainta i/ș-o vini baba/și e-o dat o
30 lădă/...care...ș-o alēs-o care-o fo mai mare/ș-acolo [k] s-o dus

acăsă/o văzút atîțea cupțior¹u-ncărcá cu plăsîntě/și páru și...
tăte șe¹lea/ș-atunșa táte o ís că nu-î dá nímńica//și s-o dús/cu
lăda/plínă/și grě/s-o dus acás-acólo/cîñ să desfácă/núma șárpê o
iěși dî ¹adă/și balăur¹...//

5 [Și-a mîncat-o...]

o mîncat-o/și pe fată/și pe babă/și mo^h[!] ńăgu...o...fost
...bucuroș//

cureán i¹oána

doisprězășe [ani]

MAIERU

grîu

[Care era lucrul la grîu ?]

păi lucru lu¹ e-asa/că îl arăm/il grăpăm/și-l [k] adică-l să-
mănăm//dacă țera cu șeva legume/il dușem la truierea//il truțeram/
5 ca să nu șie...ald fel¹ de sămîntur¹ în dînsu/deci^d numai șirū
...grîului//că vez¹/că grîu pă¹.../mai să...aruncă ovăz de la
mașină/sau h^orz pin dînsu/trăbu^e să-l duș la trui^er /și să-l
trui¹er¹/și să s-aleagă numai grîu/șirūtu grîul^u//și dacă vede¹
că nu [ε] mai e^e șeva pin dînsu/ în hōldă/după șe ies^e hōlda mă-
prișgără/trăbu^e să te du^ș să-l plezeșt¹//un fel¹ de burūgană/sau
...alte ști să-l [ε] plezēm asa/-¹ zmulzēm//cin¹ țera mai mnicūt//
apă să coșe¹/...il sășeram/și grîu/și-l dūșe¹ la mașină/...il adu-
șe¹ și-l puneam în...pod/in lādă/avem...cîte do^uzēz de mîertă/
după cum țera/citē...trîzās/ș-apă la moorā...

15 [Dar înainte de a-l aduce acasă, unde-l treierai ?]

la mașină.../atunș...avem mașin¹...cu cai//țera așa o țiră de
mașinucă/mnică/ș-avē...un sul/lung așa și.../pușe un cal/doi/și
...o-șvîrtē cu calu/șă rōtă/calū merē și ie...dru dru d^ru da.../
la alēs/la trui¹er...avē altă.../că-¹ loai de-acolō/cu pleavā
20 așeșā/cu tōtu/și-¹ bui [k] și punēi in¹-altă...dōbă//ș-așe^eșā-l
trui¹era/...așeșā-șvîrtēi cu mîna/șā așa //

[Și cum îl truierei ?]

†Gest.

ale¹șe¹...în [ε]grîu din...plăvă/

[Și sulul la mașină din ce era făcut ?]

to^d di șer//¹era așa rîdă de șer/și era pîrîsă în [k] ca să
îmble ¹șele/ști^t ?/așa^t să-nvîrde¹ ele că.../rîtă/

5 [Dar cu cai se treiera pe aici ?]

noi¹ am găsi^d...numa cu cai/ș-apă¹ de la un timp/ave¹ așa [k]
¹eram go^u cam de vō...dō¹ză^s și șeva¹ de an¹/...o vînit apă¹...un
...di¹ zoz/de pe ai¹z/di pe la țără/că...am primi¹ noi¹/o mașină/
pēntru tru¹eră^d de șele¹ști/mașini¹ cu...benzină//^hașa că...șar
10 amú/cum s-o dat/că la noi¹ o vi¹ni/că noi¹ am stat [k] părin¹ți o
stat ai¹șă/măi dincolo o țiră/a trîl¹șă căsă//și la noi¹ o vi¹nit
întî¹ș mașină.../cu benzină/ai¹șă de tru¹erăt.../la căsa l [k] la
pătrîni noș¹t¹//ș-apō o vi¹nit în ocōl/și ne-o...tru¹erăt acasă//

[Dar mai înainte...?]

15 atun¹șă.../ē...pă-mblă [ε]împlă¹țēm...

[Cu ce ?]

cu [i] ^mblă¹șiu/

[Dar cum era îmblăciul ?]

luam.../tră¹țēm [k] znō¹pci ¹era tă¹ș apă în pōd//i-¹adușe¹/jî
20 punēm în pōd/ș-apă e¹ăr¹nă.../cîn ¹era tîmpurîle așa...cam fri^o/c
[ε]am așa/¹era/ăpă luam znop¹c/ș-apă î¹ punēm în șură/șă așa//un
rînd în [k] î¹șepē¹n de ¹acōlo/un rî¹n/dō¹/trî¹ș/pătru/sî¹șă^s//
așa/cît i șura de lungă/șesă metăr¹/ sau cît ¹era/î¹ punēm rînd/

¹Gest.

42

ș-apă loam u^m mblășiū/c-apă eră mblășiū așă o b [ɛ] o bătă lūngă/
cam de doi metăr¹/și-n â...câpăt fi punem ūna...de-ū^m metăr//
ș-avee așă cure^ă/legată d⁶ se^ăaltă/ș-apō o loam/ș-apă dă-ī așă//
imblătēm/așă din mină//da e^oerăm do¹ inj¹/unu e¹eră di^ocolo/ș-unu
5 di^ocolo/ș-apă tot f¹ qam/tot f¹ dam/pînă gătăm rîndu-ăsēla/și du-
pă se¹ il gătăm rîndu/...il loam și-l punem în se^oalaltă parte a
șurī/cu se^ă parte une e¹eră [k] nū e^oeră imblătītă//și diⁿ easta
il [ɛ] e^ăară loam rîndu sēla/pînă-l gătăm//și după se-ī gătăm/de
e^ăară loam di^o sēla câpăt/...ș-apă¹ dēzlegam dē...de așēă...de...
10 legătōre/și-ī punem așă rînd/...spre pârēte//ș-apă to^d do¹ inj¹/
și ā...sau și unu l^o [k] putē să.../ș-apă¹ i loam de câpātu
a^oe^ăsta/și tot așă fi dam/hai/hai/hai/hai/tăt i imblătēm.../pînă
...nu ma¹ e¹eră...grăunte/pe sir/pe pai//apō pai¹ le loam și le
scutu^ram/...și l^e zvîrēm...uni¹ pe-ū grădină/sau uni¹ le fășēm
15 clă¹ e¹or¹ im pod/

[Cu ce le scuturați ?]

cu fūrca//cu fūrca.../ș-apō¹ loam apō¹ v [ɛ] vrāvū așēla/ști^o/
se e¹eră/sămīnța//apo loam o ve [k] e^oeră o grēblă/...cu c^ools
mār¹/șâ rār¹/ca să i^e nūma pā^oele/ști/să nu să gēgē și...cu
20 pleavā//și le loam așă frumōs/ș-apă lē...loam apă așēla...și-l
punem înt-ō unger¹//și d-acolo/di [k] după se-l punem înt-ō
unge¹/apă avee un fa [k] vrāv māre//ș-apă avem așă un fel¹ de...
lemn/și cū cōdă/...și...e^oeră...luotă dinaintē/și bagă¹ așēă/
ș-apă...vīnturā/așă-l zvāre¹/...în sūră.../în sūră punē¹ niște

toole/sâ-l aruncăi cît putei//grăunțfile să dușe...de-o parte/și
pleșava rămîne tătă în...înapoi//ș-apă după așeeă ear...l'om pleă-
vâ așă frumôs/ș-o dam de-o parte și/...grăunțele îl strînzem/
ș-apo¹ îl puneam/apă uñe ? în lăd/îl dușem/și-¹...depozitam la.../
5 earna//

[Lăzi le zicea ?]

în lăd/...¹eră... [ε]ză zîșe...lăd¹ie//^apă¹eră ma^{ri}/gî^d de...
doozăș/trîzăș de mñertă/de sînzăz de m [k] cît [ε]mar¹ de tă^t/
ș-apă l [ε]le pune¹ acolo/ș-apă acolo sta/apă cît f[ε]^ts... trăbușe/
10 folosî/cî^d nu/mai viñdeî/mai a [k] pentru...vite/pentru așă/
ovăsu//grîu ear îl foloseam pentru...noi//

[Și, la îmblăciu, cum le zicea la bote ?]

îmblășiū...

[Și la capătul ăla...]

15 töt așă/töt îmblășiū/

[Nu-i zicea altcumva ?]

nu...//lă așeeē töt așă-î/c-așeeā î [ε]nū/la așela-î dîșe
hădărăg//da töt știț dumⁿăvostâ//că dîșe "s-o rupt hăda [k] hă-
dărăgu"//da ¹eră priș în curēlē /și di cōlo și di cōlo/ș-ave¹ o
20 verigă/ca să îmble ¹el...cî^d i-l [k] dai//da/așă dî [k] să spu-
ne/hădărăg//

vranăū vasîle

șăizășîno^uo [de ani]

mai dai și cite de Țⁿ hot

h¹apă¹ merem la bistrisă¹/heră r¹âu de mălai¹/știt¹/gă¹ nu l¹eră
așă...ca eum...amú//pin...pătruzășidoi¹// [...] /no/pă a¹isa...o fost
un timp așă r¹âu/vez/ploi¹/vára/și t¹omna/și nu s-o cob¹ mălaiu//
5 a¹șă c-am fo¹ silit¹ să ne dusem...a bucate¹//năsăud/bistrița//ș-apă
merem/prindem ca¹i lă...căr/...și merem în bistrisă¹/pă loam.../
mălai¹/...cu litra/ș-apă merem și¹ șa/ca cără¹u¹/ș-adușem la al¹tu/
ști/pentru ba¹ș¹//pune¹ o căruță dē...mălai¹/cur¹é¹/șe să găsă¹/șe
vre omu să cumpere/și vine¹ acasă/și...iz da ba¹ș¹//

10 [Și nu se-ntimpla să se strice carul...?]

ba [!]¹ba să mai strică//să mai strică/ză mai//...mai dai și
cite de Țⁿ hot/

[S-a-ntimplat vreodată cuiva ?]

s-a-ntimplă¹t/ș-apă¹...trăbu¹é să și¹ pregătit//...c-apă ne spu-
15 ne/tata mne¹/zise "u¹te/cin te duș/la un drum"/...că merem sara/
plecă¹ sara/ș-apoi dimi¹eața ca s-așunș im bistrisă¹/"să-t¹ o¹ei un
păr/bun/in căruță/că" zise "dacă vez o¹ om că...să prelinșe/și nu
ș¹ice ni¹mi/că vine pe lângă car/să-l poș pogni//că dacă¹ u¹te
pognăște i¹el"/[!]¹no !/ș-apoi.../așă i¹i//

20 [Dar vi s-a-ntimplat vreodată ...?]

no ? nu//la alți s-o mai întimplat apă¹.../am așunș i...p¹ș¹
strimba /cum i d¹șem noi a¹isa/pin strimbă/apă¹.../o d¹ată...ne-o/
[E]s-o rupt o f¹ăf//no amú șe¹-i de făcut ?//să rupe ă...un raf/

Localitate învecinată.

între hotără/un^d e nu-₁ sat/nu-₁.../aşa că...s-am avut ?/am avut
o₁ lăntu_g/s-apo l-aⁿ legat...cu lăntu_g/şi cu drôt/şi cū.../şi
tot hai_{da} hai/însetu_g/şi tot.../pînă cîn azu_nz la un fao^r/dacă
po₁/ji-₁ [ε] dacă-₁ fo_ota bună/şi [k] sau rafu...cusu_t/şi numa
5 s-o rub din...dîntre cusu_tur^t.../apă tot mere/şti₁ ?//^apă to^d
l-a_n legat/şi t [k] pînă cînd...lan_{tu} apro_ope ni l-ă rup/tăt/cit
o fo de lung/şti/pînă am azu_ns acasă//...n-ave₁ sê fa_{se}//

[Acelaşi]

[Lucrul la pădure]

10 [Dar la pădure ai lucrat ?]

ieu...am lucra^d/da pû₁în//pî₁în/nu mul^t...//

[Ce-ai lucrat acolo ?]

pê₁ am tă¹et copă₁s/c-o vî₁it î.../primă₁vără₁ a₁şa/...că sê [k]
mai demul să tă₁e.../primă₁vără₁/cî₁ să...be₁e.../nu ş₁tiu cum să
15 zic î/pe tî₁mpu a¹estă apă să î₁e sco₁rta/...să tă₁e/şi să be₁e/
c-apă₁ î...sco₁rta să lo₁e a₁şa oarecum₁vă...pe₁tê₁le//s-apă nu să
mai folose₁ le₁mnu a₁şela/ca să î₁l tip₁c/ca cum să lucră am₁//...îl
lă₁să₁/da de vî₁r nu-₁l tă₁e₁//...că ş₁el...mû₁stu a₁şela să du₁şê₁ tă₁t
...la vî₁r//ră₁mî₁ne₁ cu vî₁r a₁şa/cu...vo₁ trî₁ patru mêtă₁r^t/cu şe₁-
20 tină cu tă₁t/...şi...î₁el...pînă to₁omna/...î₁n lû₁na lu octô₁băr/...
î₁el să uscă//dacă-₁l tă₁e₁ de-am₁ şi pînă-n î...octô₁băr/¹eră^u us-
căt comple₁ct//atî₁ta de...mî₁ndru//că mû₁stû î₁el...să du₁şê₁ la vî₁r//

ș-apă t^omna/te dușeⁱ...și-l tă^eeⁱ/îl [ɛ] dărăb^eeⁱ/c^olteș/fășeⁱ di
triⁱ metărⁱ/șă^să metărⁱ/...după cum îs...spuⁿe/că..."ute-n trebe
lemⁿ de-atîta//și...apă îl slo[ɛ]bozeⁱ la vale/di pe c^ostă/cu...
tapiⁿele.../fi dai dr^umu să^să ducă//...pe c^ostă/pîn-azun^ze la
spăr^șău//sau iⁿeraⁿ ūⁿ lă[ɛ]riz...de așela făcut/

[Ce era ?]

riz.../șă să nume^să/riz/așela e^eraⁿ făcut...didisupt e^eraⁿ triⁱ
lemⁿe//...și pe de latur^t/ear așă/ca o covată/și băgă lemⁿu așela
dint-un vîrv/ș-apă așela mer^e cî^d de-ai^sa...pînă la sim^gor^z//pe
10 ...în canal^u așela//îi zîse riz//c-așele să fășe...tă^d di lemⁿe/
da cus^ut așă/cî^t să nu/c-apă gî[ɛ] băgă cîte um b^gilân/de șin^ș
șă^să cubiz/de...dășe/că dacă...n^u e^eraⁿ făcu^d bine//...pă îl r^umpe/
îl spăr^șe//

[Ce lemne are pădurea ?]

15 p^e.../braⁱd//...brad//adîcă noiⁿ dîșem molid^d//că brădu-î brad/
...e^e-așela are altă categori^e/brădu//p-a^zela-î verde la...șetină/
și moridu-î l^ung//și î...brădu...i b [ɛ] mai o^ore^cu^vă mai tare/și
mai z [k] nu-î așă de bun ca.../la stalîș^șe zîșem//da molidu...
așela-î șel mai bun/molid^d//că-î m^ole//...de-l lucră la stalîș^șe
20 la.../șela să...r^umpe/ști/un fel^t de...lemⁿ mai...o^ore^cu^vă ca...
că are ū^m băț/

[Și la ce îl folosiți ...?]

căș/poditură...//

[Același]

casa vâșe

[Cum se făcea o casă ? Casa dumitale e demult făcută ?]

asta ?//asta nu-î făcudă demult//asta-î făcudă di vō...șapte
an¹/opt an¹...

5 [Dar mai demult...?]

casa vâșe ?/

[Cum se făcea ...?]

știu...//d-apă u¹te cum o fos^t/cin...o am...pregătīt/că eo^u
am fos căsătorid lā...casa bătrī [ε]nilor//șă că bătrīnu o zis
10 așă : zīșe "u¹te se-î î...zīșe "să nū nē la^ș să..." cē am mai avūt
īncă o¹ frate/după mine/...mai m¹ncūt/că zīșe... "la [ε]dīșu să
is faș [k] is fașe... [k] â-l azutā la cāsă"/și dīșe..."tu să ră-
mī¹ a¹is cu noi î"...//așă că nu nē-am putū^d/din...cauza cā.../
"bā" zīg "di sē să-î fac eo^u lui cāsă/pe cīⁿ nu-¹ fag m¹ie//
15 ș-ătū¹zē rāmīⁿe iēl aīsa"//no pă a nōst¹ așă cā...n-o fos^t așă/
ști/cu vō^e bună/că...ș-am lāsātū-î șī.../m-am tras ca să-¹ fac
eo^u cāsă//zīg "nu-î nīmī cā"/zīg "dō¹ o rāmīⁿ iēl"//no¹ pā¹
eo m-am pregătīt cū...soțīe/...fāșēm î...otāvă...īntr-un î...
prelucă cum ¹ī acūⁿ/dēpārte tārē/î la top [k] î la un mī¹tē//
20 avēm otāvă/fāșēm otāvă/...șī...pīnă-¹ tīmpu...șe să loā āpa/sau
[ε] fāsārē soārīle/...merēm īm pădūre/că pădūrēā o fost așă rō¹tă
pī īngă prelucă așe^eā/poșanā așe^eā//și ierā sū¹zē/...uscātă pădū-
rē/ști¹ ?//copāz de-āșe^eā bū¹t/ș-am avū șerestāu/și iēu cu eo^e.

prindem a tăgă di la...trupcîna^t/..zôs cu jel//iē...pînă cîn cură-
t^ăsem eo^u sêpurile de la dînsu/de la trunê/fășe șipcă//pî la...dē
estea/cum să zi^s/la verni^z de estea/la [ε]feță de măsă/nu știu sê//
ș-așă c-am făcut/acolo/in toomna așeēē...șînzăz de bucăz de trunê/
de șăsă metăr^t/...așelă o fo[ε] pentru scîndură/pentru poștă d
[k] în părăte//ș-am făcut hóbzăș și pătru de bîrn^lē//lun^z//așă că
...o vînit apăi...așă de toomnă/o asprit o țîră/știț/pămîntu/
ș-apă an loăt on om//adică nu/m-aș dus/cu că^li/și le-am tras tade
di pim pădure cu oⁿ cal/...la um plan/ști/de [ε]de slobozît/di pe
unē-o foz mai zăpode/măi nu știu sê/și to^d le-am tras/și le-am
pus așă la o...guresor//...și cîn o vînit apă tîmpu dē...o asprit
o țîră pămîntu/o dat o țî^l de brumă/o țî de blizgai/am loăt on
om.../no ! haida să...pornim lēmni^{le}/la vale//așă că le-am băgăt/
într-o bună zi/...cîte-o fost acolo grămadă/le-am băgăt în-om
păr^ăău/...care cum le porne^m/merē//ș-apō am făcut acolo [ε]pe om
păr^ăău/pe^l...așă/un răcāj d [ε]de lēmni/f^l dîșe răcăș//și nopta.../
m-aș dat/și tot...cu hōmu oșelă apă^l le-am țîpăt/că din sē
cauză ?...trabu^e că să dau um parkēt/un slag/să țîpe/să ta^e
oāmen^t mul^s/și să țîp^e lēmne/ș-apă tate țî le zdrobge^d/tate le
rumpē//așă că noi ca să le putem scōte...d-acolo/și să le dăm
de-a [k] o parte/ca să nu vie lēmⁿle pe șele/apă nopta/am
lucra tātă nopta/c-on om/da șeră lună//și le-am azunz la luncă/
dūpă sē am azunz acolo/cum dîșe^m noi/in drum/apă am [ε]loăt o pă-
rēte de căi/ș-apă le-am bătut fiēștecăre/și le-am tras...așă ca

mă nu vi¹le l¹emni¹le pi i¹ele/l¹g-am tra¹ s¹ă m¹ai...de-o p¹arte//s-¹apă
c¹in o fost e¹arnă.../s¹e¹elaltă e¹arnă.../apă am m¹ai...zis cătă
o¹mini/cătă a¹esta/căte s¹ela/"h¹ai/fă bine și m-¹azută/a adu¹s¹e o d¹-
tă de-¹acolō..."/s-¹apă t¹od o v¹in¹t o¹mi¹i/si t¹ot n¹o h¹aida/h¹aida/
s h¹ai/si t¹od l¹g-am adu¹s/s-¹apă am [k] b¹irnil¹i l¹g-am adu¹s și l¹g-am
pus a¹isa pe gr¹ădină/si bucă¹țl¹e a¹s¹elea gr¹oasă/tru¹șei/s-¹au duz la
m¹oră//m¹oră de s¹erestău//i¹eră un s¹erest¹ău...numa/...și-mblă-n apă
s-¹apă băg¹ai l¹em¹u a¹colō/si ț¹i-l tă¹eș¹//sc¹indură//p¹ostă//s-¹ap¹o¹
ne-¹ă^m apucăt apă a f¹ăse căsa//apă c¹um e¹eră atun¹să ? nu ca am¹/să
w f¹ăș...fundă¹ț¹e/h¹ai pus...o p¹cătră/sau um but¹uc/s-¹ai clădit căsa
p¹e...pe p¹cătră/pe o p¹cătră//s-¹apo¹...ai băg¹at p¹cătri supt e¹e/...
c-¹asă i¹eră t¹impu/da vez o-am¹ n¹u z¹ă m¹ai f¹ășe așă...

[Cum era atunci ?...]

p¹ai pun¹ei p¹cătră/o p¹cătră numa/si d¹up-¹ășe¹ o clăde¹i/si e¹eră
5 clădită//da didi¹supt eră g¹ol//sta numa pe...tri¹ pătru p¹cătri/
s-¹ap¹o băg¹ai p¹cătră pi su e¹e/h¹ai/h¹ai/h¹ai/h¹ai/pină s¹e g¹ătai/s-¹apo¹
fl...m¹ai un¹șe¹ o ț¹iră/si lip¹că [k] i¹eră e.../dacă la v¹o c¹izvă [k]
i să bagă-m p¹ăm¹int/g¹ară.../casa//da i¹o t¹ot am f¹ăc¹ut-o um pi¹ c¹ă..
am băg¹at n¹ește ț¹igan¹ și/...n¹e-o f¹ăc¹ut o ț¹i^r de z¹id¹u//apă¹ s¹e/
20-o s¹e f¹ăc¹ută căsă...bună/așe¹ă o fo pin...tri¹iză și d¹oi//n¹e-¹ă^m f¹ă-
c¹ut o căsă fo¹rt¹e frum¹oasă/o fos tri¹ cămer¹/și ferest¹/...feres-
te o fost [ε]f¹ăc¹ute [ε]ca la...c¹ăș [ε]nu așă/cum e¹eră pe t [k]
f¹in¹ăinte/o f¹oș...f¹aină/c-¹apă z¹is¹e t¹ata m¹eu/"n¹o" z¹ice "ț-¹ai f¹ăc¹
c¹ur¹te"/¹ă pă b¹at¹ vez i¹eră.../n¹u e¹eră...c¹ăș de-așe¹ă m¹iz/f¹ăc¹ută

50

to casă frumoză//ș-apă tot am spart-o de-am făcut apă a^eeste//

[Și după ce o ridicai din birne, ce făceai ?]

păi...dubă s^e ai rădicat-o din birne/ai pus corn¹/ai...drăni-
țit-o/cu drăniță/ș-apă ai podit-o pⁱ deasupra/pod și/...înlontru/
5 ș-apă¹ văcalue [k] n-o mai imbla cu văcaluit//î...dai cu nește
lut și...

[Și deasupra ce puneai ? drăniță ?]

da/

[Și drănița pe ce se pune ?]

10 pe drăniță ?/...da/păi drănița doară i la l^etur^u p^usă/pe
corn¹/da/ca cum pui și la șirepur¹/da ieră mai rare//ști că...
drănița o fo mai lungă/ia u¹te cum f¹...drănițile /...l^etur¹/mai
rare/...și bătăi acolo cu¹ele/și-ⁿ drăniță//

[Și în casă, pe jos...?]

15 podem//noi podem//da...șei mai mulz n^u le pod^e//sta așa pe
pământ//o unșe¹/...cu l^ut /c-o călca [!]ⁿ lut/ș-apă...unșe¹ cu
m¹ina/hai/hai/și...așa sta//

[Și cum zicea la aceea, când făcea așa cu lut ?]

păi...casă nepodită//

20 [Și câte camere avea, mai demult o casă ?]

păi...tot cam î...și [ε] se¹ veș/veș/apă num^o o cameră f¹șe//
...o came [ε] o...no/cum să zic î.../pă¹ nu-ⁱ șif^e cameră/o casă/
o e [k] singură casă//și c¹n ieș^e...din casă/pă¹ ieră încă făcută

iGest.

.../fi dîsê tîndă//...și dă la tîndă.../dacă ma¹ ave¹ o cămară/
apă i⁶ fîsê cămară/...de dincolo//

[Și mai demult tot cămară fi zicea ?]

tot/și tîndă/...cămară/

5 [Și cînd avea camere mai multe...?]

păi...casă a [ε] fi dîsê o casă de părăde/^așă să pu [k] dîsê
că "no/în casa asta...o lăsăm de părăde/nu stăm în ee decît i..
i de părăde"//sta...într-âlta/or¹ în tîndă/or¹ într-âlta șă/...
una era/așă dîsê/părăde/casă de părăde//

10 [Era cea mai frumoasă ?]

păi i...și-n [ε] frumoasă țeră/no/că dîsê/măi ave¹ no/nîse durmne¹
nîsē.../ave¹ și țel o casă dîsê.../1 casă de parăde//

[Și, în afară de casă, ce mai aveți în gospodărie ?]

păi...alți ave¹ o...bucătări¹e/ș-a¹ [k] al [k] uni nu¹ ave¹//

15 bunămînte cum iou...am făcut-o așee/încă/cît ș-am făcu¹ casă/
mne-am făcu^d bucătări¹e-acolo//dă alți nu ave¹...pote niș cîț
ș-așee/cît să stăi¹ într-ăea...bucătări¹e [!]/

[Și altceva...?]

șop/șopru șela/^așela-¹ șopru//de ținu¹ lēmne/ de ținut căru
20 cîn...fi...să nu-l plo¹șe/c-apăi vez¹ că to¹omna/după șē...aduș
cu căru/apănu ma¹...întri cu țel în șurâ/că...trē¹ să-l scoț/și
să-l baș acolo//că-ș șura vez¹/luc¹ri cu fînu//

[Același]

oile

d-apăi u¹te ni !/primăvara/adică e¹arnă...no¹/le...grijim acă-
să//fêstecare...u¹om...are cîte are/sîn/zêse/dôozăz/trîzăz/o su-
tă/cîte are...le tîne fîestecare la casa lui//apă le-ngrijăste/
5 cûm poâte/și cûm e¹el...să gospodărește//așă că vine primăvara.../
prînd a fătă//no¹/după s-o priș u¹o¹le-a fătă/apă t^rebe să sî¹e
aprovizionat/să le dăi...sê¹-i mai bun/otăvă...de ai...păsăd/dé ai
...hîlbe/dé ai.../no¹/cûm să te gîneș¹ că le pos ca să le...în-
grijăș¹ mai bine/să sî¹e mne¹i mîndri/și să aibă u¹oile lăpte//as-
10 ta mēre...cu o lună și zumătate/dé cum prînd a fătă/și pînă le
ai băgă pe lăpte//după sê le-ai băgat.../le [k] tē duș cu i¹e¹le/
no¹/pâ tē strînz/sîn/sesă/romin/u¹or¹ doi/u¹or¹ trîi/u¹or¹ dēse/
laolaltă/no¹/măi/dușem oile-aestē...u¹ne le...băgăm pe lăpte/să
fășem lăpte//așă că le duș acōlo/făș o țară de s¹ăs/o tî de
15 stărpar la mne¹/în¹kide gătējă așă l-i^m[ε]pletēst¹/o îs făș o
strîngă/să pute^m mûlze u¹oile//no¹ amū...băgăm u¹ lăptăr¹/să ni sâ
făcă lăpte/..."măi/să ne faș lăptile bûn/nū numa apă"/că dîsē¹
"u¹oile nū dau apă/dau lăpte"/ [i] no¹ apă¹ îce "pâ [k] bi¹ne bîne"/
îce "bûn...tî l-oi fășe/și grōs/...apă" zîsē...pō amū bîne-i grōs
20 /"dōa^r" zîsē "u¹oile nū-l dau grōs/că-l dau supțîre"/ [i] d-apăi
"tu sērbe-l bîne/mă¹/să să-ngrōșă lăptile-acōlo"/no¹/pâ altu-s
pu¹ne...o parte de apă/și dōo de lăpte//ș-apăi numa...așă mēre pim
dōoze [i]/iēsă dim butē//no¹ păi/amū cûm e¹st¹/i¹ej multămnit/cum

ți-l fașe/că...n-ai sê sâ te faș/âl aduș acasă/apă¹ de îl...fo-
losăj^h/de nu-l dai lă...pôrzi//no/păi/a trecut așele...trii săp-
tămîn¹/sau patru/no amú merem la munte/băgăm bas//...ne-nsim^h
[...]
no/pă băgăm basu/no/cite dîle...is trebe măi basule ? sê
5 ne șer¹ ?//păi...dășe/ dōsprăzășe zîle"/...să facă brînză nu-
ma lui//o stîna cîte de sîș sî șăsă sute/de-o mîi¹e//no/păi...
"măi ne șer¹ pșă mul/mă/...hai mă cu u^op^t/hai cu no"/no/păi vi
la tîr^c sî.../l-ai băgă bās.../"no amú pe cîn lî băgăm pe brînză
câ ?" [...]/

10 pă altu zîșe.../ca lî-nt-^m munte mai slab.../"e !" apă zîșe
..."măi"/zîșe/"mai plătiț-o sîⁿ ban¹/...zumătate"/dacă-î mîntele
mai bun/

"no/amú hai că...t-om faș-o darâ d [ç] sî tătă/da"...dîșe "nu
t-on cumpăni/numa dr^eept/...nu-t cumpănim...mai greu/să tragă o
15 tăr^ră/t-on cumpăni numa drep^t/ca-m potică"/

"no/pă amú/s-ășa"/

no/pă¹ te duș acólō.../cu u^ooile lă...băgatu brînzî/amú trii
dîle/sau dō zîle/cît ai ajuns în...mîntele-ășela/a pă trebe atî-
ta să ți le pășt¹/fiestecare...boteșas/apăi...te duș/...uș-a
20 șî mai bună mîncare/uș-a șî hōrdă/uș-a șî...ca-ș grădinuță/să
d [k] lē baž/uș-a șî mîncareșă șî mai bună//...ca să aibă u^ooile
...mîne dimineată...lapte//ș-apă vine sâra.../"no amú"/dîșe...
"să mulg oile în skimp//tu/îm dai...oamîni cutăre/d [k] șela-m

54

dă omu cutăre"/să le mîlgă în stîm^b/ca să.../nu cumpă s-o laș cu
lăptē/s-o mîlg bine//ș-apă vine dimineața/"no amu/la șesă băgat...
adică la șîpă băgat oile după strîngă"//...no/vine băsu...la
fieste care să...pun oomiⁿⁱ așa rînd/cu găle^{le} cū...șaoa^{ne}/cu cupe/
5 cu blade/...care după cum are uoi^{le}//altu o mîlgă în-ț fēle/în-ț
țî dē...văsuc../apă are dōo trîi/altu are găleatā/mîlgă-nt-ț gā-
leatā/altu...o căldare/altu în-ț o oolă//băsu apă vine și le.../
"no/tăte vasăle cu [k] înturnate cu...fîndu-ș sus"/c-apă altu
măi are ș-o țî de apă/...no/să uⁱtă pe la spate/hai mere acolo pe
10 la strîngă/"n-ai cumpă/băgat șeva.../vas cu apă"/c-apăi/...colo/
după așe^{le}/odată tōrnă apa-ș lăptē/...să aibă măi mîlt//no [!]
ș-apăⁱ...altu are-o glajă/o băgă pîntre pēore [!]/ș-apă colo cîn
mîlgă/ie dōpu la glajă jî măⁱ...slobode...fșūr !...colō/ș-așa i-ș
priș// [!] no/băsu/"no amu" zîșe..."îșșepet a mîlgē..."/no apă
15 s-apuocă la mîlg/mîlg oomiⁿⁱ/cîd [k] mîntenăș/o țîră/"hai bă^ș/scō-
tes caprile/mă^ș.../hai i/scōtes capri^{le} după strîngă^ș//oamiⁿⁱ [k]
nu să mai sfirșeste nime/șē...să scoțāⁱ/șel mîlgă cun știe iē^ș/
ș-apă tō^d bate băsu/tō^tscōtes caprile/iesîz mă/ia/îz gata/și șā-
su i.../la șesă să șî^{le} șesîte/mă i^ș//kă^mâ/ș-apă tōd mîlg oomiⁿⁱ/
20 apă mai rămîn și cu.../treșe de șesă/ș-apă le țîne dî cî [k]
de-um ptișor/unu uo țîne/șî unū o mîlgē/că dⁱpă șe uo [k] uoi-
lă-ășeșă îș porîite/vine păcurariu/jî le dă drūmu/dū-te/cu uoi-
le/pe munte/și șelē.../după strîngă apăi...nu mai stau să le
poțā mîlgē//mai [ε] mai vāsă și lăptile//o [k] trebe s-o țî^ș

unu//no ! s-apăi s-o apucat apă de.../după se o găta de carimb^dit
//no amu s-o făcuđ așa o...a digâ um...lemⁿ/im patru duņz/...pune
lăptile-m budacă/da fieștecare^u om/pe rîn mere//no/"pune-l ai^z"/
bagă...botă așe^oa/si pînă une-o azuņz de înalt/...odată pune cu-
5 tⁱtu/"no/pîn-ai^s si-l [k] oi fașe o tⁱ de creastă//aișa h^estⁱ/cîn
fi viⁿi a brînză/să ști că une h^estⁱ"//c-apă pune apă-ⁿ log de
lăpte/ști/cîn merⁱ a brînză//ca să tⁱ-l cumpănească//pînă cîn ter-
mînă cu așe^oa apă cu tă^t/...după se o termină^c/u^oile eără/minte-
naj/viⁿ la struņgă//că dⁱ s^e...șasurⁱle tre^o/că la zăse u^oile vⁱn
10 a struņgă//no păi/se mai au/se nu mai au/apă s-apucă de...băsuⁱit
al^ti/strîng lăptele/pun eăg/in budăș/t^oornă acolo șagu și...
să-n^eagă/...după se s-o-ⁿcegat/apă...il rump^e-așa/...bună zi^o /
pe...budacă și/...il rump^e așa/in patru.../și eără pune copăcu//
s-al^ez^e o tⁱră de d^șăr/după se s-o al^ez d^eru așela/apă s-așadă/
15 s-apă mîntenăș apă bagă...așa un jîntal^șău/că-l fașe e^e așa/tă ca
jîntița//după se l-o făcu ca jîntița/apă înșepe.../bagă mînă/...
d^oo m [k] amînd^oo mînurⁱle/s-apă tot imb^lă p^e înșet/^haida haidă/
pe mărzina [ç]d^ozelor/si t^ot il strîņze cîtolălta/t^ot il strîņze/
pînă ...să strîņze iel/si o rămaz d^șăr numa/si h^el s-o strîņs
20 tăt in...la un l^ooc//s-apă i^e d^eru așela si-l scură/si eără il
mai...strîņze/si tot...așa/de vo patru sîņs u^oorⁱ/pînă...n-o răma^z
dăr in dîņsu/si după se n-o răma^z dăr/apă il...i^e și [k] de-l mai
șfarmă o dată așa/ca cum il pui in col^eșă//s-apă eără il strîņze

!Se întrerupe la intrarea unei vecine.

56

laolaltă/și ieseă jîntuít//ș-apă îl...mai lasă um picuru^ș//ș-apă
îl pune ân străcătore/ș-apă îl strînze în străcătore/bine/bine/
dacă [k] sînt o samă/că are nește sulhășe/c-ăbă âl străpune//...
piņ străcătore/ca să ęasă ęăru//ș-apă-l ęę și-l pune-n...crūse//
5 a.colo une sâ să scure și...i gata//ș-apă ęăru așelă apă îl pu-
ne-n t-o căldăre//...și-l pune pe foc/și-l șerbe/și fașe urdă//

[Aea cum se face ?]

l-o pus/și cîn o priņs a să-nșerbîntă ęăru//...apă are doo
trîi cūpe de lapte/lăsa^d de o parte/și tîpă laptele așela apă-n
10 î...đăr.../ș-apă mai mestică așă are un î...stert/cum i sa zîse
așă/și to mestică pe fun^d/să nu să leze/pîna prînde-a șerbe//
după ș-o priņs a șerbe/aruncă...spumă/și spumă așeęă o le//...pe
leasupra/ș-o pune-n t-o bərbîntă/și...s-alêze unt/din...spumă
așeęe//ș-apă șerbe urdă așeęă/pîna cîn i... [ç] șartă binșor/
15 ș-apă o ia/ș-ș pune-n străcătore//...ęără urda și ęăru rămîne
lîmpede/ș-așe^{la} âl dă la cîn//și-i gata brînda//decî numa șapă
s-aveņ/sâ mai mîncăm//

[Faceți numai brînză dulce sau și sărată ?]

pâ^l numa dulcê/apă sărată...după șe o aduș acasă/apo pui
20 sare...//

[Și acasă ce-i faci ?]

acasă...o aduș/ș-o st [k] tîi încă ęăse ęile//sau u^ob zîle/
după cum fi de veęe//ca să să scoocă bine/șă apă o o^l ș-o fră-
mînt apă cu mașina/ș-apă după așeęe cu mînurile-o tîră/șă pui

sare cîtă...vrei să pui/de-o [k] s-o fa^z de sarată//...ca sâ o
poț...să ste^ee...//

[Dar ce boli au oile ?]

or^t mînîncă/dîse^e că mînîncă o burușană ră/odată o vez^t că...
5 să îmf^lă/dacă o poț...o sâ o sălv^ed/o fr^es o țiră/o...o...îi fr^es
pe^e la bur^tă/o mai...întînz^t de codă [k] îi tai din ur^es/fre^s
ure^eile frumo^s sâ...o mai tai din ur^e/mai dai să...i cură sînz^e
că.../așă...proșcă sînz^ele cîn...ie-i îmbolnăvită/așă ca pe țăz
m^ere//

10 [Dar ce zice că are...?]

pe^e...șe să.../nu po^s să-i.../îi deș.../decît noi i.../vez că
la o^oie nu-i po^s să zîs că.../no/i be [k] să-mbolnăvește/no^e am^u/
șe-i ? din șe ?//leăcu îi...nu i-l poț.../fără așă numă atîta
poț ca sâ...o fr^es/șî să o...sînz^er^t/cum dîsem noi/sînz^erată//

15 d-apă de scăpă/scăpă/de nū...

[Dar dacă mînîncă ?...]

o^r c-o burușană mă.../am^u așe^e-i c [k] da u^oile nu să cam
îmf^lă/cam vâșile/vitili mar^t/ă...oășă nu//fără totuș/une m^ere-nt^u
munte.../ș-atîta e-o [e] mîncare de bună/de crudă/ști/de-n [e] tîne-
20 rită și.../ap^o mînîncă multă de-ășeșă/ș-abă odată o vez îmf^lată/
da...atun^z dac-o fr^es/răpedeș/hai/hai/hai/hai/și le.../o.../am
pățit așă//a^m m^ars înt-o^m munte.../pă cîte sînz/cîte dășe odată
era cît...așă ni//ș-ap^o hai cu e^ele lă...săș/ș-apă frecate/

58

d^âă-ı/d^âă-ı/d^âă-ı/tăt//...ș-apă ȳdată le vine bine//și ȳară mai mere cu ȳele/și ȳăr le-adușe miⁿtenăș//de-atîta ȳeră...f [ç] ȳarba de c^rudă/știz de...îm putere//...da//

[Dar caii, se îmbolnăveau și ei ?]

5 păi ı...și căⁱi/căⁱi cam î...rășesc/nu di^m mîncare/ști/ășă din ȳarbă/ıi din...rășală//

[Și cum se numește boala asta a lor ?]

pâi...atîta n^uma că...calu ıil vez că...o răsît/k-ıi răsît/

[Ce-i faci atunci ?]

10 fugă//...și t^ot frecat//...și dacă pot/să-ı slob^ođ sînz^e//

[Ca la oaie, de la ureche ?]

nu/nu//la așela ar^e.../doftori ıil slob^ođe...de-aișa¹ di un-
deva/^de la ȳit//dă...dacă ștⁱiı//...ı-l slob^ođ^ı diⁿ năre/ıöu [k]

mⁱi^ıe mne-o spus ȳ moșneăg/aișa ȳdată/zıse "ute șe-ı" îce/"cî^ıȳ

15 să îmbolnăvește...d^e-ı...rășește...calu/și-ı vez că să trîntește

z^ıșos"/...că ıel să trîntește.../ȳdată-ı cu p^cȳrili-ⁿ sus/și să

sc^olă/și ȳară-ı zo^s/și ȳară să sc^olă//..."o s^ulă//...și să-ı ba^z/

...aișa² ...să-ı ca^ȳ un^e.../ı mo^ole/ȳă aiș³ /ș-apăı b^aȳă-ı s^ula...

pⁱnă az^un^ȳ in p^ar^tȳea...ȳsulu^ı mai mo^ole//ș-apă o ȳⁱră...^ute-ășă⁴

20 ı-o fr^eș//șă...ȳdată ved^ȳ sînz^ele pe n^ar^ı/ășă p^roășă⁵//și-ı și

scăpat"/...d^oră ıo.../mⁿi s-o...d [k] răsît ȳdată/și vin^e...fi-

1 Gest.

2 Gest.

3 Gest.

4 Gest.

5 Gest.

șóru așéla din r^oogna' /dⁱse "să-m î...dai cá¹i..."/...să-j ducă
nu știu șe/...zîc "úte șe-î/atîta-î de beta^c/calu"/zîc î "hai/
prîndem cá¹i/și meren¹ cu ¹e¹ la dóctor"//prînd cá¹i aișa/și caru
...zós î...la...priņz la ham//zîc î..."adú o súlă încóșe"/și oda-
stâ me-o dat o súlă/și cîn e-am băgát aișa ș-ō...iesi¹ sîņzele²... /

[Ia spune, bade, cum a fost mai departe ?...]

úne am rămas oare ?...

[Cu calul...]

da/calu//...și cîn e-am pus...súla așé^e-n nare/o tⁱrâ/șá...
odátá o proșcá^t sîņzele/...și î-o și vini^d bine/ní^z nu s-o mai...
culcá^d/d [ε] di lā...ham/de la cărúță priņs//î-o și vini^d bine/și
s-o dus/și o lucrát cu iel mai depárte//da//
ș-o mai vinit încă...uņ vesin¹/de-aișa/eará odátá c-ō cal/díc^z
î..."măi"/díc/"ai fos pe la dóctor ?"/

15 "f^oos"/"și m [k] še¹i ? nu-î ?..."/

îce "nú știú/că nu-î poóte fáse nemńică"/

"no" zîg "adá-l t^u-ncóóze"/și e-am băgát eară súla/și...o și
scăpá^t calu//

și p^u am...avút...unu/...și n-am fost uitátá eo^u de...súlă/și
201-am dus la dóctor/și cîn e-o slobođi^t sîņze/dóctoru/...î-o [ε]
loát sîņze/știz/din î...vína ásta³ de la gît/poóte pe múlt/or^{li} șe
...îo șe știu cá.../l-am adús acasă/și cîn l-am bă^gát în grajd¹/o

¹Radna - localitate apropiată.

²Informatorul se întrerupe pentru că se schimbă banda, la magnetofon.

³Gest.

60

și perit//...wōi...de mine se.../mămă de ȝăpă/nō//

[Dar se întâmplă să se betejească la picioare ?]

pă la p^ôtișôre...da/aéstȝa-z întâmplăr^t/or^t f^j...rũmpe p^tișôru/
Uor^t f...fășe u⁺m fel^t de...pô^ocă/dacă ȝ-o zîță de cal/de e făcut
5 ...așă/să îmflă/la ȝenunêe/de la ȝenunêe să îmflă și la copită/...
faș-așă u⁺m fel^t de...motocină mare/...

[Și atunci ce-i faci ?]

pe⁺ da se să-⁺i faș ?//așeȝă nu-⁺i.../nu⁺ i leȝac/la [ε]pôcă așeȝă/
nu//așă rămîne/așă îmblă//știop...după se să-ntărește mai...tare/
10 apă d^zîse că...s-o-ntărit/ș-amu rămîne așă/și nu mere nișe știop /
că pînă lucră ȝe/de să coășe/ști/și să-ntărește.../pâ mere
știop//

[Același]

[Mîncăruri]

15 brînda de vacă...punem/mulȝem așă după cum o fășem noi i/fe-
me⁺iile/o [ε]mulȝem i...vâsil^oș/și le pūnen^h să sârbă/și punem...
ăcru...în ȝe și să...fășe d^hăr/și b [ε]brîndă-așă să [k] u⁺m cășut/
și-l punem lă...străcătoare și/...așă-l fășem//

[Și acru de unde-l luați ?]

20 jîntiță-⁺i dîșem/jîntiță [!]/

[Dar se mai poate închea și cu altceva ?]

și cu ȝag/

[Și ăsta cum îl faceți ?]

p-ăesta...dîn î...m [k] rînză/dîñ mñel/or¹ i ıeđ//șî fî luom
d-acolo/șî-l pñem fñtr-o țî de apă căldă.../șî-l clobotîm bîne
bîñe/șî pñem...êag/fñ lăpte/néșert^h//ș-apăı...fî purtăm/fî p [k]
5 cu mîna/pîñă să fășe.../să strîñze lao¹ alt-așá uñ...búld/ș-apo¹
fî pñem fñ străcătore [!]/

[Și colesa cu ce o mai mîncăți ?]

pâı cu lăpte/dúlçe/dę vacă/cū...jîñtîțá cum spunem...pi la
noi/șî...cărñe/pápă de ȝȝo/cu d-estę//

40 [Papa de ouă cum se face ?]

păpa de ȝȝo/punem...o țîră dę[ç] apă-n...blid/ș-õ^m pig de să-
re/șî zdrobdîm ȝȝole/le clobotîm bîne/șî le turnăm fñ unșarę.../
fñ laboș/pe sobă//

agustîñă, vrănēu agustîñă

45

am șaiđășunu, șeđășunu [de ani]

cîñepa

o sãmânăm/ș-apoı...dup-așeșă.../o culezēm...de vară/o pñeș
să să topască/o scotēm/o spălăm/o meliț^âăm/o răzilăm/ș-apă ęarna
o torșem//ș-apoı dup-așe^e...spălăm tórturile/ș-apo ñe dăm șî
20 dępîn^âăm/șî...urđîm pîñđă//punem un șîr de bumbác/cú unu dę...
fi¹or/șî...o urđîm/ș-o țăsăm//

[Și după așe ?]

62

b^dilim pîndă/și ne fășen cămeșă//

[Dar dacă aveți multă, o toarce fiecare singură ?]

dac-avem multă/mărem/și ne strîp^z'em mai multe laolaltă.../și
stăm î...nooptea/pînă la dăse/la doispărădăse/și torșem.../

5 [Și cum se cheamă, ce faceți ?]

șădătoore/...de babe... [l]

[Și nu se face și de tinere ?]

de tinere să fășe//să fășe/de tinere/șădătoore și.../zoocă/și
să petrec fișori cu fetilă și/...fășe//

10

[Aceeși]

lîna

lînă...am luat-o di pe oăⁱșe.../și n-am spalat-o/o puⁿem
într-o [ε]oⁿ subăr/și turnăm apă caldă/și o spălăm/în apă/ș-o luom
ș-o uscăm/alba...dîșem//ș-apo o fășem la mașină/ș-o torșem//ș-o
15 urdîm/și fășem pănură albă/de obdele//năgră?...o spălăm/ș-o fă-
șem [k] adușem rușală/cum să spuⁿșe pi la noi/și herbem a doileș/
rușala/și puⁿem călcăn/ș-o fășem năgră//ș-așeșea o fășem...căpu-
turⁱ/cum [k] așa să spuⁿșe la noi/și șo^zori/la bărbat//

[Și, după ce ați țesut-o, o mai dați undeva ?]

20 dă !/o dăm/la pēișă/m [k] i^șe o ptișă.../acolo o ba [k] aș
cov^eetș/ș-așă ptiluș/o...bonțănēștē-așă/pînă cîn...să fășe groșă//
căm ...o săptămînă... șe^ea năgră/cam îmblă o săptămînă//șe^ealal-
tă/albă/cam...trîș/pătru/dîle...să gâtă//așeșea-ș mai puⁿșin/că

nu-~~î~~ șerñită/

[Și altceva, ce mai faceți din lînă ?]

din lînă ?//d-ăpõ^î fășem procuță/fășem șerzē/fășem d-aeștēa/
pe pătur^î/șe ne trebe/no !/părătār^îē/...de tăt feliu//

5 [Și procuțele le duceți la piuă ?]

nū//nu/așeșea nūma cît f...torșēm/șî...lē punēm și îe lucr^ăăm/
cu mînă/șî...cîn ^îez din stative/^îez gata//

[Aceeși]

pi la noi să fac așa nunțfile

10 pi la noi să fac așa nunțfile//^la noi mēre...fișōru la fată^ă//
ș-o pețēște//șî o pețēște/jî după șe p [k] mār^ș părințî/șî spune/
"no^î am^î ū/ute [ε] am vinīt...să îeu...fata/im plāșe"/
"plāșe-z di ee ?"/

"plāșe"/

15 dā...m[ε] întreabă pi i[ε]ee "dā țîie/plāșe-z de [ε] îel ?"/
"plāșe"//

"no/păî aeștēa doi bășēt îî strînzēm laolaltă//nū-î despărțîm
dacă le plāșe unu de altū"//așă că să duc...înt^r-o bună sāră și
...să-ņțălēg.../cîtă moșî^îē i^î dă^î/...la fată/cîtă la fișōr/șî să
20 strîng laolaltă/șî să duc...la pōpa//adecă-ņțîî i^î să dug lā.../
c-ăpõ^î mai demult așă ^îera/să dușē pe la notară^ș/spuneî//ș-ăpă^î
dē-acolo vină la pōpa/șî-j băgă dîlîle/

64

[Ce băga ?]

dîfē/dîfē ca să-î i...strîzē/cum să spunē la noi/să vestēș-
tē/-așā lā...besērică//îi strîg-așā/...trîi z [ε] dumiñēz dupolāl-
tă//ș-apăi dē-acolo...fag nūntă//îș pun colăcārī/mnîrī/mnîrēsā-
5 le-ș pun drūște/cîte ^uopt...drūște/^uopt colăcārī/...ș-apăi...să
iau și să duc...pi la mnîrī//și vorbăsc/așā cum î...vorbās colă-
cārī/de asta nū vă știu să vă spun io^u cum//și drūștele tōt așā//
să dug la mnîrēsā /și o țîră știu.../cum să dîc/dacă vr^oeț să
vă spun...

10 [Da, da.]

îest-on lucrū-adevărād/
dē la dumnędău lāsād/
doi tînerī s-o-mpreunāt/...
doi [ε]

15 stăi amū/c-amū-am uītāt// [...]

[Spune-ne mai departe...]

îñ sāra...de...dumiñecă/dumiñecă sāra/să strîng/să strîzē
nūnta/laolāltă/ōāmin.../cu mnîri.../cu mnîrēsā/ș-apo pun...
zînārs pe māsă.../pun colāc/după colāg [k] îi șetērāș/după colāc
20 pun...mîncārī//gālūște/la noi așā să dîc/să punē tocānă/dup-așē^oā
gārā...îes la zoc/zocă//dup-așē^oā să bāgā gārā-ñ cāsă/pun toș-
māzēi.../carne de cā¹inā.../dup-așē^oā...gārā...să bāgā după māsă/
ș-apōi...fāgādūșesc/întîi...fāgādūșesc...nānași și¹ marī.../
dup-așē^oā-apăi...tāt qāminī cîț...îs/...fāgādūșesc.../la māsă/

dup-așeșă gată de făgăduit/númeră tineri băni/și spune-m public
lă...tătă nunta/că cid băni s-o strîns/cit o căpătăt//dup-așeșă/
gată așeșă.../strică mîreșă//i¹ e cununa/și...o zocă/im
bani//

5 [Cum ?]

zocă...zocă.../i¹ e un [ε]adecă i¹ e un colăcăr¹/o...druscă/^uor¹
i...o i¹ e...m [ε] la sócri.../ș-o zocă/o-șvirt/și-¹ pun bani//stă
unu cu blidu.../și to^t strînze bani/și șeterășu dișe//dup-așeșă
o gată/...zocă/să pîne mîreșă-m mijloc/pe un scaon/și tătă
10 n [ε]nunta/tineretu/zocă...așă...roță/să tin.../și-¹ strigă//
no !//ș-apăi...a²asta-¹ mai.../mai mult apăi...zocă/-atita/
zocă/apōi zocu/după șe să termîă tâte zoc/să petr²ec/ș-apăi...
să gată nunta/atita-¹.../la noi//

[Dar cînd se gată...?]

15 d¹
diminătă.../diminătă/or pe amnăd/dișă/^uor¹ i.../cam...cum au
putere de...nunt//și mai...care-z mai in [ε]stare.../fag mai mîl/
care-z mai năcăfiz/maj puțin//

[Mai fac și luni seara, masă ?]

nú/nu/nú nu/la noi nómă așă să fașe//

20 [Și ultimul cine-o joacă pe mireasă ?]

últimu...mîrile//mîrile//cîn o cumpără/âi dá o sută de lei
și.../i¹el o zocă-n urmă/...ș-o cumpără//

[Și nu se fac glume să-i pună altă mireasă ?...]

nú preș/la noi nú/nú/fără...cîtodată nu-¹ pîne altă mîreșă/

66

fără o i_ē...bră_ti_ș/s-o fure/că...fi₁ dă o cupă de zinar_s [!]/

[Cum o ia ?]

o i_ē.../u_Ń colăcar[†]/și fu_șe cu g_ę-ntăltă casă/că...ș_ti că
c_iș_tigă o cupă de zinar_z di la h_{el} că...g-o furat-o/...zuc_in...
5 m_ire_șa_sa//

[Aceeși]

at_ita m-a_Ń spărie₁ de rău

[Dar, pe aici, nu se întâmplă să vină lupi ?...]

p_ē...p_ē ai_s-apă/ap_o[†] să mai întâmplă/măi v_in așa pe de lă-
10 tur[†]/nu așa p_tar în sat/ună...s_intem noi/măi p_i de lătur[†] stau
o_ăm_iⁿi c_ū...stări_ie/cu căs_ile/și p_ę-acolo măi îmblă/îmblă g_ărna//

[Ați văzut vreodată lup ?]

a_Ń v_ăđ_ut /că g_o eram m_nică/acolo/p_ē...a_nę_ș i [!]/h_ăpă[†] n_u
ș_tu cu_Ń să vă spun [!] a_mú [!]/n_o !/eu eram m_nic_uț_ă/și nu n-o
15 v_in_it o...o...v_ăcă/di pe c_imp//ș-amú eră no_opte/-șar_ăt /și n_u
măi v_in_e//și m-o m_ină^t/tata/"no" d_ișe "să te duș/...ș_i să ved_ș.../
în s_us/pe drum/că...ună...a si/da de v_ine/te t_in_eș cu g_ę//n_u
m-am înt_in_it//pe la o vr_eme.../cum m-a_Ń dus/numă-am v_ăđ_u că tr_e-
șe/trap/trap/trap/di p_i o [k] u_m pr_und așa/ș-o tr_ăș_ut...úrsu.../
20 pi d_ina_iŃta m_e//ș-o i_eș_id la đ_eal//și neș_te o_ăm_in_u/v_in_e d_iŃ sus/
da așa e_ră/-șar_ăt//o v_in_i^d/da eră lună/asa să vid_e//o v_in_i neș-
te o_ăm_in_u[†] ș-o strig_ăt "stăi bă_etă-Ń loc/stăi în l_uoc//ș-o v_in_it

ape repedeșă gămâni și.../c-o gănit că...¹el s-a acăță de min-ami/
c-ami...pe gămâⁿ nă e-o vădút//dr^oépt așa/pe dinaintăța meș/s-o
fușí/la dal//n-ápă n-an găsíd vaca/am vinit earrâ/fără vacă//p-an
gásít-o diminața//diminață apă an găsít-o...fătătă.../într-o pă-
5 dure//da !//fătătă/-ntr-o pădure//ș-apă n-an duș.../c-o cotarcă/
ș-am adu^z zîțălu în...cotarcă//da//

[Putea să-l mănince lupul...]

păi putē.../dără/numā apă...dumneșău...na !...feri^t//dă//

[Dar ăla a fost urs ?]

10 úrs/úrs/^uurs/urs//ș-apăi...tata mneș o fos hard^âău//ș-apoi
i...e-am vădú și m^oort//^uurs...//vine di lă...bucur^oéj/vine di pi
la...clúj/vine vînător^t//ș-apă pi la tata mneș/pe-acólo durne//
ș-apă tata o f^uos^t...pușcăș/mareș/cum să spuné/maș...ș-apo...vînă-
tor^t//ș-apo meré/cu dómni/...pușcăș-apă e-adușé...la noi//și...
15 e-adușé/ș-apă i beșé//pór^z de pădure.../pórși-ș pușcă și tómna/
pim mălá¹e/piș grădín//vine piș grădín/porș/și-ș piňde.../noópta/
și...i pușcă//^uurs apă o pușcă/ș-apă o vîni di la bucur^oéșt¹...
ș-apoi...aveș mama/așă^uocol.../un că^oon/așă/ș-acoperit/êerbe
háne//cuș să spuné//ș-apoi s-o da dómni/ș-o pus...cărne la foc/
20 ș-o șert/ș-o mîncát//nișodată n-o¹ uita/că¹eram...copilă/mnică//
ș-o mîncát/și...đișé...că să caté și mama//și mama n-o vrut să
cate/c-atita-ș de bună/cărna de urs fi mai bună ca^uor di še//da
//ș-apoi i...cum i...ne puné apoi//...diminața pușcă pórși/di pim
mălăi/ș-apoi ne puné să piňdim pînă cîn maș...fășé prîndu/și meré

68

și mîncă//ș-apo¹ 1ș ! o dată.../o pușcăt unu atîta de mîre/um
pora/...ș-amî 1el/...cum l-o pușcă^d/diminîta tot fi bătē/la 1ini-
mă/și go atîta așbgeră de...de tăr¹e/"tūlușe/...tata [ε] hai
că-șiie porcu"//[!]/atîta m-aș spărie¹ de rău [!]/

5 [Dar porcii de pădure fac rău ?]

făc/făc//fac/odată...o vînit/așă/ [ε] dîga mîre/dumîneca//și
tata și mîma o foz vîniț în...sat /și...o [ε] fost așă...șârna//
ș-amî...o fos pisēmne om porc atîta de slab//și l-am vădu bătēfi/
noi/tăz/"noșă/u¹te o^m porș de pădū²șe"//și noi după 1el//ș-am fușit
10 ca un kilomētār după 1el//și cîn o foz la un kilomētār/...da tōt
1o^u înaiñte/...cu pĉetri/cū...[ε] bōte/...după 1el//s-o-nturnat
câtă mîne/și ea ! așă o...făcūt...o dată câtă mîne//ș-aș zbgeră^d
cît am putū^t/și m-am înturnat înapoi//făg/rășu//fac//tata mîeu o
avūt...frăt/încă...tare...bun vînător¹//șega încă...șera.../doșme
15 ferēște//ș-ape un frate d-a tati o așunș de...s-o suīt într-un
copăș//...dî lā...o pușcăt/și cum l-o pușcăt/că n-o murit//și s-o
suīt/sus/să să sū¹e la 1el//și nu s-o putūt coborî atîta vrēme/
d-acolo din...fag...de sus//pînă s-o dus...d-o parte/o^r...doșă
vînit-o...altu/și l-o pușcăt/ș-o mai dat un glonț//dă^r...nu s-o
20 putū coborî//is zîngăș/părsi/zîngăș//

[Aceeși]

o sârî ferēșta din țîțîn

[Dar cînd erau copiii bolnavi mai demult, ce le făceați...?]

dacă vidană că...ărd.../cum dîsșem n^uoⁱ/mai demult/ardé/apoⁱ lă pu-
nem o...o [ε]cîră/cu lapte dulce nesert/și-î înfășorăm/așă/și-î
punem în dosu căpului/...și lă mai fășen cîte-o frêcsig-așă care
era mai măriș^uorⁱ/care era mi^ș/să puteⁱ să lă fas ?//și numă
5 atîta/nu-l [ε] n-avem al [ε]șelăa//^uorⁱ...apô să apúș/...pe comúh/
să te du^ș la doctor cu ei//no//

[Dar nu-i duceați la babe să le descînte ?]

mai i...avé/așă/dasă avé fapt.../cum să spunē.../aveă c^uopí-
10 lu fapt/apoⁱ îl dușé șe/să-î descîntē/și.../no !/da de ștălal-
te de...b [k] că să bolnăvé/nú-l puteⁱ dușe la descîntēșe/

[Cum adică, avea fapt ?]

avé așă...ă/pú spunē...femeile dⁱ demul/că să nu laș i... [ε]
rîzile bă^șetului/și hăinúțile...să sfințască șorile piste șeⁱle//
15 că dacă...sfințăște șorile/...să vi^ș să lă scúturⁱ pe foc/și să
zîș "șă-s focule foc"//dacă nu.../ș-căpăta un^șfelⁱ de mîncărime/
pēte...pe iel...așă/cu roș/ș-atîta i mîncă pcelăa//ș-apô n [ε] ũ/
stai a nu-î scoțte/ăpăi merēi/și-z descîntă/adușăi apă/dînr-om
păr^șău...anúme/...spunē úne/-ntr-o comănă/ș-ădușēi într-o glăjă
20 apă/te dușēi la o bábă/și descîntă//și-l scăldăi//ș-apăi...așă...
era/pă i tresē/mai cu sácu dî la mōră/și-ⁱ zvireiⁱ fm p^uod.../

[Cum ?]

sácu/dî la mōră/cūm ũ...daⁱ cu p [ε]cu sácu așela/cum...du-
șem/de scuturám/punem fărîna-n î...șeva/și sácu așelā...îl dam/

așă/pe bă²et/pe...tătă pcelcăluța//ș-ăpoi îl zvîrem în pod//și cu
frim^bgiile di pingă mame/eară...dam/ș-ăpoi de altădată-î dușem în
...citet/la porș/și dan cu paie di la...porș/din cotet//și țe tre-
șe//

5 [Dar babele știau să facă...?]

ștî²șe țe²le mai demul/fășe și rēle/și fășă și bune//și...mai
demult țe fășe pe ursită//să dușe și...lega...șo²te/și țe-mbracă/
ân haine/și țe strînze în drotur^h/și-ș lanțur^t//și miștinăș omo-
re cite o...nevastă...tînără//ș-o lua...bărbatū.../da//pe așe²șe
10 șe fășe pe ursită/așă să spună mai demul^t/că fășe pe ursită//și
miștinăș murē/amu nū mor nevēștile/d-apō atunșă miștinăș erā...
morte/cu băe^z mⁿiz rămasă//și murē//no !/ș-ăpă țerā care descintă/
șe ștî²șo șe fășe/mama neș/cîn o făcut.../pe preșădișțele așta
1-o făcut/maj în...ur^hmă//ăpă o vînit^lă [k] de pe anēș/...lă mă-
15 ma bătrînă-n...mă^hșeru/...așă cā...după șe o vînit^lă în...mă^hșeru.../
o [k] după șe o născūt/apō o vînit^l//no ! amū gata/nūma să mōră
mama//nūma...să mōră/r^hău/și bolnăvă/și bolnăvă/șe să să facă/
și s-o dus/și o vînit^l o femeie/...șeram...copilă mnică așă/o vî-
nit^l o femeie/și 1-o făcū de-ntōrs//știu atita/că s-o băgă^t su pă-
20 tu mami/ș-așă cum i^h icona/șeșă/șerā o ferăst^ră/bunăminte așă/
pātu lîngă ferăstă//și descintînă-î acōlo la mama/o sārīt...fe-
răsta din țifin /piste mama/șiⁿ mijlocu căsī//și atunșă o și
diș/babă o șeș^l de su pat/ș-o și di^s/ș^lce "să ștî cā...trēșe/
șioșnă/nū mor^t//da//atunșă țerā/fășe/și murē bugăte nevēște//făcîn

...copii/îngreunáte 1era.../și-ș fășe pe ursita/alttele care nu
să marita/și omorē...nevēs^{tf} 1e/și...1e loá bərbáfi//da//áșá
era// [...]

[Dar babele astea făceau rău și la vite ?...]

5 așá spunē/...mai demúlt/amú asta 1o^u...n-am apucat așá/fără
cum am [ε]au [ε]am auđi povestín/că loá.../mána đi la mărhái/așá să
spunē/că loá mána đi la mărhái/...lu^oa.../avē groșto^ore/avē...
láp^{te} múlt/și...nu putē să treacă...pîngă...bábē așá/pîngă căs...
o...vacă/că să uita la gē/1^t loá mána//da/și đe "vái/că nu-n
10 dă vaca láp^{te}" đíșe /"am trecut pi 1ngă cutare feme¹e/ș-așe^oe"
đíșe "mⁿ-o loát mána/níșe mai am groștór la gē/níșe-m dă láp^{te}
cu^m mⁿ-o dat"//

[Și ce făcea ca să-i vină iar laptele ?]

apá¹ i.../mai...să mai dușe să-1 mai șetēască la p^uopā/i se-
15 tē/ál tēva nu fășe/că n [ε]-avē șe să facă//nu//nu//1i șetē/má
...im...ápă/má 1n fărínă/1i má dā.../de áltadatâ i má vinē
láp^t 1i/de áldatâ nú-1 má vinē//și să strică láp^tile și.../știu
că cîn ș...1era copii¹ n^uoj m¹is/apă avēm un loc...im partē-așe^oe
//ș-ápă aiša/diñcólō de ápă/1era...o [ε] bábă [k] á^dte nú bábă
20 bātrínă//n-avea a șe mēre copii¹ cū...vacă să treacă pē-acólō/că
cîn vinē acásă/ō mulgám sára...láp^tile mi să strică//da//láp^tí-
lē/ngō/gāta.../"de cíte 1or¹" đig "merēm 1n laz cu mărháile/
d-átite 1or¹ 1o^u...láp^tile mi să strică la vacă"//ș-ápă nē daⁿ/
și mulgēm p¹ cārbún/așá [ε]pe ō...lopátă/pe cārbún/ș-ápō dam cu

72

c^oada m^aturⁱ de g^at^șăjă//to b^at^șem/to b^at^șem/to b^at^șem/...c^ă ⁱșe c^ă-ⁱ
biⁿe//ș-ap^ă g^ar^ă-ⁱ mai viⁿe la vac^ă.../mai da biⁿe//

[Dar c^înd mergeau m^ar^hăile prin p^ădure, nu se int^împla s^ă le
muște șerpⁱ ?]

5 ba d^a//ba d^a/l^e mușc^ă...ș^ar^po^ti/șⁱ l^e mușc^ă...n^eviⁱe/d^ă-aș^tea
cum s^ă spuⁿe/ș-ap^oⁱ...iⁿç^ă...[ç]șe-ⁱ trec^ut/c^în eram pe anⁱeș ac^o-
lo/ap^ăⁱ...i^mbl^ă pⁱm p^ădure m^ar^hăile/de...șeⁱșe mai multe u^or^t
s^ă-n^timpl^ă tr^ăba a^sta//l^e mușc^ă//ș-ap^o tr^ăbuș^ă s^ă dai cu p^oș^e
de gⁱnd^ăc/șⁱ tr^ăbuș^e dac^ă l^era de...gⁱnd^ăc/dac^ă l^era de n^eviⁱc^ă/
șap^o tr^ăbuș^e s^ă...dai cu p^oș^e/s-o sp^elⁱ/șⁱ s^ă dai pe la pul^pă//
ap^ăⁱ al^tile l^e tr^eș^e.../la al^tile s^ă-n^timpl^ă/do^omⁿe f^er^eș^te/c^ă n^u
mai da lap^te al^tu/s^ă i^mpl^ă/b^a...mai șⁱ per^e//da//

[Aceeși]

l^era...ăș^a-n^tr-o no^oș^te

15 [Dar c^înd erai mai tⁱn^ăr, mergeai cu vitele ?]

merg^e^m//...p^ă a^sta n^e-o fost...l^economi^ăăș^a//

[Aveți p^ășune aproape ?]

cam cⁱnșp^oșe kil^om^etri/un^le...st^at^șem/av^em cas^ă iⁿ cⁱm^b/ac^olo
st^at^șe^m/

20 [Ei, povestește-ne, cum era c^înd mergeați cu...]

d-ap^ă ac^olo de ez^emplu/pⁱn-a n^u iⁿtr^ă la șco^ol^ă/ac^olo șo-an
cresc^ut/șⁱ...ș^ar^ăș...dup^ă c^o...sc^ăp^ăm de șco^ol^ă.../v^ăra merz^em

acolo șâ stam...cu niște buniș/dă-a noștî/...care nê...pregătē/
 dē ēzēmplu/...māsă.../dormîtu nē asigură/că ne și tēmēm /că...
 pē-acolo maî șerău.../ș-ățunș/...fearē sâlbătîșe/cum spūnem noi//
 șerău hūrș/șerău lupî/...carē...mai avēm cazurî dîșă/dē...mai vi-
 5 nēu/ne mai loș hîțē-uc mēl/sâ mai...û n[ε]tî plă cazurî dē-ăș tēa/
 .../da//

[Dar cum a fost cînd s-a-ntîmplat prima dată? Ti-aduci
 aminte ?]

dē ēzēmplū odată.../șeră așă într-o...și...după ameșădă//hă
 10 făcūt foc/...ca ză ne-ncăldîm/că...cam ploșă/și ne șeră frig ō//
 și-ntre timp/am văzū nūma c-alșargă...mî eî dintr-o părțē//ș-ățunș
 am alșgāt acolo/să vidēm că șē i.../ș-o alēgă și doi cîn/avēm
 doi cînî cu noi//ș-am vădū că să țîpă acolo/și șeră un lup/...și
 nē-ă loșt uc mî el//dū pă șē nē-o loșt uc mî el/noi...am înșepūt
 15 să zbșerăm/ș-am...alșgă d după dîșu.../dūpă ș-o îtrat în pădure/
 nū l-a m mai vădūt//am fușit un țîm d după dîșu/șî dūpă șē am vă-
 dūt că nū-l mai așunșe m/noi nē-am înturnat...șarăș/...la șēștē-
 lal mēl/ca să nū...cumvā sâ...vișe al [ε]tă...feară sâlbătîșă/să
 ni-ș hē hē//dî la un timp/am vădū nūma că...mî elū...o fos t...
 20 scos/...salvā d de...cînî .. /ș-o vîșit șarăș îndărăt/inăpōșe/fără
 să fișe vătămā d dēloc//

[Dar cîinii îl pot birui pe lup ?]

dacă sun doi/âl birușe/...da//

[Se bat sau...?]

să mai și ba^d laolaltă//

[Dar urs ați văzut vreodată ?]

am vădu/și ^uurs//de exemplu.../într-o noapte/...¹era...
șea-ntr-o noapte.../țoama/¹era sănină și go durmⁿeam cū...un
5 servitor de-a nost/acolo la casă//¹eram nūma eo^u și cu dînsū//...
mai avem un frate mai...bătrîn cu mihe/da ^oera dus...îm povest¹/
la alți//ș-am...auđi nūma că să z [k] spar^s ^uoile/cum spunem noi
.../și...lă...noi sint așa/cu^m ¹e spunem/clópote...pe ^uoi//am
¹egit afară/cin am ^oegit afarē.../am văzut așa ^oiva ...să-¹spu-
10 ne^m necunoscut//...lingă...stauru/cum ¹spune^m noi//...¹era ^o ^uurs/
aplecăt/ș-o băgat ^o...lăbă.../o băgat-o pînre gard/ș-o prins ^o
^oă^o//^oă^o s-o...zmūsit//...șă ^o scăpat//ș-ătunșă ^uursu...
o-șepu¹ să...o vră să treacă piste gar^d/de deasupra//și băt^rfi-
nu-șelă...o ^oegit cū o furcă de fier/cum spunem noi/ș-o sărit și
15 cîni/și l-o-ⁿdepărtat//...pe ^uurs/di la staurē/acolo//și noi n-^{am}
știu nîm¹ică/pînă demîneată//cîn o foz dimiñeata.../am vădu că...
^oă^o ¹era atăcata/di pe părtea stîngă...¹era loqtă piél^o//șă
apă an tăgăt-o și...^dgârîle-ășelă/-plontru/o fos^t a^ușă pînă la
plumî¹/cum o băgă^t...^dgârîle.../acolo i lă-au strîns/și ^o foz
20 rúpt și plumî¹ile/...da din afară...nū să vidē delóg/nūma cît...o
foz loqtă p¹elă//

bîrta grigore

pătrușășunu de ań¹

am...vădu că-nsêpe o vreme gre

[Dar n-a venit niciodată Someșul mare, din cauza ploilor ?]

a vînit.../da/ca ză spun/erăm m¹ic/sâ-ntreb eo^u/că și vâ-
 lăă asta a vînit/și...vâlăă unș stau eo^u/sâ...nû-m amintesc ân^u-
 5 șe an//...no¹//im amintesc/să spun așa/¹eram cam pe clasa d^ooa¹//im
 ...primăvară/mai...răpede ca pe timpul-asta.../știu că...a noșt¹
 ...o fos tînsă u^oil¹ă/părinți mei/să...cum o spălat bătrîna...lî-
 na.../stătem așa-n ogradă/afară/și...ie^u ūblam la șco^olă/cum
 spun/cam pe clasă...d^ooa¹//și mă pregăt¹eam...ca copi¹i/să mă du să
 10 ...cau¹ niște p^oest¹ //eram neastimpărat/ăsa//am vădu n^uma că...
 prînd¹-a cădeă așa niș¹ e dată...mare...pe...hăi¹dașu căsă//ș-atun¹
 am intrat în casă.../și dacă am intrat în casă.../am...vădu
 că-nsêpe o vreme gre/afară//și plo^oă¹șe/și plo^oă¹șe/șea ! așa [ε] de
 gr¹ău.../atunșă...bătrîna.../o-nsêbu să...șasă pe-afară/și să
 15 zb¹ere/șă...că ne mină...ăpa/și n^u știu șe/șo...am ¹es¹ și eo^u
 pin-afară/să videm că...cum f¹ apa//atun¹ am vădu că intră în
 ogradă/ru^p p^uorțil¹șe/și...șo am intrat în casă/șă...am înșercat
 să-șkide¹ u^ușă//apa n^u-o căpătat//și n-ă^m mai p^utut înkide u^ușă//
 dacă n-am putut înkide u^ușă/uș [k] o intrat apa ca pe u^ușă așe¹șe /
 20 ca șă spun așa/și p^o-o altă treb^ușe să șasă//și...[ε]n-^o mai p^utut
 șă șasă/pe u^ușă asta/șo m-am ūrcat în p^uod/...șeram d^uscult/și
 ...m¹-șeră frig șă//și m-am înveli¹ cu niște hăi¹ne...d^u-a părinți-
 lor/acolo/ș-an stat/și cîn mă u^ușam...tăt am vădu că șă tăt

¹Gest.

76

Urcă...apa//pe bătrîn¹ nŭ ȝ-a^m mai vâzút//cum 1^derá apă așá
roq^{tă}/amú... [ɛ] s-o făcút în cásă/...um pa^d de-ai^{sta} l-o rupt/
...în d^oo/sí hă¹nilē le purtá așá pe apă/ȝo an cre [ɛ] crezú că iz
bătrîn¹//ȝ-atúⁿșá bătrínu...o lo^dă^d de^unevá [k] o găsít...o să-
cūrē.../púsá așá...uⁿevá mai sŭs/ȝ-o tă^gát úșá/ȝ-o spart-o//
ȝ-o-ⁿșepút atúⁿ să să scurgá...ȝárâș/apa//așá că n-o^o ținú mul^d/
decít...uⁿ sfert...de u^orâ/cu...tátu/cu veⁿít/cu trecút/sí-ⁿ finē
atúⁿșá... o fo^z mŭl^{te} năcázur¹//...în c^eea¹ p^{ar}te/diⁿcol^o.../c^{ar}e
o curs în s^eea p^{ar}te/-o lo^gát în^că...o cásă.../cu o fem^ee/sí cu
trî¹ copii/care ȝ-o-necát//ȝ-ai^șa...pe...val^{ea} astá/atúⁿșá/tot
átúⁿșe o lo^got/...îⁿc-uⁿ graj^d1//...c^{ar}ē...o lo^got cu ví^{te}le^ș-așá/
legáte/...o fo^z rŭp^{er}e de nor//^așá s-o p^{er}ecú^t sí...cázur^{ile}-așé-
l^e atúⁿșá//

[Același]

[Porcul]

pe¹...no¹...f¹ lo^om de mⁿic/il...tăt în^gri^jím/pínă cre^ște/âl
mai spálám pínă-¹ mⁿic/il...în^gri^jím/sí...c^în a^șúⁿșe l^a...o 1^etá-
te mai m^{ar}ē...il tă^em//pá¹... [ɛ] să de^sfá^sé așá/o p^{ar}te slăⁿiná...
ap^{ar}te/...pe ú^rmă...c^{ar}nur^{ile} ȝ^{ar}á/...dⁱⁿ...úⁿle^ș le [ɛ] cuⁿ
dⁱșem noi/le fá^șeⁿ c^{ir}nat/á^se¹ le demⁿicám pim ma^șínă/álte^{le} le
s^{ar}ēm/le puⁿem așá.../im pu^od/...sí...le mⁱnc^ăm du^pă se stau o
ț^{ir}ă/...c^obor¹ c^ît-^om picú^ș sí mⁱnc^ăm/șit [!]

[Slănina cum o pregătiți ?]

pâ¹ slăni¹na o pregă¹tim noi¹ atun¹sa cîn...o lăsăm/după s-an¹
 tăgă^t porcu/o lăsăm să ste^o o di¹/sau dō^uo/apē¹.../sau pe o măsă¹
 așa/pe sevă/o înt-um...gîf¹cu¹ să dîse/șă o sâr^âăm/punem paprică/
 5 și...o-um pi¹ de ai pistē¹ șe¹/...ș-o lăsăm așa dōo tri¹ zîle¹/...
 ș-apō¹ su¹im în p^uod/șă n-o coborîm pînă...primăvara//ō lăsăm așa
 în p^uo^d//

[Și carnea cum o pregătiți ?]

o...tăje/cu o^osă.../o...punem așa/numa-m p^uod/o...punem în
 10 pod/să z-afume//care nu-î cu o^osă/așe¹ea o demnicăm/...și făsem
 cîrnă^t//âi umplē¹ cu mașina/șă... [l] fi dăm așa piⁿ mașină/âz
 măte^ă/șă...cū mățăle/ [k] tă^t cu mățăle p^uórcului//

[Dar după ce o demicați, ce puneți în ea ?]

pâ¹ mai punem/êiper¹/paprică/sărē/...ai/...dē așteea c-a^{vem}//

15 [Și din mațele mai groase ?]

dînt-asēlea mai făsem călbăș/cu¹ să spūne pe la noi/dîn...
 flăcurile porculu¹/cu¹ să dîse/din¹ fîcā^d/dîn...plumî¹/dînt-aes-
 t^oa//pâ¹ le demnicăm ș-așe¹ea pim mașină/punem tot...ai/êiper¹ i/
 sārē...//...lē u [k] noi le u^und^âăm așe¹lea/le punem ca să fearbă
 20 o dată/ș-apă pe urmă le demnicăm și lē...prepăr^âăm/ca...pentru
 mîncat//și după se-s făcūt/șāră-î...undem o țîră/-î herbem/ș-apō¹
 ...î punem în p^uod așe¹ea/alfei¹...n-ăr sta/s-ar strică//[...]

[Dar din picioare și din căpățină, ce faceți ?]

78

noi fașem a¹itură/din ȳle//da//pēi...spălăm ȳsăle-așelea bi-
 țe/după șe le coborin din yum/le demnicăm/le puñem înt-ȳ ȳolă/și
 le lăsăm să șarbă//puñem ai/șipēr¹/săre/...și...lăsăm să șarbă
 așa/mult/până...cređem noi că să prinde ȳe sîngurâ/ȳ puñem apȳ¹
 5 în farfuri¹/și să...să prinde/să vășe așa aitură//

birta letița

tridășșăptē [de ani]

cu oile

[Aici cum e cu oile, fiecare și le duce la munte sau le adu-
 0 nă și le dă la cineva ?]

pāi...întfi și lē...duș fiecare/a lo^r//st^rîn cīt-ȳ [ε] cīt-ȳ^m
 botșaj de ȳȳă d^e...ȳ sūtă și.../și le duc pi¹ pe munte//
 ș-șbāi lā...le țin vȳ...s [k] tri¹ zile/pătru/și le-ameștecă/ap¹
 fac ȳ stînă mare//

[Și acolo tocmesc un cioban ?]

dā.../ȳⁿ cȳbān/d^uȳi/tri/ciț...

[Ei, spune-ne tot rostul stinei.]

d-āpā ȳȳmīnī...mārg...la băgatu brînzī/lē...bāgă pe brînzā/
 lē.../stau tre¹ zile-acȳlo/și le catā/șā ȳȳmīnī vin în vale/și
 rāmīn...ēobēn¹ acȳlo//cīțe...pātru/șin/ēobēn¹/cī^s trebūe și.../
 așēșā stau pīnā.../dȳȳ/tri¹ lun/pātru stau//cam pătru lun¹ stau/
 acȳlo//ș-āpā așēēē...le [k] viñ lā...hȳtar cū ȳle/cum...spuñem

noi//vin aișă...pi la noi//ș-apo...stau pe-acolo cū ele și.../le
daŋ la qomiⁿ/...după patru luⁿ d' e zile//

[Asta cam pe la Sfintul Dumitru?]

păi...cam așa ie//

5 [Și tu ce ai făcut la oi ?]

păi...a^m mǎrs acolo/le-am...îmbla' cū ele/le-a^m muls/

[Spune-ne ce faci o zi întreagă, când mergi cu oile ?]

da//pâⁱ dimiñgața mă scol lă...trēi//...le bag după strungă/le
mulg/lă...cînc le porñesc/...da întii mănînc//întii mănînc//ș-apoi
10 le porñe^s/ș-ap [k] mă du^c cu oile/pe munte/vin.../le ba^s după
strungă.../eără mănînc/ [ɛ] stău...o...zumătă de șas/...și d' p-ășea
...eără le porñe^s//

[Și cum îi zice la mulsul de dimineață, de prînz...?]

mul^s/...le mulzēm//da.../diminațā.../s [k] lă amneā^z/și...să-
15 ra//ș-apăi...eără/...de-amneā^z/le porñe^s/și vin cu oile/și eără le
mulzēm/...eără am[ɛ] pucām șeva/mîncām/cum spunem noi și.../le por-
nîm/săra eără stău cu ele pînă pi la yō...no/la zăse și.../ne
culo^âam//i gata//

[Și de mîncat, ce mîncăți acolo ?]

20 păi brînză.../păi se ni [k] ne fac qomi ni papă^u munt/băsu.../
i^l el i...//

[Și mulsul cum e ?]

pă le mulzēm acó [k] avem un vas anume așa/° gălețică și.../
le mulzēm în a^{ra}//

80

[Dar cum le bagi acolo ?]

pă¹...le băgăm...după strungă/sî...ea ! apă avem așa...gaură
anume pe [ε] pe-une ies//ș-ăpo...ⁿu stăm dincolo/unu dinco^oșe
sî.../le mulțăm aja//

[Și oile unde stau ?]

ă [ε]vém așa/anumē...//măte//sî stau așa ă libe^r/ca...cum
ă-aveă un săș/făcūt aja//...un săș făcūt...asă lărg/...ō săș//[...]

[Dar vin lupii la oi ?]

pă¹ cîn o viñi lúpī.../s-o zvîrit în săș/o loat ^uuna/dōo/
cîte ă-o trăbui lui sî.../s-o dūs/ă-am alungăt/du pă așe^o eăr o vi-
ñit/sî...to^o așa/tădă...vára ñe ză^hăiesc așiea/nu stau...în
le^o//le trêbe și ler mîncăre//

croitoru alesandru

^uópșpe [ani]

nunța

pă¹ p-aișa fî...mîrșă//ș-ăpă fiecare mirșă ăș pîne cîte
șășă/ob/drustă//ș-ăpă aișe la noi avem așa un fel de cununită/sî
ñe punem pe cap//sî...ca un fel de pete/sî ñe puñem în cōdă/sî
mîrșăle măr^o dimînța la bes^rică/dacă n-au de umblăt//sî-î
[k] după așeă apo măr la mîrșă//di la mîr^oășă.../stau la
mîr^oășă/sî descîntă/î-^m fel^l di descîntec//

[Îl știi ?]

il știu...

[Și ni-l spui și nouă ?]

spun//...și...dup [ε]păi după așe^oa măr la mîire/șară/jî dî
 la mîire...șăr ș-oⁿ fel^{ti} dî d'escîntec//și d'escîntă/și ș^{ti}poi...măr
 la nănaș/i anume.../ș-ăcolo îz d'escîntese/la amîndó [ε]/pă^{ti} după
 5 așe^o-apóⁱ...vin în săt/și cîn măr colăcări/că-s un rîn de ce-
 lăcăr^t/...cîn măr colăcări lă...mîireasă/și vin înapóⁱ/pă măr și
 drúști^{le} l a mîireasă/și viñ d'atá cu șe la cununi^{ti}o//și după șe
 i^{ti}esá dîn cununi^{ti}o/mîireása me^r e...înapóⁱ/cu mîirile cu...șó^{mi}nî/
 cu tás carș-au măr la nuntă/și...fó^{ti}le să des [ε]bracă//ăș tápá
 10 cununi^{ti}a și.../ă^{ti}sta-î pórtu//

[Și descîntecul cum e ?]

la mîir^oasă ?...póⁱ...ășá dî^o pi la noⁱ:

fo^{ti}isică lemn uscát/
 noi în cásă am intrát/
 15 pe scaún nș-am așá^zát /
 cu^vîntu nú^{ti} l-an dat/
 de pe scaúⁿ nș-óⁿ scula/
 și cu^vîntu ní l-óⁿ da/
 că este-un lucrú adevára^d/
 20 jî de dumnezău lása^d/
 doi tínerⁱ s-o-mpreuna^t/
 o crăeasă ș-û-mpărát/
 și noi sîntem șemătó^{re}/
 dîn sús/de câtă ma^re/

dî ũⁿ soq^ori^{le} răsáre// [...]
mîreása noq^otá dîm^în^în^î gáţá s-o scu^lát/
şî pe fáţá s-o spá^lá/
jî^l a dum^{ne}dó^u s-o rugát//
5 s-o rugá^d/
dum^{ne}dó^áú s-o dát/
pa^d de cununi^íe/
şî şá^z de căsátori^íe/
fárá dú^mnevó^otá nú poq^ote să şî^oé//
10 că şti^m híne/
şî máj bíne/
că s^în^îteţ qó^omen^î de şîⁿste/
jî de omáⁿí^e/
şî-z^î vîⁿí la veséli^oé//
15 la ú^m paⁿa^r de báutúrá/
la máj múltá vo^ote búná//
poq^ote vorbe-ó^r şî máj múlte/
da noiⁿ le ştiⁿ răspúⁿde/
c-aş creşcú^t îⁿ sá^z/la múⁿte/
20 la şco^olă n-ám íⁿbla^d/
de áste-ám íⁿvăţát [k] n-ám íⁿvăţát/
ş-am íⁿvăţát/
noiⁿ táte le-ám úⁱtát//
dar la vará^u/om vára/

su brádù cu sêti⁴na/

șe ȝ-ȝi spu⁴ne/

v-ȝz m⁴i⁴ra//

[Asta e la mireasă ?]

5 da/

[Și la mire e tot așa ?]

pâi la m⁴i⁴re tȝt așá/da ȝȝ [k] la m⁴i⁴rē...i...párteȝa înti⁴ȝe
tȝt așá⁴ /la⁴ /la⁴ i⁴ȝe...álfel/cîn ái dai strútu/că a⁴isá i...is
triméte m⁴i⁴re⁴asa/un strú⁴/pe drúște//ș-apă a⁴isá/cîn i dai strútu/
0⁴ i...un dēscîntēc/la⁴ /el/da//pâi d⁴isē:

fo⁴isícá d⁴e trif⁴ȝi/

șe stai m⁴i⁴re-⁴așá drimb⁴ȝi/

mai pășáște-um paș⁴/ȝ⁴r d⁴ȝi//

mai pășáște p-a⁴is p⁴in⁴ casá/

și mai vînă câtă m⁴asá//

ȝ-o trímás a ta m⁴i⁴re⁴asá/

struz m⁴îndru făcu⁴d⁴ dē flor⁴/

cá ástáz i⁴ȝ⁴ d⁴între feșórt/

ȝe ba⁴ d⁴între i⁴n⁴surátor⁴/

și ȝē⁴ esá d⁴între fe⁴te/

și sâ bágă-ntre nēvește//

pîntre flor⁴ i⁴ i⁴ ȝárbă vēr⁴d⁴e/

ca sâ-ȝ vi⁴ sára devre⁴ne/

sü mai tai vo d⁴ȝo l⁴emne//

84

câ cãtã mã-tã ai zis aşã/

femeie de nu t-a cãtã/

tu acãsã nũ-i mai sta//

mã-ta piñ sat o umbla't/

5 și femeie t-o cãtãt//

ș-ãpã i diș:

"drãpt i lãle ?"/

ș-ãpã eã strũtu [k] iñtĩnde mĩna pistã mãsã/

eã strũtu de la mĩreãșã/

10 nũ te tĩnde la loãt/

cum te-ai iñtĩñ' la-ñsurãt/

zișe:

m-amãzãșt'/

pãĩ zișe:

15 mai iñtĩnde mĩna o datã/

tu e' fĩșor/

și go is fatã/

nũ-i mĩreãșã sã ñe vadã//

ãtĩt//

20 [Și pe urmã, cĩnd vã duceți la nãnași ?]

tõ^d discĩñteç/tot dã...e.../la nãnaș i...ãfel//pãĩ pãrteã

iñtĩeã...tõt aşã i/...ãpã pãrteã doçã i.../cĩn iz dã um pa^hãr

de zĩnãr/treãe sã i-l iñeĩñ'/ș-ãpo cĩn i-l iñeĩñ'.../ĩ [ç] ðescĩñt/

diș:

să trăie^j nănașă mare/
cu tă n^ăamu dumⁱitale/
să por^s pană muședă/
să cunuⁿ că țî să st^ă//
5 să por^s pană de mătăsă/
să cunuⁿ/că ⁱes frum^osă//
să por^s pană de căliⁿe/
să mă cunuⁿ și pe mine/
dacă-ⁱ vreă/
10 și-ⁱ fașe bine//
să-ⁱ...nu gaz de cununa^t/
să-n^ăse^b la bote^șat/
să ai să [ε]tu-n^ă z^umă^tate/
de sine jî de nepo^tă//

15ătita-ⁱ//

floră^rea gălușcă
op^tispe [ani]

zăstreă

[Dar cînd se mărită fetele, pe aici ce-și pregătesc ?]

20 păi aișă...ⁱi.../anume de haine/sau mîncăr^t ?//

[De haine ?]

păi haine/să fac un fel de.../pă aișă i...zăstreă e-o p^regă-

86

tăste măică-sa.../au anume/au șasă perî^{nî}/trebue să le dai/ășe-
lea tre^bui să le aibă...făcuté.../șasă perî^{nî} de purtă^{re}/șasă de
sărbăt^uorî//tre^bui să aibă trăistă de proc^uț/procuț...tre^bfi să
aibă/țoq^l [ε]șergă/un țol/pătru verniș/...feță/de mesă tre^bue să
5 aibă/un^le de purtat/un^le de sărbăt^uorî/... [ε]tre^e să aibă
trăistă//pōi aia/ciņ să cunună/au anume/iș fac i...pândăt^urî/ășă
că pe la noi/poale/cept/ș-aiașă au slăișer//

[Și toate astea în ce le pun ?]

păi aiașă ciņ să...lō... [ε] să gata o ată nūnta/ș-apăi vinē
10 șcășă/și s-adușe aⁿ lădă/au anume lădă/ș-apoi trebui să...șiⁱș
...lăda-ņ car/și vaca legată de car//tre^bue și vaca la fată//

[Și băiatul ce trebuie să aibă ?]

pēi la bă^eed nū trebue să aibă atit^oa//la un bă^e nū să căde
și vaca [i]//

15

[Aceeși]

îm pădure

[Ai fost la pădure ?]

am fost/da/am fost i...a z^eneură//ne-am îmbrăcăt i [ε] ne-am
îmbrăcăt â grōs/și ne-am loăt â vidări^le/ne-am loăt i...trăist^l/
20 și lē-am...lē-am băgăt în trăist^l i/vidări^le/am mārș i la [ε] vr^eo
mașină/dacă nu ne-o p^cica/dacă nu am mārș pⁱ zos/șar i...cîn am
ajūņș acolo/am mai sta puțin/și n-am băgăt îm pădure/am înșepu

să...culeșem//pe-ăcolō...¹era [ɛ]urîț/^oerau...date pi ^șoa/lēmne/da
...n-^am văzuⁿ niș un gin^dae/pe ^acolō/nis un sarpe/nu//

[Și ce culegeați ?]

zn^ăeură//

5 [Și ați găsit ?]

am găsit/...cîț^a-o vidăre...am adus/și...pomⁿiț^ă/șar/mure//

[Și altceva de prin pădure nu culegeți ?]

[ɛ] cul^ășem.../afin^ă șa/da/alun^ăș.../bureț//

[Ai fost la bureți ?]

10 n-am fost//da...n^a-o adus ^ă...bun^u/tata cînd^d o fost...pî la
fîn/o adus//

[Dar tu îi cunoști care sînt buni de mîncat ?]

da/da//îi cunosc î după...că sînt ca h [k] ^tșup^ăer^ăcîile/n^uma sînt [ɛ]

alți sînt mai g^ălbui/alți sînt alb^ă/aș^ă șa...alb^ă î...cresc î aîșa

15 îⁿ...livadă//din aș^ăș^ăa să spun că-z^ă dî pom^ăș//îs...î^ă îs ca

^tșup^ăer^ăcîile/n^umă...că au p^ălărișă...îs...alb^ă//

vran^ă lușană

tre^ășpr^ăz^ășe [ani]

SUPLAI
(Com.Zagra)

o ursoaică cu doi puși

a^m m̄ars odată-n cîm^p/să cos^tăsc//pă la rūsăli¹//cum dîsîm noi
[ε] 1¹eră earbă bună//sē ma^o-aflu m[ε]i^u/măi¹ ?//n-ăm grēblă bună/
n-ăm...toporîște la coșă bună/da io mă țip î vale-așta/aîza la
5 veșinū/c-acolo are o colibă/făcut-așă de lōdbē/de fag/mîndre/și
dînt-așelea-n fac...toporîst/îm fac uneltē//mă țip î vale/îm fac
uneltile-ășelea/și cînd ies la dat/cu ieie/pîm pădureă ai dāsă/
mânunțē/a^hud nūma: bō bo bō !// "wăi !" mă soco^z/"vine proprietariu"
a cui o fos/că imblă pă cărareă eă/kî eră carare pîm pădure/"vine
10 proprietari^u/j-amu mă află cū...câ i-an strîcat...o lōdbă d-este"/>
atunz̄ dau fereă uo țîr-ășă/cătră un...părău cu apă/și ies eo ma¹
la dal//cîn am fo ma¹ la deal/ieră om...copăs/mārē/ō hus/cun
dîsem noi/țipat așē ca pūnta/peste părău//da grōs//cîn is î ca-
pātū...lēmⁿului/mă uit.../pîn dēsātu ala "măi/d-apă sē vād io
15 aiș ?//mă/aîsa-s p^horz̄ de pădur¹e"/m-an gînit/ști//mă ui^d măi bi-
ne/n-ō yo porz̄ de pădure/c-o fost o ursoaică cu doi puși//și cît o
diboliță dē mar¹e//ș-amu iē/cîn m-o simțit/și m-o văzūt că viu
cătă părău/o vru să vie pă minē//da...ame fos...pădure-așeă
mînîțē/suptîre-așă/măi grōsă ca dē^zitile/ș-așă de dēsă/uită...
20 ca cum iz dēzîtile/i s-o înciltit inaițē/ști/o-mpedecăt-o/și...
n-ō putū vini//o da^d de doq^hor¹ășă/vălu/ca să vie cătē minē/și
n-ō putū vini//pū¹i scorne/la o...șqōtă/de lēmⁿ/cum o ro tă^oētā
...măi dinăinte nūsū/ș-o rămas...șqōt-așeă/unu dⁱ la vale/și unu

1.Gest.

di la d'al/tăt aşă' scorneş cu lăbile/su i'e//pú'i//ursoroea dac-o 91
văzu că nu poote vini/...o făcălit o dată/uōō !//ş-atunş o sări't/
pú'i /de la sootă//şi cu i'e//şi drept în vale s-o tîpa/d pă dinco-
lo de mine//o dat ferga/c-o vădu că câtă mine nu mai poate vini//
5 ş-apă mî-an loat gară/sărsamile/z-am avut/şi...la d'al/la cōsă//

vasile gavrilaş
şaptezăşidoi [de ani]

aşă m-an spărieş d'-ă fos să riş ņeom

[Bade Vasile, vreo sperietură tare ai tras vreodată ?]

10 spărietură ?//tras//aşă m-an spărieş d'-ă fos să riş ņeom//

[Dar cum s-a-ntimplat ?]

s-o timplat aşă/că io cosam aisa-Ń d'alu e'estă...neşte iarbă/
acás-an lăsa d'noi băget/o fetiţă/ş-um...fişoras//coalea cū^m am
avú moora/...fişorasu s-o băgat acolo didesupt/ş-o priş crîngu
15 ala cum zîşim noi/care poortă roota/...m'orî/...o priş-o cu mîni-
le/...şi i-o di cătă fetiţă că s'ă...pornască moora/că iel o tîne
d-aîs/o tîne iel//şi...copila/numa copilă o fo cumîntē//copila
cîn o rădicat [k] cîn o clătît moora/pă iel l-o şi băgat acolo...
între crîngu-ala şi-ntre rootă/...l-o băgat aşă cu mîna/şi pînă
20 s-o azun şî...obrazu...întro măsē d'-aşelēa//l-o...l-o încrun-
tāt/şti/l-ō...rup şi d'-e'îîz de obraz//şi mîna i-o strîns-o/i-o
zdrobit-o numa/da nu i-o rupt-o//ş-atunş...copila...s-ō [ε] cîn-
Gest.

92

tăt/ști/ș-o zberăt/ș-o vînit ȝⁿ ūom đ-e¹iîz/điņ, veșîñ¹/șî...^uo dat
îņ lémñîlî-ěļea cu sácú^rea/șî ȝ scós copálu//șî copîla o vîni la
fugă...după miñe/acólo/uñe cosșm/...đîsē/"túcă" zîșe "úite șe ș-o
tâmplá" zîșe "ș-o băgát řem...mîna-^m mođră/șî" đîsē.../da atún^z
5 n-^o fo^s scos cîn o vîni copîla//zîșe "ș-o băgá re^m mîna-^m mođră/
șî" zîșe "nu-l pđóte scoáte ñime"//

îeų cuņ cosșm/îerá curáya pîngă miñe/avęęņ vo trî¹ súde de
lei îņ curę/numa am đeștîņs curáya/ști/ca să fių măi ūuș^uór/ș-aņ
zvirlit-ȝ acólo pã...ęarb-așęęę cosítă/ș-aņ luát-o la fugă//đ-o
10 optîncă me-ȝ și rãmas p-acólo pîņ turș//cúm aņ fuđit//ș-așá o
înrát ūo spaîmă-^m mině/șî ñú m-o...spaîm-așęęę ñú m-ȝ...lo [Ě] at î
la beșeșîg/pîñ-apręape la ȝⁿ žumátá đe an//așá/pã-ņșetu/hái ħai
ha¹/la ȝ žumátá đe an/...apăi...điņ spaîmă m^ñi s-ȝ strícá sîņzîle/
ș-o fo huc să fių ñe^uóm//ñe^uóm/îeráņ ca ñebuñi//

15 și m-aņ du^z la uņ doctör.../ș-așela m-o cunoscut că...^șčé
me-ar fi báiu/mñ-o da ñește îņzécțî¹/șî m-o tomít//m-o tomít/șî
ápăi de[Ě] đp-așęęa m-o dus pã zȝ^oğ¹ñă//

[Același]

hăđ bătrîñuc-am înrá la șulă

20 [Școală ai făcut, mătușă ?]

făcut/d-apȝ¹ la [k] atúⁿ nu să făzē/núma...vo do^uȝ cláz/d-ap¹
io ș-ám îņvătát/am îņvătá tá đîņ cãp//tătę le știu/cîte lę-ám îņ-

¹Element lexical, cu sens neprecizat, neatestat.

văṭat//tătē prā !//

[Păi cum, de la bătrîne sau de la cine ?]

iera' un dascāl d"-ăiîsa/bătrîn//ș-apăi...am fo^st [E] nu ștu cum/
mai hăḍ bătrînuc-am întrā la șculă/și nū mult am îmblăt//c-ăpā cîn
50 fo de îmblā de adūls/cum ḡîșe/de răpitit^uorī/cum zîșā atūn de-
mūlt//apoi iḡ m-a^m măritāt/și m-o tă^t strigā/doī ai la școală/
nu-ā^m mai mārș//un' ōi mēre ?//

ș-apăi.../ḡîșā "no amū palāde"/ḡîșe/"ḡa așā" ḡîșe/"numⁱe de
persoāne"//

10 a pēi..."iḡan/jăḡan/traḡan/fābi^oan/pompēi.../bazi/romān/ [E]
ștēfan/domicla/kesar"/șe știu iḡ cîte și mai cîte// [...]

ș-apăi:

māsa iḡ de lemn uscāt/
pînḡa iⁱ de kîn curāt/
15 hāmurile sūḡ de pēle/
de fⁱer pușca/cu ^uoṭe^lle//
brîni^le siḡ de mātāsā/
rūfi^le-^z de pînḡā dāsā/
ruminiṭa iḡ de șārā/
20 pînā-ⁱ de grīu și sēcārā/
pānura e^oște de līnā/
de oș/ūḡdiⁱle la mīnā//
de lu^b blide/și ulēle/
ḡar de sticlā pāhārele//

94

*-apă¹ le e¹ o fo pă pămîⁿ/tă^{te} le-ă^m i¹nvă^{ta} din cap//nu le
ui^d ve^s//amú órs-o¹ voro^{vi} u¹t pînă mă¹ încolo¹//d-ap-atun^{sa}...atí-
ta de bine le-an¹ tînu¹/tă^{te} pra//no//

[Și la școală cît ai mers ?]

5 pă¹ aú^z/pátru ai¹//ápo i^o...am mă¹ spuz la un cop¹il/a nev¹esti
e¹șt^{ea}//ápá o făcú^t [k] ó umplú^t un cai¹et//ă¹ ís că cu¹ să^h sîe¹-un
cop¹il bun:

cură¹tă¹/și spălă¹tă¹/

scu¹turá¹/și spri¹ntin¹el/

10 ca furn¹ica/luc¹ră¹tó¹r/

ca alb¹ina/pă¹stră¹tó¹r//

bl¹in ca și o m¹elusa¹/

i¹u¹te ca o rî¹ndu¹nă//

de d¹umneză¹/t¹emă¹tó¹r/

15 de p¹ărin¹t/ascul¹tă¹tó¹r/

i¹ubitor^h de a să¹ fra¹t/

și dep¹arte-ntre fă¹rtă¹t//

sî¹m¹țit^uo¹r¹/vo¹i¹ós/tă¹cú¹t/

dacă-¹ vr¹eș a fi plă¹cú¹t//

20 "v¹ă¹ ! l¹é¹le/mă¹ [k] amú" sî¹se "o¹ri¹une/de mă fa^c p¹opă¹/t¹e
pomin¹és^c" [! !]//

palá¹de gavrila¹ș

șă¹izășă¹șe [de ani]

o vînit ă tălharî sat

door am pățî^t n^uoi^d//c-o vîni^d la casa no^ostă/... o șădūt ac^uo-
 5 lăa la corăbdie//ș-ap-o vînit ă tălharî sat//și s-o băgă pînă c^ășă//
 ș-o lua tăr jî la pōpa ai^z dim pigⁿiță/di un-as f^uo/la casa asta/
 10 slă...^t saⁿson//ș-a [k] o vîni^d la noi ai^z/noi an șădū pingă apă/măi
 î sus//ș-o luat o cămășă/a unūga frat-a mne^u/dē sərbăt^uor^t/făină//
 ș-ăpăi...noi a^m ma [ε]e avūt un frăt^oș/ș-o fo măi m^ul^s fișor^t/ŭmblă
 no^opta pă h^uliță//și bo^octăru i-o strînz dimiⁿăța/pă fișor^t/pă
 tăț//și i-o bătū^ușesă dîle și șesē n^uopt//...le fășē...ascuțite de
 15 hēlēa dē...lēmⁿhē/cari ieră măi...tar^tē...sfărda//jⁱ le bă^oa-ntre
 dezîte/jⁱ le-ncordă cū lanțu//că...ș-ăpăⁱ a n^uost/"hai" dîse "să
 spūnem/că lă-am furat"//dușă și l-așăsta casă/și l-așēe//

"d-ăpă i^o" s^e "d-ai^s an lua haine"//

și^să fōmeile "pă^t" fîse "o^r și lua^d"//dîse "că...is copiⁱ m^ulț/
 15 și..."/ zî^s "o fo năcăjît"//

ș-ap-o fo p^uo^a ala/i^ulis/...ăpăi...o făcū slūjbe//ș-ăpă s-o
 datu-să și.../i-o priⁿsu-i apă//ș-ap-o scăpă^t// [...]¹

ș-ăpă i-o priⁿsu-i//ș-ăp-o scăpă fișori/ap-o fu^zit//ș-ăpă i-o
 dus în șemⁿiță/și pă unu l-^uo tra m^uor^t//hăi mōșule/hăi !² //nō !
 20 ș-ap-o fo șin^zai măr^tē și dim...așîga/dim...tălhari așîga/dă-i
 îⁿ...veața l^uor !//

[Ce a fost ? Cum ai zis ?]

¹Textul este intrerupt de intrarea unui informator în camera de înregistrare.

²Se adresează unui informator ocazional.

96

șințzăi măre-ăm dîs/că i-o.../ști i-o în [k] i-o bătūt//i-o
șufulît/pîntru tălhari//cum f că i [k] o dîs că i i o furat//pînă
s-o aflăt/o da dumneđău c-apă s-o adeveri și/...an da slujbe/tăt/
c-amú ne omorâ fișóri/și și de păgubă//ș-ap-o măr^z máma piñ đěj/
5 stri¹ drúmur¹/ș-o zúrá pîntru cămēja/pînă ș-o scos-o/dă !//năcázur¹//
[...]

[Dar oi aveati mai demult ?]

aveém stîná.../doră¹ herá tática-n dósu optîni /dumnezó il¹ ierte/
și...cu doi copi¹//și frăți-mn^o ala še l-o bătú sándari/viná pa
la¹ izvór/c-o foz lă...tîrlă-acolo măi i sus//o dî^s "há/la uó!
10 //ni n-o audít//făr-o vînit acasă//și tát...đe-um pcor să-ncălțá/
și cu o...lîngurá sordé/ca să poótă mere măi iu^t pá drum//ș-apă
am avút un frătē/o vîni zdob¹ de la rúșea/tă l-o zdobd¹ p-aísa²
[ε] boómbile//o dî "măi frătē/nu te păzi așé má ! c-amú" dîse
"ímbă oam¹ rái" i^s "și-s păți șeva/măi cūlcă-tē"//o¹/s-o striⁿ
15 șăsé șepte fișóri/și pá drum !//dimînăta túmá așá o rost//ⁿúma o
vîni boóctăru/și i-o strî^s pá tát//ș-apă bătăo-o săptămînă//păi
noi ne cîntám pîngă cas-ăea/pă lă...fironie³ //ș-apă¹ "túluăe"
șé n-om¹ ra^s ? túluăe !"/tata s-o du^{du} mnezó úl¹ ierte/c-o păre¹ dî
dăsaž de prescúr¹//dîsē oamîni așé¹ la car¹ lă-o furat/că do^r
10 mn-o r^uo nănăș¹ hómu áta/dîsē "e ! cum mere tata tălharilor" i^se
"inăinte cu...cu dăsaži cu prescúr¹le"//noi ierăn ca-n^u roc//
că-ⁿ fo/nú puéán durni/nu pūtan lucrá/nu puté.../ș-apă¹ n-án du
cu máma/du mnezó o ierte/cu...doi cai/după nește barabuóí/in [ε]t-un

¹ Nume topic.

² Gest: pe piept.

³ Nume de persoană.

⁴ Interjecția este silabisită și astrel se explică cele două accente principale.

cîmp/aco¹ la tîrlîşua//ş-ătunşă am vădu po¹enari/c-apăi o o⁹⁷gît că
une-^s tălharî//păi^u no i^oşî mult//

amú io [k] đîşe máma "iá/ága vi^o să ne pr¹îndă"//

"nu tí t¹eme máma"/đi^o "fu^z ! ru^z pîn túrşî eş¹tia"/i^oerá^m m¹hică/
5"că io stau p^ocu eai/nú tí t¹eme !"/ş-apă o vîni^o đórđ-a lu alécsă//

"o " đîc""vái/đórđe/úne vă dúşet ?"//

"da" ^sşe/"ne dúşen c-am auđi de tălhar¹"//

"vái !" đîc/"bîné/an gîni că ni-s prînd^oe pá noi"//

"da" ^zşe "ş-aven^o cu voi ?"//

10 c-ap-o furá şî đim po¹en¹//ş-apă s-o du^o la coráb^odie/ş-apăi
l^oe-o da de birlog//de berbînz de brîndă/şî de cîte l^oe-o trăbuit/
15 ^oe¹ o du/b¹elít^o şî...cîte l^oe-o trăbuit//furá n^ooptile/ş-apăi
đîoa şădá şî mîncă//ş-apăi...an scăpat/apăi pá unu l-o adu^o m^oert//
20 o tră după i^o//că n-o vru să vie//ăla s-o lăsa să-l on^ooră//pă
25 trii apă i-o dus in c^oem^oîţă//

[Aceeşi]

n-o cununat

[Cum se făcea mai demult o nuntă ?]

d-apăi^o i^o...să făş^oe şşă eă mer^oă la notărăş//ş-apă te l^oea acé-
20 lo in sc^oria/...^opă¹ vinei acasă/ş-apăi...te dai de rîndu n^oun^oţ/
făş^oe¹[E]mîncăr¹//ş-apă şară mer^oă la cununat//te cunună notărăşu/
da z-am păţ¹ ş-ătună/đeămne fer^oă m^oesul^o ! [!]//

98

am sosit/mai tirziu ca cum o fest gârăle de ne cununa//s-apă
notărăsu be//nó amú...o is că nu ne poțtă lea/fară să...ne rădi-
căm de la zônunț//io am fe mai tinără/da am fo tri¹ păr¹et' edatã//
ie di "nu-î...trăbă să rădicăm zônunțî/numa ne șurule//pă deră"
dig "nu !//hălăa mai bătrîne/tadifta/der o fe...de de^medășf...
tri o pătru de ai//io de șesăsprêșe/"de" di^s "n-az nebuinî/țâ ne
ridă săgrêni//^d ne rădicăm noi de la...pêrile"/ie zi^s "numa ne
șurule !//tu hai ieșim tăt-avară !//s-a¹ștîa dacă-s stăpîn"/a
mê^m em o fo scăpă de cătunîe/-"amú/tu verev¹este/ne cunună/e nu?
dacă nu ne duțem acas"//

"măi" di^s "găvrilășu/hai tu îi¹ după [C]masă/și beș cu mine"/
cătă emu mneș//s-apă" di^s "mîn dimînăță"/^si^s "că-s trecute
gârăle/-amú" ^sse "și ie am u^m mneș de răpau^s"//

ne amú/n-ân du^s/s-a^m mas/care-ncotro//sê/că ierân tâte ca
romei//n-âm pus înț-on pă/tăt-ășă am sta/cum...n-o apūcā porunca/
pînă dimînăță//ne ! cum ti fa de mnenune/să șie mîn tăt..."/>
iei/la altă casă//s-apă dimînăță gâră n-o rî^s/și n-o luat apăi//
pă¹ am viⁿit acasă/s-apăi.../la p^uopa/și...n-o cununăt/^s-apă zoc
acasă/te du și mînⁿș/bei/și...pun/pă talțer//

[Și cum ați pregătit toată nunta ?]

cum am pregătit ?//d-apăi i...găluste/...plășintur¹/mîncă-
ri¹ e-ătunșa așă i¹era//amú-î...măi...binê//amú atîta...

[Și, după ce veneați de la biserică, ce făceați ?]

zucăm//zucăm și.../e-n¹tină¹/s-apă o strigă la gâ¹ină/s-apăi...

cu blidu//^sșe că:

újujú nănașulé/

păi [!] nu ștu [!]

cúm ț-o úmblát ajă d'-ă rînd ?

5 d'-ai vînit așe flămînd ?//

io ț-an dá gă^lina [!] -ntreagă/

dumnatá núm-^uo dăr^fabă/

ș-apăi [!] nănașu/gară strigă/jî.../no/cîte ^uobișejur^t ! no//

[Și găina era împodobită ?]

10 gă^lina/dă/-i pună țigară/jî mărzele/ș-o gătă mîndru/îm blid/

da//dê rîa/să mă^l [!] rîdă//

[Și numai atîta era cîntecul găinii ?]

da cúm să nu/măi strigă/cîte pă su soár^lă/văi de mině/

újujú nănașulé/

15 súsêștê-z mustețâle/

sărută nevestile//

mă sărută și pă mině/

[E] le súsêștê cí de bině/

mă sărută [!] jî pă [!] mině/

20 dê nu az/ô batăr mině//

nu mîn/batăr alaltă/

că să mă sărută [!] o da^{tă} [!]

debu^lé^t [!] ca cîn au oămîni horîncă-ⁿ cap [!]

[Aceeși]

strigăm lăptiile

[Cînd pierdea vaca laptele, așa, deodată, ce făceați ?]

d-apăi/strigăm lăptiile//

[Cum ?]

5

d-apăi

nă rujană/nă/

nu te strig pă tine/

ni zîțalu tău/

că Ț strig lăptiile tău//

10

sél multu/sél grosu/

sél untós/sél groștorós/

cu puterea lu hristóz//

doară tu de l-ai pterdút//

apele trecîn/

15

șarbă verde rumpîn/

răzîn/mužîn/

pă la trósile p^uórșilor/

pă la vrauțile șămēnilor//

d-ai dat...pfn...sărúniile uóiler/

20

te...ăi dat pîn hățae/

de ț-f de mină de xóm luat/

de ț-fⁿ șale-mpestecâte /

cu lēspez astupate/

de ț-f uⁿ făcu/

¹Cuvînt atestat numai în acest descîntec, al cărui sens.necunoscut de vorbitorii anchetați, ar putea fi apropiat de al cuvîntului impeșta, cu varianta impești, atestat de DA, însemnînd "a umple de miasme".

și-n tîr^g vîndu'd/
de ț-f lăpte strîcăt/
în comărnîs-acățat//
șărcă-1/cătă-1/
5 pînă...î zor^u/
dă noco^u orⁱ//
d-a tău să nu rămiⁱe/
cît un grău^z de mac/
în pătru desticăt//
10 niș altu^șa să nu vie !//
cît un grău^z de mac/
în pă [!]t^{ru} [!] desti^{cat}[!]///
hie-s^u alinu ca cucu^{ti}le/
țîțăle ca bușinⁱșurⁱle//

15 no ! //

[Și pe urmă venea ?]

apă^l î...ni vōrbă/că...că vină/că nu vine/dacă-^l da la [k]
mîncăre bună/are și lăpte// [!] dacă nu i-^l da de mîncăre^l/de un-a
da lăpte bun ?//

20

[Aceeși]

!Propoziția este rostită în întregime rîzînd.

mai dăscîntă și de di^uot

[Cum se de^so^fintă de deochi ?]

de lă...n^oo-năp^ei//pui...căr^bunil^e-apriⁿs ă apă/n^oă...^uo^ptⁱ/
ș^ept^e/ș^esă...șⁱă/pătru/pⁱnă la ^uunu//

5 [Dar ai avut copii deocheați ?]

d-ăp-ăm^u să cⁱntă/cⁱnⁱ dur^gă...n^lont/pă nu ș^tieⁿ că după se/
pă n^uma...fă^se^m/sⁱne/se/de spăⁱmă...tă fa^a//

[Și ce-i ziceai ?]

d-apă:

10 să fugă di^uotu di peste i^el/
cu^m fu^ze uⁿda peste n^olde/
vⁱntu peste c^oodru//
de l-o de^uotă b^arba/cu^ra/n^ecu^rat/
cu ^uotⁱn^z de lup [!] turbat [!]//
15 cu^rep^e-ⁱ capu/ca p^asatu/
sⁱ să mⁱre s^atu//

ș-apă:

de l-o de^uotă co^conă/cu^rată/n^ecu^rată/

șară:

20 să-ⁱ[E] ^or^epe țⁱț^ale/
p^aise-ⁱ e^uosⁱț^ale/
ră^mie-ⁱ co^su să^o/și usc^a//
ca fruⁿța de fag/

m^oră-i cocónu de f^om^e [!]
îs fa și păcate eu...eu de ^esta/dă-^le la dumnedó !//p^ei nu
mai ști/că ^ho i d^ore dⁱnt-o mⁱncăre/o dⁱnt-^o...frig/o dⁱ[!]nt-ori-
șe//pă^l de spăimă/n^uma tă b^ozganem//cⁱte [!]
5 [Aceeși]

dⁱg de gⁱndae

[Nu se întâmpla, când se duceau mărhaile pe sus, pe la deal,
să le muște ...?]

gⁱndaeu//n^evișca/d^oo^ră și de ^aea știu [!]
10 de ^tept//de ș^esă săptămⁱnⁱ/ap-an tă d^escⁱntat//de cⁱn dan să-ⁿ
dⁱc oșinașăl^e/d^escⁱntam tă de...de deo [k] d^e-a^lea//tă:

p^erperit^ă/p^estriț^ă/
l^eg^a-t^e de p^elⁱț^ă/
p^elⁱț^ă de c^arⁿe/
15 e^arⁿa de u^os/
și verin^u ântors//
pă șe p^tatr^ă/p^elⁱț^ăt^ă/
șăd-o f^ată pupuț^ăt^ă/
f^așe p^tit^ă de ș^en^ușă/
20 dă la ș^erpe/să mⁱnⁱșe/
c^um mⁱnc^ară/c^um crep^ară/
c^um verinu-nd^arăpt^ară//

104

põ mă dam/doãme/să-m zic oșinășăle !//m-apucă [k] nūma mă trezēn
că đig de gîndac//șesă săptămîn/an tă dēscîntă/đău crúși !//

[Aceeși]

đînile

5 [Dar de unele care joacă pe sus nu se auzea mai demuât ?]

s-auđă/da/că...îmblă/...păi vîntur¹ așe nūmā.../pâ noi đîsēm
că...ștop¹em/că să lî sã...sporășcă...zocu/și nōo tūrma//ști că
vină u¹ vîn/dî gînai că t⁶-a suflă//nūma să-nvirtē frunđărfle [!]
rođtă [!]/pâ de vâđu/n-ăm vâđu/nūma vîntu ala//^atîta lē [k] frun-
đărfle/le-nvirtē pîngă n^uoi//de gînej/doãme ! că t⁶-a suflă de
tăt [!]

[Și dacă prindea pe cineva acolo...?]

d-apș ¹î să punē-m p^uđr¹ē/-m mînur¹//și d¹-șeă am învâța/dē...
ntru iēle lē đîsēm//nu ștu cum đîžē/eă:

15 să...iuără...¹î^uon/
đ
de la căsa lui/dî la māsă lui/
sănătōs/frumōs/
pă căle/pă cărar¹ē/
cîn o fo la mhez de căle//
20 s-o tîlni/s-o tîncina^t/
cu đîniile/bunile/
iēstriile/măiēstriile/

vîntoșsăle/frumoșsăle//
tăte vină/hu¹in/bu¹in/
șur^h d'escoperin/
gărdur[†] imprăștiin//
5 cu șizme r^uoșfoer¹e/
cu tîndău^o pestrisoer¹e/
îndată se-ntîntina/
zocu lo^r și l-o lăsat/
în spate i s-o arunca^t//
10 m^mor^t/putrigăioz/
d-o lăture de drum o rămas//
și¹on rămine/și plînze/
cù glaz mare pină-[†]șer[†]/
cu răstîm^p peste pămînt//
15 nîme-[†]lume nu-l aude/
nîme-[†]lume nu-l vede/
vără maica d^uomnului/
di^m poarta seriului//
"șe te cîn^s/șe te vaeț ?"//
20 "o/maica me/cu^m m-ai întrebă ?
bine spune-ț-oi/
am plecă de la casa mea/
sănătós/frumós/
pă cale/pă cărar¹e/

106

oîn an̄ fo la mnez̄ de caile/
m-a-ntîlnî/m-a-ntîntînat//
eu đînilē/bunîle/
îēstrēle/măîēstrîle/
5 vîntoqsāle/frumqsāle/
tăte vină/
huîin/buîin/
sur̄t̄ descoperin/
gărcur̄t̄ împrăştiin//
10 eu sîzme roşîqore/
cū tîndaş̄ pestrîsqore/
îndată se-ntîntînat/
îñ spăte mîi s-o aruncat/
mor/putregăio^z/
15 d-o lăture de drum an̄ răma^B//
"nū tē cânta/nū tē văeta !/...
c-oî lqā...scară/de sāră/
şî la tîn-e^î cobori//
ş-oî lqā buşîn de đîmbŕu/
20 ş-oî buşîna-ⁿ lūme/
-a patru cōrnurîle de lūme/
«voi/đînilē/bunîle/
îēstrîle/măîēstrîle/
vîntoqsāle/frumqsāle /

pă un-ăţ imblá ?
lu iuón sê i-as făcút ?//
[k] pă un [ɛ]aş trecú/
lu iuón sê i-as făcút ?
5 pă un-ăţ imblá/
lu iuón sê i-as stricat ?//
că cîte pă do^uo/eu cosîţile v-oj lega//...
în fedelşă nõo v-oj înfunda/
la múnţi garaşie^r v-oj arunca/
10 une-ndetu să vă-ndetă/
inimile să vă crⁱepⁱă>>//
«ō /maica dōmnului/
cîte pă do^uo/nũ ne lega !//
în fedelşă nõo/nũ ne-îfunda !
15 cō...ō lua bu [ɛ]buşi [k] oñ loa teitâle/
ş-on descuia lăcriţile//
cîn a bea/sănătate a ave/
cîn s-a spala/sănătate a căpata>>//
ş-apăi.../descântam ã apă//ş-apă beş/şi să spala/tă/din vir^vu
20 căpului/ş-apăi...să că...de 1^ēeră dentru-1^ēele/-l mai îngăduie/dē
nu.../pă-l setē/şi răsă aite...năcă[!]zur¹ [!]/

[Aceeşi]

mălaiu

păi i...la noi i...dacă nu pu gunoi/...pă loc/apă nu să fă-
șe mălaiu//iară...iară dusem cu sașea dusem gunoi/pă loc/...
ș-apă l-imprăștiem acelō...pă loc/ș-apă primăvara mēreș cu plūgu/
5 fl arăm/...după șe l-am arăt apăi i...sămīnām mălaiu/după așe fl
grăpām/...ș-apă-^l lāsām pīnā...șe...rāsare iel/și vedēm că șe
ieșit și [ε] burșe pīⁿ iel acōle...//după șe...vedēm o-o ieșⁱ bu-
rșe/și iel ūi rōsarit/apă mērem și-l căpālīm//mēreș acōle cu sâ-
pe/ș-apă fl căpālīm așe și.../fl căpālīm o dată dinti^{te}/...după
10 șe...iel măi crește-apăi i/mērem după șe gară...să măi fac... bu-
rșe pī iel/apă mēreș și-l căpālīm a deș gară/...și...dacă vedēm
că nūma nu-ș crescūd pīnē/și...iară o ieșⁱ burșe pīⁿ iel/fl că-
pālīm ș-a trīșă oșră//apă după așe...f^l lāsām/apă iel i...inștică/
după așe apă^l inșupă/fașe șup/...ș-opă^l dup-așe...ū^l lāsām apă
15 pūnā tōșma/șe să cōșe//pă după șe șe cōpt/apă mēreș și-l culē-
șem/...fl pūșem in car/fl adūșem acasă/ș-apă tulēni-ș tăiēm și-ș
fașem jupe/...ș-apăi i jupți așiga iș fașem...strīșe^m măi nul^ua/
laolaltă/și fașem...furșitūr^t/ș-apă ș-adūșem acasă/cin putēm
apăi/dē-acōle/or^t șarna/or^t cin avēm nevōșe de iel/apă^l ș-adū-
20 șeș și-ș dāș la mārhai//

[și, pe urmă, mălaiul...?]

mălaiu fl adūșem acasă.../după șe-l culēșem d-acōle dī pă tu-
lșan/l-adūșem acasă/fl pūșem...fl dēșcārēām dīn car cu cotărșile//
...cu coterș/fl dēșcārēām/și-l bășām in cășă/și pūșem grāmādă/

109
ășă în casă//ș-apă sara ne strînzem apă...și măi mul' s așă/
ne-aprumutăm unu cu altu//

[Da ? Faceți și așa ?]

răsem/sigur//ș-apă ne strînzim acolo măi mul' s/ș-apă-l desfă-
5 căn sara/pă¹ acolo p[ε]spunem povest¹/și...cîcē...trebur¹ de șs-
tea ăjă ca să...treacă vremea/ș-apă...după se l-am desfăcut/
pîțfenile așă apă le dăm la mărhai să le minșe/...și mălaiu
apă i [ε] îl punem eără-n cotăr^s și-l scoțem în podu casă/jf-¹ pu-
nem acolo//ș-apă de-acolo/ăpă...după se să husc/-apă tă coborîm
10 de-acolo cîte-o^m mnez/...și desfăcăm/ș-apă-l dușem la moșră/il
mășinăm/il dușem cu sacu/la moșră/il mășinăm/ș-apă l-adușem acă-
să//

mîie nûmile mîi-î găvrilăș pāvāl
de pătruzăz de ai

15

zocu să fășe așe

d-apăi zocu să fășe așe: că io cîn am ros fișor/...de ieram
t¹ țizăș/... c-așă...așe să zîșe la noi că...rișori carē...bagă ți-
gani/1 să zîșe țizăș//io...mă dușem la țigan acasă/și...fi spu-
nem/"uite...badē simniōne/dumîncă...vreu să te bag să ne zîș/
20 că eo vreu să fag zoc//cu cit în zîș pă dumîncă ?//ș-apă i¹ el
în spunē:... cū^u sūtă șinșăs/hor cu doōo sūtē/or cu cid mō
putēm eo țirguî acolo cu iel//ș-o cūpă de horiņcă/de bûnă samă/că
iel rără horiņgă nu fășe țir^s//nūmă cu horiņcă/"noș ! ț-oj da și
horiņga dară"/ș-apăi dumîncă/ie așe/după se hese¹ pōpa de la

110

beșărică/mă dușam după...țigan acasă/ș-apă l-adușem...i^m mîijlôcu
sătului-ășe/iera oⁿ nug mare-acolo/la o casă/une¹ 1^{eră}...din pătrîn
am apucat/acolo să zucă tă merêu//ș-apă acolo-l pușem [k] i pu-
șem acolo un scaoⁿ/"no bade simnioșne/stai aiș pă scaon/și...nē
5 zîș"/ș-apă ne zîșe vō...trîi/pătru/zôcur¹/...și vine vremea că
...d-annază/să merem d-annază să mîncăm/și trăbueă să le spu¹ lă
...fișor^h și la fete că cit i plata/pă zîu-ășe^o//ș-apă...i spu-
șem la țigan/"nō...după zecu aastă apă¹ i...le zîș mârșu"/ș-apă
cin ũ [k] ieră zecu măi în toi/oprem țiganu//^oprem țiganu/și le
10 spunem: "băi rișor și fete i să știs că de fișor i...zășe lei/și
de rată nōe lei//șine n-are băni... /ca să plătaseă/dup-annază/
să nu mă¹ între-n jo^o//care intră-n joc și nu plătește/il țîb
afară din joc"/ș-apă dup-annază î...după șe...gătam jo de vo-
rovit/apă...țiganu î spunăm să zică măi departe/și zîșe măi
15 departe pînă să gata zocu/...după șe s-o gata zocu/le zîșe mârșu//
iera o zicalăășă/care o cunoste tătă lumea/că...ăla-1 mârșu//

[Ce jocuri se jucau pe aici ?]

pă jo...nu știu cum să vă spu¹ a¹îz la noi/jocur¹ i...ășă
cum...d-a-șvirtita/ășe/și...p-a lîngu/și...țigan¹este cum zîșem
20 noi/ășă//

ș-apă dup-annază după șe vine/apă gară...mă uităm/no căre
vine/în plășe/în plășe/care nu/mă uităm/no ăla nu mă-ș plăti^o//
mă dușem o dată/i spunem cu treabă bună:

"mă ! n-ăi plăti/di șe te-ăi băgat în joc ?"/

Informatorul își dreg glasul.

"păi că...încă n-o vinî mama"/or "n-o vînit f...frăți-mă"/
or "n-o vinî serû-mă/și vine și-mă dă bani"//

"noă vez/la sêla șee/să nu te baș î je^c/că dacă te baș/...
opres^u sîganu și te seot eu mârșu din joc"//

5 ș-apăi î...n-avea se fa/vine/și plăte apăi/care nu plăte/și
vedem că nū vre nis cum să plătească/-apăi opreem^t sîganū/...și îi
spunăm: "uite fata lu cutare/să ăasă din jo^c/că n-o plătit"/și-î
spunemⁿ la țigan să-î zică mârșu//ș-apă ăo mă dușe^m/o loan de mi-
nec/-o țipam avară/și țiganu-î zise mârșu/apăi rid^dă tătă lumea
10 așolo ăă.../n^e !//ș-apăi ai [k] ăăasta ăeră tătă...

[Și la joc se și striga ?]

strig^fă/cum să nū ?//

[Știi să strigi, strigai ?]

păi î măi strigam/și ăo.../cum să nu ?//

15 [Ne zici și nouă ?]

Păi vă zic//să m-aduc amînt^e ăă/să vedem/șe știu ăo/că...de
cîn ăă fo fișor/am uțăt/amú noș//...dac-ăj avee ăă șeteras amú
ca să-m zică apăi/cum n-ar [k] ni-ar vinî-^m mince/mîntenas/
strigăturile/d-apă ăă.../nu-^m măi aduc amînt^e țear ăă//

20 "ei/de cîn ūz de cîn am foș/¹
mă-o fo drag omú frumôș//
e¹/și din față și din doș/^d
m-am sili/și l-ăm iubi^d/
bătar nu mă-o trăbuî//

Informatorul respectă ritmul strigăturilor.

112

m-oi sílî și l-oi iubîi/

bătăr nu mî-o trăbuîi/

ûi hă/^ahăi χă ! //

no pă¹ mă¹ ¹eră și a¹lîle/eară kě.../să-^m măi aduc amiñte/să

5 videm...

e¹/ș-ăsară pă vremea sîni/

m-amuțá mîndrá cu c^fîñî//

e¹/m-amuțá și níșe prē/

că știē că măr la iē//

10 m-amuțá și níșe tără/

că știē că-s pă cărārē//

știu măi multē/da nu-^ș vin în cap/amu/v-aș spus că dacă lera un
șeteráj/apă în vinē.../în vinē așē...măi.../măi.../în mîncē//

[Același]

15

pă sârbăt^uorⁱ

[Ce se face la sârbători ? Ce făceau flăcăii ?]

d-ăpăi i...flăcă¹i nu prē...să colînd-așē/șe recúva/să răsē¹
moșcotír¹//moșcotír^{ti} să răsē//ă...dacă...dacă ^uăgám șeterási

pă lă...crăsún/pă sârbăt^uorîle crăsúnu^{lu}1/...ăpă mă dușem sára

20 acólō la țigán/și-1 spunem: "noș úite/bade simniç^onē.../ă azúnu

de crăsún/sára/să ști că...vi cu noi pîn sa^t/că ñe fâșe^m moș-

cotír¹//ș-épă strîñzēm yō...pátru sîș rîșor¹/care așēea-1 lăsám

să nu plăcăsca...pă sărbăt^uorⁱ//s--apă așea să răsé apăi.../ij
lō^u nește hainē rēle/să răsé cu funiⁿzînă pă ^uobraz/fij luă nește
ciltⁱ/și-s răsé muste^tă/și-s răsé barbă așe/tă din cîns/de cînepă/
...ij lu^e un cāp [ε]șiⁱē sē...rău așe/^uoriseva/și să răsé hîz/așe/
5 tără//s--apă^h ne dușem pîn sat/apăi...imblām/din casă-ⁿ casă//
s--apă acolo țiganu avē ^uo zicală/care o zîseⁱ iel așă/ānūme-a moș-
cotirilor//s--apăi i...țiganu zîseⁱ/și moșcotiri apă s-apucă de zoc
acólō.../și zucă așă în casă și.../să măi dușă cātă o fomēⁱ da-
că ⁱeră-ⁿ casă/cum ⁱeră i^h hîz/s--apō fomēille țipureⁱ/...și [ε]
10 acólō...tāt f...țipureⁱ no^e/c--apă [ε]nu știu cum să măi zic ālcūm-
va/așă/rāsē/țipureⁱ//s--apă fuzeⁱ/s--apăi [i] să dușeⁱ/incozāze/-ⁿcolō/
s--apăi...cîn vedē că țipureⁱ/ūne ⁱeră copii apăi i.../le spunē
"mă/aîsa nu fāset...mūlte/c--apă s-or spārieⁱ copiiⁱ/apă ūne nū
ieră copiiⁱ/ieră strînj [k] măi mūlte-așe/nevēste tînere/s--așă/apă
15 să dușeⁱ cātă iele/s--apă iele țipureⁱ/s--apă ⁱii după iele/s--apăi...
trēbur^t de ēstă/așă să fāzeⁱ/s--apă imblām pînă de gātă zūyā și.../
păi i da/la țigan/acólō...cîrⁿă^s/slānⁿă/cārⁿe/...sē avē ^uomū/
cucurūz de mālăi.../sē...avē ^uomū/fi da acolo/strînjē țigānu/no
[ε] no^uō nu ne trābușă no^uo/nūma tāt^t pîntru iel/pînt^ru țigānu//

20

[Același]

m-aⁿ spāriaⁱ rău

[Cum a fost cînd ai văzut prima dată lup ?]

q--apăi i/prima dată cîn am văzū lūpu/am f^uo la uoi/atūnșă nū

114

lucra^u la pădure//

[Ai fost și la oi !]

am fo^u și la uoi//d-apaⁱ i...ieram acolo la uoi și.../car
ieram [ε] pornite eu iele di la coliba/ieram dus/asa/pa...cimp/sa
pască//io am ta^uet o tufa aeolo la capre/sa minuse rinsa//si...
nu m-a uita la uoi/da numă am văzu că...din [ε]dă acolo de la un
log/numă am văzu că uoile...fug ta^ute inap^uoi//pa cin am sarit go
d-acolo dintre tuf-aseta/si ma ui sa videm ca se-^u /an strigat
acolo "ho ! tu^u ! se-^u ?"/pa cin ma uit/...o lup sa dusă co o^m
mnel in gura//asta o fost inainte de ansimbra^t/pin-a nu sa-nsimbra
uoile//sa duse lupu cu...mnelu-n gura/am fuzit go dupa iel/jf cu
cinile/nu l-a^m mai azun/zo dus//m-o ramas oaea fara mnel//s-apaⁱ
i...data oae-o ta zderat acolo/vo...do^uo sapta^min/o ta zderat/a^m
mai muls-o ieu asa/d-apaⁱ...o starpit/apa n-o mai avu lapte pin
la-nsimbra^t//haea m-o rama^s starp-apa/ie n-o mai avu lapte//

[Si ai mai patit si alta data ?]

apaⁱ a^m mai vazut o data ursu/inca/d-apaⁱ...nu m-o lu^uat/
nu m-o lua nemnica ke...m-an sparea si io de iel/si s-o sparea si
iel de mine/n-an sparea^t unu de altu//c-am dat asa...fara sa sti^u
de iel//m-an dus asa/cu capriile.../pum padure acolo/puⁿ neste la-
zur^t//...pa z [ε]pintre neste butan acolo/capriile s-o asaza mindru
acolo/minga la...birsacin/la...rug/p-acolo la...la [ε]pazo^z de
zneură p-acolo asa...si io m-an su^uit asa pa um putan/ma uitam
a bur^{es}/sa afli bur^{es}/sa-m...duc la coliba/sa in fag de mincare/

că...ne plășă buř^oez/dé estea-așă//pă...mă uitin io așă păste
butanⁱ așea p-acolo/an văzut...păste al butan/măi încolo/an văzu
nește buř^oes/acolo//io m-an grăbi să mă duc acolo/și io nu
m-a^m măi uitat i...io m-am [ε]sărit așă pă ně [k] păste nește lo-
5 murⁱ acolo/și mă suⁱ pă butan/și cîn să ieu bur^oetⁱ/di su butaⁿ/
numa i^esă o mămniță/măre/năgră/acolo/o^uurs//n-am fo văzu
pîn-atunsa urs//acolo mⁿ-o rămă bur^oetⁱși/nis an luat io bur^oetⁱ/
da nis iel nu s-o măi uită la minē/iel o fužit încolo/io an fuži
la deal/mⁿ-an lua căpri^m și m-am du^s și.../ș-apă...m-an spărea
10 rău de ursu așela//⁶pă și noopta an zisat că...s-o da după minē/
ji...tătă noopta eo n-am avú linișt-ăpăi//

[Același]

u^oile

avem noi/^uoi/acasă//și...stam i...șăd^dem cu ¹e¹le-n cîmp//
15 avem acolo colibă/stăol/...ș-apă mă dușem toamna după se...
le-aleze^e tătă dim...stina/di un^e ¹eră/văra//le-aleze^e/...ș-apă
mni le da mⁿie-m primire/apă eo mă dușem în cîmp/un-avem n^uoi...
cîmpu așelā...făcută colibă și stăolu//pă imblam tătă zi^oa cu
lele...pă cîm^b/le păst^em/și sara vinem cu ¹e¹le la colibă/le bă-
20 gam în stăol/...eo^u mă băgam în colibă/apă în fășem f^uoc/ș-apă
fășem la cîne hîlb^e/...și...fiⁱ dam la cîne să minîșe/apă-m fă-
șem și io de^d mincāre/mincām/ș-apă mă culcām și durnām//noopta

116

cîñ să spăre^ē/de auzam cîñile bătîn/i^ēle să spăre^ē/le-ăuzam/
o-avean^ē clopot^ē p^ē ă^ēle/ăp^ēăi...cîñ să spări^ē...dron^ēgă^ē clopoti-
le ăle^ē/ș-apă mă trez^ēm/ș-apă s^ēr^ēm [ε]c^ōlo f^ī u^șa colib^di/zvîrl^ēm
numa u^șa d^o lăture/ș^ī..."h^ō ! t^ūă ! p^ū ! t^ūă m^ă !"/...ieș^ēm
ș-ap^ēăi...no^ē/dacă ved^ēm șeva/de-m lua șeva/d-apă nu mⁿ-o lua^d/nu/
10...nu mⁿi s-o-ntimplă să-m ie^ēte//pă cîñele i^m[ε]vîrt^ē staolu
r^ōț^ă/că av^ēm cîñe bun//ș^ī ă^ēl...păz^ă/ăpă învîrt^ē ac^ōlo r^ōț^ă/ș^ī
tă băt^ē ș^ī...lupu cîñ vin^ē/ăpă nu să put^ē apropti^ă așă tare/cîñ s^ă
.. car de vin^ē pînă lîngă staol/ș^ī s^ă...țipă în staol/...tăt cîñe-
10 le ieră ăla car^ē [ε] nu...nu...nu¹ lăsa^ă ap^ēăi/^uor^t i...s^ăr^ēm ș^ī ă^ō/
mă trez^ēm/ș^ī ș^ī ă^ēu/ș^ī cîñile/-ăpă nu lăsa^ă să ie^ēte//s^ăr^ē cară/
ș^ī...fuze^ē/ș^ī nu...nu...nu mⁿi s-o-ntimplă s^ă-m ie^ēte-așă/da s-o-nt-
timplă la mult ă^āmiⁿt^ă/că le lo^ā/cîț-o ă^āte /să țipă în staol/le
lua ă^āte/ș^ī [k] de grumăz/lupu/ș^ī fuze^ē cu ie^ē/j-ăp^ēăi cîñile după
15 ă^ēl/^uom^ū mer^ăă cî^d mer^ē/...p^ēă/no^ēpt^ē/ntun^ēre^ē/nu mă^ă put^ē m^ēre
pîm pădure/i¹ lăsa^ă/să duș^ē/ș-apă-nt-om p^ărău un^ēvă o mîncă/ap-a-
flă dimiⁿăta...căpu/p^ēă^ōrîle/ă...dărabă de p^ēle/nește lîⁿă/șeva
ac^ōlo/pă^ă...i mîncă^{tă}/i mîncă^{tă}/ș-apă^ă [k] s-a făze ?//

[Erai singur acolo sau mergeați mai mulți ?]

20 numa sîngur//sîngur//ș-apă^ă aș^ē /tătă...după s^ē...nîⁿț^ē/ăpă
ă^āstam...tăt ac^ōlo/ăpă le dam de mîncăre/pă turîșt/călcăm cîñ
ieră ōmătu m^āre/...ș-apă călcăm turîșt/cū p^ēă^ōrîle-aș^ē/di^m m^ā-
zîⁿă/călcăm turîșt/ș^ī ă^ēpă le dam di...dîⁿ clă^ē/-ăpă-șep^ēm clă^ēă/
ș-apă le dam/le-mpărț^ēm ac^ōlo pă turî^ș/ș-ap-ăm^ū...le dam apă^ă...

de trifi^u cor pă zi/...cîn ieră zîga măi mnic-aş^ă ...pînă cōlo/dū-
pă bobotăză/apăi d-acōlēa le dam de pătru corⁱ pă zi//dimnăţā/...
d-a dōilca/la...[ε]de ujină/şi sara/dē sînă//ş-apă pînă primăva-
ra/şe înşepē a fătă//^h-apă atunŝⁱ tera^m măi cu grijă/că.../ī după
5 ŝe fătă/apăi acōlo în staor/apăi avēm făcūt în colibă acōlo/ţare
//avēm făcū ţare lā...mneⁱ/care-i alezēm/şī...la vōile care fā-
ta/ai^o ţar^o/care fătă apăⁱ īⁿ noopta din staol/după ŝe fătă/mă
duşām şī...o loam d-acōlo/luām mnelu/ş-apă gā vină după mnel//
vine pîn-acōlo/ō băgam în ţarc/ş- apăi acōlo i vi[ε]i punēm fin
10 ī iēsāle/să mănîŝē/şī...nu-ī dam apă/pînă să cură/că...zīŝe că
dacă ī dai...apă pînă nu să curează/-apă nu să poote cură//ş-apă
după ŝe să cură/apă i dam apă să bgeiŝe/...ş-apă o tînam acōlo vo
dōo trifiⁱ zīle/pînă sã...măi creştē ū^m mnez mnelu/ş-apă pă aqa o
ţipām/...fătă āta/băgam pă aqa/mnelū...i-l alezēm/il băgam dîn-
15 coŝe/cu iestālāt în ţarc/...ş-apă pînă fătă tâte//apă după ŝe
fătă tâte/...d-apă ī...alezēm mnei tăt/avēm făcūt ī...strungar^t
//aş^ă- năinca colibdi acōlō...lingă ūga mneilor/cum...c-apă avēm
coliba [k] avēm ieu ūne stam/şī avēm [ε]la mnei/ūnē...alezēm
mnei/din cōlo dē minē//ş-ap-acōlo avēm făcūt aş^ă un...strungar^t/
20 pă le băgam sara acōlo/ş-alezēm mnei/-ī băgam tăt în ţar^o/şi pă
ēle-apăi le slobozām în staor//ş-apă dimnăţa cîn mă sculam/...
hăpăⁱ le băgam diⁿ nou acōlo-m...strungariū-aşēla/şi le mulzēm
aş^ă/de ŝumătate/lē lāsām şī la mnei/d-apă-m...mulzām şī mnei/

118

că-n tră^oă să minⁱnc //ș-apă după se găt^am de m^ula/apă le țip^am
m^ei/su^ze/ș-apă gară/mă du^sem cu ele pă cim^p //ș-apă pînă la-șim-
bră^t //da așă în tătă z^uoa //ș-apă cîn eră...vinⁱtă vr^emea-șimbră-
tulu¹/apă ale^em m^ei.../i du^sem acasă/ș-apă e^o mă du^sam cu oile

5 la-șimbrăt //

[Cînd e vremea înșimbratului ?]

la noi i...așe cam...din ză^se mai/pînă-șop^sprăzășe mai/așe
is u...i [ε] atî [k] ai^sa i...vr^emea așă din...

[Dar dumneata pregăteai și laptele și brînză acolo ?]

10 pă¹ i^eu/acólo a [ε] după se...le du^sem la-șimbrăt apă¹ n^u mă¹
.../numa cîn î¹ vin^e rîndu de măr la brînză/c-șapă după se le du^sem
la-șimbrăt/le-șam dus acólo/apă mⁱ le m^asuram/cîd lap^t-av^em/il
pun^ai acólo în budacă/il m^asură cu carⁱmbu/șî-șapă spuⁿe "no^o atîta
cupe a¹"//no^o...după care cîte cupe-av^e/așe î¹ mⁱna la brînză //
15 ș-apă cîn în¹ vin^e rîndu/mă du^sam la brînză //ș-apă mă du^sem e^o a-
cóló la brînză/șî...în lo^am lap^tile...mul^ze uóile/il pun^em în
budacă/pun^em șag/...â după se-șegă/il rump^em/după a^ea [ε] tun-
d^em străz^ata di pă d^asúpra/ș-apă cu jîntal^u ul băt^em bîne bîne/
ș-apă dup-a^ea î¹...băg^am mⁱna/ș-apă il strî^șem/apă¹ fă^sem cășu/
20 ...după se fă^sem cășu ápo lo^am z^aru ála cu lîngur-șag de urdⁱt/
il țip^am în c^ald^are/

[Cum se făcea cașul ?]

cășu/așe ră^mîne¹ î¹ z^aru ála/pînă cîn i mă¹ lu^am din z^ar/pînă
ră^mîne¹ numa cășu //ș-apă-l stor^sem bîne așe pînă cîn î¹...să...stor-
25 se¹ din z^ar/...după se să stor^se bîne din z^ar/apă¹...il jîntu^em/il

sfărîmăm tăt//îl imprăștiem cu ^mînurile tād acólo//îl sfărîmăm//îl
jîntuém//și după șe l-am jîntuit/...dúpă șe l-aș sfărîmá^d bîñe/...
iar apăi...să strîñșe^e íel gară/să-ñcegá laoláltă//ș-apă zăru íl
țípám íñ cǎldáre//și cáșu-apó⁻¹ loám și-l puñém íñ strécură//îl
5 puñám íñ strécură/íñodám strácura/ș-o acătám íñ zvîrdínă/la comár-
nic//șí...apă aveám^d de lucrú cu zăru/cu cǎldárea//fășeñ foc acólo
su cǎldáre//și cîn [era]¹ zăru șerbîñte aveám lapte lăsat/care să-l
puí pá zăr//[ε]țípám laptile ála đín..gáleátă//îl țípám íñ cǎldá-
re-acólo pá zăr/ș-apă aveám ștérțu cu carē...mestecám să nu să lē-
10 zē de fúñdu cǎldári//ș-apă mestecám acólo/apái...púnă cîn íñșepé
a să fășē...jîñtítă/adéca cîn arúncá...ca să tuñdém să fășem^h un
să tuñdem jîntuitu/...cîn vedém c-arúnc-ășé^e o^m mhez de să jînti-
tășteășé/apă cu língura de urđít/tuñdém đí pá đasúpraășá...jîñ-
tuituășéla//îl țípám íñt-ó gáleátă/ș-apă réștu⁻¹ lășám apă să
15 fășá jîñtítă/apái...după șe șerbé/apó luám...cu língura de urđí
și țípám íñ strácură/fășém^h úrdă//ș-apă zăru-ála-l dam la cîn/măi
dușém acasă la pōrș/și jîñtít-ăș-ó fășám^h úrdă//șí...jîntuitu á-
pă-l strîñzám ím bǎrbîñțá/l-adușám acasă/ș-apă⁻¹ lășám...cíte đóe
săptámínă să stēe-m bǎrbîñțá/pínă să acré//apó fășém cît-om bálmos/
20 h-apă réștu-l...bătémășá//îl fășém^h í^h unț//pá^h unțu ála đíșé că-í
bun de lea^c/c-o zí cá...cîn í...íz [ε]ășá de íerá copíi bețéz/
đ-aprîñdere/o șe ștíu șo/ășá de ardé/apă-í unțé cu^h unț/o zís
că-í bun la aprîñdere^h unțu ála/că...șe ștíu șó[ε] șe ave^e íel acó-
lo/númă...atítá ștíu c-o ís că íerá bun...unțu ála cîn ardé//

[Același]

¹Cuvîntul nu se aude clar din cauza unei defecțiuni tehnice.

cînepa

arăm/...ș-apă o sămină [k] greblăm întie/eu grăpă/de lemn/aję
cū [ɛ]grăpă/eu cai/eu mărhai/cu se ai//ș-apă/dup-așeșe/c-apă șa
are acolo hagăuō/să rac...prę multe [ɛ] brazda ajă cum o răstorⁿ//
5 că ie nūma aję-i plășe/că ię-i...pedăstră lă...sămănat//ș-apă...
grăp^șăm/ș-apă după i ză...așt^rrnō...pămintu/tă drept/^uo samin^t//...
ș-apă [ɛ]eăr o grăpă/...ș-apă [ɛ] loș cu greblă [ɛ] ci^t tⁱne cînepa/
dim mărfin-ajă patrăt/cit o fa^ș de mare/ș-apă cu grebla/fain/
glīiie iē l^um.../di pă ię/w[ɛ]olovănt^t se să avlă/tă^t/tăt/tă^d gre-
10 blăm faină/j-apă ză nu hūmble gă¹in^t/și nemⁿie/ș-apă eă răsare...
ūnu ca altu/hirili//după șe-i mārē/colo cîñ i dō...pă la ilī¹ę
proroc/ūncolo/vara/pin dō^uozăș iul¹ș/ap-o culé^z așă de vară/o aie^z
di pin [ɛ]tre hirile aiea/tăte/că să vedē/așă ē-șticită//și șșeă
i...verde încă pă...didesub dō...hēșă samin^tă//ș-apă ne dām [ɛ]
15 fa^zen eārart^t/pī ię/ș-apă l^um aiea/de vară/tăte/tăte/minūjă/j-o
lēgām/și la h¹ala capăt/dacă nū o [ɛ]lăsăm nūma la uⁿ capă lēgată/
și di la vāle^ue...erășim ajă/in tri¹ p¹art//să [k] a șo^rie/ză
ză uște//și cin i uscată/la cîteva șile/după cūm i¹ tīmpu/a pō e
fașen lēgătură mārē/cite de dōoză/de tri¹qăș de...minūj/ajă li
20 sa spuņe//^uo lem d-a ō^umār/și la tōptilă//pă iē bāgām ā apă/pū-
nem belevant^t/pă stă cam...șeșă/șępte zile//^o săptămīnă//ne dūșen
eāră la ō^u/j-o cātām/...dacă să rumpē/pozdēreș/o șo^oțem afără pă
răzer/o trāșen după noi i apă/ș-apă o [k] pesūe cā^d/eu iē/tăt i^z

...dăⁿ jup ! dup^u apă/de tri¹ patru or¹ c-un capăt/s-apă cu se-
lalăt/...s-apă p[k] o-neîndem...a soore/pă garbă/să u^uscă.../dacă
nu pu^t ajă o v^uem/de cîte dăze mînu^tur^t laolalt//s-apă cîn i
u^uscată/o în^undem pă gară/s-apă o lom la me^lin^tat//s-apă cu me-
5 lin^tă/s-apă o lom/să m^urgă/d^e-a m^un^tălu/pînă cîn i m^ui ca^d
p^uozderile/sar/ajă/tăte/p^ura//s-ap-o her^uselă...după ze-1 her^u-
lată apă ra^zen ru^uo^uarile.../asa su^usite la un capăt/tăte dr^ub/
cî^t-un kilogram/du pă cî^t f...vre^u u^uomu/gă nu le c^untăre^u nîm^u acă-
să//s-apă i...cî^tî^u a^ușea se iez di^um...her^uselă/i^u p^unen^u gră^umădă
10 zos/s-apă i a^ușea-i...i^u lon^u la ke^uptănat/cu t^uptin^u d^e-a mî^ună
ajă //ke^uptin^um bî^ună/bî^ună/s-apo m^ui sco^uo^utem p^uhoșă/să sp^ună/ea fu-
i^uoru din cî^tî^u/și le p^unem...fa^uzen ca^uer de cî^tî^u/apă fa^uzen de p^u-
hoșă/...s-apă i d^e...fui^uor^u//s-apă to^uo^ursem în^utie fui^uoru/...de ur-
d^uală/...s-apă to^uo^ursem s^ule^ualalte de bătăt^uură//s-apă i fa^uzen t^urtur^u
15 pă r^ust^uit^uor^u/...ne strî^un^uz^u în s^udăto^uore/t^ută g^uar^une/și to^uo^ursem/
tăte/pînă la do^uzpră^uze//pă f^usă/m^ult/-ac^uolo/s-apă r^ust^uie^um/...și
p^une^u j^ui b^urbat^ui/să m^ui r^ust^uie^u/o-ap^uo...și i^u p^uo^urtă izm^une [!]//
j-apă i [!] după ze l^ue...r^ust^uie^um/apă i...l^ueg^um t^urtu/i^ul numă^uram//
tăd...d^uăse [ε]numă^urăt^uur^u/in cîte tri^u ur^uo^uze/tri^udă^u de hire/^uo
20 jir^uebd^ue//s-apă i^ul fa^uzem gî^ude din d^uo^uo^udă^u de jir^uebd^ui d^u-ălea//t^uo^u-
tu//s-at^un^uz^u a^u l^ueg^um cu a^ușă/pă...tăte l^uocur^ule/cî^u t^u r^uebă/pă la
cr^ușe p-ac^uo^u/s-apă-l...u^uo^upărim//le p^unem tăte-n z^uub^uăr/ [ε]făc^ute
cu s^uen^ușă din v^uatra/r^uocul^u/bî^ună/j^ui le p^unem i s^ub^uăr/s-apă s^uerben^u
l^ues^ui^ue/apă c^u...s^uen^ușă/g^uar/a d^uo^uile^ua/și cu s^uo^up^un/dacă p^ui/dacă n^u

122
nu/puñem páre de uovás/pá sub^hár/dásupra/^{la} álea sá [k] cá sá
gálbín¹es tórtur¹ile/zá fag...míndru//s-ápá tá turnáñ l¹esíe...
trí¹ zíle//tá^h sərbem/dí la vále-o stóoržen pín žub^hár/sí eár o pu-
nem pá fo^c/sí eár-ó clocotíñ s-o tîpám pá e^oíle/sí píná že sá gátá
5 //s-ápá la tréi díle/la pátru/le l^hám ím...ríu//cu máju/bíne/bíne/
dí senu¹-àga/le scutur^hám/tá^d gáta/sí sá...fac apă gálbín-aja/
sá-ñstímbá colóoreá/sí ra^s gálbíne//le uscám pá rúdă/^uo dí//după o
dî//..le puñem eără díⁿ nou/c-ápáí stau aşé íngă tar¹/nù-z muié¹té//
le puñem díⁿ nou í sub^hár/cu ^uo căme¹já/sí eără on tort/căme¹já de
10 t^uort/^uor de bumbá^c//tát ajá le clădí^m/căme¹já/t^uort/căme¹já/tor^t/
píná-ñ vír^v//sí-ñ vír^v puñem...ó...háină már¹e dē [ε] vériñcá cuñ
sá spúne/^de sérgá//ca de senuşár^h/sí pá ága puñ senu¹já m^uúltá/cít
í...cupriñde^m...de ũ la^d de mîná-ñ sub^hár/s-ápá torn eără...
lesíe...ñe [k] cu senu¹já/núma ajá apă clocotítá/pá senuşa ága//sí
15 ága sá tráže a¹á/dí¹ie/núma pín tuórtur^h/sí sá-mó¹e...íéle táte
pra//sí¹ sá gálbínez máí táre//s-ápáí le lám díⁿ nou/sí le ^uusc^hám/
...s-ápáí le puñem pá vírtelñi¹á//...d-ága rōtă-ñ casá/pá pēne
d-álea/pá vírtelñi¹á/hápá¹ depínán/tátá díga/ajá/ajá/cu mîna^h sír
de hír/tát...píná-í gáta/déme//cín i^z déme/lom á [ε]stíñ cíte
20 jírebde/lom démíle/n^o atít-o rost ínt-aéstęa/-nt-aéstęa/dóo/hái/
sá márgá/ín tráístá/s-ápá¹...^uurđ^uoí !/puñ ím p^uod/sí zós/ajá
avém/urđ^uoí//s-ápá¹ lé...^uurđím dí pá dēné.../eără/cíte jírebdi¹
ne trábă/dázé/or dōsprădăže/dúpá cít fa^s de tátá pínđa//s-ápá
puñem...ín [ε]tre stá¹tive/-o bágám pá verzelíle-álea/o nevedím pí

¹i¹tă/pînă spătă/ș-apă¹ n-apucân de țăsut//ș-apă¹ din c¹filț¹ azeia
vine tă t^uort făcut/așe¹ș-a¹ fășen țăd⁵/cu sucala//yătătură/ș-apă...
dă¹n/să mărăgă/țăsăm/^un¹ d^oo ¹i¹tă/pînă gătăm țara//p^o tăiem pîndur¹le
tă p^o dăze m^oetri/pă cit...are nevo^oșe/ș-apă le...p^ușem din nou/
5 g^oară-n¹ z^ub¹ăr//le ^uop^orim bine diⁿ nou/ș-apă¹ le...d^ușem ^âm¹ val^o/
și le spal¹ăm/[ε] ^îr¹iu/care cum are a^optere¹//ș-apă le-ⁿtîndem¹
pă g^oarbă//le-ⁿcînd¹/și să ^uuscă/și g^oară le strînză tăt-ajă/val/val/
^zvi¹o [?] /și...le l¹ăm g^oar/-ăc^ole/n^uma...pă ^uuscă¹ așe/și g^oară
le p^ușem p^o ap [k] p^o g^oarbă/ș-apă așe/cî^o-o săptămî^{nă}/de^uo/pînă
10 să b^odil^oesc i^ole/să fac p-o fată alb^o//

după se le-am...b^odilitu-le/să fac alb^o/apă¹ l^o în¹cîndem...
le în¹tîndem p^o m^osă//așe² o-ⁿdoim în d^oo/cu fat-ășă b^ună...șe^oșă
albă a^olontru/și cu sușitor¹u se r^o [ε]șem turtă de tojmă²//ș-apă
15 ^uunu de capăt/^unu ține de țela capă^t/tot împătură/ș-ap^o pîn-o fă-
șen sul/așă tătă p^o...sușitor¹//ș-apă o sc^oateⁿ d-ac^olo/ș-ap-o
croim//căm^oș//ș-apă c^oă ^îi¹ copilu lun^o/cîd¹ ^îel ^î/că-^î... ^uom/izm^o-
ne cu¹ z^uă sp^ușe/pantal^uoⁿ¹//ș-apă¹...cură¹ ^îin căm^oș/tăte/le d^ușen
la m^oșin/le c^oșă/care nu are ac^osă m^oșină/care nu/o cus^u cu m^o -
20 na/^în cus^u cu m^oina/bugăt/pînă țe z-o... [ε] d^oșfăc^u tăte m^oșin^ole
[!]/de am av^u tăt/^în ști^u lucră//cu m^oina ^în cus^u căm^oșă de căm^oșă/
din val^o pînă-n¹ vîr^v/și p^oatur¹ p-ai¹ ^îi¹ g^ușer tăt/cu m^oina/cu ^îac//
cu spăgm¹ă//^îhir de ală.../r^osusit în d^oo^o/și supt¹îr¹el/mîndru/
ș-apă cu acu/ș-apă așe cos^oș tătă d^ușă//p^ună ^îeră g^ota căm^oșă//
25 am^u ap^o s-o m^oș făc^u m^oșin¹/m^oș lucră cu m^oșin^ole-/am^u mecani-

¹Textul este întrerupt pentru a schimba banda.

²Gest.

124

săt/amuⁿ u lē poz... [ε] tă^t tră măi mīndru/măi bine/măi frum^uos//
rúsu flo^or^le
pátruză^s [de ani]

[Lina]

5 ię cum o tunz di pá q^oi^o//...spăi^o e...o adú^s acásă/ș-apă o
bă^s i..numă apă caldă//inealdăst^l ap-ajă nūma cī să b [k] răb^d
mīnă ię//ș-ap-o bă^s acólē/să bagă mūltă/că întră mūltă-n [ε] t-om
pig dē apă/că gá i...mo^oi^o//ș-apă [ε] o laj um pic/să găsă ursuc^u
ala/^lesă asă/spūne/^uustun^oi^o/dīm ię/ș-ap-o dúșen^u cu cotărgă/in^u
10 vāle/și^o spāl^lăm/o st^oq^or^oșe^m/mīndru/ș-ap-o pūnen^u să úște pā...pā
șevá lēmne/pā gar^d/pā gārbă/pā úne pot/șă o-ñt^lin^o//după șe-ī useá-
tă/o dúșen^u la măș^lină/c-avem măș^lin-ăi^s la zágra/carē-^l...măi...
ap^ooape/dacă nu [ε] măi fag bābile...fășe demúlt.../lę-am apucá cu
tēptin^u đe-a mīnă/ca jí pá cīnepă//c-apăi i...jí cu mīna/o scālmin^h
15 gá ajă bine/binē/tă scālminám/asă/^si^l făzān cá^ler/măi torșe^o mēi...
rāu ū/aję/nu putę aję mīndru/și bine/că^t să t^li^o/d-apă ză măi
rumpę jí la tāră/mēi inodái/n-avei^l șe^l //ș-apă o fās cá^lerē/o
torc^l i...albă/de^uurđală/fāzen șo^oreā/^uobd^ole^o...și...fāzem pānu-
rā/o dúșen^u la p^liu^o, ș-ap-o p^liu^ođ-acólo/ó adú^s inăp^oi/ís tai apăi
20 ...cít is trābă/obgálă-mpātrată/șo^ore^o/tăt/și...de sumán apăi...
z bat^o șe-ī măi.../asę cun^u să spūne măi...lá^le/măi sur^u//de^uurđá-
lă/și șe-ī măi nagră/di pá mnei/mniz/dę a^lęa di vātătúră/ș-apă
fāsem...sumānu/nēgru áję b^un/ș-ápo ūl co^osă/care eu mīna/care eu

mășina/...cum vroau lei să-ș facă/amu fag zecur¹/și rag dē al^oa//

[Aceeși]

nuntă

d-ăpă¹ amú/intîke/cifn...tăt ocol¹ese așă/ș-ăpă să peț¹ăse/...

5 ș-ăpă după șē.../n^oq mēre eă sară/povestēște cū...cu fāta/și...
 mēre fișōru/e-ăpă^o...numa lel poate fā...rînduealā//Pă nū ma^o-as-
 cultă/pă ș¹ă bātrî^h//ș-ăpă mēre...rișōru/ș¹ să povestē cu fāta/ō
 s că "dacă v¹ă¹/nōq/viū după tîne/uītă/fāsem...amîndoi/nuntă/și
 gāta"//ș-ăpă [ε] anunțā pā...pāriņți fēti/"pā m^h sarā" zī^o "nē-as-
 10 tēptas/că vinim a peț¹"//pā să dūse cu a lū¹ pāriņț/cu rūde șe
 mē^k-au/ș-ăpă să povestēs:

"nō ! am vinī să nē dai fāta !"//

"pā v-o¹ dā-e/dacā...v-1 dē...șerūt/și...vedēm șe-1 dā [k]

șe-1 dām/șe-1 rāsem"//

15 nōq ! apă¹ beē o c [ε]kilogram de horiņcă/o șērb /j-ăpă beū ū/
 ū^j zī^o χúscri/acolo/tăt/pō și dē nu să pot fāșe/numa-j^o zī^o//

ș-ăpă zī^o "nō amū/tu șē lo^k f¹ dai ?/lā...fātā//

"nō pā ¹i dau ū frāsī^hī^j/j-ăpă-1 dau ū...vā¹șe nē¹te¹u¹/apă 1

dau ūm...pē lūncă-n zōs/^ho f sūm/o.../i dau o vācā/i dau...^ho¹/i

20 dau...pu^hșel/i¹..."/dau cītē av [k] au p-ai^hșa/că nu [k] ai^h nu

vorovēz de m^hōbil¹/j¹ de alea/fā^r vō [i]rū¹ez numa de dē āstēa//

"nō apă¹...f¹ bīne/dacāi-¹ mē¹ da și ēla l^uoc//^hapă tāt o¹

lōā-o"//

126

"apă¹ ala nū l-oi pute/c-apă mă¹ an copii/f^m măi trábúe la
èştalál^z/măi..." noş ! cum năţînzé^u ómu/tă sá seqótă/ "nô apă"
đíşe/"să vedem...voi şé-1 da^z la vişór/nu[ε] noi ză vă tă dăm/núma
tő şére^s/şî...nu ştim nímⁿ íc"//

5 "apă/jí noi f¹ dăm đinçólo/jí dinçó^lo"/

"nū ! că" đíşe.."cu şégaláltă/đe-ai măi rost a petí-o/núma o
auzí núma o-a méré/ai v [k] e-ai da şí dinçólo/e-ai da şí dinçó^u-
lo"//

ş-apó púnă sá.../şela púde/şela lásă/pină s-azúng//pă după şe
oz-azúng/apă măi beş^u ó cupă de horinçă//c-apăi...aşá le íeză bíne//

noş/ş-apăi¹...dimiñeată apă sá du la notărăş//să spúne cíⁿ mer
la sfat/la stăreă civílă/a¹í^s să spúne cá măr la notărăş//apó o^r
să duc/amú¹ í cúrsă/^dacă nu puné cái/şí clopoţáíe pá cai/şí cārú-
tă/o sánie/şe¹ héra/şí héra dúş/până...la zágra//ş-ap-acóló¹ le íe
vsínze/şe ştiu íó¹ ze [ε] i ín [ε] reşistrezáză/acóló/pă¹ vin acasă/

ş-apă măi stau^u ob zííe/z¹íe că pină le íesă...đíííle/...cum şti¹é
bătríni/demúit/e-auzén¹ eă bágá cārţíle/jí le íe^z zíííle şí//nó/
j-apă la^u ob zííe ză du sá sá cunúne//pó pín-atunz¹ e¹ ză măi...

híră¹es eu áléa/nu íe-ó íesí bíne/şeva/măi púne ó [k] "apă" đíşe
20"dacă-1 măi da¹ jí đinçólo/jí dinçólo"/ş-apă gără sá-mprăşti¹é/
z¹íe "spár^s núnţa"//pă mîn.../no la că gără s-o tomit/i ved¹ gără
laoláltă/gără...imprăştiá^z/aven¹ grijă/noi/íeştégalál^z/măi märe ca
azíe//

noş/d-apă după şe s-ă [ε] á^u aşáđă/s-o cunună lá...notărăş/acóló/

apă¹ vin acă^{zâ}/j-apă¹ înșep dē...strî^o/să racă...nuntă//pă tăt
unū acūșe fărînă/jî^u unu horîneă/jî unu tae un p^uore ū [ε] /ș-apă
fă⁶ mîncă^âăr¹//apă^o-aduc socăși^{tă}/ăș pun//^s-apă rac...cî^t [ε] Ț co-
zonă/și prăjitur^h/și cî^tē...șcî^u rașe amū//p⁶ ită/in cup^tlor^t/rac/
5 plășîntă cu brîndă^â ajă/...rașe...apă rîndu^ș nănașu al mărē/cî^t bă
să gătē/pă șîne cămă//ș-apă îș fășe colag/mărē/-ășă/nănașu al mărē/
re/ășă/colă^o/cî^t...cî^t on su^r/cu^ș ză spūne ajă^ș/...ș-apă ala-l fa^o
tă flōr^t d-alōāt/fășe flōr^t ajă mîndre/...d-alōāt/pă iel/jî nă-
nașe-ș fășe colăeu//¹o¹ îș fag dîncō^ș se/ș-apă...cî^ș ză pomē...
10 nuntă/"no^o" zîșe "mîⁿ i nuntă">//vin muzicant^t/îj bagă tăt/^s-apă...
gată mîreășă/e-mple^tștē/o pūne pă cap/cî^tē Țîne-ăcolē pă cap/
cunū^t/și flōr^h/și bur^hen de bārbinōg șă.../busū^og/și...cî^t...ău
o^omîⁿi/de-ș fag^ș a o [ε] mîreășă/tăt unū-ș plășe cu bārbinōg/unu
cu de Țîrg/unu cu...dē dē-ălēș//după șē o gată...mîreășă/mîrî-
15 li e-acășă la iel/să gată și iel/inștîmbă/îș iē d^uoi stegăr^t/....
așîlēșă tamă pî^ș sat o^omîⁿi/"pă...sara cutare vini^t... "lă...cămîⁿ/
hor^t acășă/unē...//ș-apă¹ [ε] vîne [k] fac stăgu la mîr^hē//și cîⁿ
i gata stăgu/sarā.../cîⁿ al gată/"î^ș ea sară fășen stăgu"/stegărî
tăt/fîșōri și fē^tîlē-adug bārbin^uog/sē^tîⁿă/stîșe dē grî^u/...fa^o
20 cuⁿ un-ășă frumōșă/pă iel/dē stîșe/jî dē...gărna/ș-Țîⁿ znōpă/stē-
gărî//ș-apă¹ fac...ălēș/și...îl gată/ș-apă vîne mîreășă și ūmpă-
tă acu dē dōē hor^t/că trăē să-mpun^ște/că ș^îē c-apă să Țîne dē
mîre/șē stî^u iō cūm// [ε] cōș-acōlō eu acu/de dōē or¹ la stă^o/
c-apă pun Țîndău^o dē ēștēā...dō^uo/ș-acō^ote...clope^tălē/ve

128
de^ușă /ji...fag/stag/fala//ș-apă^t diminată...viņ stegari în-
stibat/și la mîr^te/și fetele m^harg...la...mîrșasă//și care iz
namur^t/și...fișer^t și fete la mîre/și la mîrșasă//ș-apă porhez
di la mîre//cu nuntă...fișori strigin/fetile//...tăt/să duc/și
șleș/cu mîrile/bgă ũo cupă de horișcă-n căsă/și-n^tcină/să sărută/
eu părinți/tăt/ș-apă ies cu iet/și să du la nănăș//ș-apă să bągă
la nănăș/ji cără-ș sărută/pă nănăș^t/i^t primesc/acolo/și beă ũo cú-
pă de horișcă/și ies de-acolo/[ε] lasă mîrile-acolo//și ies numa
iei/și să duc...șineretu cū...stegari /cu [ε] muzicanți/după mîi-
rșasă/dacă au de o [ε]ădunat i.../mpărțită//ș-apō...scod mîrșasă/
apă ie să cîntă/ji vaitătură de ai mare//gîneș c-o dușe șine ști
unș/ji dacă vine-șapoi acasă//ș-apă...ō scod mîrșasă/gătătă/și
ie...să cîntă/ji tăa/^ș fetele strigă...tă " mîrșasă/ș-ai pățit?"
și..."șă nu tē cîntă/că cără v^ti acasă"//[!] ș-apă măr^o pînă
și-ntilnes pă t^hăt/i^t scote și p-așiea de unș is...la nănăș/și tă/
și...să-mpreună/apōș-o sărută mîrșasă nănăș/și să bągă-ntre iei
și.../păi[ε] să bągă la beșerică//pă ține vō...șară jumătate/dōo/
cunūșă/p^uōpa/i...bezgăneștē-acole//ș-ăpăi șeșă...tișneretu șocă
//șocă-n drūm.../acolo/tăt/pună șe i cunună pă ie^t//^apăi mîrșă-
șă-ș dușe t^uolu/-acole/le-ăștērne-m beșerică/tōlu mîrșăși//ășă cu
rújă/tăt/făcut/"u^t" dîșe "șe tol are m irșasă"/i-l dușe/i-lăștē-
neș pă su pēșor^te/cit i^t...cunună stă...pă iet/tăt//ș-acolo cu
lumⁿin^t/și le dă mēre/și...fac/cîte/pot/cu ie^t pōpa/cîte ști...
i^t tăt...i imbată de cap/și-ș amășeștē/și-ș fa^t d-ășeș//^hș-apă cin

129
lex/măi bea ^uo cupă de ^horincă-m...am fața besăriși/tăt/cu ned-
mur^t/gără/și cu tineretu/stăgu/-^l seătură/și strigă/ji.../tă^u/
ș-apă să gău și să duc...une fa^e nunta/la cămin/sau une-o fa//
ș-acole-z mesă pusă/tăt/ș-apăⁱ șocă pînă...cătă unprădă^zșe//ș-apă
5 să bagă...la mesă/tată lumea/...după ze ș-o bagat ae^uo/apă le dă
horincă rōtă/cu glăj/cu pa^hără/cum.../demul da cu pahară/la fiecā-
rg-ajă//ș-apă...pun mîncăr^t/prăjitură/j-apăⁱ...sarmăle/gălūștă/ji
...f[ε] le spun p-ai^s ji.../făcūte//noo ! apăⁱ beu//...ș-apă...care
ză-mbată/apă-z bărbăt/fomei/ș-apă să pun/care-ș plac/citelaltă/fo-
10 meile/tăte care pot/să strîze//ș-apăⁱ strigă tād "bădiță"/și gară
.../ji vî[ε] bărbăti/tă "lêle"/și [i] "t-an știu"/[...] tă^z la^lal-
tă/ai^z nu sã...șin că "vai/că...t-ai uită la gē"/o[ε] "la bărbă^d"/
aișă...ză margă acolō/pînă dimineață/ai^z fa...tăt ca u^oille-^u
staor// [i] ș-apăⁱ i...f...mîncă/le pun tă feliu de...tocăⁿ.../
15 le...cite zelea//ș-apă beu/și strig-ei/apă pînă cită doisprăse/
cîță u^una//ș-apă lex d-acolo/...j-apăⁱ...strigă la găⁱină ein fⁱ
gata mîncăreș/păⁱ vine socășița/eu șurțu-nt-o...lătore/pus in
briu/care-o lucră la...mîncăr^t/care nū...ști^l striga/aeă zē lu-
eră/pune pă altă.../să strîze//ș-apă imbrodită/și găina struța-
20 tă/șă...cū bărbîn^uog și cū...marzele/și cu țigară-/^ugur/-ajē-i
stă dreaptă //ș-apă cu-o...glăjă eu horincă/ji cu bliu/ș-apă s
[k] tă strigă la nănașu că.../tă să-l ducă pă la o[ε] graj/ji pă
la coșet/și...să nu știe nănașu nēmniș/șă...strigătur^u de aļa...
pozhițē/ă pă rîd/de tūl^uai/tată nū^{ta}//no ! păⁱ nănașu-ⁱ strigă

130

¹1¹ inap^uoi/...ș-apō o...împărtă^ș găina/la tăț/li-o dă/după șe
 s-ag^oiș^o tă^ș/ș-ap-e împărtășc/ace/¹i p^une nănașu șinț^u lei^u lă...socă-
 șită/pin^u ș-o strigăt/in^u c^uronț/lă...cap/i-l s [k] dă e^uară//să-
 strîze//ș-apă după șe gată cu a^ușă/păi^u z^uo^ucă m^u ire^uasa im^u ba^uș^u//

5 [Cum e jocul miresei ?]

î...întfi^u-apă/șam^uni...pun/c-apă am^u așă o lu^uot obișei/...
 pun/pă la masă/care cu șe...dăru^uș/șm^uiret^uei/p^une ș^u s^ută de lei/^uo
 e^ușt p^une /ș-apăi r^uest^u/care nu/"io^u nu vr^ueu să pu^u aiș"/im^u bli^ud/
 î s [k] pă tal^uder a^ușă//ap^uș^u o [k] c^uș^u i^u iz gata d^ue pus tăț/apă
 tu^uau m^uireșă...că-^u f^uome^u/că-^u [ε]fiș^uor/ōrșine vr^uș//ș-apă e i^u
 d^ue-aco^ulo/și z^uo^ucă//ș-apă ¹i p^une [k] fi^u pu^u o s^ută d^ue lei^u pă masă/
 și i^u z^uo^u cu i^u d^ue e s^ută d^ue lei^u/a^ușă...c^ușeva r^uo^ute//ș-apă muzi-
 c^untu-m^u d^uiș^uș/ș-apă e-^u z^uo^u/i an^ușe...z^uicala m^uireș^uș//apă^u i^u
 str^uș/că

15 , m^uireșă tu/și tu/
 bine ț-o c^ușntă^u cue^u
 t-o lu^uă z^uine-ăi vru tu"//

[ε]șeva strigăt^ușă/d^ue...//ș-apăi...[ε]i^ueu.../im^u dă un pahar d^ue
 h^uor^ușcă/i [k] le-n^ușin^u la tăț/"ne^uș/care vr^uș.../ e lu^uo^uș/ma^u pu-
 ōn^uez b^uă/că v-o dau/de nu ^uo duc acasă/nu e-o ma^u dau la m^uire
 d^ue^uș^uș^u//ș-apă^u v^uine d^utu/s^ușe "la^u/că și e^uo-^u bu [ε]"/care n-o pu
 b^uan//v^uine și p^une și a^ula/c^uș...vr^uș.../și e z^uo^ucă a^ula/ș-apă aș^uș/pă
 r^uin/c^uș vr^uș//la c^upăt ap-o c^ușpără m^uirile//c-apăi i...nu ma^u vr^uș
 n^uime^u ș-o z^uo^ușe/apă v^uine i^uel/j^u p^une j^u i^uel b^uă/j-o c^upără/și ș-o

...pune după masă/gară/-năpói//

[Nu se întâmpla e' teedată s-e fure cineva ?]

e' ! păi i...miñtenaj/g-ō dúžé/g-o ascunde gareune//

[Se face, da ?]

5 păi dā !//dacă nu mai vrei i...să dai ban^t pă iē/"noe-an dad/
 ne duseñ cu iē !"/s-apă duþ-ase'á/apă^t ies tăd/s-apăi xó'ea/la
 h'óra/tă^t/pînă di cătă dūžé//pînă pă la sînă/la șesă dîmînăta/
 h-ab-o strică pă...mireasă/ē strică di pă cap/aiēá/^ti iē des-
 oqósă/tă^tē/s-e fa^s nevastă/i-nclioqstă cōdă seá ea...^t/iñ [ε]
 10 noq-d-aiža-n cap/s-o fa nevastă/s-apăi tăz/"nevastă noq^uō"/jfi
 "ză...ai noroș"/și...iē "multam !"/și noq/apăi cu mîiriie/să duc
 acasă/s-apăi sîga tăt ingă măi pun pîndur^t/gară/diⁿ nou//iară
 meșă/și horinca/jfi gară bă^utur^t/pînă-ⁿ he^o di/la doisprășe//
 s-apói li să gată...nunta//

[Aceeși]

15

aga-i hidă bizganē

[Cum a fost cînd ai văzut prima dată ursul ?]

păi i merem pá un deal/s-apă^t iel...trežé pá áltă parte/că
 măi mûinca tōmnă/ajē de toqmnă/hóldē/mála^oē...pun p-ă^ti pá cim/
 20 j-apă dorm qamîni lîñ^oă mălai//s-apă tătă noapta: pū^hō ! pū^hō !
 după ei/ști/ca ză nu vi^te//s-apăi...i^t stau á [ε]nt-aproptēre-m
 pădur^tē/și dîmînăta cîn.../u^o doarme u^omu/u^o nu g-acólē/apă să

^tGest

132

dúșă-^m mălai¹ și priind-^a mîncă//ș-apă să dau după ¹ii/ș-apă¹...ș-am
văzút ajé-nt-e ^diminată/merem în [ε] t-un cim^b/j-apă pá hála...cu-
nu^ună de deal mer^oș...gobăș^a ala măr^oe/...să dușé-șzetu^c/ș-apóⁱ
ne-o spus i...veșinu alá...că ș-o mîncát...mălai^u în ^dim¹neșta
5 cutare/"ă fost acó¹o/j-am adurnit/și m^h-o mîncá ^di^m mălai¹"//

pá đig "l-am vădu cin o tr¹ecút"/ș-apă¹...în [k] așé d-áprou-
pe nú l-am văzút i/...ajé...

[Dar lupi ?]

lup¹fi...vin pîn¹ sat//iarna tr¹o^c pingă...pingă cază//trec...
10 túma pingă grajd¹o fest úrme/ji tăd/núma nú s^m...noap¹ta n-a^m
mă [ε]ieșit/să-¹ mă¹ văd/ajé/da...váră așá pá cimp fi vez trecin//

[Cînd ai văzut lupul, te-ai speriat ?]

apă¹ i¹ te-¹n...se-șfrîș i...úreșit...de tár¹ș-ăș¹ yi//că cin
fi vez o^d ată/ai așé/hi¹or¹/și p-o hírte cin fi vez fi [i] híd [i]
15 //da ajé întișe...să-șhiurá/s [k] de demúlt erá...păcurár¹ lă
șoi/apă și șé cá.../

s [ε]șie "șe ¹ej rúgușit ?"/cin viné în sat//

đișé "am văzút o¹ lup"/

"d-ape-ánú/dacă lup¹u-ála l-a¹ văzút [i]/amú đi șé ai răgu-

20 șit ?"//

đișé "așá ai o spăimă ajé/și "și se /rúgușás/cin vez
lupu-ála"//

amú șie "am trá și mhié ^un¹u să-l vă^d đe-áproupe/să vă^d...rú-
gușí-o¹ și lău !?"//da ai așé đ...frică/cin fi ved/de núma ^dziș

"ca/lupu i"/gin¹es că și vine-ajă/ji¹ batar ști că nu poote¹ vihi//
tăt ai o...fric-ajē/tē...intemediez ajē¹ pînă se...te acomo-
dez/că ști că...încotre¹ mere/o de uñe vine//ti¹ hid/aga-1 hidă
bizgane//

5

[Aceeși]

porcu

[Să ne spui cum crești porcul și pe urmă, cînd îl tai, tot
ce poți face din el.]

d-apă la noi i...i¹ cumpără muls/că nu preă țin¹ scroafe//
10 s-apă cumpără purșelū...il bagă...în coșet/s-apă fi fațe hîlbe/
șerte de mălai/sau...cu lapte/dacă nū...hîlbe de mălai/urđișă//
adușe urđișă di pingă gard/...și le opără/bine/i^m...apă cū...fă-
rină/și i¹ le pune-n troacă/ji¹ le mănîcă/s-apă tăt ajē i¹ dă...
de tri¹ uor¹/pă di/uor¹ iarbă cosită de-amnădă/...s-apă tă
15 cr¹este/din di în di i¹el crește/paste p-afară/il măi țipă//și...
pînă primăvara/j-apă vāra.../tātā vāra-l țipă p-afară/paste/dacă
are unē/dacă nu fi tā dă în grajd¹ acolo/în coșet/hîlbe//s-apă
după se dă pă...vine toomna/culeg bostan//bostan¹/baraboi/s-apă fi
fa⁶ hîlbe/șer^v vo doi barabei/un bostan/s-apă rade bostana a¹a
20 di pă coqjă.../mⁿezu-ōsela/și fa⁶ cu fărînă/laolaltă/și-i dă șă
mănîze//s-apă dișe gā gu ala z-a-ngrăjē/i¹ dă un pti⁶ de mălai
diminșata/pă¹ bostan d-ala.../cu barabei//

ș-apă fî dă pînă la crăzûn/tăt ajă// aea mîncăr¹e//care are-î
dă...porûm/măi mul/mălai/care nu-î dă la bestan/jî baraboi cu neș-
te fărînă/făcut...tă cald ăcolo/și...pă la crăzûn apăi...zîz^o
"mî-1 de tă¹e porcu"//^apă că-î mare/că-î mînc/că-î...cum îl apu-
5 eă...crăzûnu//ș-apă strîn²e veșîn¹/cizva/și-l...tăe/ăl tîn/și-l
...tăe zom/ș-apă-l pîrjolesc/il â...spală frumos/tăt/il băă-ⁿ că-
să/...ș-apă îl spiîntecă pă spâte/"neș/ză vă^z slăniina și de
grōpsă mî-1"/șela vine.../"a ta cum o fe^z [ε]t? șe î-ai dat ? șe
..."/ș-apăi...e-mpărțeste di pă iel/ș-apă¹ i desfa șoontile aļa
10 tăt/ș-apă-î ișe mațf¹/le dușe-m...apă/-ⁿ rîu/le spel¹ mîndru/...
și eu apă caldă/jî cū.../după cum îi plăze lă...gospodină/a lu-
gră gu iel//ș-apă¹ demnicăⁿ carn¹e/luom unî-î [ε]mîltă...mușt¹
de-ășela/¹ luom/și-l demnică^m mînițăl/și-l așm/bîne/sărat/ș-a-
pă...pî^m mațfle-ăi^{ea} le rădem bîne/jî cu...o mășînă/zau cu mîna/
15 pă[k]găm un gătēj așe/rupt/băgăm un gătē^j pă maț un p^otic/și
tînem cu [k] de maț/și-l sparzem...în...dreptū...gătēju^{1/1}a
gaur-aea//ș-apă p-ai^v baș carne mîltă/mîltă/tă baș/pînă să dușe
pă ma^z/de-î plin//cîrnat/și fî pûnem pă rudă//

călbăș/luom...dî iel mai/plum^h/rărunt/șe să află-m p^uorc/
20 ...măi nește carne/șe ști go cite/le hērbem/...bîne/lē lom
înt-om...lavōr/și șērbem f...pășat /dîm porumb/făcu la moșră/
mărūn^t/și-l șērbem înt-ăltă oșlă/...și-l stoșrșem/p-ala șert/
și-l pûnem între heșeă...șerte dē...la p^uorc/demnicăte șă aļa
mînițăl/tocăte/bîne/bîne/și cu pašatū-ășela/tîpără^d bîne/sărat/

puz la rin/tăt/cum ūi plāse/simbru dē...grēdinuță arārīmat acōto//
ș-apăi mațale de călbă^m spālăte mīndru/ș-apă fațen călbași//așe-
lga tătē...^{cu} pāsāt/cu tād/băgām î lei/ștī...la căpăt i lēgām/
...și-ī pūnem î celă/și-ī șērbem/bīne pīnă îs...ș^h erț cum ne...
5 plāse//ș-apăi...iz buⁿⁱ la mīncāt așiea//cīrnați ză pun în p^uod/
ș-apă nūma cīt-ō...mnez d-ēea/gārna/așē cīn...cīn faz...mīncār¹e
...māi dīn tīmp așē//cīt-um mne³ de cīrnās/slānīnă/cālbaș dē alā
laolaltă/ș-ap-șmū fașen colēșă și mīncān cū..

[Altceva mai umpli ?]

10 nū māi ūmplem nēmnic//b^oejică/dacă nū ne mēre beșicā de la pom/
āea e spālām frumēs/dacă nu ne mēre-^m mațā...māteri^oalu du pā șe
l-am făcūt/pā¹ pūnem și-nt-așē^oe//și...¹ o lēgām și p-așē^oe/ș-o
șērbem ...tă la rin/...și nū fașem numa caș cīt sã ni sã...īmple
1¹ēle/c-apăi...veden după cīt avēm//așē-l mīncān tă^t/slānīnă și...
15 călbaș/cīrnaț...

[Dar slānina cum o pregătești ?]

slānīna numa ūō...sār¹ām/o popricām/ș-o pūnem în p^uod/īn fum/
īn cīrūs//acățām acōto slānīna...īn fum/ș-o afumām/vo dē^uo sãptā-
mīn¹/cīt...cīt i plāse la uom//ș-apă o lē de o părte/ūnt-e pī^hni-
20 țā/zau ūnt-ō...cāmāră și.../o tīn-ajē/slā¹ină/stă și vara/pri^mā-
vāra dacă e [k] sã-ncaldē/o ūndēt//fac slātină/hartă bīne/ș-o...
puī acōlo bucāt așā mar¹/cīt încāpe-ș vas/ūndătă bīne/și o...scōā-
țem gāră/și o acățām...gāră dīⁿ nou/pā o bōtă/une i rāvān/gā/-nt-o
cāsă/sau ūnt-o pī^mniță/ș-apă stă tătă vārā//

¹Textul este intrerupt de intrarea cuiva în cameră.

[Și din picioare și din cap ce racești ?]

dînt-ălea vășem aitūr†//

[Cum ?]

hērbem ptișo¹ rife/ur¹ tētilē/...cāpu/le pūnem/le spālām frumō²/

5 ș-apă pūneș să hārb-ajā/numa cīt...rīnīn eā...să să [ε] treacă la o

đi/do¹o/de mīncare/nu tāt-odată//pā¹ le hērbem bīne/de dīmīnșā

pfnā dēsārā/jī să dēsfac tātē/tātē/tātē//ș-apāi...le luōm d-ācolō/

fāsem ũ usturōi bun/și pūnem pā hēle/și popricā pā dāsūpra/

le-mpārțīm fīn...blīde/-m varfuri¹//tāt cīt-e bucatā de...pēor

10 d-āla/de urēte/și...ūm pi¹ de dāmā d-āga pā el//ș-apō popricātē/

și le puș la rāse//lē aștūpt¹ ācolō/și [ε] a¹ite bīne/ș-apā să prīnd

așē/zā fag de le tai așē¹ cu...cuțītu//și fī aitūr†/apā așā...lē

...folosīm așē/cu pitā//

[Aceeși]

ap-o fost hūnū

ap-o fost hūnū/ [...] pāi i...iel ũ...o avū nēște cai bun/șe

ști dī pā ũne loț.../doș cai bun//ș-apā o-o bāgāt...fnt-on cim/

dēpārte cātā bitiz¹/ingōlo/...nt-on grajā¹//și o-o lāzāt...să să

dūcă iel đīgā [k] cīt avē hēl de imblā¹/șe ștu iș cīt imblā...oā-

20 mīni de pādūr¹//și ševa xāmin dīn sat o-o vādūt ũne o-o bāgāt//

o zī "stāi cā āla să dūșe"¹șe e ve cu hōile/primāvāra/cīn vātā

hōile//o zīs "āla să dūșe/ta noș de dūșem...și fī luōn cā¹i/și-i

1. Gest,
 2. Bichiriu - localitate în județul Bistrița-Năsăud.

dúsem în sat//ca" îse "ala e-o fură de la sineva de-s cai faînt
ajă"/e-o băat înt-on gra jí le-o da fin//și s-o dus...ū om măi
bătrîn/și cu unu măi tînăr//și le-o lot//le-o l^o cai/e-o sco^s/
s-o sui călărⁱ/ș-o vini cu iⁱ i sat aîs//aîsa dūpă s-o ațunș/e-o
5 da la bdirău/cum heră/ji la tăt în primire/și e-o dūsu-î la sră-
tu populăr/și la milițiⁱșe/și tăt//ā...iel după se o dātuⁱit/o
dātuⁱ că [ɛ]sine e-o l^oot/c-o știut că nūma iⁱ diⁿ...e-o vădū cu
u^oile p-acole și...e-o-ufrica să spuⁱe//ș-o audīt că e-o adūsu-î//
după s-o audī că e-o adūz/le-o da păze.../atunș e-o priⁿsu-î nu
10 la cît timp/...și e-o bătūt//p-asija//în cidva e-o bătūt asă/e-o
spăriet/cai î-o duz/nu e-o măi dat altu/o fost la s[ɛ]fat/se stū
îo de...mūltă vrēme e-o tînūt//o carăuși cu iⁱ/dōmⁿ/și nu heră
moto^oră/nu heră d-alea//

și păi i unū.../care...nu ști cum o rost/o rost unu zînerē
15 la ala se î-o l^oot u [k] cai/la om//și hei o fost în cîm cu
oile-nt-o prim [k] înt [k] seⁱe pri^mavără//și ala tă n-o fo du^z
di p-ai/tă p-ai^z o hoinărit ajă//ș-apăi s-o dūsu-să iā...zînerile
u^omului/și...e-o lot oile tâte//l-o mai bătūt/nū-n cidva/dā acă
n-o rost...u^omu de zînă ști...e-o lot eile//tâte pra/cu mneⁱ1//
20 pîntru cai//și...s-o dū cu iele//n-o măi știu dē...ei//

ș-apă...la mūltă vrēme apă o viⁿit armată mūltă/și moto^oră/și
...plinē/înt-o no^opte/ș-apă aîza ia...izvu [k] a pădūrⁱ/la
mūnți estă/apă o știu de kel c-o sta cu unu dint-un sa d-ai^sa/on
fișor o fuzi dî armată//ș-ep-o stat amîndoi/păsăe [= pesemne] j-e

răcut/o is că găura-m pământ//o stad acól/-o avut ¹ei strînzură/
rărină și...tă rēl¹u de mîncăr¹/pūsă acōlo că și-nt-o casă//și ¹i¹
acōlo/ș-apă¹ di ūnevā...armata/miliți¹ă/o dātu¹i din tătăle fișo-
rūiui s-o fuzi dī armată/l-o-ntreba de armată "ūni-i vîzōru ?"/o
svinīt/¹și "ūni-i ?"/pă din cîdvā...oamīnī e tă dī¹ cătă fișōru¹
să ducă armată înăpōi//n-o vîrut/c-o dat cu halā.../o dīs "la/că
iōu te apăr/oc¹tē...i² grijăsc ¹eu"/și iel nū s-o măi du fișōru/
s-o da cu ¹ei...la pădūr¹e//după sē o sta multă vreme/pă tătă-se
l-o-nfrica/tă-ze n-o avū¹ ze va/o spus//zîs-"ea/ūtă ūni-i/cu
vîsīnī-i"/după sē o dat...miliți¹ă/armata/pă s-ō loă¹/și la-ncūn-
zur/o ocolit/că cam ūne-ar hī/tătă-so păzēmne o spus că "ea/ūtă
ūni-i !"/...pă o vīnī zī p-ai¹/zī pīn bitīz/și tă¹/și s-o strîns
acōlo armată/vō deosprăse māsīn o fi¹//după ze s-o dus acōlo/o fost
gărnă/ un frig/de pușcă tetōri/de la căs//de frig/lemnile//și s-o
15dus tăt//după s-o așūns acōlō/¹i¹ diñ...găura aea/o avut armătură
pāsāmne strînză/șēi¹e-i dūmnezău lor/că cīt o strîns ei acōlo//
h-apă i¹ ō...stat acōlo/și cīn o auđi că măr¹/păzāmne ō...sīnți¹ de
ūnevā/o ve noopte/ap-amhază- noopte/apă o ¹esī și.../lēsta o dat
f¹oc/īncōlo/și sēg-o da foc/ș-apō o țīnū cam dōo ȅre//f¹oc//pāsām-
zonē de n-o muri jī armată/poote să hī [k] c-apă iō n[ε] noi ¹erām
[k] am fo măi...tīnāră/n-a¹ măi știūt ȅo zā-i lēu d'-ā mănīnțālă//
șā...¹ei apă atīta o pușcă pă șēea dē...ȅ-o omorī pă amūndōi//ar-
mata//o dīs că...zī vorovē c-o is că fīnt¹ ȅj dată...ō...o lēst
ālā/s-o rost i/fuzītu āla/inăiñta fișōrūlui/și ālā o țīnū foc//

după s-o ținu multă vreme/...â fog/di còlo/o gînit "amú de [k] pã
mine tã mã omqorã/cã-ı multã arnatã"/o-ncq^zurará j^f di la dca^l la
vale/o fo^mt înt-on cãțim aja bãgat/"tãd mã omqorã"/da...iel pã-
zãmⁿ-o pușcã^t pã sãla-ŋ gaur-ãea/im...ŋ galeriã aș-a lui//o puș-
5 cã fișoru//ș-apõ pã urmã/õ^r s-õ-^mpușcat iel/õ l-o nimeri sãia-
lalt/c-apã o fost [k] iel¹ o marit//

[Aceeși]

zama de baraboi

zama de baraboi...curățãŋ cartõ [k] barab^uõⁱ/pẽ orã-ı
10 demnic^ããm/ [!] mărunt/i pũneŋ sã fãarbã/...pe urmã pũnem de pîrgã-
lit [!]/pũneŋ slãninã/^uor^t ^uulõⁱ/or sã avẽm/...lãsãm acõlo/pũnem
sã sã topească/pũnem fãrina/mestecãm pînã sã frize binẽ/ [!] pũ-
nem põpricã/ș-apãⁱțipãŋ zãm-acõlo ni/rĩntãșu /țipãŋ zama/șĩ pũ-
nem ^ĩoalã tãt [!]/șĩ...atĩta//

15

[Nechiti Victoria, 18 ani]

cu uoilẽ

cĩn...mã du cu uoilẽ/ĩntĩe...le dãm ĩŋ strũngã dimĩnãta/le
mũlzem/apõ^ĩ...le dãm pørnãlã/ũne-ı ĩarba mã bũnã//șĩ...stãm pĩnã
la amnãzã/la doĩșpe/apõ^ĩ...vinĩm ĩ...șarã cu ĩele la colĩbã/ĩe
20 bãgãŋ dupã strũŋz/ĩe mũlzem/apã^ĩ șãrbem lãpõilẽ/mĩŋcãm//șĩ...stãm
...ũŋ sã^ș șĩ abã^ĩ șarã le pørnĩm//pĩnã sãrã//apã^ĩ vinĩm șarã...la
!Cuvĩntul ĩĩ este sugerat de ĩnformatõarea Gavrilaș Lazaria.

140

si^Ń de ujină/și...șară le m^Ńl^Ńem/și...m^Ńncă^Ń și ne d^Ńsem cu
lele^Ń-apă^Ń pîn [k] stăm p^Ńă s^Ńara/la ^uopt//ș-apă^Ń vinim la colibă/
și...m^Ńncă^Ń/ne culcăm/și apă^Ń d^Ńim^Ńna^Ń șară le m^Ńl^Ńem//

[Și ce m^Ńncăți acolo ?]

5 ^uurdă/căș/lap^Ńșe/d^Ńl^Ńșe/șert/...col^Ńșă/...p^Ńcită//

găvrilăj vasi^Ńle
d^Ńșpe a^ŃŃ

m^Ńrem ă...zn^Ńură ș-a m^Ńri^Ńe

n^Ńe sculă^Ń d^Ńim^Ńna^Ń/șă...ne lom v^Ńider^Ń/dă^Ńșă^Ń/i...șe^Ńptin^Ńe/cin
10 m^Ńrem a a^Ńin^Ńe//și...m^Ńre^Ń și dac^Ń e [k] v^Ńine v^Ńo mașină/ne su^Ńim/
iacă n^Ńe su^Ńșe/dac^Ń n^Ń.../m^Ńrem p^Ńă ș^uos/p^Ńină-^Ń fundu izv^uorului//
ș-apă cin ș-acolo/n^Ńe dor p^Ńș^Ńfla/și stă^Ń șă m^Ńncă^Ń u^m m^Ńiez î v^Ń-
l^Ńe/dup-așe^Ńșe ne l^Ńegăm o^Ńșil^Ńe la br^Ńu/și...ne su^Ńim...p^Ńă part^Ńe/
p^Ńă c^Ńăr^Ńă^Ń//ș-apă^Ń i...acolo cin aflăm/cul^Ńșem/și "n^Ńu sp^Ńune la
15 al^Ńș/să v^Ńi^Ńe/...strigă numa-nșe/t^Ńu/să nu mai a^uudă n^Ńim^Ńe/să put^Ńem
cul^Ńșe//dup-așe^Ńșă vinim în v^Ńal^Ńe/și...cin i s^Ńară.../u^Ńor stă^Ń și
m^Ńncă^Ń și la am^Ńșă/d^Ńup-așe^Ńșă mai cul^Ńșem//dac-aflăm m^Ńltă/stăm
m^Ńș m^Ńlt//și...scoborim în v^Ńal^Ńe/ne lom v^Ńider^Ńile/și m^Ńre^Ń la
ș^Ńentru//ș-ap-acol^Ńo...tră șă t^Ńe u^Ńz b^Ńin^Ńe la c^Ńăntar/ș-apă^Ń...șă nu
20 t^Ńe șel^Ńușăscă/cu^Ń z^Ńșeⁿ n^uo^Ńș [!]/și dup-așe^Ńș-apă^Ń...dacă-i d^Ńest^Ńz
magazin^Ń/ne cump^Ńăr^Ń șeva/dac^Ń nu vinim p^Ńă zo^Ń t^Ńoat^Ńă no^Ńșta/dac^Ń
nu șest^Ńe...mașină//și nu v^Ńre^Ńă șă n^Ńe su^Ńșe/i-șc^Ńărcat^Ńă t^Ńare/z^Ńșe c^Ńă

nú ne sú¹e//pă vî¹nîn tătă noopta/cîn vî¹ne^m acasă/nu ne mai tră
dimnîca/numa să nă culc¹ăm//

găvri¹lăș lazari¹ș
trei¹sprăze¹ce-am implinî¹t/ianuari¹ș

5

la căpă¹lî¹t

[ne] dū¹șen/cu sapa/șî...ne dî¹ăn/șî-nturnăm bur¹șenilă/șî strî¹ș-
zēm...lut/pîngă sîr/dacă sîn barab^uoî/șî st [k] dacă vedem că nu
pu⁶ten dă cu sapa/să nu lom...măla¹șu tăt/să rumpem/dă¹ș cu sapa
atunșă.../luo¹ș cu mină...bur¹șenile/care-s aproape de sîr//șî
10 strî¹șe lu¹tu/ș-apă tăt așă.../ca să-nturnăm bur¹șenile/că dacă nu
...șară...să-mburîenoșază mi¹ntenăș//șî cîn i plo¹șă... [k] cîn i
cald/apă¹ i...să prăjăște bî¹ne/așă zîcēm n^uoî//pă¹ i mai bî¹ne
cîn nu i cald/să căpă¹lî¹ș mai bî¹ne/-i țărî^uș//

[Aceeși]

15

[Cum spală rufe]

[Cum speli rufe ?]

pă¹...cîn îs nêgre/cîn î...vedem/nu să ne dū¹șe^m murdă¹r¹ la
șc^olă/nê [ε]pu¹ne^m înt-om...ligă¹u/...uor¹ înt-on sub¹șăr/șă...uș-
caldîm apă/pă fo^c/că șubăru nu-¹ pu¹cēm pu¹șe pă foc/câ să ardê [!]/
20 înt-ă¹ vas/șî dup-așe¹șă pu¹ne^m apă/herbi¹șt-ăcôlo/șî pu¹ne^m î [k]
hă¹șnile/să să mo¹șîș/dup-așe¹șă lo¹ș sopônu șî.../mêre¹ș șî î șo-

#2

nim//pă une-z mai negre/și le frec^hăm/dup-asêe meren și lă l^hăn/
cu maiu//și merem acolo le fașem hîlb^oonă/și pã...lă^uut^uor¹/cu
maiu/dăm/acolo/le bătăm bině/le storșem/dup-asêe le-ntîndem/p-o
r^hudă//pină să ^huscă/câș vedem că-î cal/le-nturnăș și pe sê^oe
5 parte//...s^hă u^{su}ce bině//

[Aceeși]

o fost odată un vîj ș-o babă

o fost odată un vîj ș-o babă//și...î la babă așă ș-o murit î
vîju/și și la vîj ș-o murit î baba//și...baba și cu vîjū.../baba
10 o avut o fată/și și vîjū^u o a^v fată//și s-o lpa laolaltă/s-o
strîș...//și...baba amî tîne^e mănî[ç] minie pã fata moșnăgulu¹/că
șeră mai frum^osă/și mai...hărnică/și șă torșe⁶/șealaltă numa sta/
și să uită/și sã...spălă/și...îș stă/și mătură/și torșe⁶//și...alã
...fome^oã...așeșă/vîșregă/o zî că dacă...n-o tîpă pã fatã...că o
15 zî cătã moșnăg că dacă nu tîpă fata d-acasă/îș...să dūșe/și nu
mai minîncã...pitã...cu îș//și.../no/fatã ș-o spuz¹ ũ [k] moșnă-
gu la fatã că n-are șe fa/și sã ducă-ș lūme/cã...sã-ș a [k]
cîștîșe pîșne/de toște zîlîlě//fatã o zî că șă să dūșe//și...s-o
dus î...î...s-o tă dus pã druș/și s-o-ntîlnî c-o cătã⁶//cătãș
20 șeră ștoșpă/și...avé un știn im ptișor//î-o zîș î...cătãș-o zîș/
zîșe "fatã dragă/haida și î curățã-m ptișoru/și mî-l lăgã/cã"
zîșe "t-oî și de mare fol^uș"//s-o dus fatã acolo/hărnică și

blîndă/și e-o legă ptișóru/e-o scos f...stínu/s-o duz mai depár-
tē//s-o-ntîlní c-on cuptórt//acólō...cuptórtu 1erá híd/și nengri-
jít/și e-o zís í "fată dragă/h)aiđ și mă 1unzē/și mă...tomēște/
că" o zí "t-o) și de märe fol1os"//o vîni fâta/și l-o 1unș/fâin/
5 cu šînă/și...s-o duz mai depártē//s-o-ntîlnít í cu...o fîntînă//
fîntîna 1erá plînă dē...nu 1erá apă/și tād m1ust/acólō/și pū-
tr1edă/și íe s-o dā și...o curățít-o/e-o scos tătă de [k] apa dī
íe/și...s-o duz mai depárte/s-o-ntîlní c-óm m1ăr//1erá plînă dē
[k] plîn de om1íz í/și...tātē...híd/cr1ēng uscâte/și nu putē fá-
10 sē...í...mēr1ē/și pēr1ē//și...í s-o dus í/și...o zí mారు/zíse
"fată dragă/h)aiđ și mă curățáște/c-" o zí "t-o) și de märe fol1os"
//s-o dus fâta/...și l-o curățít/șt s-o duz mai depártē//pă...
pă căräre s-o-ntîlní cu sfînta dumînecă//acólō fa [k] sfînta du-
mîneca o ís că únē [k] šînē [k] še amárur1 ō...pörtă p-aiš//o
15 zí că"ea !" /e-o spus tād/dîņ...fir/im p1ăr/cum í...o țipát-o
moșnăgu d-ácásă/dem...dîņ cauza bábí í/și...s-o du e-o zí că să
sâ baze la 1ē slújnică/pînă să dúce la bes [ε] besérică.../să-1 í
spēlē.../să făcă de mîncäre/să-1 spēlē...í 1úrji/animalíle//
í și s-o-ntîlní și...o zís fatā...bábí c-o zí s că să bag-acólō/
20 că n-ár1e únē mēr1ē//și s-o dūs/í...s fîntă dumînecă s-o duz la
besérică/s-o dus acásă íe/fâta/e-o făcú de mîncäre/bună/și
dup-asēē o-ncălzít apă/nu pre šērbiñtē/și...o vîni hanimalíle
tăce/c-ō văzú că-1 fată blîndă/și l-o spālā/mîndru/și e-o cură-
țí pîn căs/-o măturát/o aștērnú paturíe/dup-asēē o vînit í...
1Textul este întrerupt din motive tehnice (se întoarce banda).

s^fînta duminică/ș-o văzú că tâte sînt î...așazăte bině/ș-o mîncat amîndouă/șî...dăp-așēja/după ș-o gata de mîncat/o dis cã... să să ducă-m pōdu îîî/îm pōdu căsî/să-ș alăgă...o lădă/care vre ie//fata s-o su^tî pă scără/șî s-o suit im pod/șî nē...dacă n-o
5 fost ie lăcomșă/să șî^e ea mîndr/-o luat ō...o lădă care-o fos
mai ve [ε] ve^ttē/șî o scoborît î...dup-așēja/e ! da nain^te de a să
suⁱ im pod/o zî că să să ducă nain^tcă căsî/șî să-î căcē-ș cap//șî
dup-așēja...s-o su^tî it im pōd/ș-o vinî șî pă dinain^te treșē ūō...
apă//^leră apă...galbînă/mă tem că p-acolo o vinî it î...î...ăga...
10 lădă așă/șî ș-o loțt-o/dup-așēja s-o dus acasă//acolo ie ieră
bună^tă/șî î-o spu s^fînta duminică să nu dēșîdă pină mēr^te acă-
să/cîș s-o-ntîlnî cu păru/tâte crânzîlē s-o...aple^căt lă...pă-
mînt/șî ie ș-o loa mēr^te/o mîncă^t/ș-o pus î...în traîstă/c-avēā
ș-o trăștută//s-o du mai depărte/cîș s-o tîlnî cu [ε] cuptōr^u
15 ^leră...pîte/mîndre/cōptē/șî...s-o loțt/ș-o mîncăt/s-o du^z mai dē-
părte/șî...s-o-ntîlnî cū fîntîⁿă/acolo o băut apă/^leră...dōuō...
pahară/mîndre/de așor/șî...o bă^uut/ș-o loș si cu ie um pahar/șî
s-o du^z mai depărte/cîn o așun^z la cătă/ș-o dat î mărzēlē/ieră
plin î...grumazu dē...plin î/mărzēlē/mîndre/tă felu/șî...șî le-o
20 loțt/șî cîn o mārș ā...acasă/s-o mîira tâte pat [k] cîn o dēșfă-
cūt lădă/o văzú hăine mîndrē/b^uōi/zîțāi/cāi/tâte animaili-acolo/
le-o...dēșfăcūt/atunșa fata bābi și fatā...moșnagulu [k] fata
bābī e [k] și bāba/o [k] s-o uî^tā hî^d la ielē/șî n-o mai putū dē
șudă//atunșā o zîs fatā ba [ε]o z bāba cătă fatā o^zîs că să să

dúcă și ie s-aducă//s-o dūs/și s-o-ntilni cu cățoșo/și o v [k]
garo văzută-o ștōpă//și ie ni nu s-o uită la iē/o zī³ că să mardă-
rească iē/și să-ș facă/cu cînă/mînurilē//s-o du^z mai departe/
s-o-ntilni cū...fîntîna/o zī s că șe/șe ș-a băgă șe mînurilă-ș
5 lūt/să-ș cr¹ep¹ē/și nu știu șe//și...dup-asē³ea s-o du^z la
cuptōr¹/o zī s că șe/șe ș-a [k] a-mblă¹ șe cu apă/nu știu șe/să-l
tăt f...murușasc-acolo//și...cîⁿs-o-ntilni cu mārū.../o ūmblăt
î sã.../nu șt¹u șe/o [ε] o rup cr¹ânșile dî p-acolo/șã...atun^z s-o
cēmū mārū/și s-o tras înap^uoi//s-o du^z mai departe/s-o-ntilni
10 cu s^fînta duminică/și șară o...băgăt-o dē sl [ε] dē slujnică/păi
o făcū^d mîncăr¹ē arsă/șã...dup-asē³ea o...șerbîntat apă clocoti-
tă/și o băgăt animalîl-acolo//cã^re cum întrau/fușeu /de ie/să
temeu/că îē frișē//cîn o vîni sfînta duminică să uită...așã...
blîndă/că ș-o făcū^d/numa nu ș-o zī^z nemnica//șã...cîn s-o du [k]
15 suit [k] ie¹ o mîncăt [k] n-o mîncăt î cã.../ieră [ε]rălē mîncă-
rilē/numa¹...să vadă că...ș-o făcū vōșea//s-o suit îm p^uod/și
ș-o alēs ō lădă/care-ș mai mîndră și mai mār¹ē//și s-o scobōrît/
o vînit acasă/nemulțumîna-șlă...s^fînta duminică/și...cîn o așur^z
la m [k] păr f/tăte crânșile s-o suit ă la dal/și [ε]¹ii...i s-o
20 făcū cîn o văzută î mēr¹l-ala mîndre//n-o avū șe fașe/șã s-o du^z
mai depărtē/și cîn s-o-șfi [k] s-o-ntilni cū...ã...cuptōr¹u/o
văzută acolo pitē mîndre/șã o trăbîi să mînîșe/d-apă n-ō putu/
că s-o fript//și șe s-o tras î cu [k] pitile șară-ș cupțōr¹//
dup-asē³ea/cîn o așur^z la fîntîna/cîn o dat să bea apă/s-o spar

146

pa^harilă//și n-^o putu be^a apă//și apă s-^o...s-^uo făcut ^ă afundă/
1 a fîntînă să nu po^otă//cin o așu^u la că^șă/o mușcăt-o/să n^u i^e e
mărzeli^{le}//ș-o așu^us acasă/ș-o desfăcut i cu ră [k] n^{er}ăbdăr^ă...
ladă a^a/să vadă că se-ⁱ i i^e//pă cin c^olo o fo^e n^{es}te șⁱărt/
5 mărⁱ/și t^ăte foⁱ de gingăniⁱ/și s-o da după i^elă/și i^e-o mîncăt
//ș-apăⁱ d-acol^ăă/fata l-o mîncăt/și...fată apă^ă s-^uo căsători
ș-o lo^ot i...ș-o lo^ot om i...fiș^or din s^ăt/și s-^o...lo^ă laolaltă/
și d^up-așe^ă d-acol^o o trăit i...im bună p^ășe//

[Aceeși]

CHIUZA

cășile

mai demult...fașe cășile de lemn//numa cam de la un timp
încoș.../cîn am facu noi casa asta.../da și asta-ă prefacută/i
[k] ș-o foz dreaptă/nu-ă așa[ε]viñclu/o foz dreaptă/cîn am facut-o
5 noi asta...de pcatră/...tătă lumea să mîră că...se fași casă [k]
fașim noi de pcatră/ăm bagă vo douășid noi de stînjîn de pcatră//
inaînte să fașe cășile de lem^{n/s} trîzê^u omu lemne/cum [ε] clacă/
cum pute/care nu avê...cârui lui/...punê...fașe di nește bolovan/
un mnezug de zîd/și pa zîd punê...talpă/de lemⁿ//i spunem//tăl^d
10 de lemⁿ/...și în șos//la cîrnur/și mai la mîj^uc...punê lemne
su^s/și jos...șos/jgebu^tit//cu sacurea//și bagă birne//di șos î
șos bagă birne de lemⁿ//ș-o unzê^u cu lut//[ε] pureșe...punê [k]
baçê^t lêtur^ti...ca să stê^te lûtu/pestê...birnilê^u alga baçê^u
lêtur^t/u nește...lemn-ășe^ă de tîfă crepate cu spunem noi/crepa-
15 tur^tășă seva lêtur^t/u[ε]or șe/și...ca să stê^te lûtu//baçê^uășă pã
...birne/că dacă nu baçê^t nimic nû sta//lûtu pa lêtur^t//fașe lûtu/
calcat cu pleavă/...îl...calcă...îm pçisore bine/cu pleavă/ames-
teca^t cu pleavă/ș-apoi îl izde pa...paret//ășă țera mai demult//
apăi di șe [k] pã an çe mēre/sup[ε]tād mai...

20 [Și pe urmă, după ce termina cu...?]

dupa șe...punê [k] o radică o dată...șos/și dup-ășe^u punê

cunūnile/spunēm...cunūn/...apăi punē cōrni//punē c^uōrni/ș-apăi...
//punē/o lēțuie/cu lēțurⁱ/...mai întiⁱ să f[ε] acoperē cu trēste/
și cu pae/trēste di pa...belț/di pîn taurⁱ//taē trēstie/și cu
trēste...^tcar și io am avūt un fărtaⁱ...un...dē fin/façut aiș câtă
5 valēă a^a...mare/cu triⁱ...cās/cum spunem noi/da acoperit...ieraⁱ
cu trēste//draniță nu prēș iera/și iera mai scūpe/și...l-aco-
rēm [k] o fost acoperiⁱ cu trēste//aiți acoperē cu pae/...pfiⁱ
dup-asēș^e o vini^t...pă an^s cē...o viniⁱ/de...o fo și draniță mai...
mūlte/și mai lēzn-am putūt să[ε] să mai...capatām//Pfiⁱ dup-asēș^e o
10 viniⁱ pă an^s cē...an...tu [k] trecuⁱ/tāt...o viniⁱ țiglă/

[Așa-i ziceți pe aicea, țiglă ?]

șirēpurⁱ//șir^eepu.../[ε] vād că amⁱ astăz...să acōpere și cū
...plev//șele mai mūlte cu plev/șirēpurile-o rămas//cu plev/cu
indernit/...și le podēs pa zos/māi demūlt...iera cāsile cu lut//
15 și trēbūē fomeăa în tātă saptamāna să[ε] murușcă cu balegă/de...
mārhae/și cu lut/să ca^tcē și să murușcă pa zos^u//apropē-nⁱ
fieșcare saptamină trēbūē să ūngă pîn casă/că dacă nū/...tāt să
sapā imblin/și să colbuie/și trēbūē apropē-nⁱ tātă saptamina...
să m[ε] murușcă/să ūngă pa zos//cu lut//amⁱ o trecūt a^aleș//amⁱ
20 nūma...podēlē/țo^lole/și...//.

vasile caienarⁱ

șaiⁱzăș [de ani]

tîrgurîle

dac-avem de vîndut...o vacă/^uorî un^y zîţăl/merem^la...tîr^u cu
ele//o^u merem la beclăan/o^la nasăud//cam asta ieră tîrgurîle-n
[ɛ] nooste mai aproptieçe/o^la beclăan/o^la nasăud/cam ais...me-
5 rēm//cîn avem să [ɛ] vîndem/^uor să cumparăm/...merem la tîrg//

[Şi cum era acolo, la tîrg ?]

acolo să strînză...lume multă/din...tăt prezurū/colō...cu mar-
hăi/cu uoi/cu cai...tăt fel^u d-animale să strînză acolo//ş-apăi
ămă/acolo care cum să puče^t şelui^u unu pă altu//

10 [Aşa mergea ?]

ăşa merē/care cum să pute^ĉ şelui^u/...aşē cumpara^u/altu mai ief-
tin^u/altu mai scūm^p/dūpa cum...avē norocu la tîrg// [!] mai beę
aldamaş^u/dupa şe faşē tîrgu-apăi.../cam rar să faşē tîr^u fără al-
damaş//mai be o fele dē horinčă/...aia ieră dē aldamaş/cîn faşēi
15 tîrgu/dē norocū...vâşi/^uorî a...cālului//

[Dar nu ți se-ntîmpla să cumperi una mai rea decît ai vrut?]

să mai tîmplă//să întîmplă//să-ntîmplă/şî tar şî iō am pațit//
tar şî iō am pațit/[!] c-aņ luot o vacă...diņ spermezău/că la
spermezău înčă-ı tîrg//m-aņ du ş-aņ cumpărāt o vacă/...nū ştu...
20 pătru mni^u şî şîņ sut/-o cu cît/aşē-m pare c-aņ cumpărāt-o//cu
zîţăl/şî...o zîz uomu că-m dă...şesă şeptē lităre dē laptē//pa
cîn aņ vînit acas//...cu vacă/niş povēstē/vaca nu mē-o dat/...dōo

†Îi sugerează o persoană care asistă la înregistrare.

tri¹ litēr¹ dē lăp¹te dacă m¹-o dat//...ș-am av¹ut a fa¹șe ? șe s¹ă m¹
fac ?//m-an¹ duz la ^uom înap^uoi/fără v¹acă//și i-an¹ spus:

"i¹ă b¹ade/...cum n¹-o foz v¹orb¹ă/...v¹aca d¹um¹itale n¹ă d¹ă lăp¹t¹ă/...
c¹ît a¹î đ¹iz d¹umn¹ata"//

5 "d-¹ap¹ăi" z¹îșe/"dacă nu-s pl¹ășe/...ad¹ă-m¹-o-ac¹as"//

ș-am v¹in¹it ac¹as/...ș¹î c¹în o f¹ost î¹ntr-a d¹oi¹lea z¹i/an¹ l^uo¹d v¹a-
ca d¹imin¹ăță.../cu z¹iț¹ălu/d¹e cu n¹o¹pt¹e/ca s¹ă nu ma v¹ad¹ă o¹o¹mini d¹i¹
sat/c¹în m¹ă du cu v¹aca-nap^uoi/cu n¹o¹pt¹-ă i¹es¹î d¹i¹ sat/și m-an¹ dus
cu i¹e...înap^uoi la ^uom/î¹n spermez¹ău//și i-an¹ dus-o-ac¹as/și ^uomu.../
10 om fo¹o¹rt¹e d¹-om¹ie/n-am av¹șe z¹îșe/n¹-o dad b¹ani/așe¹ia¹z b¹an c¹are
i¹-am dad i¹o/pak¹et¹ă/așe¹ia¹j b¹an c¹are i¹-an dat...ni i¹-o dat...
înap^uoi//fără ca s¹ă...z¹ic¹ă o h¹orb¹ă șe¹va/n¹im¹nic//ni i¹-o dat î¹n-
p^uoi/și...o fo ^uom d¹-om¹ie//

[Același]

15

u¹oile

cu o¹il¹e/...l¹e i¹ern¹am/...p¹rim¹ăv¹ara f¹at¹a/...m¹ăi alez¹e^m m¹ne¹i
n¹o¹pt¹ă/și...l¹e m¹ăi mulz¹e^m...v¹i¹ņe¹ m¹ne¹i/...da at¹u¹z nu-i v¹i¹ņ¹
ca am¹/să v¹ie ^uor¹aca¹ ac¹ă s¹ă ț¹i-i i¹e¹l¹e/ă¹t¹u¹z m¹er¹e^m...p¹u¹ș¹m î¹n ca-
r¹u¹ță/și m¹er¹e^m cu i¹e¹ la t¹îrg/^o p¹im...s¹alva p-ac¹olo/și p¹iⁿ nas¹ăud/
20 m¹er¹e^m și-i v¹i¹ņ¹e^m//ⁿu...ac¹as ca am¹/v¹ine or¹aca și ț¹i-l i¹e d¹e a-
c¹as//at¹u¹z nu/ă¹t¹u¹ș tr¹abu¹e s¹ă te d¹uș cu i¹e¹ la t¹îrg//la nas¹ăud/^o
la becl¹ăn/un¹i [ç] pu¹căi s¹ă-i v¹i¹ņ¹//p¹ă¹ v¹i¹ņ¹e^m ^uoile [k] m¹ne¹i/...

¹ORACA = Oficiul regional pentru achiziționarea cărnii și a animalelor.

152

și-mpreună uoile//bagam pacurar^{1u}/mai bem cît-^ũaldamaș grās/cu
pacurari cîn i bagam/...cîn iⁿșeș^u uoile/...cam pã la z^eșe mai așã
iera^u obișe^u de i^eșem cu i^ele la pașune/...le dușem...de sara//
le dușem sara/și le mulz^em în crușiș// [k] și le mulg^em sarã...
5 așã/ș-apãi^u demina^{ta} le mulz^em în crușiș/așã spunem noi/cã le mul-
z^em în crușiș//într-adevãr cã-n crușiș/cã...o o¹e [ε] dac-o i^eșit
pa strungã la min^e/ș-an^u loat-o io^u/io n-o fo vo^oie s-o slob^od dim^u
mînã/trãbu^e s-o dau...la hãla om s-o cat^e/și hãlã o da la hãla-
lalt/...ca sã tr^eacã pîn doo tri mînur o u^oie//ca sã nu ramie
10 cumvã...n^emulsã//uor^t io^u dacã mul^e o^oie m^eș s-o slob^od/cã a^ea-¹
a m^e/o slob^od//n^emulsã//trãbu^e o u^oie sã tr^eacã pîn doo tri¹
mînur^t...ca sã șie controlatã/sã...mar [k] sã nu margã n^emulsã//
le mulgã în crușiș demina^{ta}.../dup-așe^oa...col^ea...p-amiaz/cam
pi la doⁱșpr^eșe/p^e la u^u/-apãi^u vine^u fomeile...d-acas/cu horiⁿ-
15 cã/cu plașiⁿč^e/cu cãrn^e/ș-apãi^u mulzã uoile/ș-apãi^u ne puⁿem la
ba^ut//și la z^oc/și la...petr^ečer^u/la vesalie//de fap și astãz
cam tãt ala obișe^u sã...pastreazã la n^oi//fieșcare an//tãt ala
u^obișe^u sã pastreazã c^u împreunatu uoilor^t/cã și nain^{te}/cu bau-
t^urã/...cu mîncãr^t/și cu z^oc/și cu vesalie//cam ala obișe^u sã
20 pastreazã și-n z^uya de astãz//

[Și, acolo unde se duceau oile, cum era făcut ?]

acolo iera^u sta^or//am [k] dușem/cu u^o zⁱ nain^{te}/dușem l^eșfle/
acolo/cu caru^{ta}/d^ușem l^eșã/fãșen^u sta^or/stîⁿã/...colibã la pa-
curar^t/și tãte le...tomⁿem sã șie gata pa...z^uya cu-mpreunatu/sã

n-avem atunz de racu staur/si stina/c-atunz avem sa bem/si sa
zuc^fam/si...sa mai in timpla de...sa si bate//u^o ! sa-ntimpla di
sa si ba^tce pe la masurisa//timpla^d/de mulce^t u^{or}//iera si bataie//

[Acelasi]

5

cam asa iera obișeiu

cin ieram tinar/...de copil^m nic aproape m-am [E] m-am apucat/
c-asa am r^uost...cumva mai...nu stu cum sa spun/asa mai...mai
istet/o mai...hamis/o cumva/m-am apuca de tinar...la holceit//nu
stu ci^d n-am holtei/că...cin am fo^z de u^opsrăse ai/m-am insurat//
10 de copil mi^s [I] de...poate de sinprăse ai/am prins a-ab^la pa
ulita/in sazat^uor^t//merem sara pa ulita/pin [E] d-era pin sa^t cite
patru sin sazat^uor^t de fece/...tata noopta imblam...dintr-un...
sazatoore-ntr-alta/iuⁱin...pa drum/zicin cu flueru si/...iuⁱem/
dintr-o sazatoore-ntr-alta cin merem/acolo...zucam/in casa/...
15 dup-asēea mai lesem pim...cinda/si mai s [k] trazen cit-o rata
dupa noi/...cam asa iera obișeiu/...atunz cin ieram io...tinar//
n^oapai pe la crasun/...fasem...zocur^t/ber^t/cum le spunem noi
//bagan seteras/s-apai in sara de crasun...imblam a...cu seterasu
pi^lsat/pi^l la tate fetile/si pi^l la tas fisori/dintr-o casa indral-
20 ta/une iera cam...une iera fata u^{or}t fisor//c-ap-acolo ne bagam
numa//uni nu iera fata si fisor/nu ne bagam//une iera fata u^{or}t
fisor/acolo ne bagam in cas/...ne mai da...de baut/horincă/pune

154

la mäsă/mai mîncău/ne da de mîncărē/...zucău cît-on z^uog/d^oo/si
mergăm la altă casă//s-âmbłam aproape pînă z^uuă ämbłam...cu s^ete-
ra...pîn sat^u/pe la fisör si pe la fete//

noă păi i/pa sarbătorile...crasunului/apăi în fieşcare z [E]
5 zi cîn ierä sarbătorē/av^eu zoc//

[Nu umblau si unii mînjiți pe față, la Crăciun ?]

nū/pe la änu no^u//la noⁱ i obișeu că pe la änu nou...să fasē
șufur^t//av^e mäs^t asă/or să...muru^e pa față cu s^eva si/...imbla
șufur^t...pîn sat asă/mai sparē fisör^t/copii/da...mai imblä si pîn
10 căs//măi ierä ũ obișeu prost/la noi atunș că...mutä p^uortile/...
p^uortile/ ba si căru din sură/...iz lo^e căru din sură/si ti-l du-
sē...univä la o fatä/une știē că umbli.../or^t p^oorta/-z lo^e
p^oartä/...si t-o dușē...la o fatä uneva/^uor^t di la fatä [E] i-o lo^e
si t-o adusē la [E] tinē/si...cam aista obișeu ierä...p^t la noi/
15 cam prost äⁱsta//

apoi dup-asēu/pe la änu nou/în z^uuä de...änü nou sara/s [E]
ierä obișeu la noi de să fasē ũ verzēl//să-i zisēm/verzēl//...s^f
să strize...imblä de fapt on fisör o doi pîn sat/mai întii/si
t^t cema rēcile si fisori la verzēl//da totuș fieşcarē...fisör
20 care-av^e ũ fatä i/m^eerē iel dupa iē acas/merē iel sara cîn
să-nsara acas/la iei/...s-o cema de la tatä-s^u/de la mä-sa/s^f vi-
nē cu iē la verzēl//mama feti/o...din timplare că s [E] să-ntimplä
de n-av^e mämä/tatä-so/carēva apăi vinē mai tîrziu cu...costugu
cū...mîncare//la verzēl//fisörü dușē horinčä//la verzēl//pfi zucä

pînă cîoqlăa cîtă mîezî nîoțf/^{du}p-ăsêșă apăi...s[ε]]trîzê' mîșă/ba-
gă mîșă-ŋ...căsă/...să punê la...masă/s-apăi s-apucă la baut//bê/
mîncă/...^{du}p-ăsêșă să da gără la zîc/pînă-ŋ zîuă//...cam așa țeră
obișêșu...cîneresc/mai demul^t/pa vîremurⁱle cîñ țeram țo...

5 [Dar, la Sfîntul Ion, era vreun obicei ?]

p^f la sîntⁱ ionu...să [k] țeră obișêș de să radică care-ț temă
iun^u/îi legă cu pețele la mînur^t/mai aléz la besărică-ț...lî legă
pețele de mînur^t/ș^t cî țesă dim besărică-ț priñde și-ț radică...
süz/ba-ț izde de-ț...^zmiñte p^tisqorile/...uñcă uñ lucru ne...cam
ne/ne...placut//

[Același]

cu nuntă să fașe așa

cu nuntă să fașe așa: n-am pețit/șî...ne bagam lă...atușă nu
mai merș...la doctor cum merș-amu//merșm î...^ddi lă ^uopsprăzêșe ai/
15 pîñ la opspră^{sâ}șe ai nu te putăi...să te casatorêș^t/ca barbăt//
[ε] ca fêmeș/de vî...șêșsprăzășe//s-apî s-o pețit/ñe-am invoi că
cum...să șie/s-am ricsat cîñ să șie nuntă/s-o du s-o bagă muzicant
...șî...am ficsă nuntă șî...să fașe o nuntă mai mînicuță/și mai cu
pûțîñe...fașem î sarmăle/galuste/cum đîșem galuste/tojmă^z đîșem/
20...șî pîñă o fașem mestecată cî...^dde malai/^dde grîu și de malai/
că nu ma țeră atîta grîu/s-asă o ros^t nuntă cî [ε] și cîñ am [ε] n-am
luad noi o fo nuntă așa/pă¹ mai ințîi o ros numai [k] să fașe mai

156

...mai cu...cu puțină săgă//

ș-apî...am бага [k] o băgă șeterăș să dîșe/șeteră^s și.../cîș
s-o ficsă nūntă/am șemat^t i nāmur^fle/veșini/...^o ros șemător^t/fa-
șem colăș/la șemător^t/inblau pînă sāt cū...bōte cu petele pā...
șbōtē și/...merē a șema/la tinerēt/la...ș-apî i să fașe/vine...la
[ε] la zūșă șerā nūnta la mîreșă/și sara șerā la mîre/uspātu

[Ce se făcea la mireasă ?]

la mîreșă vineu [ε] merē dimin [k] vinā dîmināta/-șepe cu
nūnta/vineu u fișori/cu șiterășu/și lua mîreșă și merē...vi [k]
10 merē întîșe la mîre/că la mîre merē [ε] șeterășu//ș-apî vine la
mîreșă/ș-o loș și merē la cunūșe/la pōpa/și de-acōlo vine la
mîreșă/și-i băgă dūpa māsă//ș-șp-acōlo zucău/beu/mîncău/...
șiușeu/iușeu cum dîșe^m noi/și...pînă deșară//cîn șerā deșară/
atūșe...loș mîreșă și.../ș-tūșă s [k] iușeu șinerētū.../cu^m
15 iușe atūșă/că.../și o dușe la mîre//ș-acōlo șarā să-șvirte după
...cîș șoșe și acōlo/șerā pus un șcaun cū...cu un [ε] o oș [k] cāș-
tā cu apă/cu...cōfā zîșem mai mult/cōfā șerā//și um bli de grîu/
ș-un colăc//și să-șvirte acōlo pingă...șcaunū āla/și blidū f^l lua
șemători și-l zvirte pa casă//sus āla cu grîu/și...fomei/șerā fu-
20 meī acōlo care i strigau //la șcaun/și să-șvirte pingă șeșe/și
șei i vre să tae colăcu-ōla/și șele-i prișdā și nu-^l lașă/și i^l
lē loș bri [k] grîu/și-l zvirte cu blid cu tāt/pește casă//

și apî să băgă-n casă/...și să fașe p^uom/pōmu să fașe așă
nește turtișă i [ε] su formā de șapă/su formā de r^ușot așă rōtă/și

să-ncarcă un pom¹//din...din pomu//creangă de pom//un colag de-
disupt/...și ala ȝeră a nașilor//și [ɛ] pomu-l da nași/și ȝei i dă
...zinas/adușe zinars și...șevă prajitură/cum o știut fășe/și...i
da la sint¹/...ș-apfi beu/și mîncău/și strigău apfi...fiecare cît
so sînstit/care cît o putut/și cît o sînstit//strigă "a sâ [ɛ] sînst-
steste mîrile și mîrșasa cu-atîta/să trajască"/și...ș-apâi dacă
gatau de mîncat/inșepê lă...zoc/cum zîsem/ș-ap^{ai} pînă-ȝ zuuș ȝeră
tă goc¹//

[Ce jocuri se jucău pe aci, la nuntă ?]

10 d-apêi i să zuca un fel dē...învîrtit¹ă/și țiganeste zîșen/țig-
gănește/și d-a-ȝvîrtita/și pe lîngu/...și api [k] da di la mî-
ne-ȝcșe/mai i...mai hât îcșe/-ap-amu să fășe zocu mîrșeși/...

[Atuncea nu se făcea ?]

atûșă nu să fășeu zocu mîrșeși/nū/nu/nu//

15 [Și acuma asta cum e, cum e jocul miresei ?]

d-apêi asta-ȝ jocu mîrșeși că...după șe s-o gatat i nuntă/o
zucat cîteva zocur¹/și atûșă să dușe nașă cū...mîrșasa ș-o dez-
bracă de haina mîrșeși/și să-mbracă-ȝ țaișelē ȝei/carē...vrē să lē
[ɛ]mbrășe și vine și o zocă/care are v¹șe/și sîn [k] o sînsteste
zopă ȝe//ala-ȝ zocu mîrșeși//apêi tăȝ o zocă/carē....[ɛ]wărbat/
remșe/...fată/fișor/carē...prețin¹ care-s rudē/și-ȝ [k] o sînstet-ȝ-
côlo cu bani/nu ștu/care cît pôte/și cît...are/ș-apâi...ala-ȝ zocu
mîrșeși/apâi pînă...șē...o zocă tăȝ/ala-ȝ tă zocu mîrșeși/pînă nu

158

să mai află sine s-o zocoș-atuș apă...să gată și să dife la tăt/
iară//

biñde todosi¹e
șaižășipàtru [de ani]

5

[Porcul]

fi iⁿdzuñd/âl pîrjollesc/...âl spâl frumóz dupa še-ı gata de
pîrjoli/dě...p^fáru dí pá ¹el/ıl spâl frumós/cu apă cáldă/sau...
c-o períe-l freg bině/âl rad c-on cuțit/frumós/de să ramîně cu-
răt asă ca pîelga pa ^uom/âl...deskid în cūrte sau într-o cámară
nuñdeva/dupa cum i tímpu/scot stinărě/scot ⁱ coștě/[ε] slanina
de-o p^gartě/cárna să scoștě p-o mäsă...ap^gartě/să...sorteáză še-ı
de topit/să topěste/^șce-ı...muștu să bágă-n ⁱ...să fáse cîrnăt/noi
cîrnáz le spuněm//cartabōj ^{din} ficăt/măiōș/din...ficăt^f/cartabōj
din...cárne gräsă/plămîn/cárně/...caș fi s [k] cum i spunem noi/
din capu jumătate/putîn mușt^f/sorîșele áleă cáre...să uñdáză un
pig ^{dě} cárne/și-z [k] la noi să și popric-așă/și să...púne la
rînd//

[Cum le zice la áia ?]

ă...caș de porc/caj de porc/sau tobă// [ε] să bágă dupa še le-ai
repreghatí toștě/să bágă la s [ε] ⁱ säre/la slatină/-ntr-un...dacă să
f [k] púne pá mäsă slanina/să púne pa de^uo mes-așă frumós/să...
púne sare/pe șă/sau să bágă-ntr-on vaz mare/ntr-on ^{șub}țăr/să [k]

cum i spuñem noi şubăr/sau ũntr-o...bútě mare/ácole pínă treşe [ɛ]
 slátina peste ęă şí/să lásă...şel mult...pátru şín zíle//să
 scoţte/să lásă să sâ scúre/şí să súe la pom... [k] la pod la fum
 //şí dúpa şe sã...afum/-o cobórť žos/şí-ı...mĩş [!]

5

rebrián ięán
 treízăşícîncť [de ani]

cîn o fost inunđăţia

ĩncă la noi n-o fost aşá mare áişa//becleánu/işl tãd l-õ.../
 becleánu l-o distrúz d-ũn capát/o fo mult [ɛ] la noi nu s-o-ņtimplá
 10 cu m^uort/să şi să-n [ɛ] să-něşe/da la becleán s-o...o...s-o-neca^t
 mult//ó foz^đ din [k] řípă^đ din drum /pínă pě...pestě tãt oraşu//

[A luat şí case şí...]
 dus-o casě/dus-o...púnća príncípálă/care-o fo făcútă//...

dară//

15 [Ai fost pe acolo, ai văzut ?]

păi a^m mǎrs atúnşa/cĩnd o fost in...ĩn căuză/cu maşínile n-o
 dus/di p-aişa//de n-am uítát...cum...să cĩntá oámíni-ņ víryu
 căsı/şí feme^ea cu copílu-m brăţă/dě...iera legát cu coqda din...
 cu cózile đí la cap/copílu-a^ıij lã...la cept/şí ęă să tĩné^đ d-o
 20 creangă de pom şí să cĩntá acolo/şí noi tãtã lúmea ieram đí ásta
 parte/şí ęă-m^m uníljocu ápi^ı//núma aşá-mblá/casa ı-o fo dũs-o/şí

!Gest: balansĩndu-se.

160
îe cum o dus-o apă cu copílu/ [ɛ] îe s-o prinț d-om pomî/șî s-o
ținút acólo/șî [k] îe traieșt-^{amu}/...î...dată-m bloc amú//

[Același]

coléșa

5 [Dacă vrei, să ne spui cum faceți pe aici coleșa.]

coléșā [i] ó fașen tare bině/dorā...púñem apă o^llă/șî azăz a^m
facút una/șî ker^t [i]/c-așā îe la noi/demínăta î coléșe/demínăta/
cîⁿ ne sculām//amú am tăeț um pūi/ker^t demⁱnăț-am facú cu brîñďă/
...cum zîg la noi/d-asta de ^uoi//pāi púñem apă/șî o sarām um pic/
10 și cîñ șerbe púñem farinā/șî o...lasām să șarbā um p^cic//o samā
o rac așā slobozîță/...nō^uo nú ne plāse/núma dacă șerbe ^vo șîñ-
sprāșe minúte/ș-apōi o frecām șî.../o rîjñim/ășā zîșem// .

[Cu ce ?]

cu sușit^uorⁱu [i]/aveñ sușitor^t//

15

ruz valentína

pátruzășipátru [de ani]

îo-am ro nascút

o fost tar în saptămîna paștilor//șî m-am apuca de ^uoparîț/
așā să zîșe la noi/de ser haině/^âpli [ɛ] de ^uoparîț//ș-am strîñș
20 tăcē hāⁱnile-aiș/-atunșā...ierām și noi aproape gázde nouă/cā am
vinîț/ă șazú la sócrū...ŭ an și jumătăcē/ș-ápāi n-ām mutát aișā/

161
cîn n-ă^m mutát/n-am avú mŭlče^t de táče/că ea ș-amú tá fáșem^t/n-an-
gatát încá d^t facút [!]/ș-ápiⁱ n-ám avú șe^uón/și núma o ȡȡlá/
într-o ȡȡlá opăreám/i^m mñijocu^u ocólúluⁱ//aⁱíșá mñ-ám pus așá pā
...mñ-an zidí nește caramñiz/ș-am pus î^uálá acólo/și...am^u făcú
5 f^uoc/și m-am apuca^t de opărit//și opărinⁱ/herá^t car în saptamína
păștilor/mart/...și ȡdată ma ięę nește durér^t//no ! gáta/le și
láz táče^t zos/și trimă dúpă máma/și vine máma/și vine s^oȡcra/
dúmnezó o ierče^t/că ię o muri s^oȡcra//și vine/și io zíg "pa m [k]
io-z bečágă//fășeți-vă șe iz vrea cu hainile-astea/nu le...opa-
10 rit/opăriti-le/șe-s fáșe" zic/"că io iz bečágă"/m-an și dus în
cas/și m-an și s[ε] laút pa cap/și m-an spalát/...și bărbáti-mñ^u
s-o dus/că atunșá n-áven caș-a[ε]că și noi am avú cai//s-o dus lá
un^d șin d-a nost/ș-aveá un cal alb//ó carúță d-un cal//ș-ó vini cu
calú/și m-o pus în carúță/da o [ε] vini și alt om/să vie la olóⁱ//
15 cá fáșem olóⁱ i/fășe^t olóⁱ aísá la beclăán//me-o pus on sag^d de
rújă la pȡȡȡre/și unⁿ la cap/și io acóló [k] stan ca-ntr-o cová-
tă púsă//[!] și cîn am fost î aproape de beclăán/ám nascú copi-
lu//da o márs o matúșá d-a mē/inaiñcē...n-ám întilni cu ię pa
drüm/ię vine acásă/și dac-o vadú că io-sⁱ...aproxȡpe de nascút/
20 o-nturnát înapóⁱ/și s-o dus peste apă/c-ai^z la noi i/cum mer^z la
beclăán/ treⁱ să treș peste apă/aísá-ⁱ mai aproxȡpe/úne
treșe luntrea//pi la pód ȡȡtá-ⁱ mai depártē//noi cu carúța n-am
pútu să treșem p-aísá/n-an dus pi lá...pód ȡȡtá//și d^umñáⁱéⁱ o

¹Informatoarea se referă la faptul că chiar în timpul înregistrării era cu casa în construcție.

162

mărs...p-aiša/și s-o dus pi la spital/ș-o vini c-o moșă-naița
me//pa cîn o sosî moșa la mine/ia-am fo nascut //ș-apfi m-o dus
noș/asă-ș caruță/și...copilu tă zderin/[!] pî[!]nă la spital[!]/

[Aceeși]

5

porcu

porcu-l tașem/asa demingăta/deminață pi la șis/pirjolim/spa-
lăm/...dupa așea al bagam în...dora-l aprotiem asa de ușa/și-l
punim asa pă u alaș/și scoțem tă di iel/...și bagam cărnurile-ș
casă//șe-ș mai ășurș/le-aleșem/le topcim/șe-ș mai i asa fără
10 ășurș/aleșem și fașem cîrnăș/

[Cum ?]

o demnicam/minunțal/carna așea de cîrnăș/ș-apăi o dăm pi^m ma-
șină/punem cîperș/poprică/pa șe/ustur^uoi/...ș-apfi o...băgam pi^m
mașină/și fașem cîrnăș/asa cu mașina//ș-apfi fașem și calbaș/ma-
15 țile așea larș//

[Aia cum îi faceți ?]

aiă...undam um pig dē...o [k] asa ca o kilogram de orez//
hrișcaș/c-asa zisam mai demult/[!]/al undam/ș-apăi demnicam jumer
eșă care-z mai ășurșă/cu d [k] cum topcim/punim p-acolo pi f...
20 calbaș/di p-aiș di pi la grumăș/...undaturș asa cum le undam/...
mașu/plamîniile/tăce le demnicam acolo/și lē...mestecam cu orezu
ala/și lē băgam i^m mașă/mașfile le spalăm bine cū șapă/cu ustur^uoi/

cū...pūnim ş-un pig de zōdă/d'-asta albă/...asta de doi lei/c-amū
aegalăltă mīnīōsă [!]/ăşă//şī le...dūpă aia-ī undām pa lei//

slaŋina...o taⁱēm așă/dacă vrei o s [k] tai în mai mulțe p^tart
//^{da}că nū/o leș ăşă nūma-n doo^uō//ş-o b [k] sarām//o sarām/noi
5 pîn-amū am băgat-o tātă-n sla^tcină/-m b[ε] într-o bu^tce/cūsla^tcină//o
sāmă de qāmin o sară/nūma cu sare/-o bat cu sare ş-o pun așă pā ũ
alāş//noi ō băgām în sla^tcină/că lā omū mⁿēu nu-ī plāşe/nūma-n sla^t-
tină/să să sare cī^d de tare//

[Şi pe urmă, după ce...?]

10 după ō sco^ttem dīn sla^tcină/o dūšem lā...īm pod/la fum//şī
slobozīm fumu/...

[Dar altceva mai umpli ?]

nu//faş [k] ba dā/fašem şi caj dī p^uor//dīn jumăta^tce capu//

[Cum se race ?]

15 pīi il ō^rberem/āla-l ō^rberem bīnī bīnē o^lă/pīnă să desrāşe de
pā ō^on^tce t^âat//ş-apāi o sco^ttem/şī mai pūnem ō^eva cārni mai bū-
nā/māi muş[ε]to^os-aşē/...şī pūnem cīp^terī/pūnem ūsturoi/pūnem de
tā feliu//...cui^oore/şe trābă la porc//şī-l ā...pu [k] fašem īm
beşīca...p^orcului//ō ūflām a^o fašem u^oflāt-aşă mare [!]/ş-apāi
20 il undām//

[Şi pe urmă-l pui așa la...?]

da/il pūnim așă supt un cāsc//pūnim fī...noi il...pūnem māi
care lām cāmēş cu ūel [!]/așă pa ea/ş-apāi pūi o carāmīdă/āl
pūi p^rīma dată-ntr-o tapsīe/fī pūi o carāmīdă şī.../acolo să

faș-apfi așe...rotund/lat așa//

[Aceeasi]

cu cai

[Nu vi s-a intimplat vreodata ceva cu caii ?]

5 ni s-ontimplat cu-amindoi copii//

[Ia povestiti, cum a fost ?]

ã cã...fatã/o fost [k] o ùmblat și ie/ști? o fo m [k] darã ie
o fos^t cam p-a doã la școala/cin o pãcat//și a^m minat-o așa la
câmp/cu cai și cu marhãile//ș-o suit-o tatã-so calãr^{le}//și cin
10 o azũns aiãa într-o grãdinã/cum o mãrs ping-o grãdinã/c-amũ or
dac-o fos colectiv/o fos casa pustie și grãdina/ști//o murit ba-
trini/și o rãmas casa așa pustie/amũ stã acolo ùm profesoar/o cum-
pãra cãsil^ã-ãlea//și/n-o fos cai blastamaz/dã i-o azũns o crean-
g-aiãa¹ nãcept//creangã de mãr/cum s-o bagãt[ç]eapa pa su mãr//și
15 cae-o fo legãz dolaltã/și ie șarãca o rãmas inapoiã/ș-o rãmas p-o
...șoãtã//și s-o zmiñcitor pãcor d-aiãa ðim bucã//ș-ãpãi am dus-o
...la mãieru/dac-ãt auzi de mãieru/acolã...iãst-o^uom//care to-
mește//șepãe saptãmîn/o sta șoãcra cu ie/cã traie șoãcr-atunã//
șepãe saptãmîn/...pĩnã i-o tomni pãcoru/ș-amũ n-o mai doãr^{le}/ni
20 nu-i șoãpã/niz n-o doãrã nișodatã//atunã o durut-o rãu//multã
vrẽme//

[Și și cu bãiatul ziceți cã s-a-ntimplat ?]

¹Gest.

bașatu/cîn o foz dă sîs ai/...s-o dus cu soqogra/s-o șazu la
cai//dă am avu noro^c c-atunșa am avu do^uo minză//și n-o fos
potcozičē//ș-apâi l-o lovit aișa ni /și i dūsâ[ε] așă sōntu așta/
i dus așă nontru//...l-o lovi rău/da daeă iera pot[ε] cozită/
5 poqče că și murē//ș-apâi o pčicat așă cu fața-ș zōs/și nu s-o tre-
zi vo sîz minutē nu s-o... [ε] pînă se o azunz la hel/și l-o luqā
d-acolo/nū s-o trezi/pînă sē am ajuns în beclean//ș-apfi am avu
norō cu preșēdîntili sfātului/că iel o telefonat/că să nu marga
doftoru/să n-aștēptē/să nu marga d-acolō/atunșa nū avei cu se mē-
10 re/ș-am oprit o mașină//...și n-o dus pînă-ș sasarm/și cîn am fost
î sasarm/î iasta comună/o vru să ne pūⁱe jos//o sîs c-avem doqș-
sîz dē lei ?//noi am avu ban noq la noi/că mă ten că nūma aheia
doqșiz dē lei i-am avut//că doqra d-acasă/poqče n-am avu niș ban/
știē-ne dumnezō^u/c-ō fost așă pa culēs//și ieraș c-on cār i de
15 malaia aișā...î ocol/descarcam/ș-am auzit că sē ni s-o-ntimplā cu
copilu și//...aișā ș-an lasat[ε] tăce d[ε] deștisă/și n-an du^s/și...
ō vinē...nește qāmiⁿ/l-o pus într-oș car/și soqora l-o-n[ε] virčit
în roca di pa iē//și nu s-o trezi^t/nūma tă i-o cur sînzē/cur^u ē
și di pa crāsi carului//cur^ā ē pa zōs//și nu s-o trezi pînā am
20 azunș în beclean//...așă l-an dus/ș umār//d^{or} o fos^t...mařișor/o
fo de vo sîs ai atunș//

[Aceeși]

†Gest: în piept.

inundația

a nos fișor o fost lă[ε] liêeu l-o facu la beclăn//și înc-o
fost acolo//c-ap-a^{ti}ta nă-an cîntăt atunsa no^to^tă-a^a/că nă-ă^u
spărie/și tar o fost î gazdă/și car i o pațit-o//c-o fost în gaz-
5 dă la ũ om/ș-o vinit o vale-acolo/dară i aproape ca someșu/î zîg
meleşu//și a^a o vini prima dată mare//și lei sărași...s-o sculat
//și numă o sculă pa badi-său/și pa lელი-sa și.../"haida"^z zîse/
"că i^a sē [ε] sē apă mare iⁱ"//badi-so cu lელი-sa o durnit într-âl-
tă cas-așă-ntr-o camară//și lei în casa dinainte/lei o vazut pa
10 drum/și zîse "ia/cît i drumu-i töt o apă/haida^h să nă sculăm și
să ieșim"//no^t lei o [ε] s-o sculă tăt/ș-o ieșit/o sculă pa badi-so
ș-o ieșit/și...s-o tras apă//s-o tras apă și s-o liniștit/ocmini/
și s-o culcă^d no^t/c-o is că o fos pi lă ũna trecu de una//și s-o
puz gară-m pat//ș-o i s că i^l/...o i s că ba sama c-um [ε] o is că
15 s-o spăr^let/așă cā...spar^let//și o s c-o vru să iasă/töt o auzi
vojaⁱin/ș-o vru să iasă gară diⁿ nou afară//ș-o zis cătă h^alala^l/de
lîngă i^l/

zîse "mă...petrică" zîse/"o^tre une mni-s țipiși iește de...
no^tte" zîse/"cānu [ε] nu mni-s aișa"//

20 "mă" zîs/"-acolo țî-z"

"d^oară" zîse "ia/nu mni-z z^los"/

iei/zos/ieră apă/și i^lei n-o vazut// [ε] dacā s-o uita zos/o va-
zút numă apă/n-ō...și n-o știu că-i apă//cum o stat apă...lin

așă-¹n casă//și să..."at¹ușa că[[ξ]n am văz¹u că m¹ni-s acólo/⁶i¹né¹s¹ s¹a
iez^d desculț//cîn o sari^d dim pat/o fost î[[ξ]p¹c¹o¹q¹r¹îl¹ě¹ apă//zîs¹-"¹a-
tunș¹ a¹n zîs¹/ktulăi¹ badeș¹/zîșe "pa noi¹ ne¹ nacă"¹//o¹ s¹ cîn o^d des-
tis ușa/cîn o fos pîn-aîsa ni¹ -¹n casă//o fos t¹ăr acólo un-o fos
5 mai¹ [r] mai¹...mare inun¹da¹ția//cum o f[[ξ]is t¹are zos acólo/đi la
iei¹ [k] đi la apă...așă/pa șasu alá/așă o...o darábă đe...hotár/
ști¹ i¹ t¹are z¹o¹să//și drept acól-¹o¹ batut¹ apa la i¹ě¹/omú¹ ala s-o și
facú casă/că t¹ată i s-o dar¹am¹nit//și gr¹ajdu/și casa/și t¹ă¹t¹î¹ ¹șe¹lea
//și m¹obilă scump-o avú^t/t¹ată p¹raf i s-¹o str¹ica/t¹ată huc//și c¹ăr-
10 țile/t¹ă¹te t¹ă¹te i le-¹o m¹inat//c¹ăr¹țile đin duláp//s-atunș¹ i-a¹n lua¹d
ia h¹ain-¹ă¹ea ni¹ /c¹ăre-i¹ aca¹țat¹ă ușă//îm buret//i l-am ro lua¹t
atunș¹a nou/n¹uma đi vo đe¹o saptam¹in¹//s-o vini¹ cu iel ac¹s/s-at¹ita
s-o c¹inta/"noa" s¹te "ia m¹amă"/c¹î p¹ină la g¹uler cum i-o rost aca-
țat¹ă-n duláp//c-¹ăpi iei¹ o i¹es¹it așă p¹ apă/s-o i¹es¹it în drum/că
15 drum¹u-o ro mai sus o ț¹iră//s-am¹u o stat în m¹ni¹jo¹cu dr¹umului/iei¹
o fo¹z¹ doi fișor¹ acólo-n g¹azdă la om¹u-¹ala//l¹eli-sa s-o suit în
p¹od//și ba¹di-s¹o¹ i-o t¹ă da đi p¹in casă/h¹ain¹ě/și televiz¹or/și s¹-o
avú^d ¹et¹i/s-o t¹ă suit în p¹od¹ //ca s¹a n¹u...i¹ ¹in¹ěse đe t¹ăt/și s¹a
ie đucă/să le str¹is¹ě //s-¹ăpi iei¹ sarași s-o lua s-o put¹ut/s-o
20 ruzi¹ la l¹iteu//acólo-i¹ mai sus/la l¹ic¹eu¹ ¹a și p-acólo/ăpi t¹ăt/și
đin coperativă/đim magaz¹ine t¹ăt o m¹ina/l¹ăz/și t¹ă¹t¹î¹ ¹șe¹lea//s-¹ăp¹i
pa dr¹um/o s¹ c¹a nu pu¹că m¹ere cum...vin¹ě l¹ăz/đi p¹ la magaz¹in¹ě/și
đi p¹ la aprozar¹te//lăz d-¹asta đ-aprozar¹ ¹o s¹ c¹ă d-¹ab¹đe¹ o s¹osi¹ l¹a

¹Gest: pînă la genunchi.

²Gest.

.../o s că cîn o sosít/o mǎrs prima dat-acólo lā dormitorⁱ//ș-o
strígát că să să scoqle tǎz/

zîse "dǎrǎ n-az ne**bu**ní" zîse/"c-o trecút apa"//

"**l**esíz" zîse/"cǎ vǎ **n**ácǎ"//

5 ș-apî o s că tǎț o**am**îni-atunșa s-o sculá/c-o f**s** că mult...
șine ști še să-ntimplá/de n**u**...fa**s**á lei alarmá//

[Aceeasi]

cu șapǎ...în tîr/și cu legúme

pǎi am mǎrs cu tr**u**enu/ a[ɛ]m avú do**o**ó pǎred^d de desáz de
10 șapǎ/șǎ la gerla n-an dat ā z**u**os//și d-acóló a trǎbii să luán...
desázi în spátě/și să ne d**u**sem/cǎ nu i**er**á depártě/sǎ ne d**u**sem î
p**ca**[ɛ] în p**ca**t acólo//ș-an luat ā...desázi/șǎ am pus p-on c**o**re**u**or
//și n-an dus acólo/și cîn a**ș** f**u**o s șǎ-nt**r**ám ā/am plătít î...
tacsǎ//ám plătít **ș**i[ɛ] **ș**in**z** lei/ș-an cumpǎrát î un c**an** [k] an [ɛ]
15 n-o dat un c**an**tár d-acólo/ș-**ã** pus șapǎ pǎ m**as**ǎ/ș**î**...ven**au** ā c**u**m-
pǎrátóri/strígám "la șapǎ/la [!] h**ai**daz la șapǎ b**un**ǎ/r**u**o**ș**e"//și
dam **ș**ap**u** cu doi lei **ș**in**z**es/cu...doi/đupǎ cum

[Ș-ai stat acolo mai multe zile ?]

n**u**/n**u**m**o** o zi//

20 [Ș-ai v**in**dut-o și ai venit ?]

da/a**ș** v**in**dút-o și am v**in**it ac**as**ǎ//

[Dar nu ți-au povestit părinții că, mai demult, se întimpla

să le iasă hoții înainte ?]

nu/că tar acuma s-a întâmplat/o femeie de-aișa de la noi a
fost la ispășî/s-a ploqat/a fost cu șapă...în tîr/și cu legume//
ș-o îșepu să ploq^îe/și îele s-o duz lîng-om bloc/să stee acolo/
5 să...nu le ploq^îe//șă a mârș a milițianu/și le-a spus că să să
dúcă d-acólo/că nu e vóe/să meargă-m piată//piatu ierá plin/și
n-o avú pē úndē să stee...de ploq^îe//și a mâr^s și le-a spu^z de vó
d^o or^t/și una o vru s^t să dúcă și/le-a lua dup-as^ea buletinele
//și o femeie di la [k] tar de-aișa diñ kúza/di la noi/...s-o...
10 o luat ā desăzi-n spátē/ș-o avú nește legumē zos lîngă șă/ș-as^e-
lea n-o apuca să le îele/ș-o zis câtă altă femeie/da^r nu ierá diñ
sa di la noi/să să[ε]le îee șă/și să dúcă înaințe/că șă mére
după e//pîna ș-o loq femeia desăzi diñ[k] î spátē/șe^ea femeie
ș-o foz loq/și s-o dus înaintē/și s-o p^tcerdút una di alta//șă
15 amú.../și o avú și ban acolo cū...cu legumile púsă//ș-acumā...
âsta [k] femeia care o zis că îe^îe legumile/n-o mai aflat-o/n-o
mai aflá pē^e âsta femeie/și s-au duz la cúsă//ș-acólo s-au în-
tîlnit//și a cunoscut î traista/femeia d-aișa/ș-a cunoc[ε]scú
traista//ș-o-ntrebá că...di únd-o cumpără legumile//o zis că...

20 âsta le-o aduz îe de vîndú/și nu le-o vîndú^t//

și zise "lele"/zise "âsta-î traista me"/

zise "nu să ploq^îtē"/

zise "dă să-ț ará" zise/"că am ș-o perelină" zise/"și și

bani mi-s în îe acolo">//ș-áp^î dup-as^e [ε] o zî zise "dacă nu

170

mîi le dai"/zîşe "ce duc la miliție"//

zîşe "mă po du [ɛ] ma poz duşe/că" zîşe "dumnăta" zîş "-ai
zîş că să ți le eău"/dup-așeăa g-o spus iă/zîşe că [k] "șî" zîşe/
"n-ai mai vini dupa ele"//zîşe "io-aș vini la cûrsă/că" zîşe
5 "mîie mî-o vini să...viu la cûrsă"//

opria eîisabeta

op^tișpe a^{nî}

d-a hopîcu și-ŋ cās

ne măsuram p-o bôtă/și care ieșem das [ɛ] dasupra/zîșem că
10 ieram arără/care ieră didisub/eră-ŋ gaură//așela trăbueă să
a [ɛ]lêžem cîce patrū.../să șim în [ɛ] într-ō ekipă//ieram op fete/
și cîte patrū...patru-ōfară/și patru-ŋ gaură//și...ieră [k]
aveam un hopî/făcu de riză//să ne dă...să bâteŋ//[!]^ĉtinem palma/
și ne da să bâteŋ așa depă^rcă/șî dup-așeăa merzau și dam...mînă/
15 c-așă [!] ieră//și...după [k] cîn o priș hopîcu/dacă-l prișde/
ierău iele-ŋ gaură//ș-apăi tăt așa/tăt dam și...//

[Și ce-ai zis că mai jucați ?]

în c^âăs//

[Cum e ?]

20 fășem î p [ɛ] opt cās//și zvîrleam bănuțu d [k] începeăŋ din
clasa-ntîea/ă dîm patrațaya-ntîia/ă casa-ntîea-î zîșem noi/și
pîna-ntr-a opta/dup-așeăa dam [k] zvîrleam peste cāp/și ne dă...

Una bună/sau una ră/sau pa liniē//pa liniē/și dacă nu le fășēm/
nē...nu lūān casă/dacă fășēm ș-ăea pă liniē/ne da o casă//ș-apă
gară-șsepēm//

[Aceeși]

5

ion tarilē

o fost odată/nisōdată^d/de n-ar și roz/nu s-ar și povestit//
ca um pune [!] ca um pūreșe ar și...pleznit//[!] dim parēte-m
parēte//și [ε] o rost o^d ată o [ε] ōn...o fomēē/care-o născūt un
copil//șā...copilu [ε] la i^e in grēdină ierā um pār mare//și...
10 odată...ō...fos...ō...mīndrā d^d-ālea a^{colo}/o zīnă/și...zīnā...iel
cīn s-o dus in grēdină/o sⁱ să să sūe zī [k] iel acōlō in leagān
să sūⁱe/in vīrf//și dacă s-o suit/și r-o spus că peste triⁱ zīle
să mār^gă gar acōlō//ș-o mār^s s-o^zis că nu-l mai la s^a să ducă//
și [ε] iel o fīș că "lāsă-mă māmă/cā să puⁱ bārem o p^cātră de mo^qorē"
15//și o pus o p^cātră de mo^qoră/și zīna o avūⁱ șe trāze pīnă-^r vīr//
ș-o zīs "lāsă i^qōņe că...mⁿ-aⁱ făcūt-o mⁿie/și i^o t^{-o}i făș-o
tīie">//și o zvī^rit-o/ūne ierā da^l/să rāșē șā^s și ūne ierā șā^s/să
fāșēⁱ dal//și [ε] dup-āșē^ea/cīn o ro sⁱ să-ș^qorē/cīn o fo^s să-ș^q-
rē iⁱōn/zīna o vīnīt cu o ca^lășcā/și l-o lo^ot și l-o dus in^r-ōn
20...padūre/undē nu pu^tēi zvīrī niș ōn acⁱ//ș-acōlō ō aflāt un cīnē/
cu nūmile d^e...gre^x ca pamīntu//ș-o mār^z mai in^cōlō/ș-o mai aflāt
oⁿ cīnē care il...il cē^mā ușōr ca vīntu//și s-o tă^dus/și o mai

¹Sunetele slab perceptibile sīnt rostite aspirat, din cauza emoției.

aflát on [ɛ] cîne cu númile d^đ...ved^đde//și ȕel...s-o dus într-un sat/
și acólo ȕerá...într-o fîntînă ȕerá un balaúr//ș-acóló i [ɛ]
atuⁿșá ȕerá...la balaúr i trăbu^é la fie [k] î fiece^áre zî cît-un
cab de om//ș-atuⁿșá ȕerá rîndu la fată imparátului//și o zîs im-
5 părătu că sîne-l scapă/fi dă fată de s^uoțîⁱe/și zúmátate-mpară-
tî^áșă//ȕel...s-o du^s sî...o sî á cãtă fată...cîn...a ved^é că
ȕesă balaúru/sá fi¹ tîpe un strob d^đ apă dupa ca^w//și...atuⁿșá o
vazút un...șoropáe [i]/ascuțînd sacúrea într-on...lemn//și ó [ɛ]
tuⁿș o vîni și ȕ-o ta^é capu lă...ȕion/și l-o tîpát î fîntînă//și
10 ...dup-ás^eș^e o murí balaúru//dacă l-o tîpát în fîntînă/ó vînit [i]
șoropácu cū...cū fatá...la-mparát/^uo zîs că ȕel ó ómorít...gîn
[ɛ] balaúru//dup-á...dup-ás^eș^e [ɛ] cînile l-o /cîni [k] o zîs cã...
cãre s^t să báze dupá...ȕel să-l scoțá//o zîs...greu ca pãmîntu
cã sá bagá ȕel/da de-l lasá//...cã ȕel cú^uva ȕesă/și-ȕ [k] ái
15 mînîncă//s-o bágá și ȕ-o scos/ș-o pus pã...ved^éde să nu l^ésă nîs ó
múscă să ză...să sá s^{úe} pã córpu lui//á...și...pã...pã ușó^r ca
vîntu și^s să dúcă s-aducă leácur și.../și cu ȕel//și s-o dus/
ș-o aflát...s-o-ntîlní cu ó șárpo^úică/și á [k] ușó^r ca vîntu o
[r] o încu^zurá dî vo d^oozá^z d^đ or^t...lú^umea r^oo^tă și n-o aflá
20 nîmⁿică/dá...greu ca pãmîntu d-áb^dá o ^úcuⁿzurát o datá/ș-o aflát
o șárpo^úică/cu n^ește leácur/
și zîse "úne mer^t/tú ?"//

"io mă duc sã...sã-l lecuⁱesc pã...copilu-mⁿo/cã l-o omorít

¹Este întrerupt de cineva care-i zice să vorbească mai tare.

ion tarile//și o priș-o/și cîm e-o dat o trînt-o d'atã/o crepãt//șã
o luãt leãcurile/s s-o dus/...și l-o viñdecãt/și iel s-o duz l^a
o babã//și...bãba n-ãvãa apã/și n-ãvã cu șe sã facã mîncãre/zîcã
"las cã sã dũse...cînilã"/s-o dus xînilã și...o ađus apã/și
5 dup-ãșeã e-o fãcũt colãșã/sã mînișe/și o mîncãt/și o [ɛ] trimãș pã
babẽ...la-mpãrat/cã [ɛ]cã împãratu fașã nũtrã/sã vesel^u/o
trimãș pã babã la-mpãrat sã...i spũie cã iel...o omorî balãuru/și
dacã i-o spus/...o zîs [ɛ] țîganũ/șoropacu ala cã...sã o-nũtidã /cã
nu-i drept/cã-i mișinoșã//și o trimãș p-un cîne...și n-o...o
10 s [k] tã sta/s-o mîncã șoontẽ/și n-o vru sã mãrgã...[ɛ] sã-i spũie
la-mpãrã/s-o trimãș pã hãgalalt/s-o tãt sãtat s-o mîncã/s-apãi o
lãșã pã babã/s-o mai trimãș o datã c-o scrisoore//și e-o arãtat-o
lã...fatã/și o-nũțepũ sã plîngã/atușã e-o spus la tatã-sõ cã...
nu iel õ...priș pã...barã [k] pã balãor și l-o omorî//și
15 ațușã l-o omorî pã șoropã și o racũt o nũtã într-on vîr de co-
tez s-o...ospãt într-un fun de cotãrgã//tãe lemne cu sãpã/cãrã
apã cu sũru/și cîni tãz ierãu cu colãș în coodã//

mãlũțãn vasile

doisprãzece [ani]

MONOR

cu lăturēn

ai sã sa^t cîn f...s-apropcie^e pōstu crãsunului/fi s^uori sã-mpãr-
tã-^o dōu^o//iș tomnē...șiterãș/dacã ști^s șe-ⁱ șetera^j/mũzica//pe
urmã...tomnē gãzdã/fi susēn/și zosēn/așã herã-mpãrtit in dōu^o//și
5 sã-ntomnē gãzda cu lãturēn//a^dicã cũm cu lãturēn ?//pi la crãsun/
a dō^uo zì de crãsun/dupã șe am arãnjãt/cã ũne sã merem/ in sãcãl²/
sau in șie^us²/sau in sãbdis²/...ã...ne...tomnēn cu ei/cuț sã me-
rem//a dō^uo zì de grãsun/sã pregãtē//...povēsteã-i lũngã//sã prē-
gãtē cu gãzda-ⁿ frũntē ap-acolo/fi sãra de azũn/ in spre zioã de
10 crãsun sã...f/...soçietatã așã a lãturēⁿilor iș tomnē.../vãtã¹/
șerã doi vãtã^v/doi colșer^t/patru cãprãr^t...//s-alezã atũnșã sãra//
in sãra de azũn//și așã aveãu [ç]anumitē mⁱisif^uun//c^uolșeriu cu
be^utura/vãtã^vyi conðusē...colçoⁿa pũnã sãcã/pu [ç]nã ũne merem/cu
gãzda//cãprãri/cãre il [ç]strĩnžem pĩ la crãsun/dĩ la fiecare cã-
15 sã.../ne da un colã^c/c-așã herã pregãtit//merem la colĩndã^t.../
sãu cã-l da la ũșã/sãu cã ne lãsã-ⁿ cãsã sã-i colĩndãm.../da un
colã^ç tãtã lũmeã trãbũgã sã f.../ãla l-am beã de obișei/colãc f
.../la gãzdã/la vișor^t//susēni.../aveã a luor/impãrtit așã žumã-
tãte sãtu/žosēni//ĩntie merē cu șiterãșĩ la pópã//acolo pópã

20 [VIII b] la bgĩrãu ințĩi//

¹Propoziția este rostită repede.

²Localități vecine.

³În textul informatorului Cizmaș Simion [= VIII a] intervine informatorul Tanco Dumitru [= VIII b].

[VIII a] la bgirou^d ûntîi ?

[VIII b] la bgirău^u întîi/şî apoiⁱ la popa//

[VIII a] ă ! aşăⁱ-i/la bgirău^u//merעיⁱ d^d-acolo/zîşăiⁱ di la fie-
 care găzdă să fiⁱ zêşe/sau opt/sau...doisprăzăşe /să vie-
 5 //acolo să puné faţă-şî faţă...[ε] bēreā deⁿ susēn/gu bēreā diⁿ
 zosēn/şî-şepé colindă//...a primariul^u/ā...bdiră^uului//şā...
 după şe colindă/bgiră^u le tî^{nă} o vorbire/^s să poarte şinşti/să
 nu să bătă/să nu să-mbete/să nu ză...aşă ni//pe urmă le...hotă-
 ră/că pe une au de colindă^t//cetoore-i la cutare numă^ăar/şî di-a-
 10 colo pîn-acolo/şî di-acolo.../pîn-acolo-^s susēni/ jē-ēcolo-ş
 colo-^z z^uosēni/şî plecā/di la.../bdiră^u după şe le-o dat aesteā
 porun^z/aesteā ordiⁿ/la popa//aşă i^herā uobişei^u atun^s//popa gāră
 zîşe/"să vîni^t...cît...de fiécare bēre cîte... uop^t/sau cîte ză-
 şe-ş cază//acolō.../îs i^heră faţă-şî faţă/c^uoⁿ[ε]lindā c^uolindā
 15 p^uopi//i^he a [ε]...colindă sēparātă/primariu gāră colindă sēperā-
 tă//şî colindă/şî le spună şî i^hel^s să poarte binē şî.../pe or^{mă}
 plecā la colindāt//pī sat//colindā la u^uşă/dagā-i da colăgu-afā-
 ră/dacă nu-i cēma-ş casă/apāⁱ în casă...colindă/ş-apōⁱ să sculā
 vātāwu jî spuné...

20 [VIII b] alduⁱitúra//

[VIII a] alduⁱitúra//"pe un^ş să află zupînu găzdă/ză ză făcă/
 cu vōⁱe bună/pe-o mîndră de colindă de la fişoraşî nōş^{ti}/cāre cum
 ūmbó [k] u^o putūt-o slugări//un^ş s-o grēşît/s-o grēu [ε]şî^d rā^u

†Cuvîntul este silabisit.

pistă ^{án}//plugărás/torcăto^ore/le daz n^ume"//plugărás în^samnă...

[VIII b] bă^oș^oti//

[VIII a] f^oș^oti í [k] b^orb^os/fiș^orⁱ//torcăto^ore/f^oș^ote//dacă^o
m^oș^o ave^oș^o...pe șineva-^o casă/spună n^ume^olă//

5 "av^oș^om/o m^oriucă"//

no ! îi dai dr^umu și la a^oș/la ^o colindă//după ae^o eară spu-
ne/șă "dacă m^oș^o av^oș^o/plugărás/torcăto^ore"/m^oș^o ave^oș^o/i spun^oei/dă
și la a^oș o colindă//ș-ajă șă s^o termină/apăi da acólo ũ ^ouspáz
dacă ^oșera-^o casă.../zínars [!]/gălúșt^o/c^orne friptă/ș^o ajă cum
10 erá obiș^oe^oatunș//și pe urmă plecá//ș-apăi s^o lo^o.../p^o la fie-
c^ore...p^oună term^oin^oá/t^otă no^oap^ota colindá//îș terminá//p^o urmă/ân
zú^oá de crășún ap^oli/să ar^oșj^oá/să pregăt^oe pe-a d^oo^oá z^oi//c-ave^oá de
merz l^oatur^oen//să-ș^ocoloná...să pună g^oite pátru-^o n^o r^oin^od/mer^oe-ș^ocol^o-
n^oás/ș-aș^oá ^oșera ^oordinú/pună șe ^oșeș^o di^oș sat//múzi^ocá[ç] ^oșeteráși
15 mer^oeș^o la m^oij^ooc/vátay^oi cu gázd^oá...mer^oe-^o n^o frú^oște//p^o de l^oatur^o
erá c^oșpr^oari/pună ^oșeș^o di^oș s^oat/ap^o lúme^oá-^o i petreș^oe/să ^ou^oitá dup^oá
^oșei/dú^opă șe eș^oá e^o di^oș sat/mer^oe...de pa^o lib^oăr/de v^oșea l^oor//c^oș
s-aprop^oci^oe ^oșe^o de s^oăcál/un-ave^oș^o de mers/i^oar^oă s^oș-ș^ocoloná//gázda
íe da șar^oă ^o...porúnc^oá/să s^o p^oárt^oe b^oin^oș/să nu s^o șf^o [k] s^o n^o
20 s^o vorbe^oășc^o de ř^oău//...pe-ácólo p^o ú^one m^oere^o/ș-ap-ácólo st^oá...
d^oo^o z^oíle//pe urmă vin^oem noi în^oă^oin^oște c-^oo^o șaz/v^oin^oá h^oeș^o dup^oá
n^ooi/șar^oă pe úspáz la noi//ș-aș^oá s^o petreș^oe o șap^ot^oămin^oă...d^oí la
crășún/p^oin^o la ánu n^oou//ș-ap^oo^o-atun^oș s^o terminá//atun^oș^o p^o la ánu
nou/îș împ^oárt^oă c^oșol^oăși.../c^ore c^oș av^oș și...plăt^oe

[VIII b] Êiteráșu//

[VIII a] plăte¹ei acolo ni/ arunca...cît să vine să plă¹tască sete-
răși și.../să termiⁿa cu...obișe¹șu a¹esta cu...//apoi.../după a¹ea
înșep¹e...cîzle¹zile-ápă al¹ți-z la...înșurát/apă...prin șazátór¹/
sápâi...

[Uite, stai ! Înainte de a trece la cîșlegi și la șezători,
îți mai aduci aminte cum colindau lăturenii ?]

da c¹um să nu/

[Hai, zi-ne și nouă unul !]

10 d-ápă ă[ɛ]a¹ea să faș-așă...m¹ei mulz laolálđă/ști ?//măi mult
//amú nu sâ [ɛ]da c¹um să n¹u...//știu c¹îțivá//ș¹ le am scrísă/l¹e
știm//

[Apoi, zi-ne și nouă cîteva ! Nu poți să le zici singur ?
Trebuie să rii...]

15 [V] dor or zîse t [k] c¹o tătă amîndoi/nu știs colindá ? ^di
ș-as roz lătur¹en ?//prodálu¹ i¹ți-vă [!]

[VIII a] sód umbrá d¹e/lemⁿ de t¹eu/sód umbrá//²

sál meș¹oră/gálbiș¹oră/sál meș¹oră//

prézur m¹esă/și scau¹une/prézur m¹e//

20 dár la m¹esă/sin¹ă șad¹e/dár la m¹esă//

ș¹ede z¹up¹/nul-gazdară/ș¹ede z¹up//

d-a do¹ileă/c^uo^rn de m¹esă/d-a do¹ileă//

ș¹ede-ș¹ d¹omn¹ul/dumneză¹u/ș¹ede-ș¹ d¹omn//

¹Intervine informatoarea Tanco Măriuca [=V].

²Informatorul VIII a (ajutat, uneori, de informatorul VIII b) zice colinda, respectînd ritmul și intonația acesteia.

180

d-a treⁱile^a/co^rn de masă/d-a treⁱile^a//
șede-ș p^etre^a/sî^mp^cetrului/șed^e-ș p^etre^a//
d-a patrile^a/co^rn de masă/d-a patri^l//
șede-ș i^uon/sînti^uonu/șede-ș ion//
5 nănașu l^ui/dumneză^u/nănașu//
șaj dă-n^tcină/c-om p^haru/șaj dă-n^tcină//
c-om p^har^u-i/da de-arzîntu/c-om p^har//
dă-n t^ortă p^h/harul^ui/dă-n t^ortă/
scrisă-i r^ăză/sorel^ui/scrisă-i r^ăz//
10 dă-n h^oznă p^h/harul^ui/dă-n h^oznă//
scrisă-i rⁱo^ore^a/raiul^ui/scrisă-i f^lo^ore^a//
dă-n f^und^u p^h/harul^ui/dă-n f^und^u//
scrisă-i p^oo^mă/zînul^ui/scrisă-i p^oo^m//
ieⁱ i^j bⁱn și i^j gomonⁱnu/ieⁱ i^j bⁱn//
15 d^umneză^u g⁻ă/șe-i crezută/viⁱin slugă//
d^umneză^u dⁱn/graⁱ grăie^ră/d^umneză^u//
p^oftin slugă/să prînzîmu/p^oftin slug//
să prînzîⁿ s-ă/mnezăzîmu/să prînzîm//
fiⁱ-n d^oo^mn^e/i^ertătoriu/fiⁱ-n d^oo^mⁿ//
20 i^o^u n-an vîni/să-s prînzăscu/i^o n-an vîn//
ș-an vîni s^ă-z povest^escu/ș-an vîni^t//
i^uda-ⁿ r^ăi c^ă/ș-o dⁱntratu/i^uda-ⁿ r^ăi//
și r^ău r^ăi^u/l-o prădatu/și r^ău r^ăi^u//
t^o sca^un^u-i/de jud^eetu/t^o sca^un^u//

și șuștări^u-i/de boțezu/și șuștarⁱ//
 și lumina^ă/raiuluⁱ/și lumina//
 dumezău^ă din/graⁱ grăieră/dumez^o//
 nu gîniⁱ sl^u/gă nimnica/nu gîni//
 5 i^est-^o n^or ș-^o/fulzeroru/i^est-^o n^or//
 și-a^j d-inșep^e/d-a tunară/ș-a^j d-inșepe//
 d-a tună și-aⁱ/fulzerară/d-a tună//
 iudă rai^ă s-a/spăimîntară/iudă rai//
 to^ote-ⁿ rai^ă că/lă lăsară/to^ote-ⁿ rai//
 10 to sca^un^u-i/de jud^oetu/to sca^on//
 și șuștări^u-i/de boțezu/și șuștarⁱ//
 și lumina^ă raiuluⁱ/și lumina//
 și rai^u s-o/luminatu/și rai^u//
 da l^er d^omna/șe s-or cursu/da l^er d^omna//
 15 i^e să-^m fiⁱi^e/sănăto^osă/i^e să-^m fi^e//
 pe ^unⁱ să află/d^omnu părin^{te} g^u d^omna pre^uut^ăsă/^s să facă
 ...cu voⁱe bună/pi-o, mîndră de colîndă di la fișorasⁱ n^ost^u//că-
 re cum o put^ut-o slugări//un^u s-o gr^oșⁱ/s-o gr^oșⁱ rău pi^ștă an//
 plugăraș/torgăto^ore/l^e daz n^ume//cam așă m^ere colînda [!]
 20 cîzmaș simion
 și zășiⁿ de ai

grîu

întîⁱe să fâșe^ă u^oguor/a [k] cam pe asta vr^eme/pe ește

tîmpur¹/u^ogor¹é//ar^á aș^é și lăsa pămînt aș^é/umbla zîtil^é și
u^ojiil^é/și-1...bătuș^é//...pe urmă toamna să-nturna/să m^éi ar^á u^o
dată^é//și să s^ámînă//cu m^ína//ă...îm p^árte^ă...dreapt-aș^é pistă
u^omăr/săcu/cu gur-aco^álea cū...d^ou^o m^értă de gr^íu/și s^ámînă/cu
5 m^ína//d^upă șe-l s^ámînă/cu gr^ápa/îl gr^ápa//și...d^upă șe-l gr^ápa/
rămîne^ă.../a^ída ¹er^á s^ámîn^átu/s^ámîn^átu/gr^íul¹//d^e la...u^o s^áp-
t^ámîn^á/la d^ou^o...h^olda ¹er^á ¹es^ít-af^áră//

[și pe urmă ?]

no^o p^ái/r^{ám} [k] aș^á er^á to^omna//á^á...p^{rí}m^áv^ára.../mer^en^u cu
10 plez^íto^or^éa/și...plez^em...anum^ít^e buru^ene r^el^e/p^olomⁿiz/să ple-
z^e//s^íne ¹er^á b^{ún}/gospod^{ár}/îș cur^átă h^olda de t^át^e...c^ór^pur^íle
str^á¹in^é//și...p^e urmă...v^{ín} á s^áș^éer^átu//

la s^áș^éer^á ^íncă ¹er^á ^o obiș^ei¹...cu cl^ácă//m^ái șu z^ámă p^ópă
av^eé^d [k] și not^ár^áșu de obiș^ei¹ cl^ácă/ș^ti ¹er^á u^m fel^u de dis-
15 tr^áp^tí¹e//v^{ín}ă p^ópă...u^opr^oe¹ șe^ter^áșu/g^á ¹er^á...îⁿ t^átă d^um^í eca
z^uoc angaj^át pe v^áră//

z^íse "pe m¹er^ucur av^em...cl^ácă"

"b^{ín}é"//îⁿcă ne-mp^ár^e b^{ín}é//

no^o m¹er^ucur¹ ^í dⁱ pe t^át^e v^áz^íl^é//...f^et^e și f^íș^uor¹ s^á d^uș^e
20 la cl^ácă/la p^ópă//cu s^áș^éer^á/f^íș^uor^u cu...f^úrcă/s^áș^éer^á//s^áș^éer^á...
cu s^éș^éer^á/f^íș^ór^í leg^á/á^lt^í p^un^e pe p^ár/cl^ái/să [k] ș-á^á...//
ac^ólo șe^ter^áșu ¹er^á cu ^íș^í/c-aș^á ¹er^á u^oobiș^ei¹u//^íe¹...t [k] s^á
p^uș^á pe ũ^znop/și tr^áz^e d^{ím} șe^ter^á//și pⁱ urmă...c^áⁿ s^á t^{er}m^ín^á
.../d^ág^á z^á t^{er}m^ín^á/ad^úș^á c^un^una//c-á^á c^un^una ^o [k] í^mp^lit^á

acolo cununa mare/fetiile/s-o pune...pe un comina/pe un colob de
ala de paie si/...iesse...din tate portile si uda cununa/tipa apa
pe cununa ji...treaba//no p-o adus [k] azunze la popa/cu cununa-
colo.../le da o masa/si zinars/si zin//s-apa zoc/tata noapta/zu-
5 ca ajac-n curtet/daca era i du [k] reime buna/daca nu-n casa/era
zoc/claca la popa/asca era//ji la notaraj la fel...//tat asa
era// [...]

care era [k] ave [k] lucra cu lucrator/cu clacani asa ni/apo
aduse.../si asa aduze cununa/da nu me era setera ji de-alea//

10 [Si, dupa ce ai gatit de secerat, ce faceati ?]

dupa se gatan de saserat/era caratu//fiecare-avea sura.../e
...pregatita pentru griusti ? //amu sa fasa...in capu satul ui/
atunza nu/fiecare aduse.../cara/griu/...pe car//fil pune pe car/fil
baga-n sura si.../pe urma aduse masina/era masina cu cai era
15 atunza ni//puna o crus/-acolo/de lem/si gu cai roata roata si
.../sa-avirtet ca i roata/si [C]baga cu...mina/asa era atuns o-
bisaiu//imblata/asa spun//

[VIII b] si era sur gara d-a mina

[VIII a] si sur [C]manual asa ni//suruie/...si...pleava u
20 arunca la pleava/griu...an saz/im...susii/cum era atuns//s-apa
asa sa...termina cu saseratu//

[Dar mai demult, cind nu erau nici masinile astea cu cai, n-ai
auzit dumneata de la batrini...?]

ba da/cu imblasiu//ai !!!

. 94

[Cum se făcea ?]

9 ă...ave^ē vînture^ășcă//dînr-om f^ăg/așă făcută ca ^uo c^upă/ro-
tînd-așă ni//da l^ă-am apucăt//ș-om ūmblășiⁱ//într-o b^uo^tă l^ungă/
l^ăgăt c-^uo cură/altă [k] al^d b^ăș/ca d-^um metăr//ș-ap^o pu^oș^ē grîu
10 așă ni/șⁱ-apă î d^ă/cu î mblășiⁱu/j^ug ! j^ug !//și pe urmă cu vîntu-
re^ășca/il lu^oă g[ɛ]ⁱeră șura lip^ătⁱtă/fain//î^l lu^ă cu vînture^ășca/
și-l...zvîr^lă^ă acolo-ⁿ c^orn^u șuri//pl^ăeva r^ămîne/că ⁱeră ^uș^oră/
și grîu să d^ușă-ⁿ c^orn^u șuri//șă...așă-ⁱ [k] ⁱeră cu vînture^ășca/
și să vîntur^ă/pe tîmpurⁱ//și de-mblă^ti^t/să-mblă^te^t cu...cu mîna/
10 cu-mblășiⁱu//

[Dar, înainte de a semăna grîul, îl pregăteți cumva ca să...?]

da/il făș^ēm...cu p^ătră...vî^ănă^{tă}/ă...mu^oș^ētă apă și.../p^ăn^ătru
tăș^une/că dacă nu ză făș^ē tăș^un^ă//da făș^ēm/ăgă ⁱeră de obiș^ēi
știⁱ//știⁱem/c-am p^ășⁱt-o/de m^ul^ăte ^uorⁱ//că dacă nu-l făș^ēm așă
15 a p-ave^ăn tăș^une-ⁿ grîu/ș^um fe^l d^ē...d^ē...ca șen [k] c^ă...tăș^une/
n^ăgru//

[Același]

uoi^{le} m^ăle

fiⁱecăr^ăș...av^ē...cî^ti^ăva uoi/după put^ărea lui//ⁱeră... [k]
20 să făș^ē t^urme/la strîⁿsu ^uoi^lilor//să-ș^ăl^ăz^ă dîⁿ tîmp^ă î care
ⁱeră ^ēob^ăn//să băgă la uoi/să-m[ɛ]tovă^ăș^ă/să sfă^ătu^ăș^ă//faș^ēn
t^urma laol^ăltă/șine făș^ē t^urmă/p^ăș^ă că are fiș^uoru lui/măi...
strîⁿze încă d^uoi/trîⁱ/cu uoi/și a^ă doi/trîⁱ/sau fiecăr^ăș-ave^ă...

uoi stăpînești//îi loa dî la mină l [k] uoile mele/di la alt -a
lui/și fășă un b^uotéi așa ca d-o sută de uoi//în juru la u^o sută//
și să-ntovărășé iⁱei/vo...patru inși/și făcă u^o turmă din...
aprocimatei^v patru sūti di uoi//

5 dup^â sê sâ n^tăleg/pi la sînz^uorzu/véi^tc/asa-i spⁿe/pi^mî...
șasă mai/asa-i...iⁱera...a [ε]șă să strînc^c ș-ămu u^oiilă//să strînzé
la strînsu u^oiilă//tăs stăpîni/fi^lecare^g-aveă uoi acolo/â...pro-
prietariu ala...de turmă...da u^o măsă/ș^f-apăi...trebur/și...dis-
tracți^lă ac^{lo} la strînsu u^ooilor//pe u^ormă c^uobani.../să sculă de
odimînăță/dî la patru/mulzé u^oiile/șă dușé...la l^uocu numit ca
să tîrlească/fiecaré.../atⁿș aveă pămîntu l^ui//îș făzé tîrlă/îj
dușé turma/dac-aveⁱ ie [ε]c^uobanu lui/pe locu lui//¹

[Așa, spune mai departe !]

mai cu samă...îj băgă...u^omu fiș^uoru lui/sașă să băgă i^el/după
15 cum eră cazu-n^t familiă/la uoi/măi cu samă pent^ru tîrlă//că/îș pu-
n^e turmă.../după cum să hotără i^ei întră s^ei/patru/sînz^uzășe n^uop^t/
pe l^uoc//ș-apă acolo un^e...puné i^el turma/să fășeu^u îngrăsămînt^e
de...ter^een.../tîrlă/ajă-i^l spuném/și/acolo/ap^oi ogoré/ș-acol^o. apă
să fășă un grîu b^un/șă i^era tîrli/de uoi//un^e puné turma de uoi/
20 apă să fășă un grîu de.../fo^orte bun/c-așé eră//ei/și-mpărță ei
c^uobani tîrla/ai [ε]avéi...oⁿ drept a lui/atîțea n^uobz de tîrlă/
și-ș tîrlé...l^uocu cu u^oiile//pi^l urmă/cum an^t spuz m^ei înă^lînt^e/
uogoré/și după așă înturnă u^oogoru/ sâmină grî^u/și așteptă o re-
c^uoltă b^ună//

Inregistrarea a fost întreruptă pentru a fi schimbată banda de
magnetofon.

[Dar, imediat după ce le ducea acolo la cioban, nu era o zi anume când se duceau toți și își măsurau laptele ?]

nū/aiša n [k] la noi nū era așa//la noi să tomnē.../cu s^uobān/ stāpīni//la noi de obișei să dă i...șiș kilo^u de brīnză după
5 oăe// "uⁱte vă dām șiș kilo de brīnză/după cīte noi aveāi cu
lāpte/atīsa șiș kilo de brīnză//sau șesă/sau patru/după cum erā
...tīrgu cu ei//după fiēcāre oăie loām...atīta cīt t-o hotārīt//
merēn după brīnzā/cī iēu brīnzā//apā alți s-^uo loā primāvāra/alți
toōmna/cīn vne dē la uoiilē...di la muṭe//c-apā aiša nu sta nū-
10 ma...cam o lunā de zilē/sā suⁱē la muṭe// [...]

[Și cum era acolo la stîna ?]

stīna//o punē.../aveā stīna aiā dē.../pārte dinapoi/tālpa/
aveē cu uosii//bāgā dō^uo rōqtē/și pe mīj¹o^c-^uo tālpā/și o acāṭā
dē-^un...dric/și trāsā de buoi/sau de vaș/sau dē șe erā^uo dușē pe
15 loc//āgā erā stīnā/acolo une sā...fāșē...brīnzā i.../cāșu/nu știu
șē/jīntīṭa i.../sā urdēē acolo//

și/in afarā e [k] vīnā al^t car cu lēsīlē //lēsīlē/strūnzīlē-ā-
lāa/c-apo punē o [k] o [r] o cūrbā așa ni/inēis cu lēs/une mulzē
uoiilē//erā spātārilē.../după cīs s^uobān/acolo vīnā uoiile/...om
20 ...strungāriū/om bāietas/care da-ⁿ strūngā//acolo mulzā uoiile/
strūnga//cīn sā fāșē e dē sā tīrlē bine/mutā lēsīlē//ij mutā
s^uobānu...altā partē/ca sā tīrleāscā/sā cuprīndā māi mul^t/tīrla//
s-āpōi...anuṭā// "noⁱ/sā viⁱ sā-tⁱ iāi brīnzā/c-amū i¹estā brīnzā"
pe oōmīn// "nū pe urmă sā...sā gātē/sā zīș cā nu t-an da brīnzā//

vîna și ț-o Țe !"/

[Dar dumneata știi cum se face brînză, nu ?]

știu/n-ân f^uo e^uoban/da.../la noi tăt știu cuț ză fașe/cuț
să nu//

5 [Cum se face ?]

după se să mîlze lăptilă/apă.../la noi...din rînză//rînză de
mîel/stomacu-ala a mîel¹ui//ia uîte nî /alea-z rînză dî [k] dîn
cari să fașî brînză//cîț sâ [ç]iē...rînză/la noi i rînză să pre-
țu^oște//pîn-acolî nește lăptē/și sare/s sâ fașî.../cî aș
10 să-nêagă//să fașe-ntr-o...â n vâz măi mar¹ē/cu apă/și...după se o
muls...lăptē/-l străcură/pîntr-o străcurător¹/dē ala de lîna/
heră făcut anume//și pîne eagu//după se s-o-nêgât.../e^uobanu să
spală bîne/să curăță și...fașî casu//după s-o făcu casu/il strîț-
ze fain/îl...scotē-n străcurător¹/și...pe urmă pîne zăru la ur-
15 dî//brînză să sto^orș-acolo/o zî/pe urmă o scotē pe p^olîțā/să
uștē/să i zvîntēzā//și...urdēște//pîne zăru-n căldare/pîne la
bă^oțu ala ni care-¹ strungăr/"fă fo^o m^o !"/și...pînă fașe mămă-
lîga/să mîșe/să fașē și f^uocu... [i]/sâ...pe urmă cîț sâ â...
urdēște//...apă dacă sînt oamîn acolo/le gâ jîntițā/in fel¹/și...
20 pe urmă î...iâ jîntițā//pîne ânr-ū săculet/și...a¹ urdā/sâ fașe
urdā//pe urmă.../â² făcut urda și jîntițā.../e^uobanu care i rîn-
du să dūse cu uoile/îestălal stă...de la stîna/pe rînd aș ni//
care fașe brînză.../o fașē az/mîne sâ dūse la uoî/că¹-i rîndu lă

1. Gest.
2. Informatorul casei.

uoi/să pască uoile//

[Dar nu se întâmplă, câteodată, ca urda să nu iasă bine, să nu urdească bine ?]

ba să-ntîmplă/d-apă anume/sînt anume specialiști care spoés
5 căldărea/ști ?/c-ō rel dē...sē știu iu sē/matergal dē alā...tî-
gan dē ēea care fa^c căldărflī-ō...o jumăltuēște fain/și aea
urdēște binē//

[Și dacă-i dă focul prea iute, nu se... ?]

apăi i...au grijă/știⁱ ?/ei știu că cîn înșepe-a spuma/ingă-
10 duⁱ fucoc/ca să găsă binē/ști/da păi...de mesărie//

[Și dacă-i dă focul prea iute, atunci ce se întâmplă ?]

pōti că s[ε]â/să-i dēⁱ f^uoc să sârbă/să mēstecă//atun^ō [ε]
gără să strică//sērbe^{ot} gōată și...//dacă-i[ε]dacă â...dă să
sârbă/să mēstecă/^uo dată ă[ε]/cu atențⁱ mare/ști ?//cîn o văzū
15 că ză cam așē/-i trā^ze f^uocu/numa-șēt/ca să urdăscă bine//no//

[Și cu ce amestecă în ea ?]

c-ō șterț [i]//ō [ε]om b^âț/așē/vērdē/rupt așā ni/încîrñit/și
crepāt/ș-apă cu-āla-șvîrtē.../să nu să prin^dă/ști e/să nu s^ă...
prin^dă de căldare//șterțu//

[Același]

c-așā era atun^ēă

șera...nēștē...bîrne/dē stājār/șoplītē/lātē/acōlu-șēt^uor^u
//ea așā ni era pūsă ni/î nēște ceter^u în afară//ș-apă irā...că-

sa dîná¹in^{te}/¹erá tîndă și-ⁿ...spáte ȳrá o cămară//casă tîndă și
cămară/ășă erá//și...grînz/și...o^m mēstergîndă/pi su grînz/áltă
grînd-ășă ni/púsă ca să tî¹ie/ș-apăi.../acoperitá cu páe//c-ășă erá
atún^șea/nú era al^tse.../acoperite cu páe//apoi erá...avē...cuptó-
5 rîu/din cásă/și...oⁿ cuobăr așă ni/une meră/ji nu erá [ɛ] plátan
d¹-áesta/gă erá plátan care bágá lémnilě...pe su...h^uorn așă ni/și
¹ేశá fúmū h^uorⁿ/și erá puodlăș/și...iేశá acolo/¹erá um p^uod acolo
ca să nu s-aprîndă//și...[ɛ]col¹ ¹erá lățuică//să punē bătrînu gu
p^co^orîlě la f^uoc pe lățuică [!]

10 [Ceaunul unde se puneá ?]

șáunu-acoló ni/pe ro^otē/acólū răzē¹ māmălîga//

[Avea roate ?]

aveá o [ɛ]^uo sîngurá...ro^ot-ășa ni//și mǎi¹ de mul¹ mǎi¹ de mul¹
rășē...//îngă ș-amú am dē¹ alēa ni//iera o [ɛ] o [k] o¹ șerc¹ i ro-
15 tînd așē-¹ gu trîi p^co^ore/fășē¹ acolo...pună șá^uunu și.../o...
scă^uunel tá¹ de h^{er}/fășē¹ f^uocu su șá^uun//ș-acoló îj fășē¹ māmălîga
bătrîni// [...] și¹ o [k] gar o¹ scă^uunel așē...une...să rǎzîmá lémne/
punē¹ acolo lémnilě/și¹ d¹ desub¹ nește p^uozdării/cum.../de cînepă/
de¹ i.../ș-apoi.../scăpára/pe timpurî/bătrîni//e^oá amnar/și iască/
20 néște...burēte dē-ála di...pádure de fa^B/gă rășē¹ iască și...//pu-
nē¹ iasca pe b^gicáz dî-álă/^uo p^cátră dē-ála scliptișo^osă și.../
da cu amnariu și.../s-aprîndē¹ iasca//pe o^rmă să tād mǎree¹ f^uocu/
surlá acólū/punē¹ nește...cîlz de ésta¹ di cînepă/și surlá și.../
fășē¹ f^uocu/așē¹ vășē¹//da/cî nu erá kibri/șreber/cu¹ zîzǎ¹ atunș//

190

[Dar, în casă, cu ce răceați lumină, când nu era...?]

ăpăi/noi n-am î...apucăt/aveeņ lōmpă/lōmpă...d' e cū...petrol d'ē
ēsta//da înă¹in¹tē/ină¹in¹tē/cu lumⁿină/d' e său// [...]său d'i la uōi/
ăia ni cîn...bele uōilē/-l st^rin^zē jī vāsē lumⁿină//^o reștīlă/d' e
sbumbăc/și...cu său/ș-așē...șina/d' i la lumⁿină//

[Dar ca să pună patele, cum răcea sus, acolo ia casă ? Pe ce
se puneau patele ?]

legă patele znop/ști ?//st^rin^ză așa d' e o[ε]^o [k] ȝ znop/și
susē¹ acolo pă¹ē/și-¹ legă/și fāsăi...grămadă d' e znop-cacolo ăpăi
10.../le pună znop-că unu pe altu/potrivit așă/și le legă d' e leațur¹/
...leațurē [ε]leațurilē ¹era tăt...d' e...lēm s^uopli d' e sacur¹ē/și
cūiile/ō^o aņ găsīd la caz d' e asta/nū era cūe d' e ser//făcūt cu
slēderū acolu/și cūe d' e lēmⁿ/bătūtē-ăcolo/pie [ε]cāre leaț//greu
ză vāsă^ē ș-atū^ē//

15 [Și acolo, sus de tot, cum făcea ?]

acolo ?//după șe...termīnă cu vīrvu/punē capr¹ē [!]/nește
lēmⁿē legatē tā¹ cu cūe d' e...lēm/băgatē lēmⁿē unu piștă altu/și...
priņs c-on¹ cui d' e lēm/punē ũ[ε] unu līn^ēă altu-ăjē/cāpre//ca ză
tfe patele/să nu lē...imprăștīe//

20

[Același]

cîñepă

cîñipa o sămînăm/pe urmă...crește mare/și fășe do' ră rîndur'//
 înflor'e um fel' /e [ɛ]șă floore//așă o culezēm/...așă...cam la trii
 lun o culezēm așă/că așă e'eră cîñepă de vară//ș-o băgam [k]ō...fă-
 sșēm fuioare/-ășă frum'os/pe urmă...o dușen la apă//ș-o ținēm cît-o
 săptămînă/sau o să [k] dășe dîle/î apă//după se...o scotēm/o bă-
 tēm așă...pistă cap/î apă [!]/pînă să...albde//pe urmă vinēm acă-
 să/ș-avem meliță/meliță/ășă-î spun//și o melițam/binș/binē /de
 sare tate pozdarile//pe urmă eār.../după așă...o hehelām/pîⁿ he-
 10helă/așă//e'eră hehelă/care trăzēm și fășen fuioare-ășă frum'osă//
 eārna/ a pōi tātă eārna torsēm la eș//suptîre-ășă ca cum fi...bum-
 bācu//ajă torsen de sūpsîre/cîte dășe jîrebē tō [ɛ]șēm.înt-ō...
 eārna//pe urmă/o țasām//nū e'eră bumbac/tāt aș-o urdām/și așă o bă-
 tēm//pe urm-o bdilēm/așă...tāt o udām/la sōre/și eāră cîñ să uscă/
 15eāră o udām tōt-ășă/cît-o săptămînă/...o udām//și dup-așă fășen
 cămăș//no/de pîndă.../lucrată de noi/nu-î de fabrică//

[Dar după ce o culegeai, o lăsași așa cu rădăcinile ?]

nū nū/așă să tăeșe/rădăcîna sâ tăeșe/rădăcîna sâ tăeșe/și la [ɛ]
 vîrvu-^l râtezām o'oblu//și rădăcîna/tăeșen frum'os/și vîrvu/și le-
 20gām așă ni cîte patru fûioare laolaltă//zîșen că fășen sārșîn [!]/
 no//sārșîn jî pe urmă o băgam în vale/î o spui că-î c'te dășe dîle/
 cîtē.../alta stă...măi pușîn/alta măi mult/...pe urmă o scotēm//
 ș-apō o spălām frum'os...//

Informatoarea bate cu mîna în masă.

192

[Dar așa le ziceați la astea, fuidoare, când le...?]

fui^oo^ore/cîⁿ le cule^zem/fui^oo^ore le spuⁿem/no^o//

[Dar când o hecelai, nu alegeai mai multe feluri; pentru bă-
taie, pentru...?]

5 e^ră.../dă^oeră fûⁱo^ru/și e^ră cîl^tî//

[V] bú^si/

[VII] bú^si/fă^sen lepe^de^oe de e^stă/de durmit//lepe^de^oe/de bú^s//

nu av^em lepe^de^oe...//e^ară ur^dăm f[ɛ]î...cîl^z de-ă^aă m^ăi s^uptî^re

[k] m^ăi care și... [k] eⁱ m^ăi scur^t/î¹ bă^tem//tor^sem în trîⁱ

10 feli^urî/în^tîi fui^oo^ru/suptî^re/pe urmă cîl^tî/pe urmă bú^oci [I] bú^si

[I] //aș^e zî^se^m/bú^s//

tan^o io^ana/^ooⁿigaș

șai^dășîⁿu [de ani]

nu-z da lăptile

15 vâ^aca vin^e/diⁿ s^urdă/și tă^o mu^ze/și fu^ză pe drum în z^uos/in^o

sus/...și vină^o acă^s și te bă^te cu pișo^ari^lă/d^or jî^o noi ăm pă^tî^o

//a [k] m-an^o duz la p^opa am^o doi aⁱ/tă^s/feti^șă²//m-an^o duz la p^opa

alvân/c-am...//m-an^o duz la una c^e d^escîntă la va^s/și n^o î^o tre-

c^u/și m-an^o dus ac^ol de n^o făc^u sl^ujbă/și-a^oz^mă/ș-am^o vin^o și/...

20 an^o spă^lat-o pe tî^tă/și e^o-am da să beⁱșe și.../să^re.../e^ară sfin-

tî^t-ăj^e cu.../e^o-am ad^us/la vacă//ș-ap-o re^venî^o/e^ară//da va^oga

umblă...mu^zîn a^uz/și n^u-z da lăptile/n^u tî^o-l slobo^dă tî^oie//no^o//

¹În textul informatoarei Tanco Ioana [= VII], intervine infor-
matoarea Tanco Măriuca [=V]

²Se adresează nepoatei, care face gălăgie.

[Dar se mai întâmpla, tot la vaci, să le muște șarpele, vreodată ?]

pâi să-ntimplá și de ălea/că le mușcă șarpt^ć ăiă//și...le mușca nevăstúis̃//î [ɛ]m grajd^ť avem fúrcă/fúrcă pus-asă cu caer/la snevăs/și fús//ăgă pîntu nevăstúică//că dacă nu-i aqā.../vine și mușcă vașile// [...]

[V] la cai le-mplit^ťē...cōma /

[VII] le-mplit^ťē cōqōma/cum au cōqōmă mār^lě/apă tă^d le-mplit^ťē ęle ca cîn împlēs co [ɛ]co [ɛ]sîțil^ē ășta [!]/asă le-mplit^ťē/nevăstúis̃-
10 le// [...]

[Și dacă o mușca nevăstuica...?]

dacă o mușcă/să umflă la pu^l [k] nūma la pulpă mușcă//acolo/ și să-ņverinā ășă ni/și nu mēi da lăpti// și vine sînge pe...țîță/ nu lăpte//ș-ápūi trăbueă nō...ō unđem cu cîte unșor^l/da nu 1^{er}ă
15 unșor^l dim...farmaei^lē/că nu eră//avem noi unșore de călbăș//...
ști unț ferwem i.../și unțem frumos țîța/și sâ treșē//

[Aceeși]

și niņzē

[Te-a prins pe dumneata, vreodată, vreo vreme rea ?]

20 da nū nūmō o dată/că de mēi multē uor^l//

și bē băeātu mniy l-o prin^s ăcar acūma-z doi an/o f^uos cu frăți-mnō la uoi//îm î pašūnaⁿ [k] tătă...după căliman^l fr-cōqōșe/-ņ cuomîrlēnt^l//1^{ei} o sp [k] băeātū...zîșe: "tătă" zîșe.../

194

"mă uitam în ser^t...și-m pămint/și nișă^g..."/o niș o zăpădă de
d^uo pâlⁿ// "și m-o lăsa^d" zise "un^oșu singur la stină/că mi s-o
dus căⁱ//s-o duz după cai/și...și n-o viⁿă pînă sara//și m-an^t te-
m^t..."/s^e "tăt an^t făcut eo^u foc în stină...">//da pădurea și
dⁱⁿco^l de el/și dⁱⁿco^l/și i^l în [ε]t-o stin-acolo/o îs că n^uma-n^t
ser și-m pămⁿ să vid^e//s^e "-an^t crez^u că-i capătu m^heu acolo">//și
dⁱⁿt-ăea treabă/băg^ătu...n-o vru să mă m^hărgă la uoi/s^e "ta-
tă/i^lu mă du la șco^lă/n^u mă m^hă...//mă^d u o la u^o meserie/
or^une-ar...f^esi/da la uoi n^u mă m^hă duc" [!]

no zic "v^lez mă băg^ete?" zic/"asă an^t crez^u noi mar^t//voi"
zic "as crez^u mă^h ușor mar^t/că...c-o fo t^{im}pu de astăz car^e...
o creș [ε]t^e...condi^tă la copiⁱ//

năg^uos me i^uon [44 de ani]

doi lupi

im...postu crășunului/cam pi^m...treișpe/paișpe de^ovră...//
an^t f^uo cu oi^le la...t^omna la tomnăt//și m^h-o priș o o^lă/cin
am băg^ăt oi^le-n t^{ir}lă/n^u-o priș o o^lă/s^e-an^t sc^os o^lă/că cⁱⁿi
o fo r [k] duș înăiⁿte la stină/și...io am fost...rămas cu oi^le
înăp^oi//și n^u-o priș o^lă/s-an^t fu^zi după il s-an^t sc^os o^lă//
s-am a^zuⁿs cu i^lă la...stină/l^e-am băg^ăt în...t^{ir}lă cum zⁱșem
noi//și n^u-an^t dus în stină/an^t r^uost c-^u...c^uscru d^a m^heu/tă
d^ooată cu mⁱnă/n^u-an^t făcut mămăligă/n^u-an^t răcu b^uo^tu/a^m mⁱnca
b^uo^tu/și io i^e [ε]t^eeram i^eșt afară/c-ave^em u^o găl^gată.../cu apă/

afără/lingă stîină/ș-am be^ut o...cănă de apă//după ș-am be^ut apă/
n^uma a^ud oⁱli diⁿ su^z/b^u ! în tîrlă//ș-an^ș și fu^zi la d^eal//cîn an^ș
fu^zi la d^eal/doⁱ lup^c.../h^era^ș sări^t în^tă e^le//ș-o viniⁱ cⁱni/și
ă^eă e-an^ș sc^uos//nu s-o-ntîmplăⁿimi^c//după cⁱteva min^ută/numă^ș 5-șe-
5 p^ut/pătru șin^ș diⁿco^lo de tîrl-a urlă/pătru șin^ș diⁿco^lo de tîrl-a
urlă/pătru șin^ș diⁿco^lo/pătru [k] d-a ro^șta no^ștă//ș-o^ș an^șșep^ut ca
c^u-șep yorgănil^e//și u^oi^le sta...îⁿ mⁱjlocu tîrli e^ă așă t^ăte-ⁿ-
grămă^dit^e la^șaltă și bă^șă dⁱm p^co^re și.../pu^ogn^e pe nas//zîg/d^e
să tⁱpă-n tⁱr^lă-ntă oⁱn^e rup...l^eșil^e/și pră^p/p^ulbe^re s-al^eze//
10 pînă dⁱmină^șa.../de s^ăra pînă ime^șă^șa^ș an^ș stat/im b^uo^tă/...lingă
i^ele și/cu b^uo^tă de lⁱcu^ri/cum zⁱșem noi/bă^șem p^ări la stru^șz/ca
să nu l^e r^umpă...u^oi^le//ă^eă ăm p^ătⁱt-o/ș-atuⁿș n^opt^ă-ă^eă o fo^ul^ti-
ma ată/at^uș an [k] de-ac^ol-o-nc^ol-o ă^ș mers ac^ăș/că noi n-ă^ș mai
durmi/zîg/i-an^ș spus t^ăte zⁱ/"t^ătă" zⁱ/"i^ou^u n^u m^ăi stau...acolo/
15 m^ăi bⁱne să...le viⁿș t^ăte/că n^u m^ăi tr^ebe nⁱș o u^ăte//și...ac^ăș//

[Același]

n-an lo^ș veșina

cîn ă^m yinⁱt în c^uoⁿșed^u-ac^ăș la doi aⁿ//ă^u viⁿit în c^uoⁿședⁱ//
la doi an^ș de zⁱle.../șar atuⁿșă h^era^ș n^un^ta l^ă...s^uo^ră l^ă nev^ășta
20 me^e//ș^h-am a^șuⁿș ac^ăș...ș-am...//uⁿșe^șu-me^u/c-an^ș sta la o^ooⁿșe^j
d-a m^{ne}u//h^era^ș duz la n^un^tă//că sⁱn^ș t^em aⁱi^ș ve^șiⁿ//c-am a^șuⁿș cu
tr^enu de z^ășe s^ăra//și m-an^ș duz la n^un^t - ac^ol^o/șⁱ...n-am a^uu^u

1. Subiectul vorbește repede.

196

fome^e/era o ti de cuopčilăⁿ nu știu pe-a cîta^u no f^os/pe-a șesa/
or pe-a șeptă^a//câⁿ an^{vi}nit io-ⁿ c^uonced^d//ș-^mmers/am sta pî la
...iei/acolo^o la nunță/vo...do^uo ore/șasurⁱ/și.../a^mmerz la m^hire
//ș-o mer și...fome^eșă me^e/era c^uopčilă/cu nește lîungur^t/să l^e
șducă^ânapoi/cum o aduz^dde-acolo/l^e-o skimba/știⁱ/că n-o avu^dde-a-
zups^s//ș-o mer^s și^hșă cu min^hș/și...cu frăti-m^hșă^mmer^s/și c-o cum-
năț^ede-a me^e/...și tăt am discută pe drum//cîn a^mazups pe dîlma
u^oșsi-ⁿșus.../frăti-m^hșă dîncolo zîșe "mă" zîșe.../"c^uopčilă^as-
ta" zîșe "i^h lo^hș-^o tu cîn uⁱ vîni^d în cătăn^h"//io u n^u m-^âuită
o la i^h/io m-^âuită la a^li m^hș mar^t/că m^h i^e m^h-o tră^hi m^hș mar^t
atups^s/nu așă m^hisⁱ [!]¹//ș-^mam azups acolo/și...no/c^uop[^e]c^uopčila^t
s^uocr^ului/nevasta me^e/o vînit acasă//io an râmăs acolo/că am gă-
șit acolo altă fată/^hcă n^u i^hera măritată/fata-i [k]/an lășat o
fat-acasă și.../am stat acolⁱ la z^uo^h/m-an dus cu fata acasă/și
15 o vînit^t.../m-o ospătăt/și d^h-acolo.../an vîni^ddimînața acasă/n-an
făc^ucuonced^u/m-an dus șară a^m mai făc^ut an^hcă u^h an după c^uonced^u/
ș^h-^â i^hit acasă//ș-a^m m^hș stat în^hc^o u^h an...fiș^uor//după armată//
no/m-an cășatorit în doispreșe febr^uare/ n^hșînzășîșin^hș//și...
n-an loș veșina// așă o fost a me^e/

20 [Dar cum v-ați înțeles să vă luați ?]

P^h dără cum n-am [k] n-^{am} înțîl^hni lă...z^uoc/ăm...v^uorovi^d//
"mă^h/vr^hșă să vi^h după mine/^uo^r n^u ?/dacă nu mă du și-ⁿ cat alta"
"apă^h că i^hș.../io-s c^uopčilă/ș-^hncă nu mă marit și.../n-au a

Informatorul vorbește rîzînd.

noștî hăine făcútě șî..."/m^uotive-asa ni// așă o f^uo t^omna// în
tîmpu i^erni/a^m m^ai umblăt...haⁱmana/inco^a șî-ncolo// s^a...g^as^as^o
șeva//ă/d-ap^o orune m-an dus.../an cătă s^a stau/c^a asta ^uo fost
a me^e//ș-a vⁱnⁱt...primăvara/...pi la crășun/m-an duz la i^ei/am
5 dus-o la z^uoc/la b^ere/cum zⁱsem noi/...prima s^ară de crășun/a
d^o s^ară/a trⁱa s^ară//pi la anu n^uou/...pi la bobote^ază//cîn an
f^uo pⁱ la bobotăză.../tăt am tocăt-o go la cap/c-^{am}u' i^o aⁿ f^uo
m^ai tare-m politică ca i^e//...an f^uo m^eșⁱ b^atrîn//ș-am a^zuⁿz de
n-am...aj^uns unu cu altu//no a^m mⁱna^d b^atrîni-nt-o sar-a pe^ti.../
10 s-o duz b^atrîni/după sⁱ[e] w^u u^oră/d^ou/-ă^m mer sⁱ i^ou/...ș-am^u ei
a^o la b^asă/la...um pa^ha^r de beutură/tr^ebur^t/tăt în^cina^a a^olo șî
.../vorov^e de av^erⁱ/c-^atun^u s^a da av^ere//cⁱtă av^ere-i dai la f^a-
tă/cⁱt.../cⁱz b^oi/cⁱte o^oi/cⁱt cut^are//am a^zuⁿș i^o zⁱc.../după
ș-am a^zuⁿș i^o în c^asă/...

15 "no" zⁱșe/tata fe^ti cⁱtă i...fata/zⁱșe "vrei s^a mer^t tu după
...bă^eatu aⁱsta ?//

fata/^{no} am^u/de rușine n-o âz mⁱiica/^o făc^u dⁱ ^uumer^e//i-o
f^uo rușine/ni nu s-o uită la mⁱne [i]//^uo v^ag^u dⁱ ^uumer/^{no} a^mu' g^a-
ta/s-o-ⁿțăl^es i^ei b^atrîni cuⁿ s-o-ⁿță^lez/no ũ...cu av^ere/^{no} am^u
20 la b^atrîⁿu ne^u fi tr^ae^e av^ere//

zⁱc "ști șe ?//un^ceșule/șî s^uocru^e/b^ade i^oane"/c-^așă i-an
zⁱs//zⁱg "hiⁱ nu-n tr^ae-av^ere/niⁱ în tr^aiⁱ fata/că mⁱ-uⁱ f^așⁱ i^o
av^ere//dacă v^reⁱ s^a-i dai șeva la...c^uopⁱlu d^umităle-ⁱ dai nu l^a
.../nu mⁱi^e//că la c^uopⁱlu d^umităle-i dai//ne-ⁿțăl^eșem șî.../

mărem la p^opa/cîn...ne-n^ălă^lem și..."/no ne-am un^ătă^le^s/și cîn
2o fost...sîmbătă s^ără/^mmer la p^opă.../ să ne i^ăte-n...s^ămă//
după a^ă...mer^t [k] dⁱpă se mer^t la p^opa/te strigă...p^opa la be-
sărică-n t^rfi duminⁱl^s.../cutare și cutare...fac^c...căsătoriea/
5 no și-n d^oisp^răse febr^ua^re-an^ă făc^u n^un^ăta//la noi la n^un^ăta/
sîmbătă/cîn i duminⁱeca n^un^ăta/sîmbătă să mⁱnă c^{em}ăt^uor^t//ie^u mⁱnăⁿ
c^{em}ăt^orⁱ/fata m^ănă c^{em}ăt^ore/umbla sîmbăta piⁿ sat/pi la fi^lecări
c^ăsă//c^{em}ăt^ori...vin în c^ăsă/c^{em}ăt^oarⁱ lⁱ n^uma strigă d^ă-afară/din
...drum// "le^le i^ănă/să fă^zez bine să viniz la uspăz la...vară-me^ă/
10 la an^uga"/și...c^{em}ăt^ori vin în c^ăsă/și spun "d^ășe d^{um}nezău bin^ă/
să tr^ăis cu bin^ă/cu^m m^ăi tr^ăiz d^{um}neav^ostă ?"

"bin^ă/d-ăp^o d^{um}neav^ostă ?"//

"ș-a no^ș și s^ănăt^oș/n-ăvez grijă de l^ei"//

șe "cu cuvⁱntu lui d^{um}nezău/și cu ă lui verișc^ănu tⁱon/să
15 fă^zez bine să vⁱis pe mⁱne la uspă^t/și d^ăsără la st^ăg"//

și să...fă^șe [ç]sîmbătă s^ăra st^ăg/...de tⁱner^{et}/fiș^or^t/f^etⁱ/
z^ocă//în șe^ă zⁱ...să fă^șe n^un^ăta/s-adună o^omⁱni la mⁿire/la
mⁿire^ăsă/să du^ș la c^un^unⁱte/de la c^un^unⁱte vin ac^ăsă/...mⁿire^ăsa
s^ă ūs-ac^ăsă/mⁿirele-ac^ăsă/d^upă a^ă s-ădună o^omⁱni cu stⁱc^le cu
20 vⁱn/s-adună t^ăț ac^ol^o/să du^ș după mⁿire^ăsă/puⁿ la o m^ăsă/p^{et}re^c/
pⁱnă e-apr^oape s^ără//vin cu mⁿire^ăsa//după a^ă vin o^omⁱni mⁿire-
și la mⁿire//o^omⁱni mⁿire^lu să d^uc ac^ăsă/o^osp^ătă o^omⁱni mⁿiresⁱ la
mⁿire/fac șⁱn^ștea/fi^lecare cⁱt...fi...permi^tă buz^dun^ăru...//după
a^ă vin o^omⁱni mⁿir/d^upă se i^{es} a mⁿiresⁱ/vin a mⁿirilui și-^l i^{ac}

[k] pũ^l a măsă și fa^c cîiște ȝară//și...după sîiște...zũ^oc/și
vesălie pînă la...zũ^o//

[Același]

pîtă noⁱ i zîsem

5 cêrneș fărîna/săra/...așă într-ōm ligăn mare/ur^{ti} covată am
avũ^d de...lemn/dă a^{mu} nu mēi fășem în covată//și fac plămădăla/cu
alōgă^d de casă/și cu drojdiⁱ di prăvăliⁱē//încălzăsc apă așă ca
cîi te spelt/să nu sîi^e șerbiște tare/și pui acolo aluātu de casă
și drojdiile/și apă/și-^l bat cu lingur-așă fac o...aluat așă/măi
10 suptîrel/nũ...așă...virtos/ști ca cîi făș pînea/ș-apă așă dospēște
pînă dimiņeșta//io pui sari pi plămădal-ășă ni/că zîse că[ε]dacă-i
grũ^u crescut/să pui sari pi plămădală/să nu sâ făcă...pîn-așă...
clicōșă//pîtă noⁱ i zîsem [!] pîtă//ș-apũⁱ...ardem fũ^ocu ũm...
cuptōri/după șe gătăm di rămîntat/și-l ardim dō^o ore//dō^o șă-
15 sur^t/așă zîsem noi [!] pe romiņește//și cîn îi ars fũ^ocu/...îl
împrăști cît cuptōriu/jăru//și-l lăs pînă să potolește-ășă cît...
cred io că-i i...d-așũ^s/știⁱ să nu sâ treacă tare/c-apũⁱ i...nu
să cōșe pîna//și ũpă așă-l tra^c cu drîglă/avem drîgl-ășă de...
fēr/așă-ⁱ zîse/într-o cōdă de lemn/așă lîngă//așă-i drîglă//după
20 așă avem într-ō lemn legăte penũ^{ti} de...cucurũ^d// [ε] oju^og/la ala
să zîse oju^og//și trag așă/îl ud ala...binē/și-l...trag jăru/ști
să nu-^m rămi^e cărbũⁿ d-șă pim pîne/făin făin și/...ũp-așă pui

200

fă¹ înă pe lopătă/...ș-o bag în cuptor¹//și două șasuri¹ să...ste¹
 la cuptor¹/astub gura la cuptor¹/și să cöse//la două șasuri¹/o
 sco^o din cuptor¹/o ba de cōjă/ș-o pu¹ în...covată/ș-o acoper¹/
 și-¹ pîna gata//

5

ta¹ncō mări¹uca
 pătruză¹șitrî¹[de ani]

și ta¹ncō p^orcu

acuma mî-am...cumpăra^d doi p^orci/și-¹...îngrăș pînă la crășun
 //le dau...tări¹ță/îi le opăres cu apă ferbîntă/și...le pu¹ lapte/
 10 spalătur[ε]/pîne/dōră se-ⁿ rămîne^o așa ni.../și mîncăre cîtodată
 .../dacă rămîne^o o țib la p^orcă//dacă nu mîncăm//și să-^ongrășă//le
 mă¹ dau...frunză de năp^tc/tōmna pic^oș/cum zîșem noi la cartof^h/...
 1e șerbem/cucurūq/le dăm tōmna/să sâ-^ongreșă pînă la crășun/și
 sâ-^ongrășă/ș-ăpă-¹ ta¹ncōm/vîne...mășelariu/și ta¹ncō p^orcu/îl ta¹ncō
 15 și bărbăti-mnōu/și tata așa ni.../ș-apă-l criăpă//pe spâte//no¹ il
 crepăm//iei așa ni căpu/...și spcînărea/și pe spcînăre-^oășă ni de
 două dēște...ē slănină/sau de trei dēște/cîd yre¹ de gros/d-a
 lîngu//ⁿtă¹ ia scînărea/după așă î¹ p^orcōrile.../după așă-¹...
 îl desp^tcică așa-^o două/scōte...mațilē...dî el/ăpă așă-¹ ie untura/
 20 pi-¹ și mîsk/cōste/ășă/tă pe rîn/tă cîte ună/ășă ni le șe...pună
 șe așă¹ze la slănină//slănina ū cūrăță faⁿ de carne/ști să rămî¹
 búrta o iăi așă¹ă...d-acolo/că ūo șerb/și o pu¹...paprică pe e/
 și...pipér¹/și ūusturō¹ și.../d¹ mîncat așa cu pîne iarna//și

háegalaltá ǫ sǎrám/ş-o púnim ş-o ţînem o săptămîn-aşá ǎ^m...cu sa-
ri[ǧ]t-o c^uovată^ǎ már^ǎǎ//^up-áeá ǫ su^ǎim la fum//nǫ-ápái n-ále^ǎzem
cárni di cîrnáţ//...cît să fásem cîrnáţ/cíd nu...púnem...şǫ^ǎşe
lu^ǎám//...fásem cǎlbáş/la cartabóş sǎ [ǧ]í [k] zîseⁿ cǎlbáş//nǫ şi
5 ...unşǫ^ǎreá ǫ t^ǫop^ǎcim/ş-o púnem într- ǫm bidón/már^ǎǎ şi.../

[Dar acuma ne spui pe fiecare cum îi faci ! Şi cîrnaţii şi
cǎlbáşii...]

cînáţǔ/í^l máşin/cárneá pim...maşína de...tocát cárne/de máşí-
ná cárne/c-aşá-ǎ zîse^m noi/maşína de máşína cárne//şi cîn í^ǎ má-
10 şínátá pu^ǎ sǎre/cúpér^ǎ [!]/ǔsturǫ^ǎ/dupá gust/...cíd vrei/...sǎ-l
fás//...cum ís pláşe//şí máţále le spálám/ şi le curáţím//...cǔ
dósu cutítul^uí/aşá ni fá^ǎ le curáţím/fáiⁿ/fáiⁿ/şí le spálám/şi
í pá áeá le ^uumflám aşá ni/sǎ sǎ ^uumfl^e/sǎ vídem cárne-ǎ spár/carē
...í^ǎ bǔn/şi dúpá áeá...^api...avém ǫ tǎ^ǎze/ş-o púnem la máşína/şí
15 bágǎn cárne-^m máşína şi...dá drúmu/şí fáşím cîrnáţu//cíd vr^ǎem de
mul/sǎ fáşím//

dupá áeá.../pe úrmá fáşím...cǎlbáşí//c-aşá zîsem/cartab^ǎşí//
[ǧ]şérbem...ficǎtu/plámíni^ǎle/rǎrún^ǎei/cárne grásǎ/jumér aşá ni/şi
cîn [k] ^dpá še ^le máşínám/ǎrá...púnem cúpér^ǎ/ǫm pí^ǎ de zámá de
20 usturǫ^ǎ/ţípám acólo/... cîtodát-avém cǔ^ǎşǫ^ǎre/ǧumbér^ǎ/...ǎrá
dupá gústu ǫ^ǎmuluj//...şí-l frámíntám/púnim ǫm pí^ǎ de unşǫ^ǎre el/
şti^s sǎ ^fšie mǫ^ǎle/í^l frámíntám bíⁿe/şí ǎrá... [ǧ]dám pí^m máşí-
ná şi fásem//...cîn áz gátá...cǎlbáşí ^ǎde...fácút/í^ǎ púnem la f^ǎert
//într-o ǫ^ǎlǎ/clocotéşte-^ǎacólo ána.../şí-ǎ...şérbem ǫm pí^c/i dám

1 a un^d/da nu mul/că ști/přezhesc/... n^ũa um pic//ș-ăpă i suⁱim la
f^ũm^â//

[Și altceva nu mai umpleți ?]

n^ũma m^âăță//și fa^șim...ăsta nⁱ...tobă/caj di p^horc//

5 [Cum ?]

n^oq/acólo p^ũñem [ç]s^ĩnt...așá doⁱ mușt...l^ũñ^z.../da m^ẽi m^ĩis/
...¹ a ăea l^e zⁱșem p^ẽșt/p^ẽști dim porc//n^o//doⁱ p^ẽșt/așá s^ĩnt im
por^ș/de mușt^k/p^ũñem ^ã.../orⁱ pui diⁿ c^ãp/orⁱ f^ãlcá ^ásta didesupt/
și ȳ șerb^g//ș-o ș^ẽrbi^m bin-^șșă...să nu să-mprăștiⁱșe di tăt/^dp-^ăăa
10 scótem c^ãrⁿă/ș-o t^ãñ^ẽñ f^ãin/c^ũ...cuțitu-^șșă...feliⁱ//și ăară...
p^ũñim s^ãr^ĩșe/și...pip^ẽrⁱ/și...ustur^oi/și...sp^ãl beșic^ã ^ăăa f^ãin/
^ho-nt^orn p^ș-a [k] ș^ẽăa p^ãrt^ẽ.../și...pui acólo/c^ãrⁿă ^ăăa toc^ãtă/
și p[ç]pa[ç] p^ric^ãtă/și ăup^ãr^ãt-^ășă după gust/și d^ũp^ã ^ăăa-ⁿ torn
^ũm pⁱș de z^ãmă de ^ăăa/un-o f^șert/ști^ĩ ? ca să s^ã în^ẽșe^ze//și-l dau
15 om pig la un^dă ș-^ãla/ăș^ã nⁱ/ș ^ãp-^ăăa-l pui in^{tr}-^o...cr^ãtiț-^ășă nⁱ/
și-l...ap^ãs um pic//și-l pui la r^ãș^ãlă//ș-^ãp^ãi s^ã faș-^ăș^ẽ.../zⁱ-
ș^ĩñ caj di p^horc/t^ãñ^ẽ feliⁱ/să în^ẽș^ãgă// [...]

[Dar altceva nu faci numai din mai ?]

n^ũ nu nu/că-l mestic^ãm laol^ãltă noi/nu f^ãș^ẽ [k] o s^ãmă ^ĩl
20 fac șip^ãr^ãt//fic^ãtu și pl^ãm^ĩn^ẽ l^ẽ ăară//da i^o ^ĩl...fac in^tăd^ã ^ũn^ã
ăș^ẽ mestec^ãt//

[Și la ăla făcut separat îi zice altfel ?]

p^ș^ĩ m^ãi^uș ^fi zⁱc/n^o//

[Aceeși]

îerăn tînere și noi

la bobotáză să vîerġelá/nq//d-ápâ îerá...noq^uo farfurii//cîn
 îerám i_o fată ne verġelám/ști ?//puném noq^o farfurii și...le pu-
 ném cu fúndu-n sus//și sup tătă farfurieá puném o^m...obéct/nó//
 5 êeptine/mărzêlê/săre/cărbúnê/...bân/...pînê/pitá/săre/ști cum le
 [ç]atita îerá de noq^oo felîurî/ști î ?//ș-apoî î.../cá așá nú ne
 uítám/ști cari viném să...v [k] rădicám/blidu/nu ne uítán că șe
 púne/núma vînen și ál rădicá om blid//no/la áltá să viné mărzêle/
 zîșé că și-l îē...uldurós/...la oot [!]/cáre îerá...êeptinê/...
 10 zîșé că îî jîmbát//cáre îerá săre/zîșé că îî sárác//cáre îerá...
 pitá/zîșé că-î bogát/și bân//și cáre îerá cărbúne/zîșé șá "no ámu
 únu négru ca un cărbúne/ca úon tîgán î^s eî/ști î/și îerá frumós
 așá ni//ni verġem[ç]lám atúnša pí la bobotáză//așá îerá//

[Dar, tot așa la gard, să numere parii, nu făceau ?]

15 lă î [ç]gard/â fășém în șđđt^uori//sâ-^sspui dîn șđđtórⁱ cum
 îerám/cîn îerán fată

[Așa, povestește-ne cum se făceau șezătorile !]

no/ne strînzên cîte zășe fêtê/cîte.../cîte îerám așá pe o...
 drum/cum zîșem noi/pe-o pártê//apó stam pe rînd/ò dátá la nōi/o
 20 dátá la áltá/așá-n tătă sára/orî stan cît-^o săptămíná la úna/și
 cîte úna la áltá/pe rînd//no ámu sâ s [ç]avém.../dōrá torșém lîná/
 torșém cînep/-acú cîn torșen cînipá/ne fășém p^uo^z/nú să n-apriñden
 cáierile//și búz de eștá/da šine ne da...fuiúor ? că nu ne da/cá
 d^oo^r nú ști^îen toórșe fuiúor/cá dōrá ámu îerán tînere/și noi//buz

dî eștă /măi dinapoi/de făcut ũ...să^h și...îi^hnd^hde^hcu^h zîse^m noi
 la ștîergar^oș și.../leped^hde^h e eșt^oea ni...țăs^hut^hte/ști^h ?//torșem
 ap^o [k] avem urz^hal/-avem băt^hală/și b^hu^hz/de trîi fel^hiur^t aiezem dî^h
 cînipă/plus heră fuj^horu-ntîie^h//cum il hăselam//no ap^o fășem bul-
 5 b^huș//punem într-^o vas/apă//și tă fășem dîm buș șș^h...bulbuj r^hot^hu^hnd^h
 și-i aprîndem/și-i țipam ă...apă//ș-apă...cî^h să stî^hz^he n^h [k]
 zîsen^h că nu ne vi^hz fîs^hori/cî^h ard^he/zî^hze "n^o/vî^hz rîs^hori am^h" [l]
 ști ardă ac^olo [l]//fășem cr^hușe/aș^h ni/ș-aprîndem/să vîd^hem dî^h
 care p^hart^hi ne vi^hz fîs^hori//dî^h care p^hart^he s-aprînd^he/or^h [k] ști-^m
 10 mîi^hz^hocu c^hă^hși//

d^hupă a^heră mer^hu^h și număram p^hari//î^hz gard//n^humăram...n^o par^ht^h/
 ș-ă^hl...zășe^hl^hș-1 rumpem//ști ?//no/ș-apă d^horș...n^huma vîd^hei că vi^hz
 fîs^hori/d^horă ș-așă vî^hz...fîs^hori//ne p^hînd^he fîs^hori d^horă p^hi la
 g^hardu^r rumpim p^hari/și ne sp^hari^he/d^horă heră gl^hume/și heră f^hai^hn/am^h
 15 n^h măi eștă//nu măi merg î^hz ș^hđit^hori/c-am^h mer la ș^ho^holă pî^hnă să
 m^harî^htă/au d^he-^hnvă^hț^ha^h/n-au y^hreme să h^humbl^he.../și eu ă^h umblă^h patru
 cl^hasă/și g^hata/an^h fost î^hz z^hoc/f^hat^hă...m^hare și.../cu drăg^hu^ht/și [!]
 m-ă^m m^harî^htă î^hnd^hată [l]//no ă^hșă fășem î^hz ș^hđit^hor^t//a^heră heră//

[Aceeași]

să fășe zamă

o p^hînd^hem/o tă^hem/îi tă^hiem g^hîtu/...o...op^harîm/așă să sp^hun^he la
 n^hoi/...să...dub^hg^hește d^he p^hen^he/pe urmă să [c]ă...tă^he g^hai^hn [k] să
 tă^he g^hai^hna/să ș^ho^hă^hte dî^h ea to^hte mă^hmarun^htă^hile/și să p^hun^he și să

făşe zămă//să punē într-o ȝlă märe/şî să făşe zămă dulê/-ăşă...
 să spunē la noi//să f [k] şerbe cu tot felu de zarzavatur/să pun
 î m^uörcoz î.../pătruŋjăi/.../ţeler/şî...pe urmă să pun togmăz//
 făcúz dîntr-ō...turtecă[ŷ] din ouō/din ouo di găⁱină//şî să pun/şî
 să f [ŷ]flier^p/şî să mai adăogă puţină sare/şî...a [k] um pi^s de
 sare/şî...um pig de grăsime/dacă-î...něvoⁱē//

moţoc anuca

d^uoşcinč [de ani]

în sădītore

10 să strîng î...săra/după se-nsărează/mă[ŷ]măi alés în tîmpu
 eérni/să strîng măi multe fēte carē...să cunoz măi binē/şî...să
 dug la o sîngură fată/cū...lucru//una tōrşe/una cōsă/una făşe
 şîpcă/şî pe urmă/la un tim^p/...în sădītore să cîntă/să zōcă/la ti
 [k] la on tim vin î...bă^eēţ/fiś^uori//iei vin şî...cîne cîŋ vinⁱ/
 15cîntă/şî să făşe/măi alés/im...sădītore să făşe fîntînă//um fiśor
 îş ē^m...cojoc/in...cap/să punē...într-om...pat/şî strîgă:

"am pčicăt în fîntînă"//

şî...atuŋş altu-ntreabă/"şine vrēi să ŧe scōtă ?"//

şî-atun^z zîsē...ōⁿ nūme de fată/care vrē s-o scōtă//şî...ⁱel

20 [k] fata trăe să mēarg-acō^l la fiśor/şî trăbe ca să-l pūpe [!]///şî

[ŷ] dūpă aēā/strîgă fata:

"am pčicăt în fîntînă"//

"şine trăb [k] şine vrēi să ŧe scōtă ?"//

ș-atunșă^o e spune ȝⁿ nume de fiș^uor/și mere...fișoru ala/ș-ō
pupă/ș-atunșăⁿ eșă din fintină [!]

și pe urmă/la mnézu nōpti.../tăti fețile să duc acasă/care...
are draguz/mere cu dragutu/care nu/mere singură//și aelaltă sară/
5 gară/să-nșepe di la-nșeput//și citodāt-aduc i...fișori muzicanț/și
să zōcă/d^a...r [ɛ] rindu/cum să zise la noi/și d^a-nvirtita//gar
cin sã...termină șăđitōrēā/să be/șăđitōrēā/atunș tate fețile...
duc mîncare/prăjitură/și...fișori duc i...zinars/zin/ș-atunșă
...gară/să fașe z^uoc/aduc i...muzică/și să fașe z^uoc/și să zōcã
100 nōpțe-ntreagã/cã atunșă sã...sparže șăđitōrēā/așă să zise [!]

[Și asta cum se face, cum se sparge ?]

asta apăi.../după...se sã [k] după se trec sărbătorile/după
se...inșepe să...devie nōpțea mai mnicã/atunșă...//

[V] cin untră-m postu mare¹

15 [III] cin intră-m postu mare/ășă//

[V] im postu paștilor

[III] im postu paștilor//

[Aceeși]

cin era sing^uorzu

20 d-ăpeî...la singorzu/dacă...șinevã o făcut i...ō lucrū rău să
zic//înainte merē hōminî...merē la plug//și...iș uitã șevã acasă/
ș-uitã plūgu/sau iș uitã șeva/asta să știșe/sau dacă fužē...o

¹Intervine informatoarea Tanco Măriuca [=V], care asistă la înregistrarea informatoarei Moțoc Anuca [III]

fata/o-^o fi^o r/și pe urmă părinți n-o lăsa^u/gără//și la singora
 i/cin^o era sing^o r/și fi^o r [E] fi^o rii să aduna^u în sat/și să fi-
 șe^u două...grupuri mar^u/și să suie^u/unu pe om dal/și altu pe al
 dal//ș-apui strigău oă:

5 "vai de mină/mă !"//

și [E] șealalt^u răs [E] răspunde^u:

"șe t-î tî^u e/mă ?"

"da cum nu mne-ă și/mă^u/că fata cutare o fuzi^u cu fi^o r
 cutare"//

10 și-atunș... [E] estealalt^u gară-ntreba^u/că "șe-î vernică/mă^u ?"//

și-apui^u esteal^u fi^u spun^u se era vernică//dacă a.../dîșe^u
 șeva/șe[predeșu^u lei c-ar și vernică fată...cutare//sau dacă altu
 îș...pcerde^u șeva/și găs^u gară/și la ala-î răspunde^u șe i...
 vernic//și...zū^ua...

15 [Ce înseamnă "vernica" ?]

adică...șe merită/șe...//

[Și cam ce e "vernica" o fată care fuge cu unul? Cam ce-i zi-
 ce ?]

pe^u i...nu/să dîșe^u prosti^u mă^u mul/sau...î^u vernică să fugă
 20 cu mē^u mult/sau... [!]//așe^u era ver^u nică [!]//

[Aceeși]

la mni^u jî^u

d^u-a ascū^u sū...ne numărăm/și...unu...rămî^u ne/și...să pune^u/și..

208

in^tid^eá uo^ei//é^stalal sá...duc/sé ascúⁿd/după a^eá strigă cu [ɛ]
 ...cucu//și...ăsta m^ere/și-^l cată//și pe carⁱ-^l găsă^ste/m^ere ăla
 la...mⁿijit//c-^asă spūⁿem noi//și a [ɛ] h^egalalz e^ară s-ascúⁿd/și
 ...tăt a^să...pînă...să săt^ură/^{du}pă a^eá...//

5 [Și cînd îl vede, ce face ?]

o^rt...zî [k] o^rt i...zî^se cã.../o^r zic că...să scuⁱpă/și...
 zî^se/"trez^u la mⁿijit//o^rt zî^se că..."nⁱtă-l-ai"//

[Dar cînd vă numărați, cum vă numărați ? Știi vreo numără-
 toare ?]

10 ștî^u//cî^todată spūⁿem:

o ră^tușcă pe gunoⁱ/

numără din^u doi în^u doi//

doi/pă^tru/s^esă/o^b/d^es^e/

ies^e ă^fară măⁱ berbe^se !//

15

cîⁿca dăⁿuț

doi^spră^se ai

s-ō-necăt o^m fi^su^r

s-ō-necăt o^m...fi^su^r deⁱ ij/di la...su^stă^riⁱe//la p^uodu hăl
 nou//o f^uoz măⁱ mul^s/s-o bă^găt în apă.../s^t-o vru [k] o^o iesⁱ/,
 20 s-o [k] sta la...la plă^jă/...dup-a^eá...s-o du^s să sáră di pe pod
 în apă//s-o sárⁱt/și l-o a [ɛ] apucăt o^o vî^rticuș...și...l-o apucá
 după a^eá...la ȳ^m p^ci^sor ȳ^zgî^rs//și s-o bă^găt/él o...că^zu la
 fun^d//pînă să-l sc^otă/o rost...îⁿecăt/m^uort//o m^ers unū...car^e-o

știú sǎ-nóte bíně/și l-o scos afară/da Țo fo[ε]st pręe tırzıú//?
fo mort//prin...prim buzunáre-avé' pęst'...//

[Același]

ș-am pĉicát în cap

5 într-o dímínáțǎ n'-an dus cu móșu/cu váșile/la rînd//și...că-
trǎ amhážǎ a^m mer/jí lǎ-an duz lǎ...adǎpát/la tr^uóș/...an vını' la
dǎl cu ęle/și Țo an vǎzút ũⁿ...arín/...un anín [ε] cum...sǎ-ⁱ spun
//și...m-an suⁱit fⁱ el după...on cui^b//cîn am puz mína/m-an suⁱi
...súz/dupǎ áęǎ...^a puz mína pe-o șoótǎ uscátǎ//și s-o rūp/ș-am
pĉicát în cap/î[ε] mína stîngǎ//an rupt-o//dupǎ áęǎ...n'-ęn dus...
cu máma-m bístrițǎ la...d^uórtoru/me-o pus-o-ń gips//dupǎ d^oo
sǎptámín...n'-an sc^uos/...n'-o scos-o dîń gips/...și...mína...nu
iⁱerǎ...pręe búnǎ/da...nu mni s-ő tomnı' bîne/dǎ.../n'-o fos suptıre
.../deformátǎ//n'-am...frecát-o cu sǒpón/și s-o-ńgroșét//^dp-áęǎ//

15

[Același]

REBRA

Uóile

pě¹ noi/iar²na de cu [k] adécă t³omna/de cum êică pe u⁴omă⁵t/
stam în c⁶ort/acol⁷o la cîm⁸bu a⁹i¹⁰z/i¹¹sa¹²t//câ fînu i¹³-acol¹⁴o la
d¹⁵gal/n¹⁶u-i i¹⁷sa¹⁸t//acol¹⁹o avem cort/ia ! ai²⁰z drept²¹u/s-apă²²i [ε] stam
5 acol²³o în c²⁴ort/si i²⁵el²⁶stă²⁷or/lingă cort/...le fâs²⁸em foc acol²⁹o
si.../le dam de mîncăre/³⁰d³¹i trî³²i pătru u³³or³⁴t pe z³⁵i/

[Afară, pe omăt.]¹

afar²ă/pe omăt//s-apă³i...primăv⁴ara după s⁵e s-aprop⁶ci⁷re⁸ vremea
de făt⁹at/apă ne trăz¹⁰em/u¹¹n-ave¹²ăi o casă/...făt¹³ă/u¹⁴m m¹⁵nel dac¹⁶ă
10 fat-afar¹⁷ă/in¹⁸găt¹⁹ă//băg²⁰ăi m²¹nelu col²²o-n caz²³ă/o d²⁴i d²⁵o²⁶u si/...²⁷t p-as²⁸ee
la ț²⁹arc/ba³⁰z i³¹ltu/si tot aj³²ă//n³³o ap³⁴ăi primăv³⁵ara/scăp³⁶ă la g³⁷arbă/
îmbl³⁸am la e³⁹le/...si...m⁴⁰nei-i vi⁴¹nd⁴²am/si u⁴³oil⁴⁴ă la m⁴⁵unte/⁴⁶1 a păs⁴⁷une
//strî⁴⁸z⁴⁹ăm laol⁵⁰altă/mai m⁵¹ult/...cum să z⁵²ise o stî⁵³nă/fâs⁵⁴em/
si-⁵⁵m m⁵⁶unte/acol⁵⁷o//

15 [Stîna cum se făcea ?]

pă¹i d²i³n...sî⁴n șasă s⁵ute de u⁶oi/si dî⁷nt-o m⁸ni⁹te de u¹⁰oi sâ f¹¹ă-
șe//z¹² ba¹³z acol¹⁴o p¹⁵ăst¹⁶or¹⁷t/...îmbl¹⁸ă la e¹⁹le/or un... [k] tî²⁰rlă care
...fâs²¹ă brî²²za/...si atî²³ta//

[Cum era o zi la oi acolo, de cînd te sculai dimineața ?]

20 dî¹mină²ta...³d⁴i la sî⁵ă/trăb⁶ă s⁷ă fi⁸ s⁹us/acol¹⁰o/să le...băz după
strî¹¹ngă//le mul¹²g/j-apă¹³i...m¹⁴i/si i¹⁵ei b¹⁶ote/si după e¹⁷le//la d¹⁸oispră-
șe/g¹⁹ăr la strî²⁰ngă/...le mul²¹g/...lăpt²²ele f²³1 leș acol²⁴o/fâs²⁵ă bă²⁶șu cu

¹Intervine un informator ocazional.

1 el se știi/brînză și.../păstoriu-1 după uoi/'noo/să duș-agolo
la ele și.../pînă desară/gară la [ε]pătru/...le mul^zgar//apăi...

[Numai baciul face brînză, dumneata nu știi ?]

numa bāsu/e¹ ! nu ști/tă^s/care-ai ūmbă la uoi/să nu știe fe-
5 ze brînză ?//

[Cum se face brînză ?]

păi bine/pui lăptile-agolo-nt-o...bodacă cușă spūne/pui
acolo căg/...o leș pînă să prînde tă^d dolaltă/...ș-apă 1ei un
jîntal^ăău/cușă spūne/îl bāz/bine/bine/bine/biⁿe/...pînă-l faș
10 gară lăptē dūlcē//...ș-apă fi mai dai pāsē o tîră/ș-apăi...leș
sufylcă^t/și ba^z mîna tūma dīdesupt//ș-apăi înșet/îl prînd a-l...
clătiⁱ și/...îl tă^d rădi^s/ș-apă 1el să strînze/...zāru ūl scur^t/
îl pui în căldare/-l faș ūrdă//cașu-ōla -l mai frāmînz o dată
bine/după se l-ai gātā de strîn/ș-apă îl 1ei zo^s și...māi leș ca
15 un...ēas/o zūmātā de șas/și-l pui înt-o strēcură/și-l sușē^s/
ș-apă îl sco^t/și-l pui...acolo în comarni/cușă spūⁿe//și i gā-
ta cașu/...dacă ai din se-l fașe//

[Și unde îl agăți în comarnic, pe ce ?]

[Este sārcer.]¹

20 1este un sārșer¹/jî-l pui acolo... // [...]

[Dar, la măsuratul laptelui, cum era mai demult ?]

mai demul bāgām un...om băț așă/c-apă amū ca să-^sspuⁿ.../
șoplīt/îm pătru fețē/îm pudacă//puņei cuțitu āsupra lăptelui/și
fi sugerează același informator ocazional.

214

ștīeáí cá cī^t...ásta ț-f creșătúra/ș-așá puñeí tăt//amú nú mái
lúcŕă așá/amú să lucră pe lítŕă//măsură cu lítŕa/^hamú-í mái bíñe/
...^díñ cá^uuză cá...atúñș te puté furá bașu//...că bățú așela-l fă-
șe bulbucát íñ vírv//...ș-apái după șe mereá-^m múñte/l-índreptá//
5 creásta de-áiž n-ó smiñtē//...íel loá o cúpă^d e lapte.../ⁿnuma de
la míñe/de la tăt//amú nú mái poóte cá.../amú cāntáŕíu-í mut/cān-
táríu nu țíñe níș cu dumñeátá/níș cu míñe/íel arátá/drep^t//púí/
...ș-aí pus/íeí/ș-aí loát...//

[Și cum știa cât să-i dea ?]

10 páí í...dápă lítŕă/cít í...lítŕe-ai avút/apái să spuñe/ție
úopt...lítŕe/or zășe lítŕe la [ε] adícă kílográme la lítŕă//ș-așá
că í...íñ totá^l laoláltá/dacă ai doózăș de lítŕi/ști cá cíte kí-
lográme ai să ^íheí//

[Cum fi zicea obiceiului aceluia ?]

15 cín cărímbgē² ? atúñș să ^zíșe cá...l-o cărímbgít//cá la așela
să spuñe carímb//ș-apoí íl băgá acólo/și-l cărímbgē^d cu-așela și...

[Și laptele cu ce-l închegați ?]

cu șag^t de...to^d de pripáz/^dí^m mñel făcut/ríñđá de mñel//

[Cum îl făceai ?]

20 páí...cín tai mñelu tínăr.../píná a nu míncá//...áre un fel de
cáš/íñ ríñđá/ș-acólo/după șe ^íheí/^í pui sáre/cá tá^íheí mñelu/și
umpleáí de lapte//pui acólo/la po^t/píná ză ^uúscá//cín mer^í í^m múñ-
te/așeșá o...o faș í apă caldă//...bíⁿe/ú^l sferm^t/șá-l strecur^t/

¹Gest; pentru explicații utilizează un baston.

²fi sugerează informatorul ocazional.

ș-apo¹...cu d^g-aș^{ee}ă//

bîrte vasile

șai^zășișă^să [de ani]

m-o apucat o vreme

5 a^m m^ărs înt-^o an în m^unt^e/...m-o apucat o vreme/băde ir^ohⁱ-
 me¹ /în târⁿîța detună^ti/d-an gⁱnⁱ că și p^cer a^go^lo//nu mai în-
 co^oșe-ⁿg^ol^o//g^ătă o fost...ălb m^unt^ele de g^ătă/de ni nu m-am su-
 șit...cătă...mutăre/m-am su^zid...la niște h^us/c-an gⁱnⁱ că
 mă-nădușă de tăt//păi păstori s-o...băgat i^m pădure cu u^oil^e a-
 otunș/ni^z n-ai mai văz^u/pînă cîn s-o trec^ud vremea/șă furt^una șee
 mare//că vez că m^untⁱ-^s su^s/și cob^oară mai r^epede ca ai^s/furt^una
 pe...dⁱșⁱ//

[Același]

ursu

15 a^m m^ărs dup-on zⁱtă^l/pe un dal [k] p^e o v^ăle/ș-a^m m^ărs tă cⁱn-
 tⁱn/pim păd^ur^e/măre//u^ursu pi dⁱ la dal/tăt...poc ! poc ! poc !
 e^o an crez^ut.../c-atunș fuze^e o^aminⁱ diⁿ răzb^oi/știi ?și s-ascund^e
 //socot eu "șeva o^amin o fu^zit">//și cîn a^m m^ărs/d-an^sosit în
 p^tișor/în drum/ursu vine^e în v^ăle/la miⁿe//și cîn l-am văz^ut aș^e.../
 20mai...cam pⁱn^l a u^șă/măi în sus o țir^ucă//cⁱn l-am văz^ut așă nu-
 ma-n d^eu o p^tișo^are/și cu mⁱnurile așă²/da cît o m^ăr^hăe de m^ăr^e.../

¹Se adresează Informatorului ocazional.

²Gest: ridică mînile în sus.

216

să nu tră¹ies/cit o mărnăe de mare//odăt-am fu¹zît inapoi/pe cale//
 și n-^o fu¹zi după mine//ș-atun^z m-am socotit: "amă" și "dac-a fu¹zi
 după mine/mănișe-mă/eă m^u-o rămîne batâr pîn^zăturîle/să știe că
 m-o mîncat cêva"//ș-apă am ¹șesit i^m pe^zănă/și num-o [k] n-^o vini¹
 5 după mine//nūma cit așela l-am văzu^t și io//

danș victoreă

u^ob^zdășidoi [de ani]

p^uorc

[Să ne spui, dacă vrei, tot ce faci din porc, de cînd îl tai.]

10 pă cîn îl tai/după șe...il ¹i...il pîrjol^zest¹/il d^zebun¹t/tăt/i
 du^z matăle la rîu/le spel¹/fain/...le ra^z/...d^zemniș carnea mănî-
 ț^zăi/și ș...paprik^zez/o sar¹/cum ¹i...o a¹ost¹/cum vrei//și-^z faș
 cîrna¹t¹/ji-¹ pu^z să sâ uște/-¹ duș în p^uod/ș-^z ta-¹ tă^d lucru//
 fi pu^z

15 [Numai cîrnați ?]

d^e la cîrna¹t¹//păi măi pu^zem și...pu^zem și... [!] măi pu^zem
 și-n borcane/și...pe șarnă/dacă...cî^z ieră mare/cîn nu-¹ mare/nū
 pos pu^zne tă¹t¹ șele^ză//[!] c-^zab¹dă ai [!] ... //

[Și cîrnații din ce-i faci ?]

20 din carne//

[Dar în ce bagi ?]

în matile de porc//

[Care mațe ?]

mațale de porc așelea sūptîr¹/care is...măi sūptîr¹/așelea le
curățēi fāin/ș-apāi o pu [k] demnicāi cārnea/și punē¹/și...fleă-
curfīi/di la p^uorc/le punēi în șelea groasă di călbās//fășai căl-
bās/așā sâ...spunē la noi//

5 [Spune-ne tot ce bagi în ei.]

tāt [ɕ] în călbās î punem șimbrū/punem î êiper¹/și alti șelea
.../și sari/altī șelea nimic//da-n cîrnās puși și ai...

[Carne, nu.]

cārne nū/nūma fleăcurfīle di la porc/nūma fleăcurfīle di la
10 p^uorc/în călbās//da-n cîrnāt puși...cārna//d-apā ma¹ năi^{te} ve^s/fo-
losē oomīni și sînzile¹/dā amū nu folosim//

[Cum era ?]

d-apā șerbe/și-l punēi piⁿ gālbas//punēi piⁿ fleăcurfīle-așe-
lea/d-apā amū nū.../nū folosim/...

15 [Și fleacurile acelea ce sînt ?]

d-apā¹...māiu/plūmīnilē/¹inimā/rărūnci/tāte șelea le demnicāi
frumós/...și...lē...punēi papricā/^êtiper¹ dacā.../cum î trăbūe/cā
altī nu mīnīnc-așā cīpārāt/noi i...pūneⁿ tātī șelea/și sare/și le
băgai î^m mațīle șelea groasă/și le [ɕ]f¹ undai/...c-așā...¹era//și
20...așela ¹erā călbās//^apō cîrnātī nū/nūma cīt punēi cārni și...
ai/^tcīp^{er}ī//

[Și din capul și din picioarele porcului ce faceți?]

pā noi măi demūl nu fășēm nīmnicā/cā nu știēm//le punem î...
văzēm a¹iturā//

11i sugerează cineva care asistă la înregistrare.

[Aitura cum se făcea ?]

aitúra/după sē...il sērb^{d'}/a pá al de zde^{u'oz} tātē^{u'osi} [ε] sâ il
 [ε] sâ-l cu [ε] il curăț/și faș i...o țirucă de mujdai/și torⁿⁱ
 pīste iel/și...ciper^{t'}/și il puī în blid^e-așă/...farvurii i...cit
 mǎrg f/...ș-apă-l puī la rāsālă/și prind^e/și sâ fășe aitură//

5

rus sofróna

șesăzășid^{u'oi} [de ani]

- să fășe bere

la noi...să fășe bere...di egzemplu...pe la crăsún/...te du-
 șei la...părinți fēti/...și...il ru gai că să-z lēsă...fata...la
 10 bere//te dușei c-o fele de zínara/acasă/întrebai părinți/ ...pe-
 treșei feleă așeă de zínara/cu părinți...fēti și.../noe ! bine/
 te lu^{ai}/și te dușei la...la zóc/la bere/cu sâ spune//te dușei
 acolo/...sările crăsúnului/pe urmă apă vine anu nou/atúⁿs apă
 .../la anu nou,..vine și părinți fēti/...acólō la zóc//să fășe
 15 acólo...vine și bătrîni/a pái trábueă să-i...z^{u'os} pe bătrîna/...
 c-apăi...sa supără/dagă [!] n-o zucái [!]/așă sâ obijnue//

[Aducea mîncare.]¹

adușe mîncare bătrîni acólo/adușe băutură/noe ! //p-estea
 trébur^t să fășe cîn^d jerám noi mniș//

20

[Și pe urmă duceați fata înapoi ?]

pe urmă/cin să termina/astă/apăi...înșepē pī sat...fișóri
 cu...arcănaoa [!]/cu zoc/cú așt^a//numai fișóri/fēte nu//fișóri

†Intervine gazda.

apă/cu muzicant/ăpéi...ⁱerá pof^tit^u la unile căs care ^zuca/ⁱerá
 un fel de...arcăné/asă să spuné//^uo dîs^e muzicantⁱ/fişori o ^zuca
 şi... meré pi^c la unⁱ...căr^e...ⁱerá pof^tit^u/le măi...plăt^e un kil
 de t^uică/mai...^zuca pe-acolo/ş-asă maiⁱ depărte/tăt...un^de ⁱerá
 5 pof^tit^u/pe la căs//noă ! ^aşá să obijnué/

[Şi la Anul nou mai era vreun obicei ?]

aⁱsta ⁱerá la ánu nou/cîn^u să sâ [k] la spar^zer^eă...la termi-
 năre^a zócului/la [ɛ] a...terminăre^a berⁱ/^aesta ⁱerá//

bírte ion

pátruzăşişasă [de ani]

10

uóile

[Să ne spui tot lucrul oilor.]

lúcrú uóilor/tr^e ză l^uom de to^omna//to^omna.../de to^omna/ciⁿ
 níze/le dúşem acás/fiecare/fij gri^jăşte dⁱ i^ele/...pe ^urmă.../
 15 primăvara cîn...dă d^umne^ăău şi fată t^ăte/...pâi...le mul^u/pe
 colácu aşela de ^la sîngór^u//aduşem...dúşe o [ɛ] o fel^u de gliⁱ/
 cum...să pun.../puné b^ătrîni pin^u c^et^uorⁱ/iⁿ fi^ec^are t^eto^ore
 cît^e-o gliⁱ/pă la s [k] ^uşa sta^or^ului/să puné g^ale^at^a/...pe g^a-
 le^at-^aşé^e-ⁱ puné...o gli^e/cît ⁱerá g^ale^at^a de m^are//in^uţ^ale^u/dacă
 20 ⁱerá g^ale^at^a ^aşá.../ⁱerá g^ale^at-^aşá de m^are/ăp^o...f^aşé cît ⁱerá
 ...g^ura iⁱ//o...gli^e/m^are/ş-o ^astupá/o umplé g^ale^at^a de apă/...şi
 pe g^ale^at^a...puné gli^e-^aşé^eă şi...mⁱţá//un fel^u dⁱ...l^oz^a să spu-
 ne [ɛ] să spuné la n^oi//mⁱţá de-^aşé^eă ⁱmplⁱn^ta-m...gli^e/...pe

Urmă diminăță apă cū... apă așeă stropé uoile/-n staur/... frumós/spălă frumóz găleată/sf... puné colăcu-m... găleată/sf mulgê uoile/acolo// în găleată// Pă asta ăeră cū... a uoilor//

[Și pe urmă le duceau la munte ?]

5 pe urmă... să dușé la munte//^s dușé sf [k] la petrecú^d/dă-acó-
leă să-mpreună tătē laolaltă/sf la munte//

[Și măsuratul unde se făcea ?]

î hotăr să fășé//î hotă^r/

[Cum se făcea ?]

10 pâi... sf [k] te dușéi/săra să dușé la petrecú^t/la uora șasă/
diminăța/... să... mulgê/sf să-mpreună^u/laolaltă//

[Dar cum se făcea acolo ?]

păstori... le... petreșé//săra//dă egzemplu fiécare...^uom avé
strunga lui//fiécare avé strunga lui/sf...acolo... să băgă păstori/
15 //ș-așéi^u șe ieră^u angajáz la uoi/păstori.../ieră dator^t ca să le
petreacă/fiécare...^ua^e/cum să...

[Una ca alta.]^t

una ca alta/să să mulgă//nu...alta mai tare sau mai.../fiéca-
re să mulgê.../să petreșé/ășă să spuņe la noi/să petreșé uoile/
20 diminăța/ij mulgê fiécare^uom... uoile//sf le mulgê...pe urmă...
să măsurá lăptile//fiécare/di egzemplu^o am avút...zășe litre/
dúmnăluⁱ o avút...dóoză^s/sf altu.../ș-âpăi...cărēⁱ eșé mai mult/
ășela...răminé...ca stinaș/să spuņe la noi /carē-avé mai mul

^tIntervine gazda.

lăpțe ca...tătă soĉietate-ășee//^aĉela să spuné stînaș/și să spuné
cu zûya de aș//toț așă ză spune//noă ! și sâ-mpreună/după șe să
mulțé/sâ-mpreună și.../cu toată stîna să dușé la...munte//ș-acolo
stau pînă toamnă//pâisprășe septemvrie...vin î vale/să...términă
5 cu tătă...//la fiecare ūom îi dă...brînda/datorięa cîtă...are s-o
deșé după lăpțile cît...jî l-o mûls/îi dă brîndaș//să bágă băș/pă-
curar^{ti}/și bășu/iel...dă.../are cu brîndaș//ĉobâni...îmblă la ūoi/
tătă vâra//

[Dumneata ai fost vreodată la oi acolo ?]

10 fōst !//

[Cum e făcut acolo la stîna ?]

pâi...ⁱșe făcută/mutare î să spuné la noi/și mutăre/strîngă/
săș//

[Cum, ce e aea ?]

15 mutare//dî egzemplu...acolo ún^dé...să lucreádă lăpțile/úni să
fășe brînda/úne stau ĉobâni/...bășu/un fel^{ti} de...adâp^uos/pentru...
uâmini veⁱ [= vezi] / pentru ĉobâni și/...

[Și ce-ai zis că mai este ?]

pe ūrmă-î strîngă/...pe ūrmă șș//

20 [Ce este acela ?]

șș/șș la ūoi//de egzemplu...ca s [k] cum s-ar spune staoru/
la ūoi//la tătă stîna// e ! ca sâ le văd [ç]da/să spune șș//

[E rotund așa, făcut din mai multe...]

dî^m mai mûlțé...plăș^f/așă/no ! //și pingă șș să fa^ccîțé

222

dó^uo c^uórtur^t/ca să dqármâ c^obáni...măi [k] ca să le poată pădⁱ
k^t//că...ves e^fă...

[Acolo se mai întimplă să vină și lupi ?]

acólo măi vine ^uársu/măi viⁿ lup^c//

5

[Același]

de câte ori s-o-ntimplát !

[Cum a fost când a venit lupul ?]

pâi da eó^u am pătít/am^t vost [k] ierám im poaná cu bádi-meó^u/
știi/odată cu...skiridón o fost/iel o foz ba^s/și eo i^{erám} păcu-
10 rar^t//și...tă^t s-o fost așădát/am^t fo^s șinat [k] t/tă^t/cum să spú-
ne/am^t fo^s șinat/și...sâ ne culc^âam//ieu/dim^u b^{ac}âte-am i^{es}ít/
pîn-afără/zíc.../ca fiecare ^uom/am i^{es}ít afără și.../m-am đras
așá-n márzîna ^uóilor/ș-a^uđ că...ierá s^{at}ă așá și plo^oá//și cum
plo^oá așá.../"măi" đíc/"bat cîni câtă halá^uo"/ierá așá niș^te la
15 [k] eo i^{erá}m ^u poaná//bă^te cîni câtă halá^u-așá și.../ieu đí^c
cî^tă sí^oa/"mă" đíc/"i^{ar}á viⁿ cáⁱ-ntre ^uoi"/đíc "am sâ m-eu...bó-
ta/sâ mă trag im márzîna ^uóilor đí la đeal/sâ nu să ba^ze/câ să [e]
bă^te cîni la cai/și...vine și băgá cai-ntre ^uoi/și...ne zdrob^e
^uóile/m^{an} lo^{ad} bóta/și m-an tras în márzîna ^uóilor [e] așá cum
20 b [e] i^{erá} s^{at}ă/și-ntun^{ere}^s/nu să vid^e nímⁿíc//cîn am fost în már-
zîna ^uóilor đí la đal/...cum bă^te cîni/am^t v^ăđú că zí^s "nu-i lucrú
bun"/nu o [e] n-o fos^t...n-o fos^c cáⁱ/...pe sún^{et} așá cum...//^o post

úrsu//și [!] cîn m-an tređí/mă trezá c-o caprâ a lu ion lu gavri-
lâ/n-o văđ...cît trăes^c//odată s-đ [k] trezásc...între pçqârle
me^{le}/rúp ! Pîntre pçqare//o zvîrit-o//cîn pun mîna pe ierá ca
cum rumpê o cotarcă/tată...coastilêⁱ/tată ruptă//atun^s și strig
5 lă așe^{ea}/"mă" zîc "săriț ! că" zîc "fi^u úrsu"//sărit-ap-or și șiea
[!]/pe dîngolo/și dă-i ! [!]...cum ză vășe la^uoi/la...pubăⁱit'e/la
zbđerát'e/ca ză-l putém scoát'e dintre^uoi//no ! ș-ápăⁱ [!]^așá
să-ntîmplă la^uoi//kesti^un^t đe-aest'ea [!]

[Dar lupi ai văzut vreodată ?]

10 Ham ! da đe cîte^uor^t/nū num-o dadă [!]

[Merg singuri sau mai mulți ?]

ápăⁱ eⁱ cam...doiⁱ ímblă//sâ-n [k] maiⁱ íntîmplă și cîte^unu/
cam...doi//úrsu/iel cam...sîngur ímblă//

[S-a întîmplat vreodată să-ți iasă doi în cale ?]

15 mîi s-o-ntîmplá.../ni s-o-ntîmplát//s-o-ntîmplát//s-o-ntîmplát
ș-or ieși...doiⁱ șá^uunu/jî [!] de multe^uor^t e-ám vądút/î vi^oatá//

[Dar ți s-a întîmplat să te sperii vreodată mai tare ?]

nū m-am spăriet/nisodadă//o dată/ve ca să nu vă miņțasc/î
așăđaturⁱ /cîn m-an đus cătană/ba^di¹ lúca² //cîn an stat cu^uoile la
20...î așăzaturⁱ /...așá ierá la amnáz/aș vînit cu oile la amnáz^d/ierá
băęatu ésta...ñiculái/vărû-mhó^o aęsta ierá strungás//baętu ierá mái
...piⁱ di la dal di^uoi/ío aș^uvoz maiⁱ ínapói așá/meren^u cu iele de
amnáz sâ le mulzém//și dí^une pözna oⁱ eșít on^uúrs/mă^uómule/o
i^eșít/și s-o țipát/pîntre oⁱ/dre^p pim^umñij¹ocu^uoilor/avé cînile

¹Nume topic.

²Se adresează gazdei.

224

șela/pe belbce// [s-a] țipă^u pînure uoi/direct/s-o priș o... o
găe//o mîgără/și cum o primă mîgără/o svirit-o spre un butuc/și
butucul s'era înalt aja// n-o putut-o... ă^u undă așeă/că cîrîle-o
fos cam aprăpe/n-o putut-o sviri [!] piste butuc//ișu am foșd a-
5 aprăpe/s-am zbgerat/și... iel o fo s'arît pîste butuc/și dîncolo/cum
o [ε]s-o...o răsărit u'ole/...o da de-o cîrlană năgră/păre c-amu
o vād//o țipăt-o drept î¹ izvoru cu cîmp/ă¹ izv'oru mare//cîn o
țipăt-ō¹ izvor/ișu cum fi omu mă/pînt-o găe/is pui vieța !//mă
țib rēpede pe bōtă/alătura de cîne/și...răbēde go...pe cîrlana//
10 și cum am priș go cîrlana/iel o fo și rupt-o-n dō^uo//am rămās cu
pîcōrîle dînap^uoi ișu/și cu zūmătāde s-o duz el//s-am ieșit dî
izvor în undă așeă/și după șe am eșid dî¹ izvor m-am spăret/
am scăpat-o dî^m mînă.../pîcōrîle//nu mî-ân da sama/vez/omu dē...
cîⁿ vra...s-o scoț o animal/ves cum [ε]iz pușe omu veța//am scă-
15 pād-o dî^m mînă//sîc "pă" [!] j-an scăpād-o dî^m mîⁿă" zic/"mă" dî^c/
"cum nū mî-ân dat go sama/că m-o putut omorî ?"/ō^u urs/șe să...//

[Același]

asta-î lucrărea...la pădure

[Cînd lucrați la pădure, cum faceți, tăiați așa o bucată sau
20 cum ?]

păi să ișe și...bo [ε] bucată/¹este parket/care să ta¹e dî^m mar-
zînă/sînt...care ză ta¹e u^unu-a triea/...dē¹ egzemplu rărîtur¹ cum

să spunē//lā...parkēt să tā^oe/așē^oe î să spunē parkēt ras/să tā^oe
cu tōtu//nu mai rămīne//la p [ç] lā...iēst^oa...la rāritūrⁱ/să tā^oe
nūma...ūnile care sâ marķeādā/care îs...atācāte//ūnū-a triēa//noā
a pāⁱ noi lucrām cam la...rāritūrⁱ//iēu lucrēd//

5 [Și ce faceți acolo ?]

a pāⁱ...să tā^oe care iⁱ marcātă/care-ō marcādā silvicū/noi
iⁱēștea...mușitōri o tā^oēm//să tā^oe cu drūjba/pe ūrmā dūpā șe-l
tāie zos/să curāte cu...topōru/...frumōs/să cojāște/đe cojā/să
secționāzā/...dupā dimesi^uūn/...șī pe ūrmā...îl dām la vāle/la
10 pără^oe/cu țapīnīle//la părăⁱe/să trāze ūne-i.../să trāze cu caⁱ/i/
...pīnā la tractoru/dī la tractor...îl iē tractoru/îl dūșe pīnā
...î rāmpa ūne sâ-ncārcā la rem^uōrs//āsta-i lucrārea...la padū-
re//[...]

[La metri cum se lucrează ?]

15 pāⁱ...la mētārⁱ...dē igzēmplu să fac pe coōstā/mētārī//ș-apāⁱ
să fa^c cușcāi dīn scīndurā//de fag//să fa^c cușcāi/și...să dug
mai mūlte cușcāi așā/să pūne ūna...înt-āltā/așā să fāșe un felⁱ
dē o...un fel dī canāl//șī pe canālū-așela s-adūnā.../mētārī-i
fac odatā...în mai mūlte grāmēd/pīnā aźūng ūne...îi pot încārcā
20 la mașiⁱ//dē igzēmplu...să fac...zēșe mētārⁱ la un log/dōisprā-
șe/ș-apāⁱ...să strīng.../pūne cușcāi/dī la...grāmādā la grāmādā/
șī să adūnā la ū grāmādā mārē//pe ūrmā...la āltā/ș-așā pīnā
aźūng la...//

[Același]

cînepa

[Spune-ne care-i tot lucrul cînepii.]

d-ápă samănan cînepa/o samănan^âăm/și după șe crește mare/o culezēm/...după șe-i cōptă//cîn i¹ cōptă o culezēm/și...o lăsăm să

5 să uște/ș-apă o dușēm în baltă/este baltă/aja...facută/și acolo

10 i apă/ș-apă...o to [k] o scotēm de-acolo/și o spalăm/și o lăsăm să să uște/ș-o melinț^âăm//și dup-ășe^e o ražilăm//și o dușēm la mașină//după șe o răzel¹/ș-apă o torșēm//o torșēm/ș-apă

...torșēm fuză așa/ș-apă răști^eem/fățēm t^uort/iară l-¹ei t^uortu

o [!]/și...punēm apă la șert//șer[ç]șerbă apă//după șe le gaz de

le șert/lē...spelt¹/gără lē ușt/gără te dai și depin/și urdășt¹/

...și țăș¹/pîndă//după șe urdășt¹/o-șvălășt¹ gără/o pui i stative//și o-șvălășt¹/și cūpă șe o gaz de-șvăl^d/dai pim...¹ită/piⁿ spătă și.../te dai la țasut [!]/și țăș/ș-apă o bğilășt¹/apă pîn-

15 da//o bğilăș/după șe o gaz de bğilit/...ăpă o curăes/faș

camășă [!]

[Dar, înainte de a o curăi, ca s-o așezi, cum faci ?]

vaiu^g/o trăzēm/văiug//o trăz eă așa ni /cum i e aja ni pe măsă/te dai așa o-ndo^eest¹/ie aja ni să v-ar^âat/o-ndo^eest¹/ea aja

20 ni/în do^u/și...pui un colesăr¹/ia aja ni vaiug/și o trăz//și tăt

o trăz aja ni/și la urmă [!]^o leș//

năte firgona

pătruzăș [de ani]

mî-ø...spus tînu o povestē

mî-ø...spus tînu o povestē/o fîs c-o fost odată...un om fî mer-
gâ [ç] cu nește harbúj^f/la...tîr^c//băgás pø-o bótâ//o fîs că un țî-
gân o vinît/șî fașe:

5 "șé-s aeștēa ba [ç] badē ?"//

iel o fîs "oçúâ di cal"//

așēla fa^z "nu-m dai mîie hūnu ?"//

"ba țî le dau"//

șî ø-o dad bân țîgānu piⁱ ħēle/șî i lē-o dat/șî fa^z da...

10 "cūm î.../să [k] vrēu să-m fa^c cai/cūm sâ le fac ?"//

"sápâ o groápă/pūni-le-ŋ groópă/șî...pūni-te cu pîñēile pi
ħēle/șî le cloșēștē/...c-ápă...să fa^c...cai"//

într-o zî...s-a [ç] s-a sculāt î/țîgānu de pe ħēle/șâ [ç] cum s-a
sculāt/un harbú^s s-o loa dē-a roáta l a vá^{le}/șî o dat într-o túfă
15 //dē-acălo o ħēșît o ħēpure cu coádă scúrtă/

țîgānu "hēi ! călușēlu meu/númă o zi să mai fi stātút/șî coo-
dă ø-ar șî crescút"//

bartoloméi viorel

dóșpe [ani]

20

lúpēi

tāta mŋø-o povestit/o zîs că mai demúlt î/cîn [ç] o fost [k] cî

iera' în cort//ăcolo...uñe-avem noi lo^s/la pčetris/fi spúne//și
...o fs c-o făcu' sta'or/și c'ort/și...într-o...sără/o vini' doi
lupê/s-o băgát în sta'or [ɛ] avé doi cîⁿ/unu péstris/...și unu alb
î/cu pête gálbene//și...lupêi s-o tîpa/s-o lo^oá trei u'oi/și iel
sîmblîn după uoi/n-o [k] cîⁿile [k] un cîⁿe o fo legá de plása
sta'orului/s-o vini' un lup și l-o loot//și numá o auzít cîⁿile
șcăunînu-să pe-ăcolo/s-o heshi' la dal/cu...nește dărăbur^{ti} de p [ɛ]
pcei/i^m mîná/și o vâzút cîⁿ [k] lúpu cu cîⁿile/să dușé încólo//o
lăsa^d piéile [k] pceile î jo^s/s-o fuzi' după cîⁿe încó^lo/...lúpu
o fuzi'/și nu l-o măi găsít pe cîⁿe altu//niș on...dărăbá de pié-
le//s-o vini' acasă/și...mne-o spus întîmplărea//

[Același]

GLOSAR

LISTA LUCRĂRILOR DE REFERINȚĂ ȘI A ABREVIERILOR
UTILIZATE ÎN GLOSAR

- BL = D.Sandru, Enquêtes linguistiques du laboratoire de phonétique expérimentale de la Faculté des lettres de Bucarèst, VI, District de Năsăud în "Bulletin linguistique", VI, 1938, p.192-211.
- BREAZU, P. = I. Breazu, Povestitori ardeleni și bănățeni pînă la Unire. Antologie, cu o prefață, note bibliografice și un glosar, de ... , Cluj, 1937.
- BUGNARIU, D. = Iuliu Bugnariu, Dicționar poporal. Cuvinte românești din jurul Năsăudului în "Gazeta Transilvaniei", nr. 261-265, 1887 și nr. 48-54, 1888.
- CADE = I. Aurel Candrea-Gh. Adamescu, Dicționarul enciclopedic ilustrat, București, Editura Cartea Românească, 1926-1931.
- COMAN, GL. = Petre Coman, Glosar dialectal, București, Monitorul Oficial și Imprimeria națională, 1939 (Academia Română, Memoriile Secț. literare, Seria III, Tom. IX, Mem. 5).
- CV = Cum vorbim, Revistă pentru studiul și explicarea limbii, București, Anul I, 1949 ș.u.
- DA = Dicționarul limbii române, Tomul I, partea I A-B, București, Librăriile Socec, 1913; Tomul I, partea II C, București, Tipografia ziarului Universul, 1940; partea III, fascicula I D - de, București, Universul, 1949; Tomul II, partea I F-I, București, Imprimeria națională, 1934; Tomul II, partea II,

fascicula 1-3: I- lacustru, ladă-lepăda, lepăda-lojniță, București, «Universul», 1937, 1940, 1948.

DLR = Dictionarul limbii române, Serie nouă, Tomul VI, Fascicula 1: M - mandră¹, Editura Academiei, București, 1965; Fascicula a 2-a: Mandră² - mascat¹, Editura Academiei, București, 1965; Fascicula a 3-a: Mascat² - mămăiță, Editura Academiei, București, 1966; Fascicula a 4-a Mămălatiță - mătărîngă, Editura Academiei, București, 1966; Fascicula a 5-a: Mătăsar - mergător, Editura Academiei, 1966; Fascicula a 6-a: Mergătoriu - microbiologie, Editura Academiei, București, 1966; Fascicula a 7-a: Microbiologist - miniaturistică, Editura Academiei, București, 1967; Fascicula a 8-a: Miniaturiza - mititel, Editura Academiei, București, 1967; Fascicula a 9-a: Mititeluș - mîrlănime, Editura Academiei, București, 1967; Fascicula a 10-a și Fascicula a 11-a: Mîrleală - morsă¹, Editura Academiei, București, 1968; Fascicula a 12-a și Fascicula a 13-a: Morsă² - Muzur-aga, Editura Academiei, București, 1968; Tomul VII, Partea 1: Litera N, Editura Academiei, București, 1971; Partea a 2-a: Litera O, Editura Academiei, București, 1969; Tomul VIII, Partea 1: Litera P, P - păzui, Editura Academiei, București, 1972; Partea a 2-a: Litera P, Pe - pînar, Editura Academiei, București, 1974; Tomul IX, Litera R, Editura Academiei, București, 1975 (Academia Republicii Socialiste România).

232

- DEX = Dictionarul explicativ al limbii române, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1975 (Academia Republicii Socialiste România, Institutul de lingvistică din București).
- DM = Dictionarul limbii romane moderne, București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1958 (Academia Republicii Populare Române, Institutul de lingvistică din București).
- ELEFTERESCU, S. = Em. Elefterescu, Cuvinte dialectale din Sălaș în "Sezătoarea", nr. 9-10, 1928, p.147-149.
- FD = G. Istrate și A. Turculeț, Cercetări dialectale în județul Bistrița-Năsăud, în "Fonetica și dialectologie", VII, București, Editura Academiei, 1971, p.189-227.
- HANEȘ, O. = Vasile V. Haneș, Din Țara Olteului. Însemnări etnografice și lingvistice, culegere de texte, glosar de cuvinte și mai multe clișee, București, Editura Casei Școalelor, 1922, p.111-127.
- LEX.REG., I, II = Lexic regional, I, București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1960 (Societatea de științe istorice și filologice), II, București, Editura științifică, 1967 (Societatea de științe istorice și filologice din Republica Socialistă România).

- LR Limba română, [București], Academia Republicii Populare Române (Institutul de lingvistică), Anul I, 1952 ș.u.
- MAT.DIALECT. = Materiale și cercetări dialectale, I, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1960 (Academia Republicii Populare Române, Filiala Cluj).
- PASCA, GL. = Stefan Pașca, Glosar dialectal, alcătuit după material lexical cules de corespondenți din diferite regiuni, București, Cultura națională, 1928 (Academia Română, Memoriile Secț. literare, Seria III, Tom. IV, Mem. 3).
- PETROVICI, M. = Emil Petrovici, Folklor de la moții din Scărișoara în "Anuarul Arhivei de folclor", V, Imprimeria națională, București, 1939, p. 169-175.
- SCRIBAN, D. = August Scriban, Dictionarul limbii românești (Etimologii, înțelesuri, exemple, citațiuni, arhaizme, neologizme, provincializme), Edițiunea întâia, Iași, Institutul de arte grafice «Presa bună», 1939.
- TDRG = Dr. H. Tiktin, Rumänisch-deutsches Wörterbuch [Band I-III], Bukarest, Staatsdruckerei, I: 1903; II: 1911; III: 1924.
- TELCEANU, M. = Radu Telceanu, Terminologie oierească în Maieru în "Arhiva someșană". Studii și comunicări, III, Năsăud, 1975 (Muzeul năsăudean), p. 226-263.

- TODORAN, GL. = Romulus Todoran, Mic glosar dialectal. Alcătuit după două manuscrise din Biblioteca Centrală de la Blaj din 1887, Cluj, "Cartea românească", 1949 (Biblioteca Dacoromaniei nr.10), 24 p.
- VICIU, GL. = Alexiu Viciu, Glosar de cuvinte dialectale din graiul viu al poporului român din Ardeal. Adunate și explicate de... , [1906] ,105 p. (Analele Academiei Române, Tom. XXIX, Mem. Sect. lit.).
- VICIU, S. = Alexiu Viciu, Suplement la "Glosar de cuvinte dialectale...", București, Cultura națională, 1925 (Academia Română, Mem. Sect. Lit., Seria III, Tomul III, Mem. 2).

Lista abrevierilor

adj. = adjectiv
adv. = adverb
arh. = arhaic, arhaizant*
art. = articol, articulat
augm. = augmentativ
Ban. = Banat
Bucov. = Bucovina
cf. = confer
comp. = compară
conj. = conjunctiv
dat. = dativ
depr. = depreciativ
dial. = dialectal
dim. = diminutiv
Dobr. = Dobrogea
expr. = expresie
f. = feminin
fam. = familiar
fig. = figurat
ger. = gerunziu
imper. = imperativ
impers. = impersonal
impf. = imperfect
ind. = indicativ
inf. = infinitiv
interj. = interjecție

*La atestările cu DM arh. înseamnă arhaizant.

intraz. = intransitiv
iron. = ironic
înv. = învechit
jud. = județ
loc.adv. = locuțiune adverbială
loc.conjuncț. = locuțiune conjuncțională
loc.prep. = locuțiune prepozițională
loc.subst. = locuțiune substantivală
loc.vb. = locuțiune verbală
m. = masculin
Maram. = Maramureș
m.m.c.pf. = mai mult ca perfect
Mold. = Moldova
Munt. = Muntenia
n. = neutru
nehot. = nehotărît
num.ord. = numeral ordinal
Olten. = Oltenia
p. = pagina
part. = participiu
pf.c. = perfect compus
pl. = plural
pop. = popular
prep. = prepoziție
prez. = prezent
pron. = pronume
pron.dem. = pronume demonstrativ
pron.nehot. = pronume nehotărît
prov. = provincialism

refl. = reflexiv
reg. = regional
rom. = români
s. = substantiv
sg. = singular
sil. = silabă
sup. = supin
s.v. = sub vocabula
Trans. = Transilvania
tranz. = tranzitiv
tr.carp. = transcarpatin
ung. = ungurism
v. = vezi
var. = variantă
vb. = verb
viit.=viitor

A prep. C II, III, V, VIIb, VIII; M I, VI, VII, VIII; Mn VIIIa; R IIa, IIb, VIIa; S I, II, III, V, VIa, VIb, VI*, VIIc, VIII; TB II, V, VI, VII "la". Vara mergem a zmeură și a mure S I. Pe urmă-l suiam în pod a fum TB V.

v.DA (înv. și reg.), TDRG (înv.) s.v.; cf.CV, II, 1950, 4, p.41, LEX.REG.II, p.56 s.v. amunte.

ACOLEA v. acolo.

ACOLO, DE- ~ loc.adv. M VII; Mn VIIIa; R Va; S I; TB VII "pe urmă, după aceea".

var. de-acolea loc.adv. S I, VIa.

ACRUI adj. S VIII "acrișor". [Laptele] ăla-i dospit el, în puterea lui, acru, așa.

ACUPAM, MĂ ~ vb.refl.ind.impf.1 sg. S VIb "mă ocupam". Nu mă prea acupam cu lucrul, mai mult am fost la oi.

ind.impf.3 sg. se acupa S VIIa, ind.pf.c.1 sg. m-am acupatu-mă S VIb.

cf.HANEȘ, O., MAT.DIALECT.p.53 s.v. acupăt.

ADĂU v. ardău.

ADUC, MI- ~ DE AMINTE v. aminte.

ĂEAȘI pron.demonstr.f.sg. S VI* "aceeași".

AFUMĂ vb.ind.pr.3 sg. C VIIa; M VII; S V, VI*; TB VII [despre cînepa de vară] "scoate praf". Și [cînepa] aea de vară se cunoaște, aea afumă vara cînd se coace C VII a.

AGOAIE, SE ~ vb.refl.ind.pr.3 pl. S V "se astîmpără, se liniştesc".

cf.DLR (pop.), DM (reg.), DEX (reg.), CADE (Olten.,Mold., Tr.Carp.), TDRG (Mold,Trans.) s.v.ogoi; SCRIBAN,D. (Mold., Trans.) s.v. ogoiesc; RUSSU,A s.v.ogoi.

AI s.m.pl. C V,VI,VIIb,VIII; Mn V,VI,VII,VIIIa,VIIIb; R VIIa, VIIIa, VIIIb; S I,II,III,VIa,VIIb,VIIc "ani".

v.DA (înv. şi reg.), CADE (înv.), TDRG (prov., mai ales Mold.şi înv.) s.v.an.

AICILEA adv. M III "aici".

AITURĂ s.f. R Va,VIIb "piftie".

v.DA (rar, prin Mold.,Bucov.,Trans., mai ales la pl.), CADE, TDRG (Mold.,Trans.,pl.) s.v.

ALBUC adj. M VII "deschis la culoare, albicios".

ALDUIȚURĂ s.f. Mn VIIIa; TB VII* "binecuvîntare, urare de bine",
cî d e s c î n t a t u l.

cf.DA (Trans.),CADE (înv.şi Tr.Carp.),TDRG (Trans.)
s.v.alduială,alduire aldui;DM (înv.şi reg.) s.v.aldui;
SCRIBAN, D. (Trans.) s.v. alduiesc.

ALTĂ v.altu.

ALTĂ, DE~DATA v. dată.

ALTU adv. C II,V,VIII; S V; TB VI "niciodată". Caii i-a dus, nu i-a mai dat altu S V.

var.altă adv. TB I,VII.

v.LEX.REG.I p.79,II,p.79, MAT.DIALECT. p.53,2o6,28o,
s.v.; cf. DA (pe Mureş, în Trans.) s.v.; CADE (înv.,Mold)
s.v.altă.

AMIAZĂ-NOAPTE s.compuf. S V,VI* "miezul nopții"; cf.m i e z i i
n o p ț i i.

v.TDRG (înv.) s.v.; cf. DA (înv. și reg.) s.v.; DM s.v.

miazănoapte.

AMIEZĂZIM, SĂ ~ vb.conj.pr.1 pl. Mn VIIIa "să mîncăm de amiază".

cf.DA (Trans.) s.v. amieza; DM (reg.); CADE (Olten.,Trans)

s.v.amiezi; LEX.REG. II, p.79 s.v. amiazăza.

AMIJEȘTE vb.ind.pr.3 sg. TB II "acoperă ochii (în jocurile de copii)". Care rămîne ultimul amijăște.

v.SCRIBAN,D.(est) s.v. amijesc; cf.DLR, CADE (Mold.,Bucov.); TDRG (Mold), DM s.v. miji.

AMINTE, MI-ADUC DE ~ loc.vb. TB VI "îmi amintesc, îmi aduc aminte". M²-adug_dg-amiște, era tocmai pe timpul refugiului.

ARĂȘTUIĂ vb.tranz.ind.impf.3 sg. S VII b "[Preotul] anunța, în biserică, tinerii care urmău să se căsătorească". Te striga la biserică, t¹-arăștușă acolo că ia ! a cutare e nuntă.

v.DA (Zagra - Năsăud) s.v. arăștui.

ARĂTĂTOARE adj.f. M VII "arătătoare, care arată bine".

ARCĂNEI s.m.pl. R VI "tineri care joacă arcaneaua".

ARDĂU s.m. S VI *; TB VII * "paznic de cîmp".

var.adău s.m. C II, hardău s.m. M VI *.

v.CV,III,1951,6,p.28 s.v.; cf.DA (în munții Sucevei, în Mold.), MAT.DIALECT.,p.156 s.v.

ARE, ~ VOIE v.voie.

ARINĂ s.f. C V "nisip"; cf. p i s o c .

v. DA (dial. și arh.), DM (înv.și reg.), CADE (înv., Trans.),SCRIBAN,D. (vechi), TDRG (înv.), MAT.DIALECT., p.54 s.v.

ARÎNȚAȘ s.n. TB I,III,VII "rîntaș". Aici la noi, la țară, doamnă, se înăcrește cu lapte de oi, cu smîntînă, cu arîntaș VII.

ARONIT, A ~ vb.ind.pf.c.3 sg. TB VII* "a arvunit".

ind.pf.c.1 pl. am aronit TB VII*.

v.MAT.DIALECT.,p.280 s.v.aroni; cf.VICIU,Gl.s.v. aron;

MAT.DIALECT.,p.17 s.v. arhoni.

ARUNCA vb.ind.impf.3 sg. Mn VIII a "împărțea, repartiza". Cîta plată avea apăi s-arunca peste toți, ca să poată plăti S VIII.

refl.ind.impf.3 sg. se aruncă Mn VI, VIIIA; S VIII.

cf.DA (înv.), CADE (arh.), TDRG (înv.) s.v.; LEX.REG.I, p.89,II,p.45,48, MAT.DIALECT. p.54 s.v. arunc.

ARUNCAREA s.f.art. M VIII "jetul". Acela-i jetul la apă, îi zicem aruncărea, s ă r i t a apei;cf. s ă r i t a.

ASCUNSULEA, DE-A ~ loc.subst. TB II "numele unui joc de copii; de-a ascunsul".

ASTĂRĂ adv. S VI* "astă-seară, în seara zilei curente".

v.DA (înv.,dial.), CADE (înv.,Olten.,Mold.,Tr.Carp.),

TDRG (Mold.), VICIU,S., MAT.DIALECT.,p.54,157 s.v.

ASTĂLĂȘIE s.f. S VI* "tîmplărie"; cf. t i ș l ă r i a.

var.stalîșie s.f. M VI*, VIII.

cf.MAT.DIALECT.,p.54,157 s.v. astălușie.

ASTĂLÎȘ s.m. S V,VI* "tîmplar"; cf. t i ș l ă r .

var.stalîș s.m. M VI*, VIII.

cf.COMAN,GL. s.v.astalîș, astelûș; LEX.REG.,II,p.77 s.v.

astelûș; MAT.DIALECT.,p.54,157,247 s.v. astălûș.

AȘEZAT, M-AM ~ PE FĂRINĂ v. fărină.

ATÎTA, TOT ~ loc.adv. C V "fie ce-o fi". A zis că, tăt atîta, se duce, și a trecut.

AVEA, NU ~ HIA v. hia.

AZÎNTĂRE s.f. M VI*; R VI; S VI* "recrutare".

cf. LEX.REG., I, p. 81 s.v. sintăre; MAT.DIALECT., p. 54, 206 s.v. asintăre.

BABALĂU s.m. S VI "om prostănac".

cf. DA (fam., Mold.), CADE (Mold.), TDRG (Mold.), MAT. DIALECT., p. 54, 280 s.v. băbălău.

BABOȚI s.m.pl. S VI * "numele unui pește mic, din apele de munte".

BAI s.m. Mn V "bade". Nu știu, bai-to Simion a fost așa de supărat.

v. DA (înv., reg.) s.v.

BAI s.n. în expr. SÎNTEM DE ~ S VIII "ne certăm, nu ne mai înțelegem"

cf. DA (ung.); DM, DEX (reg.); CADE (Trans., Maram.), SCRIBAN, D. (Trans.). TDRG (Trans., pop.) s.v.

BĂRBĂ s.f. M VIII "mătase la porumb"; cf. c i u p.

BĂTĂ, DAU DE ~ C II [în jocurile de copii] "lovesc, ating cu mîna".

cf. DA s.v. băte; VICIU, GL. s.v.

BĂIETAȘ s.m. Mn VIIIa dim. de la băiat.

BĂIETOC s.m. Mn V augm. de la băiat. A avut peste patru kilograme, un băietoc mare, mare.

BĂTELIȘTE s.f. M VI * "loc bătătorit"; cf. b ă t u c e l i ș t e.

v. DA (Mold., Bucov.), DM (reg.), DEX. (reg.), SCRIBAN, D. (est), TDRG (Mold., Bucov.) s.v.

BĂTRÎNUCĂ adj. f S VIIc "bătrîioară". Hăt bătrînucă am intrat la ș c u l ă.

BĂTUCELIȘTE s.f. TB VI, VII * "loc bătătorit", cf. b ă t e l i ș t e.

BESERICESTI adj. f.pl. Mn VIIIa "bisericești".

v.TDRG (înv.) s.v.besericésc

BETEȘIG s.n. S VIII "boală".

v.DA, CADE (Maram.,Oaş) s.v.

BILAN s.n. M VI*, VIII augm. de la bilă; cf. h u z ă r a n.

BILD s.n. S VIIc "fotografie".

pl.bilduri S V, VIIc.

v.MAT.DIALECT.,p.158,281 s.v.

BILDAR s.m. M VIII "fotograf".

BINE, ÎI VENEĂ DE-A ~ loc.vb. M VII "se vindeca, se făcea bine".

BÎRSĂCÎN s.m.S VIa "numele unei plante de pădure cu flori roșii". Eu atîta știu că-l cheamă bîrsăcîn : o buruiană așa care crește lungă și de la jumătate la deal așa se fac flor roșii pe ea așa, o buruiană faină.

BÎZGĂNIE s.f. S V "dihanie". Îi hîd [ursul], aea-i hîdă bîzgăne

BÎZGAR s. C VIIb "opaiț"; cf. p o p î r ț.

BÎZGĂRIȚĂ s.f. C VIIb "sticlă în care se pune b î z g a r u l".

BLIZGĂI s.n. M VI*, VIII; S VI*; TB VII* "ninsoare ușoară, fulguială". A dat un blizgăi de omăt M VI*.

cf.CV,II,1950,4,p.39 s.v.blizgăi.

BLIZGĂIEȘTE vb.ind.pr.3 sg. M VI* "ninge ușor, fulguiește".

ind.pf.c.3 sg. a blizgăit TB VII*.

v.CV,II,1950,4,p.39 s.v.blizgăi.

BOABĂ s.f. 1° S V "bomboană". 2° pl. C VI; S II,III "medicamente sub formă de drageuri". Îmi dai boabe de arsură S III.

pl.boabe 1° S I,V; 2° C VI; S II,III.

BOACTĂR s.m. 1° M VI*; S VI*,VIIc,VIII "paznic de noapte". 2° TB VII* "paznic la linia ferată".

v.DA (la rom.din Ungaria), CADE (Maram.),LEX.REG.,II,

p.48, MAT.DIALECT.p.159,281 s.v.; cf.CV,III,1951,6,p.28 s.v.; cf.COMAN,GL.,CV,III,1951,9-10,p.44, LEX.REG.,II,p.48 s.v.boctărie.

BOĂMBELE s.f.pl.art. S VIIe "bombele".

v.SCRIBAN,D. boambă (vechi) s.v.bombă.

BOJGĂI s.m.pl. M IV "oameni mascați (la sărbătorile de iarnă)";

cf. c r ă c i u n i , m o ș c o t i r i , o b r ă z a r i .

BONDRĂ adj.f. M VII "proastă".

cf.DA (Năsăud), BUGNARIU, D. s.v.; CADE (Trans.) s.v.

bondrăș; PAȘCA,GL. s.v. bondrîș, VICIU,GL. s.v. bondroș.

BORTA s.f.art.C VIII "gaura, scorbura".

pl.börte C VIII , M VI *.

v.DA, CADE (Mold.,Bucov.), DM, DEX (reg.), SCRIBAN,D.

(est), TDRG (Mold.), MAT.DIALECT.,p.281, s.v.börtă; cf.MAT.

DIALECT.,p.56 s.v. boartă.

BORTICUȚĂ s.f. C VIIb "vas bombat". [Lampa de petrol] e o

borticuță, o borticuță era așa ni de sticlă și avea un cerc pe dedesubt de p l e v.

BORTOASĂ adj.f. C VIIb "cu găuri, găunoasă". [Ridichile] se

fac î n l o n t r u bortosă așa, scăzute, nu mai îs bune.

fem.pl.bortoase C VII b.

v.DA (Mold.,Bucov.), DM (reg.), SCRIBAN,D.(est),TDRG

(Mold.,Trans.) s.v. bortos.

BÖRZOSĂ adj.f.TB VII * "mîndră,încrezută"; cf. h i r i ș ă , p u p u ț a t ă .

cf.DA (ung.) s.v. börzoș.

BORZUIESTE vb.ind.pr.3 sg.S V,VI * "sbîrlește". [Mistreții] au

ei așa o coamă hîdă pe..., țin pe spate așa, ridică părul,

borzue V.

cf.DA,CADE (Trans.,Bucov.),SCRIBAN,D. (nord) s.v.borz.

BOTEIĂȘ s.n. S VI* dim. de la botei.

v.DA, CADE s.v.

BOTEUȚ s.n. Mn VIIb dim. de la botei.

BÓTURI s.n.pl. TB VII*, VIII "clăi mici (de fîn)".

cf.PAȘCA, GL., MAT.DIALECT., p.207 s.v. bot.

BOZGĂNEȘTE vb.ind.pr. 3 sg. S V "zice vorbe multe și neînțelese, bolborosește". De spaimă numai tot bozgăneș c i t e ! VIIc.

ind.impf.1 sg. bozgăneam VIIc, conj.pr.3 sg. să bozgănească VI*.

cf.DA s.v. bosconi; SCRIBAN, D (nord) s.v. bozgoane; TDRG (Mold.) s.v. bosconi; MAT.DIALECT., p.160 s.v. bozgoni.

BRICI s.n. în expr. TUȚI ~ R VIIb "absolut toți". Într-un an [porcii mistreți] ne-au stricat acolo-n câmp, unde-am avut loc [cu cartofi], tăz briș; cf. d r o g, h u c ă, p r a f v e r d e.

BROZĂ s.f.M VI "bicarbonat de sodiu"; cf. f ă r i n ă d e b o r c u t, r ă r i n ă d e c r e s c u t.

cf. LR, VIII, 1959, 5, p.72 s.v. broză.

BUBURELE s. pl.art. S VI*, VIIb "bobițele".

BUBURUZ s.m. M VII "boboc".

pl. buburuzi M VII.

cf. DA s.v. buburuză, SCRIBAN, D. s.v.; TDRG (Mold.) s.v.

BUCIN s.n. S VIc "bucium". Și-oi lua búșin de zimbru și-oi b u c i n a-n lume .

v.DA, CADE (inv.), DM, DEX (reg.), SCRIBAN, D. (inv., Maram.), TDRG (inv., Trans.) s.v.

BUCINĂ vb.ind.pr.3 sg. TB VII* "buciumă".

ind.viit. I 1 sg. oi bucina S VIc.

v.DA (inv.), SCRIBAN, D. (inv., Maram.), TDRG (inv., Trans.) s.v. bucina; cf. CV, IV, 1952, 4, p.34 s.v. bucina.

BUDEȘCĂ s.f.C VIII; S VI* "putinică în care se țin produse lactate".

pl.budești C VIII.

v.COMAN, GL., TELCEANU, M., LEX.REG., II, p.75 s.v.; cf. DA (Mold., Bucov.), CADE (Mold., Bucov., Trans.), SCRIBAN, D s.v. budașcă.

BUJBULIE s.f. S V, VI* "găoace (în care se face sămînța cînepii)"; cf. c u ș t i e 2°.

pl.bujbulii S VI*.

v.CV, IV, 1952, 5, p.41 s.v.; cf. DA, CADE, TDRG s.v. bubușlie, bubujlie.

BUMB s.m. M VII "cercel".

v.ELEFTERESCU, S. s.v. bumbi în urechi.

BUMBUȘUTA s.f. 1° S VI* dim.de la b u m b u ș c ă. 2° pl.S VI* "numele unei flori; bănuți".

pl.bumbușcuțe 1° S VI*; 2° S VI*.

cf.LEX.REG., II, p.77 s.v. bumbușcă.

BUMBUȘTELE s.f.pl. S VI* dim.de la b u m b u ș t i.

BUMBUȘTI s.f.pl.M VI*; Mn VI; S VI* "flori artificiale (pe care le poartă flăcăii la pălărie sau la căciulă)".

cf.DA (Trans., Bucov.), CADE (Bucov., Maram., Trans.), LR X, 1961, 2, p.130 s.v. bumbușcă.

BUNĂMÎNTE adv.M VII, VIII "bunăoară".

BURCĂȘ s.m. C II "țigan (lăieț)".

pl.burcași C II.

v.BUGNARIU, D. s.v.; cf.DA s.v.; CADE (Bucov.) s.v.; PASCA, GL. s.v. burcă.

BURCĂȘIȚĂ s.f. M VII "țigancă".

cf.DA s.v. burcăș; CADE (Bucov.) s.v. burcăș; BUGNARIU, D.,

PAȘCA, GL. s.v. búrcă.

BUREȚE s.m. M VI* ; TB VII, VII* "un fel de colțunași".

cf. DA s.v. bureței.

BUTÂN s.m. S VIa, VI* "copac dărîmat"; cf. c ă z ă t u r ă .

Butâni-s lemne picate jos S VIa

pl. butâni S VIa.

BUTINĂR s.m. TB VII* "lucrător la pădure".

pl. butinări TB VII*.

cf. DA, CADE (Mold., Trans.), SCRIBAN, D. (nord), TDRG

(Mold.) s.v. butnăr.

BUTUC s.m. M VII "bucată de lemn în care se fixează nicovala".

cf. SCRIBAN, D s.v.

CALE, ~ MARE loc. subst. Mn V "drum parcurs de nuntași de la casa mirelui la casa miresei"; cf. c a l e l u n g ă .

CALE, ~ LUNGĂ loc. subst. Mn V "drum parcurs de nuntași de la casa mirelui la casa miresei"; cf. c a l e m a r e .

CANAPEI s.n. TB VII* "laviță (cu cutie)".

pl. canapei TB VII*.

v. DA (Trans. inv.) s.v.; cf. MAT. DIALECT., p. 63, 162 s.v.

conopei.

CANDILĂ s.f. TB VII* "chibrit"; cf. m ă c ă u țe , p r a n -
d i l i , ș f e b ă l ă .

pl. candile TB VII*.

v. DA s.v.; VICIU, GL. s.v. cândile.

CANTĂ s.f. C VIIb "cană mare".

v. DA (ung., Ban., Trans. de vest), CADE (Ban., Maram.),

MAT. DIALECT., p. 59 s.v.; cf. SCRIBAN, D. (Ban.,

Olten.), MAT. DIALECT., p. 250 s.v.

CAP, SI-O LUA ÎN ~ loc. vb. Mn VIIIa; TB VII* "se îmbăta".

248

var. a luát la cap loc.vb. M VII.

CÁPĂT, DE-UN~ loc.adv. C V, Mn VIIIb "din cale afară, peste măsură". Becleanul l-a distrus d'un căpăt C V.

CÁPĂT vb.tranz. 1° ind.pr. 1 sg. R VIIb "găsesc, întîlnesc".

[Ursul] te h o i e ș t e cînd te capătă R VIIIb 2° ind. pf.c.3 sg. M VI,VI ; TB VII* [despre o apă mare] "a copleșit, a inundat". Ne-o căpătăt povoiul M VI .

1° ind.pr.3 sg. capătă R VIIIb ; 2° ind.pf.c. 3 sg. a căpătăt M VI, VI* ; TB VII .

CÁPRA, DE-A~NOUĂ loc.subst. Mn V "numele unui joc de copii; de-a capra".

CÁPȘĂ s.f. M VI* ; S VI* ; TB VII "numele unei boli de picioare (la cai)".

CÁRCĂ vb.ind.pr. 3 sg. M VIII "încarcă".

v.DA cărca s.v. încărca.

CARÎMB s.m. M VI* , VIII ; R VIIIb ; S VIa, VI* "băț crestat, cu care se măsoară laptele la stîină".

v.DA (Bucov.,Maram.,munții Sucevei, ai Rodnei și în jud. Ciuc), CADE (Maram.), TDRG (Mold. de nord), TELCEANU,M., LEX.REG.,II,p.76 s.v.

CARÎMBÍT s.n. M VIII "acțiunea de a măsura laptele cu c a r î m b u l".

cf.DA carîmbit s.v.carîmb.

CÁSĂ s.f. M VI, VI* "parte a fîntîinii (zid și acoperiș)".

CÁȘE, ÎN~ loc.subst. C III "numele unui joc de copii; șotron".

CÁȘ s.m. C V,VI ; Mn V ; S V "tobă de porc";cf.p r e z b u ș.

CÁTĂ vb.ind.pr.3 sg. S VI* "gustă". Cătă dacă-i sărată zama ! M VI* .

ind.pf.c.2 sg. cătăt-ai TB VII* , conj.pr.3 sg. să căte

M VII; S VI*, imper.2 sg. cată M I,VI*.

CĂIERUȚ s.n. S VIIa dim. de la caier. Făcea căieruță și da la fiecare căieruț să toarcă.

pl.căieruțe S VIIa.

CĂLĂCĂN v.călicăn.

CĂLĂRI adv. Mn V "călare". Mă suia călăriⁱ, că d a r ă mă dureau picioarele.

v.DA s.v.călăre.

CĂLBĂȘ s.m. C V; S V "caltaboș".

pl.călbăși Mn V; R Va,Vb,VIIb.

var.gîlbăși s.m.pl.M V; TB V.

v.MAT.DIALECT.,p.19,162 s.v.; cf.DA s.v.cîlbăș; SCRIBAN,D.

(est) s.v.calbăș, cîlbăș; MAT.DIALECT.,p.59 s.v.călbăj.

CĂLICĂN s.n. Mn VII "calaican"; cf. h a l i s c ă u.

var.călăcăn s.n. M VI*, VII.

v.MAT.DIALECT.s.v.; cf.DA,CADE calacăn, călăcăn, călăcăn

(Mold.,Bucov.), TDRG calacăn, calăcăn, călăicăn, calachiăn

s.v. calaicăn.

CĂLIMĂRENI s.m.pl.art. Mn V,VIIIa "invitații miresei (la nuntă)"

cf.MAT.DIALECT.,p.19 s.v. călimărean.

CĂPĂLUIȚUL s.n. art. Mn VI,VIIIa, VIIIb "acțiunea de a căpălui; prășitul".

cf.DA (ung.,Trans.) s.v.căpăli; SCRIBAN,D.(Trans.) s.v.

căpălESC, căpăluiESC; TDRG s.v.căpăli; CV,III,1951,6,p.28

s.v.căpălitoare.

CĂPĂLITURĂ s.f. C VIII "prașilă". Cam la un...două, trei săptămîni [porumbul] era de căpălit a doilea, a doua capălitură.

cf.DA(ung.,Trans.) s.v.căpăli; SCRIBAN,D.(Trans.) s.v.

căpălESC, căpăluiESC; TDRG s.v.căpăli; CV,III,1951,6,p.28

s.v.căpălitoare; MAT.DIALECT.,p.162 s.v. căpălitură.

250

CĂPĂLUITOR s.m. TB VI "om care căpăluiește".

v.MAT.DIALECT.,p.162 s.v.; cf.DA (ung.,Trans.) s.v.căpăli,
SCRIBAN,D.(Trans.) s.v.căpălêsc, căpăluieșc. TDRG s.v.căpăli;
CV.III,1951,6,p.28 s.v. căpălitoare.

CĂPIAZĂ, SE ~ vb.refl.ind.pr. 3 sg. Mn VI "căpiază".

CĂPRARI s.m. pl. Mn VIIa "participanți la obiceiul lăturenilor
(cei care strîngeau colacii)".

CĂPRIORI s.m.pl. M VII; S VI * "lemne care leagă căpriorii între
ei; chingi".

CĂPUTĂ s.f. M VII "haină bărbătească (în formă de manta)".

cf.DA (Trans.,Ban.,Mold.), CADE (Ban.,Trans.), SCRIBAN,D.
(Trans.) s.v. căput.

CĂRÎMBEȘTE vb.ind.pr.3 sg. M VI * "măsoară laptele cu c a -

r î m b u l". La acela se spune carîmb. S-apoi îl bagă aco-
lo [în lapte] și-l cărîmbde cu acela R VIIIb.

ind.impf.3 sg. cărîmbea R VIIa,VIIIb, ind,pf.c. 3 sg.
a cărîmbit R VIIIb, sup. la cărîmbit M VIII; R VIIa,VIIIb.

v.DA s.v.carîmb.

CĂȚICĂ s.f. TB I dim de la cătea.

CĂȚÎM s.n. S V,VI * "piatră mare, stîncă". Într-un cățîm de

stancă așa, piatră, acolo s-a făcut...și-a făcut gaura aea
de-a șezut [hoțul].

v.DA (Zagra-Năsăud) s.v.; cf.TELCEANU,M.,VICIU,S. s.v.
cățîn.

CĂZĂTURĂ s.f. TB VII * "copac căzut"; c1. b u t a n.

v.DA s.v.; cf.DM, DEX s.v.; CADE (Bucov.) s.v.

CĂZUT, A ~ ÎN VINĂ v. vină.

CEARCĂ vb.imper. 2 sg. S VIIc "caută". Șarcă-l, cată-l, pînă-n
zori de nouă ori.

v.DA, CADE, SCRIBAN,D., TDRG (inv.), DM, DEX (inv. și reg.) s.v. cercá

CÉLASI pron.demonstr. S VIII "celălalt". Dup-aceea șélaș, dup-aceea șélaș, șélaș, pîna ce-i termina.

cf.DA s.v. acéla.

CENUSER s.n. C VIII "pînză de cînepă in care se pune cașul la scurs"; cf. s t r e c u r ă, s t r e c u r ă t o r.

cf.DA, SCRIBAN,D., LEX.REG,II,p.77 s.v.; CADE (Olten.), TDRG (Mold.) s.v.

CENUSETCĂ s.f. C VIIb "pînză groasă de cînepă în care se pune cenușa pentru leșie".

CHELNE s.f.pl. TB VII* "despărțituri într-o ladă".

v.DA, MAT.DIALECT.,p.164 s.v.chélnă; cf.DM, DEX (pop.), CADE (Mold.,Bucov.), TDRG (Mold.), SCRIBAN,D. s.v.chélnă; VICIU, GL. s.v.célnă.

CHÍLOM s.n. S V, VI* "kilogram".

var.chílumul s.n.art. R VIII b.

v.MAT.DIALECT., p.61 s.v.

CHILOMETĂR s.m. C V, VIII "kilometru".

pl.chilometări C VIIa.

CHÍLUMUL v.chílom.

CHIOAMBA s.f.art. TB I "numele unui joc de copii; baba-oarba".

cf.DA (Trans.de nord,Bucov.,Mold.) s.v.chiomb;

DM (reg.), CADE (Mold.), SCRIBAN,D. (fam.) s.v.chiomb;

BUGNARIU, D. s.v. ciomb.

CHIT s.n. M VI* "jachetă tricotată din lînă"; cf. s f e t e r.

v.TELCEANU, M s.v.; cf.VICIU,GL. s.v.

CHITĂL s.n. TB VII* "haină uzată".

v. DA (Zagra-Năsăud) s.v.

CHIZES (tizēs) s.m. S VIa , VIII "flăcău care angajează muzicantii la horă".

cf. DM (înv.), DA, CADE, TDRG s.v. chezās; SCRIBAN,D. s.v. chezās; LEX.REG.,II, p.75 s.v. tizēs.

CILEADĂ s.f. TB VII "copilă, fetiță". La un copil [i se spune] ciled, la o fetiță șilédă.

cf.DA (Trans.), CADE (Trans.,Oaş) s.v. celéd; SCRIBAN,D. (Trans.), VICIU,GL. s.v.ciled.

CIMPOAIE vb.ind.pr.3 pl. TB VI, VII "spun strigături (la nuntă)". Stegarii șimpó¹ie fain TB VI.

ind.pf.c. 3 sg. a cimpoiát TB VII*.

cf.DA, TDRG s.v. cimpói; DA (înv.), s.v. cimpoiá.

CIMPOIETURĂ s.f. TB VII* "strigătură (la nuntă)"; cf.

c i m p o i u r i.

CIMPOIURI s.n. TB VI "strigături (la nuntă)"; cf. c i m p o i e t u r ă. Mai multe șimpó¹ur¹ de-astea c i m p o a i e acolo [la casa miresei].

CINSÚTUL s.n.art. S VIIc dim. de la incínsul; "cingătoarea".

Din șinsútu brîului pînă-n v i r v u l capului.

CIOROPÁC s.m. C II "poreclă dată țiganilor".

CIUCALĂU s.m. Mn VIIla "știulete de porumb"; cf. c i u c ă u, z a l o g, z a l u z.

cf.DA, TDRG (Mold.), CADE (Mold.,Bucov.), SCRIBAN,D.

(Mold.) s.v. ciocalău; PAȘCA,GL. s.v. ciucălău.

CIUCĂU s.m. S V, VI* "știulete de porumb"; cf. c i u c a l ă u, z a l o g, z a l u z.

CIUF, NUME DE ~ loc.subst. Mn VI "nume de batjocură, poreclă".

cf.DA (Bucov.,Mold.,Trans.), CADE (Maram.), SCRIBAN,D. (nord), LEX.REG.,II, p.45,49,78, MAT.DIALECT.,p.165 s.v.

CIULHĂ s.f. M VI* "buturugă mare".

CIUMILITURI s.f.pl. C VIII "cimilituri,ghicitori".

v.CADE (arh.), DA (înv.), s.v.cimilitură; cf. MAT.

DIALECT.,p.20 s.v.cimilitură.

CIUP s. S VIa,VI* "mătase la porumb"; cf. b a r b ă.

cf.DA (Bucov.,Trans.,Ban.), CADE, TDRG (Trans.),

SCRIBAN,D (vest) s.v.

CIURLŌI s.n. TB VIII "jgheab".

CIURLOIAS s.n. TB VII dim. de la c i u r l o i.

CIUSĂ v. ciuslă.

CIUSLĂ s.f. M VII; TB VI,VII* "țuică slabă"; cf. ț u z u.
var.ciusă,s.f.R VI;súslă s.f. S V,VI;țuzlă s.f.C VI.
cf.PASCA,GL.s.v.;CV,III,1951,3-4,p.47 s.v.súzlă,LR,
IX,1960,2,p.21 s.v.súslă.

CÍSITĂ s.f. TB VII "șanț, jgheab făcut pentru a abate apa".

CÍTE pron.nehot.MVII;MVI;S VIIc; TB V,VI,VII,VIII "tot felul,
cîte și mai cîte". Feciorii colea se jucau în cărți, făceau
cîte...cîte bancuri toate, cîte rîsuri, cîte glume, cîte
lucruri tinerești ! TB VI.

cf. DA, CADE, SCRIBAN,D., TDRG s.v. cît.

CLĂCENI s.m.pl. S VI* "oameni care lucrează la clacă".

CLENGI s.m.pl.M VI "numele unor pești care trăiesc în apele de
munte".

CLOBOTESTI vb.ind.pr.2 sg. M VI* "bați pentru a amesteca"; cf.
s c' r o b o t e ș t i.

ind.pr.3 sg.clóbotă M VIII,ind.pr.1 pl.clobotím M VII.
cf.DA,PASCA,GL. s.v. clobotí.

CLOPĂTOR s.n. M VI*; R III, Va,VIIa "fund (pentru mămăligă)".

var.clopotór s.n. M I,VII; S III; clupătór s.n.R Va.

cf.MAT.DIALECT.,p.162 s.v.călpătór.

CLOPOTÓR v.clopătór.

CLOPOTELE s.f.pl.R VIIa; S V "clopoței, zurgălăi".

cf.DA, SCRIBAN,D (Trans.); CADE, TDRG s.v. clopoțel.

CLOTON s.n. TB VII* "cotlon, vizuină".

CLUMP s.n. I° M VI* "grup (de oameni)". 2° S VI* "cîrd de 4-5 oi".

CLUPĂTOR v.clopător.

COBĂR s.n. I° Mn VIIIa "coș zidit în casă, de la soba (de cărămidă) pînă la pod". 2° M VI* "prelată (la camion)".

cf. DA (săsisim, în Trans.), MAT.DIALECT.,p.166 s.v.

COCIORBĂ s.f. S VI "semn de recunoaștere, în urechea oilor".

comp.DA,DM,DEX,CADE,SCRIBAN,D.,TDRG s.v.

COCÓNUL s.m.art.S VIIe "copilul mic, pruncul". Moară-i coconu de foame !

v.DA, SCRIBAN,D.(înv..Maram.),DM(înv.,arh.),DEX(înv.,reg.), CADE(înv.,Maram.,Oaș), TDRG(înv.) s.v. cocon.

COLÁC s.m. I° M VII; Mn V; S V; TB VII* "cozonac". 2° M VI "snop care se pune deasupra unei clăi".

COLCERI s.m.pl. Mn VIIIa "participanți la obiceiul lăturării (cei care se ocupă cu procurarea și distribuirea băuturii)".

cf.DA (Țara Oltului, jud.Mureș), CADE, TDRG (Bucov)

colcer s.v.colăcer; DM, SCRIBAN,D s.v. colăcer.

COLESITĂ, ~ TURNATĂ loc.subst. TB VII* "mămăligă pripită".

cf.DA (Trans.,Ban.,Bucov. și N.Mold.),CADE, TDRG (Trans, Ban.), SCRIBAN,D. (Ban.,Trans.,Maram.) s.v. coleașă.

COLINDĂTURI s.f.pl. S V "colinde". La Crăciun e fain, cu calindătură.

cf.DA colindătură s.v. colindă.

COLOMIDĂ s.f. S I,V,VI* "pălămidă".

v.DA, VICIU, GL. s.v.

COLTUNI s.m.pl. M VII "ciorapi".

v.DM, DEX (reg.), DA (aproape numai în Mold.), CADE (Mold, Bucov.), SCRIBAN, D. (est.), TDRG (Mold.) coltun s.v.

căltun; cf. VICIU, GL. s.v. coltun.

COMÎNĂC s.n. S VI "capac la cazanul de țuică".

v.DA (Trans.) s.v.

CONTRALĂU s.m. M VII; TB VII* "persoană care cîntă la c o n - ț r ă".

v.CV, IV, 1952, 5, p.38, LR, IX, 1960, 2, p.19, MAT.DIALECT.,

p.64 s.v.

CÓNTRĂ s.f. S V, VIa, VIb "vioară care ține isonul".

CONTRĂLUIESTE vb.ind.pr.3 sg. M VII "ține isonul cîntînd la c o n t r ă".

cf. MAT.DIALECT., p.64, s.v. contrăli.

COPĂC s.n. 1° M VIII "capac". 2° R IIb "pălărie (la ciupercă)".

v. MAT.DIALECT., p.20 s.v.

COPĂCI s.m.pl. M VI "trunchiuri (de brad)".

cf. DA, VICIU, GL. s.v. copăc.

CORCIUIE (3 sil.) s.f. S VIa "leasă care se pune pe sanie pentru a se căra fînul". Corșuia îi așa un fel de...cu doi drugi așa pe delături și niște fuștei așa de la drug la drug, care să țină, să fie și de la sanie mai înapoi, păm să stea fînul.

cf. DA, CADE (Mold.), SCRIBAN, D. (est), MAT.DIALECT., p.

167 s.v. corcie.

CORI s.m. R Va; S VIIc "pojar".

v. DA (Mold., Bucov.), DM, DEX (reg.), CADE, SCRIBAN, D.,

256

TDRG (Mold.) s.v.

COSTIUĞ s.n. C I,VIII "coș de nuiele". Fata babei i-a luat coștúgu cu fusele, cu fusele toarse I.

v.DA (Mold.,Bucov.),CADE, TDRG (Mold.), SCRIBAN, D. (est și nord) coștiúg s.v. cosciúg; MAT.DIALECT.,p.168 s.v.; cf. DM, DEX (reg.) s.v. cosciúg.

COSÚT s.n. S VI* dim. de la coș.
v.DA s.v.

COVÁTĂ s.f. M VI*; Mn VIIIA "formă de relief reprezentînd o depresiune între două părți mai ridicate;șafcf.tăgășitură.

CRÁCA s.f. art.TB I "numele unui joc de copii".

CRĂCIÚNI s.m.pl. M VI* "oameni mascați (la sărbătorile de iarnă)";
cf. b o j g ă i, m o ș c o t i r i, o b r ă z a r i.

CREÁSTĂTs.n. M VIII "crestătură".

CRETÉSTE vb.ind.pr.3 sg. M IV "încrețește".

CRÍNGUL s.n.art. C VI "bățul cu care se amestecă laptele înche-gat". Am pus laptele într-un ciubăr, am pus cheag în el, l-am înche-gat, l-am bătut bine cu críngu.

CROTÁLE s.pl. C VI "numele unor semne de recunoaștere, în urechile oilor".

CU prep. în construcții temporale exprimînd durată;~ IÁRNĂ~
VARĂ S V "fie iarnă, fie vară, tot timpul". Îi verde ala [bărbînogul], cu gárnă, cu vără-i verde; ~ ZI ~ NOAPTE
S VI* "fie zi, fie noapte,ziua și noaptea";~ ZIUA DE AZI
R VI "pînă în ziua de azi".

v.DA s.v.

CUC s.m. C II "figură la jocul de copii d e - a h o p f i c u l !"
Dacă [copilul] prinde mingea, zicem că-i cuc.

cf.DA de-a cūcul s.v.; CADE (Trans.) de-a cūcii s.v.

CULTUC s.n. TB VII* "haină bărbătească îmblănită".

CUM, ~SĂ loc.conjunct. S VIIc "ca să, încît". Și la coase cu mătase, cum să nu i se descoase.

v.DA,DM,DEX,TDRG (înv.), CADE (arh.) s.v.

CUNUNĂ s.f. M VI*, VIII; S VI*; TB VII* "numele unui obicei în timpul secerişului".

cf.DA (Trans.) s.v.

CUPTIOR (2 sil.) s.n. C V,VI; R Va,VIIa,VIIb; S I,V,VIIa; TB I,VII "cuptor".

v.DA, TDRG,(Mold.), CADE (Mold.,Bucov.), SCRIBAN,D. s.v.cuptor.

CURĂI vb.inf.M VII; S VII b "(a) croi".

ind.pr.2 sg. curăiești M VII; R Va; ind.pr.1 pl.

curăim M VII; S V,VII b; ind.impf. 1 sg.curăiam C VIIb;

ind.impf. 3 sg. curăia Mn VI.

v. VICIU,GL.,LR,XII,1963,1

p.55 s.v.; cf.LEX.REG.,II, p.45, LR VIII,1959,6,p.49,

MAT.DIALECT.,p.65 s.v. curui.

CURĂ, SE ~, vb.refl.inf. S VIa [despre oi] "(a)făta casa mielului,(a)se curăța după fătare". Nu-i dam apă [oi fătate] pînă să cură, că zice că dacă-i dai apă pînă nu să curează, apăi nu să poate cura.

refl.ind.pr.3 sg. se curează S VIa; refl.ind.impf. 3 sg. se cură S VIa.

v.DA s.v.; cf.CADE, TDRG (înv.) s.v.; SCRIBAN,D (înv.) s.v. curez; COMAN,GL. s.v. curătură.

CUSCAUCĂ (3 sil.) s.f. M VI* "jgheab mobil, pe care se corhănesc lemnele"; cf. c u ș c ă u.

cf.DA (reg.) s.v.cuscăi; DEX s.v. cuscaie.

CUSCĂU s.m. M VI* "jgheab mobil, pe care se corhănesc lemnele";

cf. c u ș c a u c ă .

pl. cuscăi M VI* ; R VI ; S VI* ; TB VII* .

cf. DA (reg.) s.v. cuscăi ; DEX s.v. cuscăie .

CUSCUIE s.f. S V* , "cutie, ladă"; cf. ș c ă t u i e .

cf. LEX.REG., II, p. 50 s.v. cusculie .

CUSCUILITĂ (5 sil.) s.f. S V* , VI* dim. de la c u ș c u i e .

CUSTIE s.f. 1° M VII "cutie (de chibrite)". 2° S VI* "găoace

(în care se face sămînța cînepii)"; cf. b u j b u l i e .

ĈETOARE s.f. Mn VIIIa "hotar".

(cf. DA (inv.) chietoare s.v. cheutoare .

ĈICIRIS adj. TB VII: "îndărătnic".

ĈUPER s.m. M V ; Mn V ; TB V , VII "piper".

ĈUPARATĂ adj. f. Mn V "piperată".

DĂRĂ adv. C V ; M V ; Mn V , VII , VIIIa , VIIIb "doar". Că dără oamenii

știu Mn VIIIa .

DAT, AM ~ DE VESTE v. véste .

DAT, A ~ VĂLUL v. vălul .

DĂTĂ, DE ĂLTĂ ~ loc. adv. C VIII "altă dată, în alte împrejurări".

DAU, ~ DE BĂTĂ v. bată .

DAU, ~ FEREA v. ferea .

DĂRĂBCEAI vb. ind. impf. 2 sg. M VIII "făceai bucăți".

cf. DA (ung. în Trans., Ban., Mold., Olten.) dărăbi s.v.

dărăb ; CADE (Tr. Carp.) s.v. dărăbui ; TDRG (Trans.) s.v.

dărăburi .

DĂTUIT, AM ~ vb. ind. pf. c. l sg. C VI ; S VI* "am bănuit". Cînd

am dătuít că caii ni-s împrăștiați de lupi și speriați...

m-am uitat. C V .

ind. pr. 3 sg. a dătuít S V .

cf. DA s.v. dătuí .

DE prep. 1° C III, TB VII "de la". Și acela a murit, s-a dus pe front
ș-au rămas trei copii di el TB VII 2° ~ CĂTRE prep. compusă, TB VI,
VIII "spre". Era trecut de-amiaz și era de cătră sară TB VI;
3° ~ -A loc.prep. S VIIc "de". Dai cu ea d-a ușă.

1° v. DA (înv.) s.v.; 3° cf. DA (reg.) s.v.

DE-A ASCŪNSULEA v. ascŪnsulea.

DE-ACŌLEA v. acŌlo.

DE-ACŌLO v. acŌlo.

DE-A CĂPRA NOUĂ v. căpra.

DE-A HOPÍCUL v. hopíc.

DE-A ÎNVÎRTÍTELEA v. învîrtítelea.

DE ALTĂ DATĂ v. dată.

DE-A LÚNGUL v. lúngul.

DE-A MERÍNTĒA v. meríntea.

DE-A MĒTA v. mĒta.

DE-A MÍSA v. míșă.

DE-A MÍNA v. mínă.

DE-A MÎNÎNTELUL v. mănunțel.

DE-A-N DEPT v. deprt.

DE-A-N PĂTRĂTELEA v. pătrățelea.

DE-A PÍTA v. píta.

DE-A PRINSA v. prínsa.

DE-A RÍNDUL v. ríndul.

DE-A ROĂTA v. roăta.

DE-A SÚCUL v. súcul.

DE-A TÚPA v. túpa.

DECÎT adv. M VIII "numai".

v. CADE, TDRG (Mold.) s.v.

DECUM adv. Mn VIII b "cu atît mai puțin, necum". Nici iepure

batăr, décum să văd urs ori lup.

v.DA s.v.; cf. TDRG nu decum s.v. cum.

DEGERĂTURĂ s.f. S VI* "ogor arat de toamna și lăsat neșemănat pînă primăvara".

DÉLNITĂ s.f. C VI; M VI*; S VI*; TB VII* "rîșie, bucată îngustă de teren".

v.DM, DEX (înv. și reg.), SCRIBAN, D (Mold.), PAȘCA, GL., MAT.DIALECT., p.21 s.v.; cf. CADE (înv., Olten.), TODORAN, GL., LR, XII, 1963, 1, p.55, MAT.DIALECT., p.66 s.v.

DEMÍC vb.ind.pr.1 sg. S VIa, VI*. O demnică m ă m u n ț e l carnea aea de cîrnați C V; cf. m a c i n.

ind.pr.2 sg. demici R VIIb; ind.pr.1 pl. demică C V; M V; S I, III, V, VIIb; ind.impf.2 sg. demicăi R VIIb; part. f.pl. demicate S V.

v.CADE, TDRG (înv.), MAT.DIALECT., p.282 s.v. demica.

DE MINUNE v. minune.

DENOII adj. M I, VII "căre bate în roșu corai, în d e n c u"

DENOU adj. M I, VII "roșu corai".

DENUMIT, AI~ vb.ind.pf.c.2 sg. M VI* "ai desemnat".

part.f. denumită M VIII.

v.DM, DEX (înv.) s.v. denumi; SCRIBAN, D. (barbarism, Trans.) s.v. denumesc.

DEOLĂLTĂ adv. R VIIa, VIIb "laolaltă". [Cașul] îl lași pînă se prinde tot dolăltă VIIb.

DESĂRĂ adv. C V, VIIb; R VIIb "în seara zilei respective". Jucau, beau, mîncău, chiuiău, iuiău, cum zicem noi, și... pînă desără. Cînd era desără, atunci lua mireasa C VII b.

DESCÎNTĂTUL s.n.art. TB VII* "binecuvîntarea, urarea de bine"; cf. a l d u i t u r ă.

DESCÎNTĂ, A~ vb.inf. M VII "a rosti orațiile de nuntă"; cf.

t ă r o s t i.

ind.pr.3 sg. descîntă M VII; ind pf.c.3 sg. a descîntăt
TB VII*.

v. CV,IV,1952,5,p.41 s.v.; cf. LEX.REG.,II,p.73,78,79,
MAT.DIALECT.,p.66 s.v.

DESET s.n. S VIII; TB VI, VII* "desiș". Désăt, adică unde-s
molizi de aeștia mici și deși, de nu se poate străbate așa
ușor TB VI.

v.DM, DEX (rar) s.v.; cf. MAT.DIALECT.,p.66 s.v.désăt.

DESFĂCĂM vb.ind.pr.1 pl. 1° C VI; M VIII; R VI; S VIa "desfacem
știuleții din pănuși". 2° C VI; S VIa "desfacem boabele de
pe știuleți".

1° ind.impf. 1 pl. desfăcăm C VIII; Mn VIIIA; TB VI;
ind.impf. 3 pl. desfăcău R VI; ind. pf.c. 2 sg. ai desfăcat
C VI; ind.pf.c. 1 pl. am desfăcăt S VI a; part.desfăcăt
M VIII; part.m.pl. desfăcați TB VI; sup.la desfăcăt M VIII;
S VIII; TB VI; refl.ind.pr. 3 sg. se desfăcă R VI; 2° ind.
pf.c. 1 pl. am desfăcăt S VIII.

1° v. DM (reg.); CADE (Mold.,Bucov.), TDRG (Mold.), MAT.
DIALECT.,p.21,169 s.v. desfăcă; cf.SCRIBAN,D (nord) s.v.
desfăc; 2° v.DM (reg.) s.v. desfăcă.

DET s.m. C V "unitate de capacitate pentru lichide,egală cu
100 ml".

pl.deți C VI.

v.CV,II,1950,4,p.33, MAT.DIALECT.,p.66 s.v.

DEZBRÎU vb.ind.pr. 1 sg. S VI* [despre porc, pasăre etc.]

"despic, desfac".

ind.pr.2 sg.dezbrîni R V a; ind.pr.1 pl.dezbrînăm R Va.

v.DM (rar), TDRG (Mold.),MAT.DIALECT.,p.66 s.v.dezbrîrnă;

CADE (Mold.) s.v. dezbirna', dezbrina'; SCRIBAN,D (est) s.v. dezbirn.

DEZDEOACHE vb.ind.pr. 3 sg. S VI * "face să treacă de deochi; descintă".

ind.impf.3 sg. dezdeochea' S III; ind.pf.c 3 pl.

a dezdeochea' S VI *

DEZÍMFLĂ, SE ~ vb.refl.ind.pr. 3 sg. S VIIc "se dezumflă".

v.TDRG (inv.,rar pop.) s.v. dezímfla'; SCRIBAN,D (nord) s.v. dezímflu; cf. CADE (inv.) s.v. ímfla'.

DINAPÓIE adv.Mn V "dinapoi".

DINTÍIE adv.C VI "dintîi".

DÍMBÚT s.n. R II a dim. de la dîmb.

DÓILANT, AL ~ num.ord. TB V "al doilea"

DOMNÁRII s.m.pl.art S V "intelectualii (din sat)".

DOROBÁT s.n. M VI * "lemn care se pune deasupra furcilor (la colibă)".

pl.dorobete (dorobăta) M VI *

cf. TELCEANU, M s.v. durubăta, PAȘCA, GL. s.v. dorubăta.

DÓRUL s.n.art. în expr. DOÁRME CA ~ M VII "doarme liniștit și adînc".

DRĂNÍIT, AI ~ vb.ind.pf.c.2 sg. M VIII "ai pus draniță (pe casă)".

v.DM(reg.), CADE (Mold., Bucov., Maram.), TDRG (Mold.) s.v.

drăniți.

DREPT, DE-A-N ~ loc.adv. C V "de-a dreptul".

DREPTE s.f.pl. Mn V "trepte, scări". A venit valea mare, a ajuns la drepte la bucătărie; cf. s t r e a p ț ă.

v.MAT.DIALECT., p.170 s.v. dreapta.

DRÍGLĂ s.f. Mn V "cociorbă".

cf. CADE (Băn., Trans.) s.v. drígl, dríglu

DROB s.m. în expr. TOATE S V "absolut toate". cf. b r i c i ,
h u c z , p r a f , v e r d e .

DROBOASĂ adj.f. C VIII "cu drobi". [Jintița] se face și fără
lapte, dar nu se face așa droboasă, așa bună.

DRONGĂLEA vb.ind.impf.3 pl. S VI a "sunau tare". Când se spe-
riau [oile] , drongăle clopotele alea.

DUBĂLĂ s.f. C VIIb; TB VII,VII* "piele argăsită".
cf.DM (reg.), CADE (Mold.,Bucov.), SCRIBAN,D. (Mold.,
Trans.), TDRG (Mold.) s.v. dubeală, dubală, MAT.DIALECT.,p.
170, s.v. dubeală.

DUBĂ s.f. C II "numele unui joc de copii".

DUBĂLĂR s.m. TB VII "tăbăcar".
v.DM,DEX (reg.), CADE (Mold.,Bucov.,Maram.),SCRIBAN,D.,
TDRG (Mold.) s.v.

DUBĂLEALĂ s.f. TB VII* "argămeală".

DUBĂLEȘTE v. dubăluiești.

DUBĂLITĂ adj. f. S VI*; TB VII [despre piele] "argăsită".
var.dubăluită adj.f. M VI*.

DUBĂLUIEȘTI vb.ind.pr. 2 sg. M VI* "argăsești".
var.dubălește vb. ind.pr. 3 sg. TB VII*; sup. la dubălit
TB VII*.

DUBĂLUITĂ v.dubălită.

DUD s.m. M VI* ; S VI* "plop".
pl.duzi S VI*.

DUGHEANĂ s.f. R VI "prăvălie".
v.DM (reg.), DEX (depr.), CADE,TDRG (Mold.),SCRIBAN,D
(est) s.v.

DUPĂ MÎNA v. mîna.

DUPLICĂ v.tuplic.

264

DURDULĂ s.f. C VI; S V,VI* "zgomot mare, scandal, gâlceavă".

var.durdură s.f. TB VII*.

cf. DM s.v.dîrdoră, dîldoră; CADE s.v.dîrdoră, SCRIBAN,

D. s.v. durdură, dîrdoră, duldoră.

DURDURĂ v.durdulă.

DURGĂLANI s.m.pl. C VIIa; S VI* "fire groase de cînepă (care se seamănă, de obicei, pe marginea lanului de porumb)"; cf.

d u r l ă u.

DURLĂU s.m. M VI "fir gros de cînepă (care se seamănă, de obicei, pe marginea lanului de porumb)"; cf. d u r g ă -

l a n i.

pl.durlăi M VI*.

E adv. S V,VII b "da".

v.MAT.DIALECT.,p.68 s.v.; cf.MAT.DIALECT.,p.177 s.v. ie.

ECONOM s.m. M VI*; TB VII* "agricultor, persoană care se ocupă cu e c o n o m i a".

ECONOMIE s.f. M VI,VI; R VIII a, VIII_b; TB VIII, VII* "agricultură". [M-am ocupat] cu economiea, am...la cîmp, cu plugul, cu coasa R VIII a.

FANĂR s.n.TB VIII "felinar".

var.fănăr s.n.TB VII*, VIII, pl.fănăre TB VIII; făgnăr s.n. M VI*; fămnăr s.n. M VI*; fonăr s.n. S VI*, pl.fonăre S VI*.

v.DA, TDRG (Mold.), DM (înv. și arh.), DEX (înv.), CADE (arh.,Mold.,Bucov.), SCRIBAN,D. (Mold.) s.v.; cf. VICIU,S. s.v.fonăr.

FANSULE s.f. M VII,VIII; S II,VI* "fasole".

v.DA s.v.fasole.

FĂCÚTELEA, FAC~ loc.vb.S VI* "fac treaba, fac ce am de făcut".

Îmi fac făcúteleşa, gîndul meu.

FĂGNĂR v.fanăr.

FĂMNĂR v.fanăr.

FĂNĂR v.fanăr.

FĂRINĂ, ~ DE CRESCÚT loc.subst. M V,VI* ; S VI* "bicarbonat de sodiu"; cf. b r o z ă, f ă r i n ă d e b o r c u t.

FĂRINĂ, ~ DE BORCÚT loc.subst. TB VII* "bicarbonat de sodiu";
cf. b r o z ă, f ă r i n ă d e c r e s c u t.

cf.DA (Trans.de nord,Mold.,Bucov.), DM (reg.), CADE
(Tr Carp.), SCRIBAN,D. (Trans. de nord,Maram.), TDRG
(Mold.) s.v. borcút.

FĂRINĂ s.f.în expr. M-AM ASEZĂT PE~ C VIII "m-am pus pe lucru,am început să lucrez serios". După ce m-am însurat numai am căpătat minte și m-am aşază^t pe farină.

FĂRTĂI s.n. C VI,VIII; S VI* "adăpost construit pentru păstrarea nutreţului"; cf. s î n.

pl.fărtăie C VIII.

v.MAT.DIALECT.,p.283 s.v.

FĂTUCĂ s.f. M VIII dim. de la fată.

FEREA, DAU~ loc.vb. S VIII "mă feresc".

v.MAT.DIALECT.,p.69 s.v. féria, a da~; cf. MAT.DIALECT.,
p.209 s.v.

FESTÍTE adj.f.pl. Mn VI; R II b "vopsite".

cf.DA, CADE, (Maram.), MAT.DIALECT.,p.255 s.v.festi;
SCRIBAN,D (Trans.) s.v. festésc.

FESTITÓR s.m. Mn VI "vopsitor".

FETETÍT, A~ vb.ind.pf.c. 3 sg. TB VI, VII* "a fetit".

FICIORÁN s.m. Mn V "băieţandru".

266

FIOR s.n. M VI *; R VII b "fuior".

FISTOC s.n. S VI * "bucată scurtă de lemn".

FÎNTÎNĂ s.f. M III; Mn VI; TB V "numele unui joc de societate (la șezători)".

FLEACURILE s.n.pl.art. M V; R Va, VIIb; S V "măruntaiele (porcului)".

cf. COMAN, GL., p. 32 s.v. fleacuri.

FLOARE s.f. C VI "floarea-soarelui".

FOCĂRIM vb.ind.pr. 1 pl. C VI; MVI * "facem foc, încălzim încăperile unei case". Iarna cu lemne noi mai mult ne...ne focarim C V. Mă, dar ce focărit atîta ? M VII.

ind.pr.2 pl. focăriți M VII; ind.pf. c.1 sg. am focărit S VI *; ind.pf.c. 3 sg. a focărit TB VII *.

FONAR v. fanar.

FORĂITURĂ s.f. C VI "sforăitură".

cf. DA (Mold., Bucov., Trans.), CADE (Mold., Bucov., Maram.),

TDRG (rar) s.v. forăi; SCRIBAN, D s.v. forăi.

FRÎMBI (frîmî) s.f.pl. TB VII * "frîngii".

var. frumbi (frumî) s.f. pl. R VII b.

cf. DA (inv.) s.v. frumghie; CADE (inv., Maram., Oaș), SCRIBAN, D. (Olten., Ban.) TDRG (inv.), TELCEANU, M. s.v. frîmbie.

FRÎMBIE (frîmbîie) s.f. MVII, VI; S VI * "bată".

pl. frîmbii (frîmbîi) M VII, VI.

v. CADE (inv., Ban.), SCRIBAN, D. (Olten., Ban.), TDRG (Ban), s.v.; cf. DA (inv.) s.v.; VICIU, S. s.v. frînghie.

FRUMBI v. frîmbi.

FUNDĂC s.n. TB V "cecum (la porc)"; cf. f u n d e r e i, f u n d u l m a ț e l o r.

FUNDEREI s.n. M VIII "cecum (la porc)"; cf. f u n d a c,
f u n d u l m a ț e l o r.

cf.DA, BUGNARIU,D. s.v.

FUNDUL, ~ MATELOR loc.subst. R Va "cecumul (la porc)"; cf.
f u n d a c, f u n d e r e i.

FURĂTURILE s.f.pl.art. S VIII "lucrurile furate". Să ne duci
unde vă e camera aceea, unde ați băgat voi furăturile.

cf.DA (rar), CADE, SCRIBAN,D., TDRG s.v. furătură.

FUS s.n. TB V "numele unui joc de societate (la șezători)".

GĂLITĂ s.f. 1° TB VII* "animal domestic". 2° pl. M VII; TB VII,
VII* "animale".

pl. 1° gălițe C V,VI; M I; R II; S V,VI*; TB VII.pl.2°
gălițe M VII; TB VII, VII .

var.1° găliți s.f.pl. M VII; R VIIa,VIIb.

cf.DA (Trans.,Mold.), DM, DEX (reg.), CADE (Bucov.),
SCRIBAN,D (nord), TDRG (Trans.), LR, XXII, 1973,1,p.46

s.v.gălițe.

GAMPÍRI s.m.pl. TB I,II,III,V,VI,VII,VII* "cartofi".

cf.VICIU,GL. s.v. grampíri.

GĂBÎNAS s.n. S V,VI*, VIII "dulap pentru alimente".

cf.CADE, TDRG (Trans.), LR,VIII,1959,6,p.50, MAT.DIALECT.

p.71,257,283 s.v.găbănas.

GĂINĂR s.n. C VII b,VIII "coteț pentru găini". Sub p r i z m ă
erau găinile, găinariu de găini VIII.

v.MAT.DIALECT.,p.71,283 s.v.

GĂLĂMÍZDRĂ s.f. S VI* "salamandră".

cf.PAȘCA,GL. s.v. călămízdră.

GĂLBÎI adj. M I,VII "care bate în galben; gălbui".

GĂLITI v. gălită.

GĂVÓZD s.n. M VI*, VII; TB VII* "pană de despiciat lemne".

pl. găvcăzde M VI*; S VI*; TB VII*.

cf. DA (înv., la moți), CADE (înv., Oaș, Trans.), SCRIBAN, D

(Trans. vest), TDRG (înv.) s.v.

GĂZDUSĂRI s.m.pl. TB VII "oameni bogați".

cf. DA, TDRG (Trans.) s.v. găzdușag; CADE, SCRIBAN, D. (Trans.)

s.v. găzdășag, CADE (Maram.) s.v. găzdușag.

GEMĂNĂRI 1° s.m. pl. M VI*, VIII; S VI* "gemeni"; 2° s.f.pl.

S VI*, TB VI, VII* "gemene". Fetițele astea două-s gemene,

astea-s gemănărî TB VI.

v. DA s.v. gemănăr; DM (rar) s.v. gemănăr.

GENUNȚI s.m.pl. C V; S VIIc, VIII "genunchi". Am stat acolo-n

genunț, o noapte, toată noaptea am stat în genunț lângă

patul lui C V.

GHEMUCĂLE s.n.pl.art. S VII a dim de la ghem.

GÎFŪȚ s.n. C V; M V, VI dim. de la gîf; albie mică". Un gîfūȚ așa

mai mic aveam, anume de făceam plăcintă C V.

cf. DA, CADE (Mold., Bucov., Trans.), SCRIBAN, D. (Ban., Trans.

Mold. nord), VICIU, GL. s.v. gîf.

GÎLBĂȘI v. călbaș.

GÎNDULESC, îMI ~ vb.refl.ind.pr.1 sg. S V, V*, VI* "am grijă, mă

preocup". îmi gîndulesc numai cu g a l i ț e l e S V.

îmi gîndulesc pe lângă casă: era în gînd să dea la porci,

era în gînd să-și dea la vacă S VI*.

tranz.ind.impf. 2 sg. gînduleai S VIII.

var. gînduluieste vb.tranz.ind.pr.3 sg. TB VII*.

cf. DA (Mold., rar) s.v. gîndului; LEX.REG., I, p.60 s.v.

gînduluit.

GÎNDULUIĂLĂ, ÎN ~ loc.adv. TB VII* "îngîndurat".

cf.DA (Mold.,rar) s.v.gîndului; LEX.REG.,I,p.60 s.v.

gînduluit.

GÎNDULUIESTE v.gîndulesc.

GÎRB s.n. TB VIII "ridicătură de teren; dîmb"; cf. g u r e ț.

cf.DA (înv.) gîrb s.v.gîrbă; CADE,SCRIBAN,D.,TDRG (înv.)

s.v. gîrbă.

GOBAIA s.f.art. S V "dihania".

cf.DA (Mold.,Bucov.,iron.) DM (reg.), CADE (Mold.,

Bucov.), SCRIBAN,D. (Mold.,iron.), TDRG (Mold.) gobaie

s.v.cobaie.

GOLUȚUL s.n.art. C VIIb dim. de la gol.

cf.DA goluț s.v.gol; CADE s.v.

GORDUNĂS s.m. TB VII* "persoană care cîntă la gordună; contra-
basist".

v.MAT.DIALECT.,p.174 s.v.;cf.DM (reg.), SCRIBAN,D.

(Trans.) s.v. gordună; LEX.REG.,II, p.80 s.v.gurdunăs;

LR,IX,1960,2,p.21, MAT.DIALECT.,p.21o s.v.gordonăs.

GRĂUR, ILEANA LUI ~ v.Ileana.

GRĂURILOR, ILEANA ~ v.Ileana.

GROȘTIORÓS adj. S VII c "cu smîntîină, smîntînos".

cf.DA s.v.groștiór s.v.grosciór, CADE s.v. groștiór,

TDRG (Mold.) s.v. groștiór.

GRUMĂZ s.m. 1° M VII "scarlatină". 2° pl. art. Mn VIII b

"toartele, mînerile (cazanului)".

pl.art. 2° grumăzii Mn VIII b. 2° cf.DA s.v.

GRUMĂJORI s.m.pl. C VIII "curele care leagă împlăciul de

hădărag; oglăji".

cf.DA (Țara Oltului) grumăjei s.v.grumaz; MAT.DIALECT.,
p.72 s.v. grumăzări.

GUREȚ s. M VI "ridicătură de teren; dîmb"; cf. g i r b.
v. TEICEANU, M. s. v.; cf. LEX. REG., I, p. 96 s. v. gurneț.
GURZEA vb. ind. impf. 3 sg. R VIIb "făcea gurgui la opincă".
cf. DA (înv.), DM, DEX (reg.) s. v. îngurzi.

HAGĂUĂ s. n. pl. S V "făgașe care rămîn după răsturnarea brazde-
lor, în urma plugului".

cf. DA (Trans.), LEX. REG., II, p. 74, MAT. DIALECT., p. 175,

258 s. v. hagău; VICIU, GL. s. v. hăgău.

HALISCĂU s. n. S VI * "calaican"; cf. c ă l i c a n.

HANIMALELE s. n. pl. art. S I "animalele".

HAPUCI s. m. Mn V "minge din păr de vacă". Făceam un hapuc din
păr de vită.

cf. DA (Trans.) s. v. hapuc; SCRIBAN, D. (nord) s. v. habuc;

VICIU, GL. s. v. hapuc, hapușchiu; MAT. DIALECT., p. 283 s. v.
hapici.

HARBÚJI s. m. pl. R II b "dovleci".

v. DA, CADE, SCRIBAN, D. (Maram.) s. v. harbuz; cf. DM,

DEX (reg.), TDRG (Mold.) s. v. harbuz.

HARC s. n. M VII "arcuș".

v. LEX. REG., II, p. 78, MAT. DIALECT., p. 175, s. v.; cf. DA,

CADE, SCRIBAN, D., TDRG s. v.

HARDĂU v. ardău.

HĂHĂIT, A ~ vb. ind. pf. c. 3 sg. S V "a mormăit".

HĂRAM s. n. M VI * "deranj".

HĂȚĂIE s. n. pl. S VIIc "cărări pe care merg animalele prin pă-
dure; hățășe".

cf. DA (Ban.) s. v. hățău.

HERCELĂM vb. ind. pr. 1 pl. S V, VIIa, VIIb "ră-
gilăm, pieptănăm" (cînepa).

ind. pf. c. 2 sg. ai hercelat S V; part. f. hercelată S V.

cf. MAT. DIALECT., p. 175 s. v. hărcelă, hecelă.

HERNEU s.n. M VI* "coviltir".

v.DA (prin Ban.) herneú s.v.arneú; Cf.DM (reg.),

TODORAN, GL., s.v. arneú; LR, XXII, 1973, 1, p.48 s.v. arniéu.

HIA, NU AVEÁ ~ loc.vb. R VIIa "nu-i pása".

cf.DA (ung., în Trans. de nord, Bucov.), MAT.DIALECT.,

p.176 s.v.hie; MAT. DIALECT., p.74 s.v.

HIRISÁ adj.f. TB VII* "încerezútá, mîndră"; cf. b o r z o ș á,
p u p u ț a t á.

v.DA (ung., Trans.) s.v.hiriș; cf.CADE (Trans.) s.v.

hiriș; SCRIBAN, D. (Maram.) s.v.hires, VICIU, GL., LEX.REG.,

II, p.78, MAT.DIALECT., p.176 s.v.hiriș; MAT.DIALECT., p.

258 s.v. hires.

HÎJDEI s.n. M VI* "cîrd de 40-50 de oi".

cf.PAȘCA, GL s.v.gîjdei; LEX.REG., II, p.76 s.v.

HÎLBOANĂ s.f. S I "adîncitură în rîu, unde se spală rufele".

v.DA (Mold., Bucov.), CADE (Bucov., Maram., Mold.) s.v.;

cf.SCRIBAN, D (est.) s.v.hîlboacă.

HÎRTIE (hîrte) s.f. S V, VIII "hîrtie". El scrie pe hîrte VIII.

cf.VICIU, S. s.v. hîrcie; MAT.DIALECT., p.176 s.v.hîrtie.

HÎȘCĂIA vb.ind.impf.3 sg. Mn VII "pieptăna (lîna)".

HÎT s.n. M VI* "funie, ștreang"; cf. ș a r p ă u, ș f a r á.

cf.CADE hîț s.v.hăt; TELCEANU, M s.v.

HOIESTE vb.ind.pr.3 sg. R VIII b "strigă, face gălăgie (pentru
a alunga un animal)".

cf.DA (Trans.) s.v. hoi, hoi; CADE (Trans., Maram.) s.v.

hoi.

HOMEI s.f.pl. S VIIb "femei".

HOPÍC s.n. 1° C III "minge din zdrențe". 2° de-a hopícul loc.

subst. C II, III "numele unui joc de copii".

cf.DA hopíc s.v.hop; SCRIBAN, D s.v.

HOPOTE s.n.pl.TB VII "jocuri, țopăieli".

HOPOTESTE vb.ind.pr.3 pl. TB VII "joseă, țopăie".
conj.pr. 3 sg. să hopotească TB VII .

HORTIȘATĂ adj.f. Mn VI "piezișă".

cf.DA s.v.hortiș; DM, DEX (reg.), CADE, TDRG (Mold.),
SCRIBAN, D (est) s.v. hortiș.

HOSLAG s.n. C VIII "bucată de pădure dată în exploatare;
parchet". Și amu se dă de fapt la comună, se dă hoslag,
așa un parchet de pădure comunal; cf. ș l a g.

HOZNA s.f.art. Mn VIIIa "marginea de sus a paharului".

cf.DM s.v.ușnă; DEX (pop.), CADE (inv.), SCRIBAN (inv.,
Trans.Olten.,Munt.,Mold.),TDRG (inv.) s.v. ușnă.

HRISCĂȘ s.n. C V "orez";cf. r a i s .

cf.MAT.DIALECT.,p.90 s.v. rișcăș,rișcășă,p.266 s.v.
rișcășe.

HUC adv. 1° S VIII "aproape, cît pe-aci". Din spaimă mi s-a
stricat sîngele și a fost huc să fiu neom. 2° toată~C V;
M VI, VI* ; Mn VI; TB VI "absolut toată". Și mobilă scumpă
a avut, t o a t ă p r a f i s-a stricat, tătă huc C V;
cf. b r i c i , d r o b , p r a f , v e r d e .

2° v. DA, CADE (Maram.), VICIU, GL., MAT.DIALECT.,p.
284 s.v.

HUCI s.m. 1° R IIb,VIIIa; S VIa,VI ,VIII "copac mare". Era un
copaci mare, un huș cum zicem noi S VIII. 2° M VI*
"fag mic".

1° pl.huci S VIa.

cf.DA (Mold.),DM, DEX (reg.), CADE (Mold.,Bucov.),
SCRIBAN,D., TDRG (Mold.) s.v.

HUȘTIULUCURI (4 sil.) s.n. pl. Mn VII "ghemotoace".

cf.DA (Mold.), CADE (prov.), SCRIBAN,D., TDRG (Mold.)
s.v. huștiuluc !

HUZĂR s.m. M VI* "butuc, bucată groasă dintr-un trunchi de lemn".

v.DA (Bucov.) s.v.; cf.COMAN, GL. s.v.

HUZĂRAN s.m. M VI* augm. de la h u z ă r; cf. b i l a n.
cf.DA (Bucov.), COMAN, GL. s.v. huzăr.

IASARĂ adv. 1° M VI*; Mn VIIIA "seara zilei de astăzi". Mare-i seara din iasară Mn VIIIA. 2° S V "seara zilei următoare".
1° v. CADE, TDRG (Mold.), SCRIBAN, D. (est, nord, Olten.)
iasară s.v. seară.

ILEANA, ~ GRAURILOR loc.subst. C VIIA "numele unei sărbători religioase; Sfinții Constantin și Elena".

var.Ileana lui graur loc.subst. S V, VI*.

INIMAS s.n. Mn VI "ogor pregătit pentru semănat".

v.DA (Trans.), PAȘCA, GL. s.v.; cf.LR, X, 1961, 2, p.130 s.v.

ÎMBĂTUT adj. M VIII "pătut".

ÎMPĂNĂTURĂ s.f. M VI* "numele unui semn de recunoaștere în urechile oilor".

ÎMPĂTRATĂ adj.f. TB VII "deforma unui pătrat, pătrată".
v.DA (înv.) s.v.

ÎMPRUNTĂ vb.ind.pr. 3 sg. R VIIIB "împlîntă".

ÎN prep. TB VI "pe, nentru". Încep să joace mireasa-n bani".
v.DA s.v.

ÎNAPOIE adv. Mn V "înapoi".

ÎN CĂSE v.căse.

ÎNCETUC adv.R VIIb; S V, VIIc, VIII "încetișor".

v.COMAN, GL. s.v.

ÎNCINII (înșini) vb.tranz.ind.pr. 1 sg. S V, V "pun șaua pe cal, înșeuez calul".

ind.pf.c. 1 sg. am înciniat (înșiniat) S V, VI*.

v.DA (Zagra-Năsăud) s.v. încinia.

274

ÎNCIUPĂ vb.ind.pr. 3 sg. S VIa, VI* [despre porumb] "fi dă mătasea".

v.COMAN, GL. s.v.

ÎNCÎRNIT adj. Mn VIIla "încovoiat".

ÎNCLIOĂȘTĂ (3 sil.) vb.ind.pr. 3 sg. S V "înnoadă". [Miresei] fi încloștă coada aea, înnoadă aicea-n cap și o face nevastă.

ÎNCONVINȘI adj.m.pl. TB VII "convinși".

ÎNFRĂMÎNTĂM vb.ind.pr. 1 pl. TB V "frământăm".

ÎNGĂDUIE vb.tranz.ind.pr. 3 sg. Mn VIIla "potolește (focul)" Când [urda] începe a s p u m a, î n g ă d u i e focul.
v.DA (înv.), TDRG (rar) s.v. îngădui.

ÎN GÎNDULUIĂLĂ v. gînduluiălă.

ÎNGROȘĂLĂ s.f. C V "rîtaș". Facem un pic de îngroșălă cu groștior, cu fărină de grîu.

cf. DA s.v.

ÎNLÔNT adv. S VIIc "înăuntru".

cf. DA (Mold., înv.), SCRIBAN, D. (Trans., Ban.), TDRG (Mold., înv., Trans.), MAT. DIAL. F. C. T., p. 76 s.v. înlôntru.

ÎNNĂȘTEAU vb.ind.impf. 3 pl. M VII "nășteau".

ind.pf.c. 1 sg. am innăscut Mn V.

ÎNNIVELĂM vb.ind.impf. 1 pl. M VI "nivelăm".

ÎN ORICÉ FEL v. oricé.

ÎN SLOBOD v. slobod.

ÎN STRAT v. strat.

ÎNTĂRNITĂT adj. M VII, TB VII* "deșelat"; cf. t ă r n i ț a t.
f. întărnițată TB VII.

cf. DA (Trans.), CADE s.v. întărnița; SCRIBAN, D. (Trans.)

s.v.întărnitez; TDRG (Trans.) s.v.întărnita.

ÎNTERMINĂȚ, ATI ~ vb.ind.pf.c. 2 pl. TB V "ați terminat".

v.MAT.DIALECT.,p.76 s.v.intermina.

ÎNȚIȚE adv.C V,VI,VIIa,VIIb; Mn V,VIIIa; S II,V,VIa,VIIc,VIII

"întii". Când mă duc cu oile, întițe le dăm în strungă
dimineața S VIa.

ÎNTOMNEĂ, SE ~ vb.refl.ind.impf. 3 sg. Mn VIIIa "se tocnea"

ÎNTR-O MÎNTE v.minte.

ÎNVELEAU vb.ind.impf. 3 pl. în expr. SE ~ DE RÎS S VIII

"nu mai puteau de rîs, se stricau de rîs".

cf.DA s.v.înveli.

ÎNVÎRTICUȚ s.n. TB III "băț folosit la mestecat". [Mestecăm
mămăliga] cu așa un fel de-nvîrticuț, coleșer.

ÎNVÎRTITELEA, DE-A ~ loc.subst. TB VII "numele unui dans
popular".

cf.DA învîrtita s.v.învîrti.

ÎNVÎRTITOR s.n. Mn VIII b "manivelă".

cf.DA învîrtitoare s.v.învîrti; CADE,SCRIBAN,D. s.v.
învîrtitoare.

ÎNVOIȚI, NU-S ~ C III "nu vor". Auzeam de oameni că [părinții
băiatului] nu-s învoiț.

v.DA (înv.) s.v. învoi; cf.CADE (înv.) s.v.învoi.

ÎNVRĂJBESC vb.ind.pr. 3 pl. C VIII; M VI* "sperie". Vin des-
tul lupii la oi și le și încep, și mănîncă, și le-nvărăj-
desc.C VIII.

ind.pf.c. 3 sg. a învrăjbit S VI*; TB VII*.

v.DA s.v.învrăjbi.

JGHEBUIȚI adj.m.pl.C VIII "cu jgheab".

cf.DA, VICIU, GL. s.v. jghebuí.

JINTIȚĂ s.f. C VIII; Mn VI, VIIIa; S VIa "jintiță".

v.TDRG (Mold.), TELCEANU, M. s.v.

JINTITEȘTE, SE ~ vb.refl.ind.pr.3 sg. S VIa [despre lapte]

"se face jintiță".

JUGĂNIȚ, S-A ~ vb.refl.ind.pf.c. 3 sg. S V, VI* "a făcut rană

sub degetele picioarelor, din cauza umezelii", cf. j u -
g u i a.

JUGUIA, SE ~ vb.refl.ind.impf. 3 sg. S V "făcea rană sub de-

getele picioarelor, din cauza umezelii"; cf. j u g ă n i ț.

JUMĂLTUIEȘTE vb.ind.pr.3 sg. Mn VIIIa "smălțuiește".

cf.DM (reg.) DA, CADE, SCRIBAN, D., TDRG s.v. jumált.

JUP s.m. 1° TB VI, VII* "tulpină de porumb (după ce s-au

cules știuleții)". [Porumbul] se culege și de pe tujlean,
de pe Ěup, așa direct TB VI; cf. t r u j e a n, t u l e a n.

2 pl. M VI* "spice încurcate".

pl. jupi 1° TB VII*, 2° M VI*.

1°, 2° cf. DA (Trans.), CADE (Bucov.), LR, XII, 1963,

1, p.55 s.v.

JUP interj. Mn VIIIa; S V "jup". Și apoi da cu îmblăciul, jup,

jup ! Mn VIIIa.

cf. DA, TDRG s.v. jupăi.

LAMBAU s.n. S V, VI* "lambă (la căruță)".

LĂITER (3 sil.) s.n. M VI*; S VI*; TB VII* "laviță (cu cutie)".

cf.DA lăvițar s.v. laviță.

LĂTURENI s.m.pl.Mn VIIIa, VIIIb "participanți la un obicei din
timpul sărbătorilor de iarnă".

LĂTUICĂ s.f. Mn VIIIa "laviță".

LĂUTOR s.n. S I,V,V*,VI* "scaun pe care se bat rufele cu maiul, la rîu".

cf.DA lăutoare s.v.la.

LENGĂNUT s.n. M VII dim. de la leagăn.

cf.DA leangăn s.v.leagăn; SCRIBAN,D (Trans.) lengăn s.v.lęgăn; VICIU,GL. s.v. leangăn.

LEPEDEIE s.n.pl. Mn V "covoare". La covoarele astea le zicem lepedeie, la țoalele alea de lină cu ciucuri .

cf.DA (ung.,Trans.,Ban.),DM, DEX (reg.),CADE,SCRIBAN,D., TDRG (Trans.) s.v. lepedeu.

LESPEDE s.f. Mn V; S III, VI* "tigaie mare (în care se coc plăcinte, clătite etc.)".

pl.lespeze Mn V.

v.DA (Maram.,unele părți ale Trans.),CV,IV,1952,5,p. 39, MAT.DIALECT.,p.179, 260 s.v.

LESCA s.f.art. C II "scîndurica folosită la jocul de copii numit u n a ș i f u g a". Noi d ă m d e b a t ă ș i [altul] d ă a ș a c u leşca ... o scîndură așa.

cf.DA (pe Valea Someșului) s.v. leşcă.

LETURELE s.f.pl. S VI b "lați, șipci".

LIMPEZAS s.n. C VI; S V,VI*; TB VII "țuică tare, distilată de două ori"; cf. t i s t u l a ș ,

LIMPEZESTI vb.ind.pr.2 sg. S VI* "distilezi țuica a doua oară"; cf. t i s t u l e ș t e .

ind.pr.1 pl.limpezim TB VII ;part.f.limpezită S VI; sup. la limpezit TB VII .

LIUNGÎNĂ v.liungură.

LIUNGURĂ s.f. M VII "lingură".

pl.liunguri M VII; Mn VI.

278

var. liungînă s.f. M VII.

v.DA, lungură s.v. lingură; SCRIBAN, D., VICIU, GL., MAT.

DIALECT., p.78, 179 s.v.

LOAMPA s.f. ^{art.} VI, VIIb; Mn V, VIIIa "lampa cu petrol".

pl. loampe C VII b.

v. MAT. DIALECT., p.78, 179 s.v.

LOC adv. S VIIc "pe loc, imediat". [Vaca] peritu-a loc acolo.

LOM s.n. S VI a, VI * "grămadă de crengi și pietre (aduse de apă)".

pl. lomuri S VI a.

v. CADE (Ban., Maram.), MAT. DIALECT., p.260 s.v.

LOPRIȘCĂ s.f. Mn V 1° "lopățică folosită de copii în jocul

d e - a ~. 2° de-a loprișca loc. subst. Mn V "numele unui joc de copii".

cf. PAȘCA, GL. s.v. loprișcă.

LOZĂ s.f. M VI *; R VI; S VI *; TB VI, VII * "un fel de răchită; lozie".

cf. CADE (Mold.), MAT. DIALECT., p.181 s.v.; cf. COMAN, GL., VICIU, GL., MAT. DIALECT., p.78, 261 s.v.

LUA, SI-O ~ ÎN CAP v. cap.

var. a luat la cap v. cap.

LUHER s. C VIII; S I "trifoi". Spuneam noi luher, amu se mai spune că-i trifoi C VIII.

cf. CV, II, 1950, 4, p.33 s.v. loher; LEX. REG., II, p.81; LR, VIII, 1959, 5, p.72; s.v. luhără; MAT. DIALECT., p.78 s.v. luhăr, p.212 s.v. luheriu.

LUHERISTE s.f. C VIII "trifoiște".

pl. luheriști C VIII.

v. MAT. DIALECT., p.212 s.v.

LÚNGUL, DE-A ~ loc.subst. Mn VI "numele unui dans popular".

var.pe-a ~ loc.subst. C VII b; S VIa.

LUPOAIE s.f. S VIIc "lupoiacă".

v.DM,DEX (inv. și reg.), CADE (Ban.,Olten.) s.v.

LUXUIESTE vb.tranz.ind.pr.3 sg. S VIII "geluiește"

(scîndura). E un fel de masă pe care pune scîndura și îi
dă cu gilăul, o lucsu¹este.

MACIN vb.ind.pr. 1 sg. Mn V "toc mărunt". Mașin carnea prin

mașina de mășinat; cf. d e m i c.

sup. de măcinat Mn V.

MAIOS (2 sil.) s.n. C V,VI "caltaboș făcut din ficat de porc;

lebărvurșt". C ă l b a ș i i aceia o s a m ă fac de două

feluri, ști, un fel îi fac numai cu mai și-i zic maioș V.

var.maiuș s.n.Mn V.

cf.DLR (Trans.) s.v.

MAIUȘ (2 sil.) v. maioș.

MASINUCĂ s.f. M VIII dim. de la mașină.

MĂCĂUTE s.f.pl. S VI* "chibrite"; cf. c a n d i l ă,

p r a n d i l i, ș f e b ă l ă.

v.DLR măcăute s.v. măcău.

MĂCUIESC vb.ind.pr.1 sg. TB VII* "presar cenușă pe jurebiile

puse la albit în ciubăr".

ind.pr.3 sg. măcuieste TB VII*; part.f.pl.măcuite TB VII;

sup. la măcuit TB VII*.

MĂLĂIȘTE s.f. TB VI "teren semănat cu mălai; porumbiște".

pl.mălăiști M VIII; TB VI.

v.DM, DEX (reg.), DLR (Dobr.,Maram.), CV,II,1950,

11-12, p.40, MAT.DIALECT.,p.180 s.v.

MĂNÎNTELE v. mărunțel.

MĂRUNȚEL "mărunțel" 1° adj. Mn V 2° adv. 3° loc.adv.

var. 1° mănînte fem.pl. R VIIb; mărunțel C V;
mănînte m.pl. S VIIc; mănîntea f. S VIII, mănînte f.pl.
C V. 2° mărunțel R VIIb; mărunțel S V. 3° de-a mărunțelul
S V "de-a mărunțul".

v.DLR (reg.), TDRG (Mold.) s.v. mărunțel; cf. DM,DEX
s.v. mărunț; CADE (inv.),SCRIBAN,D (Ban.,Mold.),VICIU,GL.
s.v. mărunț; MAT.DIALECT.,p.182,212 s.v. mărunțel.

MĂNUȘER s.n. M VI* "loitră"; cf. s f e r d e t e u.

cf. DLR (prin Trans.) s.v. mănușar.

MĂRZINIȚA s.f. art. C VIIb dim. de la margină. Ridichi am pus
așa, pe mărzinița arpagicului.

MESĂLAU s.n. S V "loc (la munte) unde stau vitele, la amiază,
să se odihnească".

v. DLR (prin nordul Trans.,Maram.) s.v.

MERINȚEA 1° s.f. art. R IIa "bățul folosit de copii în jocul
de-a~. 2° R IIa de-a~loc. subst. "numele unui joc
de copii".

MESTECĂLAU s.n. C VIII "lingură cu care se amestecă
jintița".

cf.DLR (Prin Trans.și Ban.) s.v.

META, DE-A ~ loc.subst. Mn V "numele unui joc de copii".

cf.DLR (Trans.), PAȘCA, GL., MAT.DIALECT., p.25,79 s.v.metă.

METĂRI s.m.pl. M VIII; R VI "lemne fasonate, așezate în grămezi, metri".

v.DLR (reg.) s.v.metru; cf. MAT.DIALECT., p.79,181 s.v.metăr.

MIEZII-NOPTII s.comp. pl. M I,VI* "miezul nopții"; cf. a m i a z ă - n o a p t e.

cf.DLR (înv.,reg.), TDRG (înv.), DM (înv.,reg.), DEX (înv., pop). s.v. miază-noapte.

MIEZUC s.n. în expr. UN~DE C VIII; MVIII "puțintel". Face din niște bolovani un mnezuc de zid C VIII.

v.DLR (reg.) s.v.miez.

MINOASĂ vb.ind.prez. 3 sg. C V "miroase".

v.DLR (reg.) minos s.v.miros, VICIU, GL. s.v.mnyinos, MAT.DIALECT., p.181 s.v.minos; cf.CADE s.v. minos.

MINTE s.f. în expr. INTR-O ~ S VIIc "de aceeași vîrstă". [Erau] toți într-o miște, tot mici și m i n î n ț e i.

v.DLR (înv.) s.v.

MINUNE s.f. în expr. DE ~ Mn V,VII "de rîs, de batjocură". Nu pot să-ți spun, că dară mi-e rudă și-s de minune V.

v.DLR (reg.) sv.

MIȘĂ 1° s.f. S V,VI* "minge".

2° DE-A MIȘA loc.subst. S V "numele unui joc de copii".

v.DLR, CADE (Ban.) s.v.

MÎNĂ s.f. 1° în expr. DE-A ~ C VIII; S V "cu amănuntul,

282

bucată cu bucată". [Fuioarele]le luăm la pieptănat, cu piepteni, d'-a mînă așa S V.

2° art. în expr. DUPĂ ~ TB VII "după obiceiul". L-am ținut la rînd, băiatul, l-am învățat dupa mîna noastră c-a fost ascultător și bun.

1° v.DLR (înv.) s.v.

MÎNÎNȚEI v.mănunțel.

MÎNÎNȚEL v.mănunțel.

MÎNJESTE vb.ind.prez. 3 sg. R IIa "mijește (la jocurile de copii)".

MÎNUNȚEL v.mănunțel.

MÎȚĂ s.f. R VI "un fel de răchită care face mîțișori".

cf.CADE (Trans.) s.v.mîțișór.

MOCLINĂ v.mocrină.

MOCRINĂ s.f. M VI* "loc apătos".

pl.mocrine M VIII.

var.moclină s.f. S VI*.

v.DLR (Prin nordul Trans. și Maram.) s.v.mocrină,moclină,
BUGNARIU,D. s.v.mocrină.

MOROȘII s.m.pl.art. Mn VIIIB "locuitorii din zona Mureșului".

cf.DLR,DM,DEX (reg.) s.v. moroșán.

MOȘCOTÍRI s.m.pl. S V,VIa,VI* "oameni mascați (la sărbătorile de iarnă)". [La sărbătorile de iarnă] se fac moșcotírî, se-mbracă hîd rău [...] cu o mască pe...hîdă pe obraz de nu-i cunoști V; cf. b o j g ă i, c r ă c i u n i, o b r ă z a r i.

MOTÍVĂ s.f. S V,VI* "altîță".

pl.motíve S VI*.

cf.DLR, CADE,DM,DEX, s.v. motív.

MOTOCINĂ s.f. M VI*,VIII; S VI*; TB VII "umflătură (provocată de o lovitură)".

v.BUGNARIU,D. s.v.; cf.MAT.DIALECT.,p.262 s.v.

MOTOR s.n. C VI; R VIIa "autocamion".

pl.motoare C VIIb; M VIII; R VIIa; S V.

cf.MAT.DIALECT.,p.81,182.

MUCHE s.f. S V,VI* "poliță".

MUJDĂI s.n. R VIIb "mujdei".

v.DLR (reg.),TDRG (Mold.),BUGNARIU,D.,FD,VII,p.207 s.v.

MUȘCĂTURĂ s.f. M V,VI* "mușcată".

cf.DLR (reg.) s.v.mușcătăr.

MUTĂRE s.f.1° R VI,VIIIb "stînă, tîrlă".

2° M VI "turmă mare, de 500-1000 de oi".

1° v.DLR (reg.),TELCEANU,M. s.v.; cf. DM,SCRIBAN,D. s.v.;
2° v.TELCEANU,M. s.v.

NĂRE s.f.pl. M VIII "nări".

v.DLR (reg.) s.v.nară.

NĂGÎRLĂU adj. M VII "urît".

cf.DLR (reg.) s.v.

NĂȚÎNȚEȘTE vb.ind.prez. 3 sg. S V "se îndoiește, stă în dubiu". Nățînțê omul, că n-are să-i deie cît a zis, nățînțê, că nu știe da-o ori n-a da S V.

ind.impf. 3 sg. nățînțê S V.

NECĂRI v.nicări.

NEPODITĂ adj.f. M VIII [despre casă] "cu lut pe jos, fără dușumea".

NESĂMĂLIT adj.S V "nesocotit, care nu gîndește bine".

cf.DLR (reg.) nesămăluit, CADE (înv.,Trans.,Maram.),TDRG (Trans.) s.v. sămăluit, SCRIBAN,D. (vest.,înv.) sămăluiesc s.v. sămuiesc.

284

NI interj. C V,VI,VIIb,VIII; Mn V,VI,VII,VIIIa,VIIIb;TB VI,VII "uite". Chiar amu ni fi cam timpul de-a roi stupii C VIII.

v.DLR (înv.,reg.),DEX (reg.),COMAN,GL.,CV II,1950,4,p.33, LR,IX,1960,2,p.21,MAT.DIALECT.,p.82,183 s.v.

NICĂRI adv.C V,VIII; R Va,VI,VIIIa "nicăieri". N-am fost nicări, C VIII.

var.nicăria adv. C V; M VII; necări adv. S VIIa,VIIb,VIIc, VIII.

v.DLR (reg.),TDRG (Oaş) s.v.nicăieri,COMAN,GL. s.v.

NICĂRIA v.nicări.

NIMĂRUIA pron.nehot.dat. Mn VII "nimănu". Nu era voie să le spui nimăruia.

v.TDRG (înv.),DM (reg.) s.v. nimeni.

NIMISESC, SE ~ vb.refl.ind.prez. 3 pl. C VIII "se nimicesc, se fărîmă". [Urda] nu iese d r o b o a s ă, că să nimisăsc drobii ăia.

NIVOL s.n. S VIII "nivel".

cf.DLR (înv.) nivó s.v. nivel.

NUME, ~ DE CIUF v.ciuf.

OÁCRA s.f. S VI* "vas din lemn scobit, în care se duce mîncare la cîmp".

OÁCRA adj.f. Mn VI [despre oile albe] "cu pete negre pe bot".

cf.DLR (înv.,reg.),CADE,TDRG oacăra s.v.oacăr, SCRIBAN,D. (vest) s.v. oacăr, DM (reg.), DEX (înv.,reg.) s.v. oacăr.

OARECUMVA adv. M VIII "oarecum".

v.DLR (înv.,reg.),TDRG (înv.) s.v.

OBEADĂ s.f. Mn VI "numele unui semn de recunoaştere, în

urechile oilor".

v.DLR (înv.,reg.,prin Trans.,Mold.) s.v.obadă; cf.CADE s.v.obadă, TDRG (Trans.)obéde s.v. obadă.

OBRĂZĂRI s.m. M VI* "oameni mascați (la sărbătorile de iarnă)"; cf. b o j g ă i, c r ă c i u n i, m o ș c o t i r i.

v.DLR (reg.) s.v.; cf. CADE,TDRG,SCRIBAN,D., DM,DEX,VICIU, GL., FD,VII,p.206 s.v.obrăzar.

OCĂRĂȘTE vb.ind.prez. 3 sg. S I "poreclește". Ne zice
Țolca, așa ne ocărăște.

cf. DLR (înv.) s.v. ocări, SCRIBAN,D. (înv.) s.v.ocărăsc.

OCHIUC (2 sil) adj. M VI* [despre animale cu blană neagră]
"cu pată albă la un ochi sau la o ureche".

OCINAȘELE s.n.pl.art. S VIIc "rugăciunile".

v.DLR,DM,DEX (înv. și reg.) s.v.ocinaș; cf. LEX.REG,II,
p.64 s.v.ucinășe.

OJOGHEZI vb.ind.prez.2 sg. Mn V "dai cu ojogul pe vatra
cuptorului".

OLOI, ~DE LOAMPĂ loc.subst. C VIIb "petrol, gaz lampant".

cf.DLR,TDRG s.v.,CADE (Mold.,Trans.),SCRIBAN,D. (est), DM
(reg.),DEX (înv.,pop.),MAT.DIALECT.,p.184 s.v.

ORGĂNI s.f.pl. M VI*; Mn VI; S VI* "instrumente muzicale
(mai ales alămuri)".

cf.DLR,SCRIBAN,D.,TDRG (înv.),DM,DEX orgâne s.v.organ.

ORICÉ (3 sil.) pron.nehot. 1° S VIIb,VIIc "ceva". Batăr
din gură om zice orișe.

2° ÎN ~ FEL loc.adv. S VIIb "cumva".

cf.DLR (înv.,reg.) s.v. oarece.

ORICINE (4 sil.) pron.nehot. S VIIb "cineva".

cf.DLR (înv.,reg.),TDRG (înv.) s.v. oarecine.

ORIUNDE (4 sil.) adv. S VIIb "undeva".

v.DLR (înv.,reg.) s.v.

ORTĂCĂ s.f. S VI "prietenă, tovarășă".

cf.DLR (mai ales în Ban.,Trans.),CADE (Olten.,Ban.,Trans.),
SCRIBAN,D. (Ban.,Trans.), DM,DEX (reg.), LR,XXII,1973,1,p.47

s.v. ortăc.

OS, ~ MOALE loc.subst. M VIII; Mn V "cartilaj".

v.DLR (Ban.) s.v.

PACHETAȚI adj.m.pl. C VIII "împachetați".

PĂDEȘ s.m. S V,VIa,VI*; TB VII* "rugi de zmeură, mure sau tufe de afine, fragi". Pădeși de afine, care fac afinele alea negre și zmeura. Tufa de zmeură și de p o m i ț e, tot pădeș S V. pl.art. pădeșii.

v.BL,VI,1938, p.192 s.v.; cf.DLR (Prin Mold.,Bucov.) s.v.

pădiș, TELCEANU,M. s.v.

PĂICĂ (2 sil.) adv. TB V "parcă".

v.DLR (reg.) s.v.parcă.

PAISÎC (2 sil.) s.n. TB VII* "furuncul".

v.DLR paisic s.v. paisăc, BL,VI,1938,p.192 s.v.,FD,VII,
p.212 s.v.paisăc.

PALEUCE (3 sil.) s.f.pl.M VII "mîncare preparată din mămă-
lingă și brînză, puse în straturi"; cf. p ă t u r ă.

cf.DLR (Prin Trans.),PAȘCA,G L.,MAT.DIALECT.,p.213 s.v.

paléucă.

PĂNĂ s.f. 1° R III,VIIb; S V,VI* "model de cusătură re-
prezentînd frunze".

2° S V,VI* "frunză de merișor (împletită în cununa miresei)".

pl. péne 1° R VIIb; 2° S V.

cf. DLR (Prin Trans. și Ban.), CADE (Trans.) s.v.

PÁPĂ, ~ OÁRBĂ loc. subst. 1° S V, VI* "papă-lapte". E un pápă-gárbă, nu știe nimic S VI*.

2° C VIIb "numele unui obicei la nuntă (la o săptămână după nuntă, tinerii căsătoriți merg la nași și-i spală pe mâini)"; cf. s p ă l ă c e n i e.

PĂDURENCE adj. f. pl. S VIA [despre oi] "care umblă mult".

PĂTRĂȚELEA, DE-A-N ~ loc. subst. S I "numele unui joc de copii, șotron"; cf. î n c a s e, p o r g a l.

PĂTÚL s. n. M VI* "comarnic".

PĂTÚLĂ s. f. S VIA "pătul (pentru fîn)".

v. DLR (reg.) s. v. pătúl.

PĂTURĂ s. f. R VIA "mîncare preparată din mămăligă și brînză, puse în straturi"; cf. p a l e u c e.

pl. pături C VIIa; R Va.

v. DLR (prin Trans. și Maram.), VICIU, GL. s. v.; cf. MAT. DIALECT., p. 264 s. v.

PĂUCĂ (2 sil.) v. pócă.

PE prep. 1° TB VIII "în". Pe cîte rînduri și cîini ne-a mîncat [lupul]!

2° C VIII; R VIII; S I, VIb; TB VII "în, prin". M-am dus pe pădure S I.

3° M III "prin" [Nașa] trimite hainele miresei pe druște.

4° ~ DE prep. compusă C II; Mn VIIIa; S V, VIa, VI* "în dreptul, în fața".

5° ~ RĂSTÎMPURI v. răstîmpuri.

4° v. MAT. DIALECT., p. 286 s. v.

PE-A LÚNGUL v. lúngul.

PEDEÁSTRÁ adj.f. S V [despre sámfínța de cînepá] "márunțá, micá la bob".

cf.DLR (reg.),CADE (Ban.,Trans.),PAȘCA,GL. s.v.pedéstru.

PENÍȚÁ s.f. M I,VII dim. de la paná ("model de cusáturá reprezentînd flori").

PÉRJE s.f.pl. M VI * "prune"; cf. p o a m á l°.

v.DLR (Mold.), CADE,TDRG (Mold.),SCRIBAN,D. (est),DM,DEX. (reg.) s.v. pérjă.

PERPELÍȚÁ s.f. S VI * "nevástuicá".

var.pérperitá s.f. S VIIc.

cf.PETROVICI,M. s.v. pírparitá.

PÉRPERITÁ v.perpelitá.

PETRECEÁU vb. 1° tranz. ind.impf. 3 pl. R VI [despre ciobani] "mulgeau oile, în cadrul obiceiului p e t r e c u t".

2° refl.ind.prez. 3 pl. M VII "petrec".

1° conj.prez. 3 pl. sá petreácá R VI, refl.ind.prez. 3 sg. se petréce R VI; 2° ind.prez. 3 pl. se petrec M VII, ind.impf. 1 pl. ne petreceám M VII, conj.prez. 3 pl. sá se petreácá M VIII.

1° cf. DLR s.v.petréce; 2° v. DLR (înv.,reg.) s.v.petréce.

PETRECÚT s.n. R VI "numele unui obicei, la însímbrat, potrivit cáruia ciobanii mulg oile fiecáruí sîmbráș, pentru a stabili cantitátea de lapte datá de acestea". Seara se duceau la petrecút. [...] Pástorii erau datori ca s á le p e t r e a c á, fiecare oaie [...] una ca alta, sá se mulgá. Nu alta mai tare sau mai...,fiecare se mulge..., s e p e t r e c e.

PEȚITURI s.f.pl. Mn V,VIIIa; S V "pețiri, cereri în cásá-torie".

v.DLR (rar) s.v.pețiturá.

PICÁ vb.ind.prez.3 sg. întrebuintat cu sens incoativ în expr. ~ PE OMÁȚ R VIIIB "vine západa, începe sá ningá"; ERÁU

PICÁTE PE FÎN TB VII [despre oi] "începeau să mănince fîn".
Toamna, de cum éică pe homăt [plecăm cu oile la cîmp].

PICURÚT s.n. M VIII dim. de la pic.

v.DLR (prin Maram.) s.v.

PIELCĂLÚTĂ s.f. M VII dim. de la piele.

v.DLR (prin Bucov.,Mold.,Trans.),TDRG (Mold.) s.v.

PIEPT 1° s.n. M VII "pieptar".

2° s.m. M III; R VIIb "ie".

3° s.n. C VIII; Mn VIIa; TB VI "partea de sus,rotunjită,
a unei clăi de fîn". Dacă din t î m p l a r e că vine ploaie,
odată o [=clăia] tragem și-i facem un pic de tept îi spunem noi,
știți ? Făceam un picuț de vîrf C VIII.

1°, 3° v. DLR (reg.) s.v.

PILÚGI s.m.pl. C VIIb; M VII "pisălogi, maiuri cu care se
bate postavul la piuă".

v.DLR,CADE,TDRG (Mold.) s.v. pilúg; cf.SCRIBAN,D. (Trans),
DM,DEX (reg.) s.v. pilúg.

PINGEÁ vb.ind.impf. 3 sg. TB VIII "împingea".

PISÓC s.n. C V "nisip"; cf. a r i n ă. Am cernut pțisóc
pentru v ă c ă l a ș.

v.DA (Prin nordul Trans. și prin Maram.) s.v.,BL,VI,1938,
p.192 s.v.; cf.CADE (Olten.) s.v. pisocă.

PÍTA, DE-A ~ loc.subst. R IIa "numele unui joc de copii".

v.DA (reg.) s.v. pítă.

PÎNZĂTÚRĂ s.f. S V* "catrință".

pl.pînzături M III; R VIIa,VIIb; TB VII,VII*.

v.VICIU,GL. s.v.

PÎRGĂLÍT, DE ~ v.pîrgăluiti.

PÎRGĂLUIȚI vb.part.m.pl. TB I "prăjiți". Fac...cartofi
pîrgăluit.

290

f. pl. pîrgăluite M VII.

var. de pîrgălit vb. sup. S III.

v. COMAN, GL. s.v. pîrgălit, MAT. DIALECT., p. 185 s.v. pîrgălui
și pîrgăluit.

PÎȚȚIANĂ s.f. S VIII "pănușă". După ce îl [-porumbul] facem
grămadă în casă, îl desfacem de pîțțiană, pînă-l golim, numai
cucuruzul.

pl. pîțțiene S VIa, VI*.

v. FD, VII, p. 212 s.v. pîțțiene; cf. COMAN, GL. s.v. pîțțiene,
PAȘCA, GL. s.v. pîțțiană, puțțiene, CV, IV, 1952, 5, p. 39 s.v. pîțțiană,
MAT. DIALECT., p. 286 s.v. pîțțiană.

PLĂTĂN s.n. Mn VIIIA; S V; TB V "sobă de gătit făcută din
zid, cu plită". Era plătăne demult, nu sobe S V.

pl. plătăne S V.

cf. CADE (Trans.) s.v. plăoătăn, HANEȘ, O. s.v. plăoătăn, LEX.
REG., I, p. 93 s.v. plăoäten, LX, X, 1961, 2, p. 130 s.v. plăoăptăn, MAT.
DIALECT. p. 87, 187 s.v. plăoăctăn, p. 264 s.v. plăoătăn.

PLEV s.n. C VI, VIIb, VIII; S VIII; TB VI "tablă, tinichea".

v. CV, II, 1950, 11-12, p. 38, FD, VII, p. 206 s.v.; cf. DM, DEX (reg.)
CADE (Trans., Ban.) s.v. pleu, SCRIBAN, D. (Ban., Trans.) plef, plec
s.v. pleu, TDRG (Ban.) plef s.v. pleu, VICIU, GL. s.v. plec.

PLEVITOAREA v. plivitoare.

PLIVITOARE s.f. C VIII "unealtă pentru plivit".

var. plevitoarea s.f. art. Mn VIIIA.

PLOCUȚ s.n. S VI* "țol subțire care se pune pe pat".

pl. plocuțuri S VI*.

var. pocluțuri s.n. pl. S VI*.

cf. COMAN, GL. s.v. pocruț.

PLUGĂRAȘI s.m. pl. Mn VIIIA "bărbații cărora li se zice o
colindă".

cf. CADE s.v. plugăras, DM (rar) s.v.

POAMĂ s.f. 1° M VI* "prună"; cf. p e r j e.

2° S VI* "mărul lui Adam".

3° POAMA VINULUI loc.subst. Mn VIIIa "strugurele".

1° v.BL,VI,1938,p.205,CV,II,1950,11-12,p.40,LEX.REG.,II,
p.76 s.v.; 3° cf. CADE (Mold.,Bucov.),SCRIBAN,D. (est),TDRG (Mold.),
DM,DEX (reg.) s.v.

POCĂ s.f. M VI*, VIII; TB VII* "numele unei boli la cai,
care se manifestă printr-o umflătură la genunchi".

var. păucă s.f. S VI*.

POCLUȚURI v. plocuț.

POD s.n. 1° S V "rînd de piciorușe care se face la dantelă
înainte de a începe colții".

2° M I,VII; TB VII* "fond la cusătură, pe care se conturează
desenul".

pl. poduri 1° S I,V; 2° M VII.

PODLĂȘ s.n. Mn VIIIa,VIIIb "apărătoare din scîndură,
construită în pod, în jurul coșului".

POLICÉLE s.f.pl. Mn VI,VIIIb "poale strîmte".

POM s.m. M VI* "prun".

v.BL,VI,1938,p.205,CV,II,1950,11-12,p.40 s.v.

POMEIOARE (4 sil.) s.f. pl. C VIIb "pîini mici care se dau
de pomană la înmormîntare".

POMIȚE (pomnițe) s.f. pl. 1° M I; R IIb "fragi".

2° M VI*, VII "dude".

1° v. ELEFTERESCU, S. s.v. pomniță, BL,VI,1938,p.192 s.v. pomi-
ță, FD, VII, p.205,212 sv, MAT.DIALECT., p.286 s.v. pomiță; 2° v.LR,
IX,1960,2,p.21, MAT.DIALECT., p.286 s.v. pomiță.

POMIȚÉR (pomnițér) s.m. M VI*, VII "dud".

v.CV,III,1951,6,p.27,FD,VII,p.212,LR,IX,1960,2,p.21,MAT.
DIALECT.,p.286 s.v.; cf.MAT.DIALECT.,p.214 s.v. pomițar.

PONOR s.n. M VI^{*}; R VIIIb; S VI^{*}; TB VII^{*} "gaură mare în
pământ".

pl.ponoare S VI^{*}

cf.CADE,TDRG (Mold.),SCRIBAN,D. (est), DEX (pop.),DM s.v.

POPĂ s.m. 1° C VIII "colac împletit din fîn, care se pune
deasupra clăii contra vîntului".

2° pl. M VIII "grămezi mari de snopi de grîu".

2° pl. popi M VIII.

cf.SCRIBAN,D.,TDRG,DM s.v.,CADE (Trans.),MAT.DIALECT.,
p.87,286 s.v.

POPĂS s.n. M VI^{*}, VIII; TB VI,VII^{*} "interval dintre două
mese (în cadrul unei zile de lucru, mai ales la arat), conac".
Începe de dimineața amu și ară, ară un popăs TB VI.

pl.popăsuri M VIII.

cf.CADE s.v.conac.

POPÎRT s.n. S VI^{*} "opaiț"; cf. b î z g a r.

POPONETE s.n.pl. TB VII^{*}"căpițe mici"; cf. b o t u r i.

POPREA s.f. S VIa "proptea (la claia de fîn)"; cf.

p r i p o a n e.

pl.poprele M VIII; S VIa.

v.CADE,SCRIBAN,D.,TDRG (înv.) s.v.; cf. DM (reg.) s.v.

popri.

POPRIČĂ s.f. C III,V,VI; S I,V,VIIb "boia de ardei".

v.CV,III,1951,2,p.35,MAT,DIALECT.,p.87,187 s.v.; cf.CADE,
SCRIBAN,D.,TDRG (Trans.) s.v.popričă.

POPRIČĂM vb.ind.prez. 1 pl. S V "punem boia de ardei".

refl.ind.prez. 3 sg. se popričă C VI, part. f.pl.popricăte.

v.MAT.DIALECT.,p.87,187 s.v.poprică; cf.CADE,SCRIBAN,D.,
TDRG (Trans.) s.v.pöprică.

PORCÉSC adj.C VI; M VI*; TB VII* [despre porumb] "cum le
place porcilor (mistreți), înainte de a fi cu lapte". Dar el
[mistrețul] după ce se coace nu-l [=porumbul] mănîncă, nu, atunci
cînd...cum îi spunem noi cînd îi porşesc C VI.

PORGÁL s.n. TB I "numele unui joc de copii, şotron"; cf.
î n c a s e, d e - a - n p.ă t r.ă ț e l e a.

PÓRI s.m. Mn V "pojar". D-apoi zicea cînd aveau [copiii]
pori, pojar, zicea că le iese pori; cf. c o r i.

POSCONITĂ s.f. M VI* "pleavă de cînepă".
var. pasponiță s.f. S VI*.

cf. CADE (Olten.,Trans.) s.v. pöscó(1)niță, TDRG (Olten.
Trans.), DM,DEX s.v.posconită

POSPONITĂ v. posconită.

PÓȘTĂ s.f. M VIII; S V,VI*; TB VII*"scîndură groasă, nefa-
sonată".

cf.COMAN,GL.,MAT.DIALECT.,p.187 s.v.

POVILĂ s.f. TB V,VI,VII,VII*"magiun de prune"; cf. s î l-
v o i ț.ă. Magiun îi zice, povilă, la noi așa se spune, povilă
VI.

cf. CADE (Mold.) s.v. podvilă, SCRIBAN,D. (est),TDRG (Mold.),
DM,DEX s.v. povidlă.

POZNITE adj.f.pl. S V "poznașe, hazlii".

PRA v.praf.

PRĂDĂ s.f. Mn VI,VIIIa "prăpăd, devastare". La Mureș
[inundația] a făcut mare pradă VIIIa. [Lupul] pînă nu face toată
prăda, nu se lasă VI.

v.CADE (arh.) s.v.

PRAF s.n. în expr. TOATĂ ~ C V "absolut toată"; cf.

294

b r i c i, d r o b, h u c, v e r d e.

var. toată prah S V, toată prav C V, toate pra S I,V,VIIc.

PRAH v. praf.

PRÁNDILI s.f.pl. S V,VI* "chibrituri; cf. c a n d i l ă, m ă c ă u ț e, ș f e b ă l ă.

cf. PAȘCA, GL. s.v. prandidă.

PRAV v. praf.

PRĂBĂLUIEȘTI vb.ind.prez.2 sg. TB VII* "încerci".

ind.prez. 3 sg. prăbăluiește M VII, conj.prez. 3 sg.

să prăbăluiască TB VII*.

cf. CADE (înv.), DM (reg.), DEX (înv. și reg.) s.v. probălu.

PRÉJURUL s.n.art.în expr. TOT ~ C VIII "toate împrejurimile". Acolo [= la măsuris] se strînge lume multă, din...tăt préžuru.

cf. CADE, SCRIBAN, D., TDRG prejúr s.v. împrejúr.

PREOT s.m. C VIIb; M VII; S V,VI* "preot".

PRÉZBUȘ s.m. M VII; TB V,VII* "tobă de porc"; cf. c a ș.

PRIMĂȘ s.m. M VII; TB VII* "prim viorist într-un taraf".

v. LR, IX, 1960, 2, p. 21 s.v.; cf. LEX. REG., II, p. 81 s.v.

PRÍNSA, DE-A ~ loc.subst. M I "numele unui joc de copii, de-a prinselea".

PRIPOÁNE s. pl. C VIII "proptele (la clăia de fîn)"; cf.

p o p r e a.

v. MAT. DIALECT., p. 189 s.v. pripoaná.

PRIPONEÁM vb.ind.impf. 1 pl. C VIII "puneam p r i p o a-
n e la clăia de fîn, propteam".

cf. MAT. DIALECT., p. 189 s.v. pripoaná.

PRÍZMĂ s.f. C VIII; S VI*; TB VII* "prispă". Roată pe
lîngă casă era prízmă C VIII.

v. MAT. DIALECT., p. 26 s.v.

PROÁȘCĂ vb.ind.prez.3 sg. M VIII "împroașcă".

PROCÚȚ s.n. M III,VI*; TB VI,VII* "cergă, țol gros de lână, care se pune pe pat sau cu care se învelesc oamenii".

pl.procúțe M VI,* VII; TB VII,VII*.

v.BL,VI,1938,p.192 s.v.

PRODĂLUIȚI, ~ -VĂ vb.refl.imper. 2 pl. Mn V "produceți-vă"

PUHĂITEs. pl. R VI "strigăte (pentru alungarea animalelor)".

PUIÚC s.n. M VI* "despărțitură într-o laviță".

cf.COMAN,GL.,FD,VII,p.206,LEX.REG.,II,p.74,81,MAT.DIALECT., p.189,215 s.v.,LR,XXII,1973,p.46 s.v.puiúț, MAT.DIALECT.,p.287 s.v.puic.

PÚLPĂ s.f. M VII; Mn VI,VII,VIIIa "uger".

v.CADE,TDRG (Mold.,Ban.),DM (reg.) s.v.

PUNCTUȚUL s.n.art. C VIIb dim. de la punct ("bănuț la ou").

Cînd le [= ouăle] sparg, au punctútu și g o l u ț u l ala.

PUNÓI s.n.în expr. CUCURÚZ ÎN ~ M VI* "porumb crud, înainte de a da în lapte".

PUPI s.m.pl. S V "grămezi de cîte zece mănugi de cînepă puse în picioare (în formă de piramidă)".

PUPUȚĂTĂ adj.f. S V*,VIIc "încrezută, mîndră"; cf. b o r z o ș ă , h i r i ș ă .

cf.COMAN,GL. s.v. pupuțare.

PURCULEȚE s.n.pl. Mn VIIIa dim. de la purcoi.

PURICELE s.m.art. M III și în loc.subst. ÎNVÎRTE-TE

PURICE TB VII "numele unui joc de societate (la șezători)" .

PURÚRE v.veci.

RAC s.m. M VI* "baraj mobil, construit din scînduri, folosit pentru schimbarea cursului unei ape revărsate".

296

v.DLR (reg.) s.v.

RAIS s.n. TB VII "orez"; cf. h r i ș c a ș.

v.DLR s.v.

RĂTOTĂ s.f. C VIIa "jumări de ouă".

v.DLR (Prin Trans. și Ban.), LEX.REG.,II,p.81 s.v.; cf.

PETROVICI, M. s.v. rătîță, LEX.REG.,II,p.78, MAT.DIALECT.,p.89 s.v.
rătută.

RĂCĂLIT, A ~ vb.ind.pf.c. 3 sg. S VIII "a urlat". Ursoaia
lac-a văzut că nu poate veni, o răcălît o dată.

cf.DLR s.v.răcăli.

RĂMĂSĂTURI s.f.pl. C V "ceea ce rămîne, rămășițe".

v.DLR (reg.)s.v.

RĂNTII s.f.pl. TB VII* "perdele".

DLR (Mold.,înv.,reg.), CADE (Mold.,Maram.), SCRIBAN, D.

(Mold.,Maram.), TDRG (Mold.), DM, DEX s.v. rântie.

RĂSPLĂI s.n. M VII "creion".

v.DLR (reg.) , FD,VII,p.205,206 s.v.

RĂSTÎMPURI, PE ~ loc.adv. TB VII* "din cînd în cînd, la
anumite intervale de timp".

cf.DLR (înv. și reg.), CADE, TDRG (înv.) SCRIBAN, D. s.v.
răstîmp.

RĂSUNĂ, SE ~ vb.refl.ind.prez. 3 pl. M VII "răsună".

v.DLR (reg.), TDRG (Mold.) s.v. răsună.

RĂZLÓGI s.m.pl. S I "scînduri despicate cu toporul, ne-
fasonate". [Mai demult erau] îngrădite casele cu răzlóđ de
brad.

v.DLR (reg.), CADE (Mold., Bucov.), SCRIBAN, D. (Olten.),
TDRG (Mold.), DM, DEX (reg.) s.v. răzlóg; cf. SCRIBAN, D. (Mold.)
s.v. răzlóg.

RECLĂMĂ s.f. S VIII "reclamație".

REDEȘ s.n. S V "țuică foarte tare, care curge la început, la a doua distilare".

cf.DLR (reg.) s.v.

REPETITÓRI (răpititóri) s.m.pl. S VIIc "persoane care au activat în cadrul acțiunii de alfabetizare la sate, meditatori".

v.DLR,DM,DEX (ieșit din uz), SCRIBAN,D. s.v. repetitor.

REUMĂ s.f. M III,VI*; S VIIb "reumatism".

v.DLR (Prin Trans.), DEX (rar), MAT.DIALECT.,p.90 s.v.

RIZ s.n. M VI*, VIII; S VI; TB VII* "jgheab pe care se coboară lemnele în pădure".

v.DLR (reg.) s.v.; cf.PAȘCA,GL. s.v. rîz.

RÍGNĂ s.f. Mn V "deochi". Rígnă zice când [copiii] plîng toată noaptea într-una și se sperie din somn și zice noa, poate a intrat într-o rígnă.

v.DLR (reg.) s.v.rívună; cf. TDRG ríhnă s.v. rívună.

RÍNDUL, DE-A~ loc.subst. Mn VI,VIIIa "numele unui dans popular".

ROĂTA, DE-A~ loc.adv. Mn VI "împrejurul".

ROMP s.n. 1° S V,VIa "nișă în zid, în care se pun diferite obiecte casnice".

2° S V,VI* "dulap pentru vase, blidar".

1° v.DLR (reg.) s.v.

ROMPUȚ s.n. S V* dim. de la r o m p.

cf.DLR (reg.) s.v.romp.

ROTUȚĂ s.f. S VIIc dim. de la roată.

v.DLR (reg.) s.v.

ROZÚC adj. M VII "nuanță de roz a culorii bej".

RUȘĂLĂ s.f. M VII "zeamă din coajă de arin folosită la

298

vopsit".

cf. DLR, CADE, TDRG, s.v. roșeală, SCRIBAN, D. (înv.) s.v. rușeală, VICIU, S. s.v.

SALICAL s. M VI* "bicarbonat de amoniu, amoniac alimentar".

SALVOIȚĂ v. sîlvoită.

SĂBIAT (3 sil.) adj. S VI* "tăiat pieziș".

SĂBIETURĂ s.f. S VIa "numele unui semn de recunoaștere în urechile oilor".

SĂCRII s.n. M VI*; TB VII* "sertar".

v. SCRIBAN, D. s.v. sicriu, MAT. DIALECT., p. 190, 287 s.v.;
cf. DM săcriu s.v. sicriu, DEX (reg.) s.v. sicriu, CADE (arh.),
SCRIBAN, D. (nord) săcriu s.v. sicriu, TDRG secriu s.v. sicriu,
LEX. REG., II, p. 77 s.v. săcri.

SĂHELBE s.f. M VI* "tăietură, curătură (în pădure)".

cf. PAȘCA, GL. s.v. seleherb, TELCEANU, M. s.v. sălhelbe,
LEX. REG., II, p. 77 s.v.

SĂLBĂTICITURI s.f. pl. Mn VIIIb "sălbăticiuni".

SĂMĂLI, S-0 ~ vb. ind. viit. I 3 sg. S VIa "se va socoti,

se va gândi bine". Nu s-a mărita amu, că apăi s-o
sămăli că a mai sta, c-apăi nu știu ce.

v. SCRIBAN, D. (înv., vest), s.v. sămălesc, MAT. DIALECT., p.
92 s.v.; cf. CADE (înv., Trans., Maram.) s.v. sămălui; TDRG sămălui
s.v. asemui, BL, VI, 1938, p. 180 s.v. sămălui, MAT. DIALECT., p. 190
s.v. sămălui.

SĂRIȚA s.f. art. M VIII "jetul, săritura apei"; cf.

a r u n c a r e a. Acela-i jetul la apă, i zicem a r u n c a
r e a, sărița apei.

cf. SCRIBAN, D. (rar. pop.) s.v.

SĂRSĂMELE s.n.pl.art. S VIII "uneltele".

v. DM (reg.), MAT. DIALECT., p. 92 s.v. sărsam, LEX. REG., II, p. 78 s.v. sărsamuri.

SĂRÚNILE s.f.pl.art. S VIIc "locurile unde se pune sare la oi".

v. CADE, TDRG (Oaş), SCRIBAN, D. (Maram.), FD, VII, p. 209 s.v. ărúne; cf. CADE (Trans., Ban.), SCRIBAN, D. (Suceava) s.v. sărúne, VICIU, GL. s.v. sărúnă.

SCĂUNUL s.n.art. Mn VIIIa "judecătoria".

v. CADE, TDRG (înv.), COMAN, GL. s.v. scaun; cf. DM s.v. scaun.

SCĂUNAT, S-A ~ vb.refl.ind.pf.c. 3 sg. M VII "a scheunat".

ger. scăunându-se R IIb.

SCHIMOŞEA vb.ind.impf. 3 sg. S VIIa "schimonosea".

cf. CADE s.v. schimosi, SCRIBAN, D. (vest) s.v. schimosesc, TDRG (Mold.) s.v. schimosi.

SCLÍPET s.n. M VI "scripete".

SCÓPCII s.f.pl.C V "copci (la operație)".

SCORNEÁU vb.ind.impf. 3 pl. "scormoneau, scurmau". Puii [de ursoaică] scorné la o...cloată de lemn.

v. TDRG (înv.) s.v. scorni.

SCROBOTEÁLĂ s.f. TB VII* "acțiunea de a s c r o b o t i".

SCROBOTEŞTI vb.ind.prez. 2 sg. TB VII* "bați, amesteci (ouăle)"; cf. c l o b o t e ş t i.

ind.prez. 3 sg. scrobotéşte S VI*, ind.pf.c. 1 sg. am scrobotit TB VII*, conj.prez. 1 pl. să scrobotim TB VII*.

cf. VICIU, GL. s.v. scroboti.

SCUFUNDÓS adj. M VI*, VII; TB VII* "adînc".

f. scufundoasă M VI*, VII, f.pl. scufundoase S VI*.

300

- SCURI vb.ind.prez. 2 sg. R VIIb "acurgi".
refl.conj.prez. 3 sg. să se scure C VI,VIII.
v.CADE (arh.),TDRG (înv.) s.v.scúrge,SCRIBAN D. (Olten.,
Ban.) s.v.scurg.
SEHĚSTRU s.m. M VII "sihastru, singuratic".
cf.CADE s.v.sehăstru, SCRIBAN,D. (est.),TDRG (Mold.) s.v.
sehăstru.
SELBOIȚĂ v.silvoită.
SFĂRDIE (sfărde) s.f. M VI*,VII; S V,VI*,VIIc "țandără".
Mi-a intrat o sfărde-n deget S VI*.
pl.sfărdii S VIIc; TB VII*.
var.sfărdie s.f. TB VII*.
v.VICIU,GL. s.v.; cf.COMAN,GL. s.v.sfărd(g)e,sfărghie,
VICIU,GL. s.v.sfărghie,LEX.REG.,I,p.74 s.v.sférde, MAT.DIALECT.,
p.215 s.v.sférde.
SFĂRDIE v.sfărdie.
SFERDECEU s.n. M VI*; TB VII*"loitřă". S f ě r d ă -
ĉ á ũ ă l e acelea, loitrele, alea cînd nu se folosesc, acelea
le luăm jos TB VI; cf. m ă ũ ũ e r .
pl. sferdăĉăuă M VI*; S VI*; TB VI.
cf.TODORAN,GL. s.v.fergheteu,VICIU,GL. s.v.sferdecéu,CV,
IV,1952,5,p.38 s.v.ferdetéu.
SFĚTER s.n. M VI; M VII; TB VII "jachetă tricotată din
lînă"; cf. c h i t .
SIN s.n. S VI* "adăpost pentru păstrarea nutrețului"; cf.
f ă r t a i .
pl.sinuri C VIII.
var.sîn s.n. M VI*,VII; S VI*.
v.MAT.DIALECT.,p.93 s.v.
SINGURUȚĂ adj.f. M VII "singurică".

SÎLVOIȚĂ s.f. M VII "magiun de prune", cf. p o v i l ă.

var. salvoită s.f. S V; selboită s.f. TB V.

v. LEX.REG., II, p.77 s.v.; cf. CV, III, 1951, 6, p.27, LEX.REG., II, p.74, LR, IX, 1960, 2, p.21, LR, X, 1961, 2, p.131, MAT.DIALECT., p.190, 267 s.v. silvoită, MAT.DIALECT., p.93, 190 s.v. silvoiz.

SÎMBRĂȚ, S-AU ~ vb.refl.ind.pf.c. 3 pl. S I [despre oi]
"au fost date la cioban".

cf. CADES.v. însîmbră, SCRIBAN, D. (Ban., Trans., Maram.) s.v.
însîmbréz, DM (înv., și reg.) s.v. sîmbră.

SÎN v. sin.

SÎNGER s.n. S V, VI* "boală la vite, sîngerat".

SÎNȚEM, ~DE BAI v. bai.

SLĂNĂ s.f. C VIIa "slănină".

v. DM, DEX (reg.) s.v.

SLĂBUC adj. M VII; TB VII* "slăbuț".

SLĂDUIȚĂ adj.f. S V, VIb, VI* [despre apă, mîncare] "stătută,
care și-a schimbat gustul"; cf. z ă c l i t ă.

SLEDER s.n. Mn VIIIa "sfredel".

v. COMAN, GL., MAT.DIALECT., p.191 s.v.

SLIN s.n. S V*, VIIc "țîță (la vite)".

SLOBOD, ÎN ~ loc.adv. S VIII "liber, în libertate". Oile
îs acolo pe cîmp, îñ slóbod.

SLOBOZITĂ adj.f. C V [despre mămăligă] "pripită". O seamă
fac [mămăliga] așa slobozită, nouă nu ne place, numai dacă fierbe
vreao cincisprezece minute.

SOCIETĂȚE s.f. C VI; Mn VIIIa; R VI; S VI* "adunare de oa-
meni". Mai mulți, într-o soțietățe, vecinii sau rudele se strîng
acolo la un car de mălai în casă și l- a i d e s f ă c a t
și l-ai suit la pod C VI.

SOPÓN s.n. C V,VIIb; Mn II,V,VI; S I; TB VII "săpun".

v.CADE,TDRG (Mold.,Ban.),SCRIBAN,D. (Mold.nord),DM (reg.),
MAT.DIALECT.,p.93 s.v.

SORÍC s.n. M VII; S V "șorici".

pl.sorícuri S V; var.pl.art. sorícele C VI.

v.CADE (Ban.),TDRG (rar) s.v.sorici.

SPAIE,SĂ SE ~ vb.spárie.

SPĂRĂ v. spárie.

SPĂRIE (3 sil.) SE ~ vb.refl.prez.3 sg. S III "se sperie".

ind.impf. 3 pl. se spăreáu C VIII.

var.spără vb.ind.prez. 3 sg. M VIII; să se spáie refl.

conj.prez. 3 sg. S I,V.

v.CADE (înv.) s.v., TDRG (înv.) s.v.spérie,SCRIBAN,D.

(înv. sau dial.) s.v.spériu.

SPĂLĂCÉNIE s.f. C VIIb; S V,VI* "nume al primei vizite pe care o fac tinerii căsătoriți, la nași, după nuntă. Îi [pe tineri] cheamă nașii la șpalașénie [...], când eram noi tineri se zicea că-i...merge la p a p ă o a r b ă, la nași, mergeai la nași și cinsteai acolo C VIIb; cf. p a p ă o a r b ă 2°.

SPUMÁ, A ~ vb.inf.Mn VIIIa [despre lapte sau alt lichid]
"a face spumă". Laptele o spumáit, s-a făcut spumă S V.

ind.prez. 3 sg. spuméste S VI*; TB VII*, ind.pf.c. 3 sg.
a spumít S V,VI*; TB VII*, part. spumít TB VII,VII*, part.f.
spumítă TB VII*.

STALÍȘ v.astălís.

STALÎȘIE v.astălășie.

STÂNCĂ s.f. S V,VI*; TB VII* "stîncă".

STĂROȘTEA s.f.art. M VII "orația(la nuntă)".cf.taroste 2°.

STATIVE s.f.pl. M VII; Mn V; R Va; S V; TB VII* "război de țesut".

v.TDRG (Mold.),LEX.REG.,II,p.77 s.v. stativă (Mold., Bucov., Maram.),SCRIBAN,D. (nord),DM,DEX (reg.) s.v. stativă.

STĂNIȘTEAM vb.ind.impf. 1 pl. C III "stăteam cu vitele la umbră, în timpul prânzului". Era un loc unde stam de mai multe ori, mergeam într-o săptămână și stăniștam acolo cu ele, vacile se culcau și noi stam la umbră.

cf.CADE,SCRIBAN,D. (Mold.,Trans.),TDRG (Mold.)DM,DEX (reg.) s.v. stăniște.

STERPĂR s.n. M VI*, VIII; S VI*"țarc pentru oile sterpe".

STÎNĂȘ s.m. 1° C III; M VI*; R VI; S VI"stăpîn la stîină, baci". Un om care e stîinășu face brînza, face urdă, cașul C III.

2° M VI*; S VI* "proprietar al celui mai mare număr de oi dintr-o stîină".

1° v.CADE (Maram.) s.v.; 2° v.TELCEANU,M. s.v.

STRAT, ÎN ~ loc.adv. C II "figură la jocul de copii numit u n a și f u g a".

STRĂGEĂTĂ (străzătă) s.f. M VI*; S VI*"zer care se ridică deasupra laptelui încheșat".

cf.CADE s.v. străghiată, st(e)reghiată, (Ban.) străghiată, SCRIBAN,D. (Trans.,Ban.) s.v. străgheată, COMAN,GL. s.v. străghiată, PAȘCA,GL. s.v., FD,VII,p.210 s.v. străgeată, LEX.REG.,I,p.94 s.v. strigheată.

STREĂPTĂ (2 sil.) s.f. M VII "treaptă, scară"; cf. d r e p t e.

pl. strepte M VII.

STRECURĂ s.f. 1° S VIa, VIII "strecurătoare".

2° R VIIIb "pînză groasă în care se pune cașul la scurs"; cf. c e n u ș e r, s t r e c u r ă t o r.

cf.COMAN,GL. s.v. străcură.

STRECURĂTOR s.n. Mn VI,VIIIa "pînză groasă în care se pune caşul la scurs"; cf. c e n u ş e r, s t r e c u r ă.

STRIGĂUŞĂ adj.f. S VIIa,VIIb "care strigă (la nuntă)". Eu n-am fost așa strîgă^uuşă, numai le auzeam VIIb.

STRUJEĂ s.f. Mn vI "felie". Așa mănîncă ciobanii, jintiță, de cină, c-o struje de pită.

v.MAT.DIALECT.,p.95,191,288 s.v.; cf.SCRIBAN,D. (vest) s.v., CADE,TDRG s.v. struji.

STRUNGĂR s.n. S VIa,VIII "strungă".

STRUNGĂŞ s.m. R VI; S VIb "cioban care mîină oile în strungă, la muls, strungar".

v.CADE (Ban.),TELCEANU,M. s.v.

STRUȚĂTĂ adj.f. S V "cu flori". [Aduce la masă, la nuntă] găina struțată și cu bărbînog.

cf.CADE (Trans.,Ban.),SCRIBAN,D. (Trans.),TDRG (Trans.,pop.),DM,DEX (reg.) s.v.struț.

SUIETURĂ s.f. M VI* "numele unui semn de recunoaștere, în urechile oilor".

SULIȘOĂRELE s.n.pl.art. Mn VI dim. de la s u l.

SŪLUL s.n.art. Mn VI "prăjina care se pune peste carul cu fîn".

v.MAT.DIALECT.,p.288 s.v.sul.

SURÎI adj. TB VI "care bate spre culoarea sur, suriu".

SURUPĂ, SE ~ vb.refl.ind.prez. 3 sg. M VI, VI*; TB VII* "se surpă, se dărîmă".

v.CADE (înv.),TDRG (înv.,vest)s.v.surupă, SCRIBAN,D.(Ban.,Maram.) surup s.v.surp.

SUSÎI s.n. MnVIIa "hambar pentru cereale".

v.MAT.DIALECT.,p.192 s.v.; cf.CADE s.v.susai, SCRIBAN,D.
Trans.) s.v.susiu.

SUSLĂ v. ciuslă.

ȘARPĂU s.n. M VI* "funie, ștreang"; cf. h î ț, ș f a r ă.
pl.șarpăuă M VI*.

v.BUGNARIU, D. s.v.

ȘĂLĂTE s.f.pl. Mn VI; R VIIb; S I,III; TB II,III,VII
"salate, lăptuci".

v.LR,IX,1960,2,p.21 s.v.selătă,BL,VI,1938,p.180 s.v.
selată,MAT.DIALECT.,p.96 s.v.șălătă.

ȘCĂTUIE s.f. TB VII* "cutie"; cf. c u ș c u i e.

cf.COMAN,GL. s.v.scătuie,școtuie, LEX.REG,II,p.47 s.v.
scătue, p.81 s.v.scătuie, MAT.DIALECT,p.96 s.v.scatue,p.192
s.v.scutie.

ȘCĂTUIȚĂ s.f. TB VII* dim. de la ș c ă t u i e.

cf. COMAN,GL. s.v. scătuică, scătulcă, scătulșcă.

ȘCHITĂL s.n. S V,VI*, VIII "haină de stofă, care se poartă peste cămașă". Luam, cum ziceam noi atunci, un ștităl, cumpărat, știi, că ăla îl cumpăram din bôltă [...] din postav S VIII.

pl.șchităle S VI*.

ȘCULĂ s.f. Mn VI; S I,VIIc "școală".

v.BL,VI,1938,p.180 -, FD,VII,p.206 s.v.

ȘFĂRĂ s.f. M VI* "funie, ștreang"; cf. h î ț, ș a r p ă u.

v.CADE (Mold.,Bucov.),SCRIBAN,D. (nord), TDRG (Mold.),
DM,DEX (reg.) s.v. sfoară; cf. MAT.DIALECT.,p.192 s.v.șfărută.

ȘFEBĂLĂ s.f. M VII "chibrit"; cf. c a n d i l ă,

m ă c ă u ț e, p r a n d i l i.

pl. sfebele M VII; S VI*.

var. sfeber s.n. Mn VIIIA.

v. COMAN, GL., VICIU, GL. s.v. sfebele, BL, VI, 1938, p. 180 s.v.

sfebăle, FD, VII, p. 212 s.v. sfebele.

SFEBER v. sfebălă.

SFLĂIER v. glăier.

SIREPUL s.n. art. C VIII "țigla".

pl. sirépuri C VIII; M VIII.

cf. COMAN, GL., CV, II, 1950, 11-12, p. 38 s.v. ciripă, LEX. REG., II, p. 73 s.v. cirip, MAT. DIALECT., p. 193 s.v. sirépură.

SLAG s.n. M VI*, VIII; TB VII* "bucată de pădure dată în exploatare, parchet". Mă duc în slag să aduc lemne M VI*; cf. h o ș l a g.

v. MAT. DIALECT., p. 288 s.v.

SLĂIDER s.n. M VI* "dig de lemn".

pl. slăidere M VI*, VIII.

SLĂIER s.n. M III; TB VI "văl (de mireasă)".

var. sflăier s.n. S III.

v. MAT. DIALECT., p. 193, 268, 288 s.v.

SOPÎRCĂ s.f. S VI* "șarpe neveninos, care trăiește prin locuri mlăștinoase".

cf. LR, VIII, 5, p. 72 s.v.

ȘOȘ s.m. C VIII "stîlp". La cornuri [la casă] și mai la mijloc punea lemne în sus și-n jos șoș, j g h e b u i ț i, cu securea, și băga bîrne, din șoș în șoș băga bîrne.

pl. șoși C VIII; R VIIIA.

v. COMAN, GL., LEX. REG., I, p. 81, MAT. DIALECT., p. 96, 193, 288 s.v.; cf. CV, II, 1950, 4, p. 34 s.v.

ȘPILVĂC s.n. M VI^{*}; S VI^{*}; TB VI,VII^{*} "drug de fier care se adaugă la tînjală pentru a prinde lemnele, plugul etc.". Șpilvác înseamnă o lambă mai lungă, care se agață la plug și-n care se agață amîndoi cai TB VI.

ȘPURI s.m.pl. M VI^{*}; S VI^{*}; TB VII "copii nelegitimi". Copii din flori, apoi la noi se spune șpurî TB VII.

v.BL,VI,1938,p.196 s.v.,CV,III,1951,6,p.29,FD,VII,p.211 s.v.,MAT.DIALECT.,p.288 s.v.șpur; cf. PAȘCA,GL. s.v.șpúriu, MAT.DIALECT.,p.193 s.v.șpuroaică.

ȘTERT s.n. M VI^{*}; S VI^{*} "pămătuș făcut din pănuși, cu care se șterge cenușa de pe vatra cuptorului".

ȘTOPEĂM vb.ind.impf. 1 pl. S VIIc "scuipam".

ȘTRAIF s.n. M VI^{*}; S V,VI^{*}; TB VII^{*} "căruță cu roți de cauciuc".

pl.ștraífuri TB VI.

ȘTREC s.n. M VII; TB VII^{*} "linie ferată".

v.CV,IV,1952,4,p.33,MAT.DIALECT.,p.194,269 s.v.

ȘTRICĂNIM vb.ind.prez. 1 pl. Mn VII; TB I "tricotăm".

Ștricănim, facem s f e t e r. TB I.

ind.impf. 1 sg. ștricăneam Mn V,VII, sup. de ștricănit Mn VII; TB I.

v.MAT.DIALECT.,p.194 s.v. ștricăni; cf.COMAN,GL. s.v.ștecăli, LR,X,1961,6,p.567 s.v. ștrecănim,MAT.DIALECT.,p.269 s.v. ștrecăni.

ȘTROAPĂ (2 sil.) s.f. S VI^{*} "jgheab scurt, pe care se coboară lemnele, la pădure".

pl.ștroápe M VI^{*}; S VI^{*}.

v.MAT.DIALECT.,p.269 s.v.; cf.MAT.DIALECT.,p.191 s.v. ștroápă.

ȘUȘTĂR s.m. Mn V "cizmar".

308

v.DEX (reg.),BL,VI,1938,p.180,FD,VII ,p.206,MAT.DIALECT.,
p.97,194 s.v.; cf. LEX.REG.,II,p.82 s.v. sústăr.

ȘUSTĂRĂIE v. sustărie.

ȘUSTĂRIE s.f. Mn II "cizmărie".

var.sustăraie s.f. Mn V.

v.MAT.DIALECT.,p.194 s.v. și s.v. sustăraie.

TĂBLĂ s.f. M VII "motiv ornamental (la ii și cămăși) con-
stînd din desene geometrice cusute pe un fond de formă dreptun-
ghiulară".

TĂPSĂ s.f. S VIII "taxă".

cf.PAȘCA,GL. s.v. tăpsă,MAT.DIALECT.,p194 s.v.tăpsă,p.216,
s.v. tăpse.

TĂROȘTE s.m. 1° M VIII "persoană care spune orațiile la
nuntă". Tăroște e cel care spune s t a r o s t e a , ș t i e
d e s c î n t a b i n e . 2° S V,VI* "orație (la nuntă)" staroste.

cf.VICIU,GL.,LEX.REG.,II,p.79 s.v.

TĂRȚĂ v. tăță.

TASON s.n. R VI "grămadă de lemne".

cf.DEX s.v.

TĂTĂLE s.m.art. S V "tatăl".

TĂȚĂ s.f. TB VII "tavă" [La nuntă] servește pe toți de
la masă, se pune țuică pe tăță; cf. t ă p s i e .

var. tăță s.f. TB VII*.

v.CADE (Mold.,Bucov.),COMAN,GL. s.v.

TĂGĂȘITURĂ s.f. S V,VI* "formă de relief reprezentînd o
depresiune între două părți mai ridicate, șa"; cf. c o v a t ă .

TĂLĂLUIĂLĂ s.f.art. TB VII* "adunătura (de oameni)".

cf.SCRIBAN,D. s.v. tălălăiesc, DM,DEX s.v.tălălăi,MAT.

DIALECT., p. 269 s.v. tălălî.

TĂLĂLUIESC, SE ~ vb. 1° refl.ind.prez. 3 pl. TB VII* "stau la taifas, flecăresc".

2° tranz.ind.pf.c.3 sg. TB VII* "a adunat, a strîns laolaltă". Cine ne-a tălăluit aici ?

1° ind.impf. 3 pl. se tălăluiau TB VII*, ind.pf.c. 1 pl. ne-am tălăluit TB VII*, part. m.pl. tălăluiti TB VII*. 2° ind.pf.c. 3 sg. a tălăluit TB VII*, part.fem.pl. tălăluite TB VII*.

cf. SCRIBAN, D. s.v. tălălăiesc, DM, DEX s.v. tălălăi, MAT. DIALECT., p. 269 s.v. tălălî.

TĂPSIE s.f. S VIIa; TB V "tipsie, tavă"; cf. t a ț ă .

pl. tăpsii S III, V, VIIa.

cf. CADE (arh.), SCRIBAN, D., TDRG (înv.) s.v. tepsie, TELGEANU, M. s.v. tăpsie.

TĂRÎME s.f. Mn VIIIb "tărie .

TĂRNIȚĂT adj. S V "deșelat"; cf. î n t ă r n i ț a t .

cf. CADE, TDRG s.v. întărnițat, SCRIBAN, D. s.v. întărnițez.

TĂROȘTI vb.inf. S VI* "(a) spune orații la nuntă".

T a r o ș t e , aea înseamnă cînd îi mireasa acolo după masă cu toți și apoi vrea unul să-i tăroștască S V; cf. d e s c î n t a .

ind.prez. 3 sg. tăroștește S V, conj.prez. 3 sg. să tăroștească S V.

cf. CADE, TDRG, DM, DEX s.v. stăroști, SCRIBAN, D. s.v. stăroțesc.

TE interj. S VIIc interjecție cu care se alungă cîinele.

TEĂTĂR (2 sil.) s.n. TB V "teatru".

TERJ s.m. TB VI, VII* "specie de fag pitic".

TEARA (tără) s.f. C V, VIIb; S I, V, VIIa, VIIb, VIII "firele puse pe război".

310

v.DM,DEX (reg.),COMAN,GL.,LEX.REG.,II,p.77 s.v.; cf.VICIU, GL.,VICIU,S. s.v.chiară, MAT.DIALECT.,p.27 s.v.

TINĂRIE s.f. R VIIa,VIIIb "noroi mult".

cf. CADE (înv.,Trans.),SCRIBAN,D. (rar), TDRG (înv.,Trans.), DM,DEX (reg.) s.v.tină.

TISTULĂȘ s.n. C VI; Mn VIIIb "țuică tare, distilată de două ori"; cf. l i m p e z a ș.

v.MAT.DIALECT.,p.99 s.v.

TISTULIM vb.ind.prez.1 pl. Mn VIIIb "distilăm țuica a doua oară". [Țuica] se fierbe o dată din gros, cum spunem, după aceea să tistulește, l i m p e z a ș , așa-i spunem noi C VI; cf.

l i m p e z e ș t i.

refl.ind.prez. 3 sg. se tistulește C VI, part.f.tistulită S VI*.

cf.CV,IV,1952,5,p.40 s.v.tistuli.

TIȘLĂR s.m.TB VII* "tîmplar"; cf. a s t ă l î ș.

TIȘLĂRIA s.f.art. TB VII* "tîmplăria"; cf. a s t ă l ă ș i e.

TIUIEȘ (cûeș) adj. M VI* "țicnit". Āsta-i cûeș de cap,fi cam nebun.

cf.CADE (Mold.) s.v.tueș,DM (reg.) s.v.túieș,COMAN,GL. s.v.túieș,MAT.DIALECT.,p.196 s.v.túieș,p.217 s.v.túioș.

TIUIEȘESTI (cûeșestî, tu¹esestî) TE ~ vb.refl.ind.prez. 2 sg. M VI*,VII "te țicnești (de boală, de băutură)".

cf.MAT.DIALECT.,p.196 s.v. tuieși, 217 s.v.tuiosî.

TÎLNIT, M-AM ~ vb.refl.ind.pf.c. 1 sg. "m-am întîlnit"; cf. t î m p i n a t.

ind.pf.c. 3 sg. s-a tîlnit S VIIc.

v.CADE (înv.) s.v. întîlni, SCRIBAN,D. (vechi,Bucov.), s.v. întîlnesc, TDRG (înv.,rar pop.) s.v. întîlni.

TÎMPINĂT, M-AM ~ vb.refl.ind.pf.c. 1 sg. S VIIc "m-am întîlnit". S - a t î l n i t, s-o tîncinăt cu zînele, bunele S VIIc; cf. t î l n i t.

ind.prez3 sg. s-a tîmpinăt S VIIc.

cf. CADE, TDRG (înv.), DM (înv. și reg.) s.v. întîmpină, SCRIBAN, D. (înv.) s.v. întîmpin.

TÎMPLĂ, SE ~ vb.refl.ind.prez. 3 sg. C VIII "se întîmplă".

ind.impf. 3 sg. se tîmplă C VIII; S VIII, ind.pf.c. 3 sg. s-a tîmplăt C VIII; R VIIa; S VIII.

v.CADE, TDRG (înv.), DM (reg.), s.v. întîmplă, SCRIBAN, D. (înv., est pop.) s.v. întîmplu.

TÎMPLĂRE s.f. C VII; S VIII "întîmplare". I-a spus că cum a fost tîmplărea S VIII.

v.CADE, SCRIBAN, D. (înv.), DM (reg.) s.v. întîmplăre.

TÎMPUL s.n.art. S VIII "timpul". Aici am făcut șase clase pe tîmpurile acelea de atunci.

pl.art. tîmpurile S VIII.

TÎN s.m. C I; R IIb "bunic". N-am t î n ă, am numai tîn C I.

cf. COMAN, GL. (înv.) s.v. tînă.

TÎNĂ s.f. C I; R IIb "bunică".

v. BL, VI, 1938, p. 195, COMAN, GL. (înv.) s.v.

TÎNJĂ s.f. S V, VI* "tînjală".

v. TDRG (Maram.) s.v. tînjală.

TÎRLEĂ vb.tranz. ind.impf. 3 sg. Mn VI, VIIIa "îngrășa un teren, așezînd tîrla pe el". Cînd se tîrleă bine [locul], muta leșile Mn VIIIa; cf. t o m i m 3°.

ind.impf. 3 pl. tîrleau Mn VI, conj.prez3 sg. să tîrlească Mn VIIIa, refl.ind.impf.3 sg. se tîrleă Mn VIIIa.

TÎRLÍT adj. M VI* ; Mn VIIa [despre un teren pe care a fost așezată tîrla] "îngrășat".

TOCMĂLĂ s.f. TB VI "înțelegere în vederea căsătoriei".

var. tomeală s.f. S VI* .

v.CADE (înv.), TDRG (Mold.), DM (reg.), s.v. tocmeală, FD, VII, p.206 s.v.

TOMEĂLĂ v. tocmălă.

TOMÍM vb. 1° ind.prez. 1 pl. Mn V, VI "aranjăm, punem la rînd". Toate le tomem să fie gata pe ziua cu împreunatul C VIII.

2° inf. M VI* "(a) face bine, (a) vindeca". Mi-a dat niște injecții și m-o tomit S VIII.

3° ind.pf.c. 3 sg. S VI* "a îngășat terenul (cu oile)"; cf. t î r l e a.

4° refl.ind.pf.c. 3 pl. S V, VI* "se înțelegeau, conveneau".

1° ind.impf. 1 pl. tomeam C VIII, ind.pf.c. 1 sg. am tomit TB VII*, ind.pf.c. 3 sg. a tomit S VI*, imper.2 sg. tomeste S I, refl.ind.prez. 3 pl. se tomesc Mn V; 2° inf. tomí M VI*, ind. prez. 3 sg. tomeste C V; S I, ind.pf.c. 3 sg. a tomit R IIb; S VIII; 3° ind.pf.c.3 sg. a tomit S VI*; 4° refl.ind.pf.c. 3 pl. s-au tomit S V, VI*, part. tomit Mn VI.

1° cf. CADE (arh.), TDRG (înv.), DM (înv.) s.v. tocmí, SCRIBAN, D. (vechi) s.v. tocmesc, MAT. DIALECT., p.289 s.v. tocmí; 2° cf. SCRIBAN, D. s.v. tocmesc; 4° cf. CADE, TDRG, DM (înv.) s.v. tocmí, SCRIBAN, D. s.v. tocmesc.

TÓPILĂ s.f. S V, VIIb "topilă".

TOPÍTA, DE-A ~ loc.subst. M I "numele unui joc de copii".

TOT, ~ ATÍTA v. atíta.

TOŢMAŢ s.m.pl. C VIIb; S VI* "tăiței".

cf. CADE (Mold., Trans.) s.v. tocmăgi, togmăgi, SCRIBAN, L.

(Trans.), TDRG (Mold., Trans.) s.v. tocmăgi, PAȘCA, GL. s.v. tomnăgi.

TOZMĂGÊI s.m.pl. M VI* dim. de la t o z m a g e .

TRACTOR s.n. R IIa; S VIa "tractor".

var. trăctore s.n. S VI* .

TRACTORE v. tractor.

TRĂSURĂ s.f. C VIII; S V, VIa, VI* ; TB VI, VII* "căruță".

Dacă ai mai mult gunoi și n-ai trăsură bună, păi te duci și la unul și la altul și îl chemi S VIa.

pl. trăsuri M VI, VI* .

TREBUTĂ s.f. C VI dim. de la treabă.

TREILANT (3 sil.), AL ~ num. ord. TB V "al treilea".

TRIER s.n. TB VII* "trior".

var. trúier s.n. M VI*, VIII; S VI* .

TRIEREZI vb.ind.prez. 2 sg. TB VII* "dai grăunțele la trior".

var. trîieréz vb.ind.prez. 1 sg. S V, part. trîierát S V.

cf. DM, DEX (reg.) s.v. trierá, VICIU, GL. s.v. trierá.

TRÎIEREZ v. trierezi.

TRUIER v. trier.

TRUIERĂM vb.ind.impf. 1 sg. M VIII "treieram".

ind.impf. 3 sg. truierá M VIII, ind.pf.c. 3 sg. a truierát M VIII, conj.prez2 sg. să trúieri M VIII, sup. de truierát M VIII.

cf. DM, DEX s.v. trierá, VICIU, GL. s.v. trierá.

TRUIERÁT s.n. M VIII "acțiunea de a t r u i e r a, treierat".

TRUJEAN s.m. M VI*, VIII "tulpină de porumb (după ce s-au cules știuleții)"; cf. j u p l ° , t u l e a n .

pl.art. trujenii M VIII.

cf. BUGNARIU, D., VICIU, GL., MAT. DIALECT., p.196 s.v. turján.

TUCĂ s.m. S VIII termen cu care se adresează un copil tatălui ("tătucă").

TULEÁN s.m. S VIa "cocean de porumb (după ce s-au cules știleții)"; cf. j u p l°, t r u j e a n.

pl. tuléni S VIa.

v. CADE, SCRIBAN, D., TDRG (Olten.) s.v.; cf. COMAN, GL. s.v. tulhéni, MAT. DIALECT., p. 27, 217 s.v. tulheán.

TUMNA adv. C V "tocmai".

cf. CADE, SCRIBAN, D. túma s.v. tócmai, TDRG túma, (Trans., Olten. pop.) tómna s.v. tócmai.

TUNCEA adv. M VII "atunci".

TUNZI vb. ind. prez. 2 sg. S VIa "iei stratul care se ridică deasupra zerului pus la fiert". Tundem de pe deasupra așa jintuitul acela.

ind. impf. 1 sg. tundeám S VIa, conj. prez. 1 pl. să túndem S VIa, VI*.

TUPLIC vb. ind. prez. 1 sg. M VI* "aplec". Tuplică-te, mă, că n-ai oase-n pîntece M VI*.

ind. prez. 2 sg. tuplici M VI*; TB VII*, ind. prez. 3 sg. tuplicheáză TB VII*, ind. prez. 1 pl. tuplicám R IIb, refl. impel 2 sg. tuplică-te M VI*; TB VII*.

var. duplică vb. ind. prez. 3 sg. TB VII*.

v. FD, VII, p. 212 s.v. tuplicá.

TURIȘTE s.f. M VI*; TB VI, VII* "loc bătătorit pe care se dă fîn oilor (iarna)".

var. turíști s.n. S VIa, VI*.

v. TELCEANU, M., VICIU, GL. s.v.; cf. CADE (Olten., Trans.), SCRIBAN, D. (Munt., Olten.), TDRG s.v. túriște, DM (reg.) s.v. tóriște, COMAN, GL. s.v. și túriș, tóriște, PETROVICI, M. s.v. túriști, VICIU, GL. s.v. túliște, MAT. DIALECT., p. 270 s.v. túriști.

TURIȘTI v. túriște.

TURȘ s.m. pl. S V, VIa, VI*, VIII "pădure mică și deasă,

huceag. Turș: aceea înseamnă pădurea aceea m ă n î n ț e a, care-i deasă S VIII.

cf. BUGNARIU, D. s.v. turj, COMAN, GL. s.v. turs, PAȘCA, GL. s.v. turj.

TUZUL s.n.art. Mn VIIIb "țuica slabă"; cf. c i u s l ă.

TĂLEȘTE vb.ind.prez. 3 sg. C II "nimerește". Stăm unul la perete și celălalt să ne țălășcă cu mingea. Când ne țălăște, trecem noi și...să-l țălîm noi pe el.

conj.prez. 3 sg. să țălășcă C II, conj.prez.1 pl. să țălîm C II.

cf. CADE (Trans.) s.v. țelui, țălu, DM (reg.) s.v. țeli, MAT.DIALECT., p.271 s.v. țeli, p.289 s.v. țeli.

TENTI s.m.pl. Mn VIIIa "centimetri".

TEPUȘTI s.f.pl. S VIa "țepuși".

TEVIE (țăze) s.f. M VI*; Mn V; R VIIa; S V, VI*; TB VII* "țeavă".

pl. țevii (țăz) M VIII.

v. CADE, TDRG (Mold.), SCRIBAN, D. (nord) s.v., LEX.REG., I, p.95 s.v. țeighe.

TINETUL s.n.art. S VIIc "ținerea".

ȚIC s.n. C II "minge".

cf. CADE, SCRIBAN, D., TDRG s.v. țic.

TÎNCUȘĂ s.f. M VI* "numele unui semn de recunoaștere, în urechile oilor".

cf. CADE, TELCEANU, M. s.v., MAT.DIALECT., p.196, 289 s.v. țincușă.

ȚÎNȚIRÍM s.n. S VIIb "cimitir".

cf. CADE, SCRIBAN, D. (Mold., Trans.), TDRG, DM, DEX (reg.) s.v.

țintirim.

ȚÎPÍCII s.m.pl. art. C V "papucii".

cf. CADE (Olten.), SCRIBAN, D., TDRG (Munt.) s.v. cipíc, DEX

s.v. cipíc.

ȚÎRÁI s.n. S V, VI* "ploaie mărunță și de scurtă durată".

var. țirtái s.n. M VI*.

v. MAT. DIALECT., p. 289 s.v.; cf. DM s.v. țîrîială, BUGNARIU, D.

s.v. țirtái.

ȚÎRȚÁI v. țîrái.

ȚÚCĂR s.n. M VI*; R IIa "zahăr".

v. TELCEANU, M, FD, VII, p. 206, MAT. DIALECT., p. 196 s.v.; cf.

VICIU, GL. s.v. țúcur.

ȚUG s.n. 1° M VI*; S VI*; TB V, VII* "curent de aer".

2° S VI* "trecere, căutare".

1° v. CV, II, 1950, 11-12, p. 39, IV, 1952, 4, p. 33 s.v., MAT.

DIALECT., p. 101 (înv.) s.v.

ȚUGURELE s.n.pl. S VI*, VIIc "mulțimi". La tine or veni
țugur¹éle de feciori S VIIc.

ȚÚPA, DE-A~ loc.subst. TB I, II "numele unui joc de copii".

ȚÚZLĂ v. ciúslă.

ÚIOS (2 sil.) s.n. TB VII* "haină scurtă, de pănură".

cf. COMAN, GL. s.v. úiuș; CV, IV, 1952, 5, p. 40 s.v., MAT. DIALECT.,
p. 101, 197, 217 s.v., p. 197 s.v. úieș.

ULICÁRIȚ adj. S VIII "care umblă mult pe uliți, ulițarnic".

Am fost mai ulicáriț, mai de uliță, eu mă ocupam mai mult cu
fetele.

v.MAT.DIALECT.,p.101,217 s.v.; cf.COMAN,GL. s.v.ulicáreț.
UMBRENE s.f.pl. S VI* "mrene".

v.SCRIBAN,D. (Năsăud), MAT.DIALECT.,p.197 s.v.umbreánă; cf.
MAT.DIALECT.,p.177 s.v.imbreánă, îmbreánă.

UNA, ~ ȘI FUGA loc.subst. C II "numele unui joc de copii".

UNCHES s.m. 1° R IIb "unchi".

2° Mn V,VI "frate mai mare".

1° v. SCRIBAN,D.(est),TDRG (Mold.),DM,DEX (reg.) s.v.

UNDA s.f.art. R VI "momentul". Și [ursul] n-a putut-o
[= oaia] în unda aceea , că cîinele a fost cam aproape, n-a
putut-o z v î r i.

v.VICIU,GL. s.v.

UNDĂTURI s.f.pl. C V "bucăți de carne date în undă ,fierte".

URECHIUȘI s.f.pl. S VI* "tăiței lați".

cf.DM,DEX (pop) s.v.urechiușă,LEX.REG.,II,p.79,82,MAT.
DIALECT.,p.101 s.v.

URSUCĂ, SE ~ vb.refl.ind.prez.3 sg. Mn VIIIb "se usucă".

USPĂȚ s.n. C VIIb; Mn VI,VIIIa; S VIIa "ospăț". Mergea
mirele cu oamenii lui pe uspăț Mn VIIIa.

v.SCRIBAN,D. (înv.) s.v.ospăț,VICIU,GL.,BL,VI,1938,p.196
s.v.; cf.CADE,TDRG (înv.) s.v.ospătă.

USTUNOI adj. S V "înțepător, usturos". [Usucul] îi ustunoi
așa la mîină, cînd bagi mîina, știi, te pișcă așa de mîină.

cf.TDRG (Trans.),LEX.REG.,I,p.95 s.v.

VÁLUL,A DAT ~ loc.vb.S VIII "a încercat". [Ursul] o dat de
două ori așa válu ca să vie către mine și n-a putut veni.

VÂNDĂL s.n. C V; M VI* ; Mn V; S VI* ; TB VII* "albie în
care se face baie copilului".

v.MAT.DIALECT.,p.290 s.v.

VĂCĂLĂȘ s.n. C V "tencuială".

v.LEX.REG.,II,p.55, MAT.DIALECT.,p.102,197,290 s.v.

VĂCĂLEȘC, SĂ ~ v.văcăluieșc.

VĂCĂLUIEȘC vb.ind.prez. 1 sg. C V "dau prima tencuială".

ind.impf. 3 sg. văcăluia M VIII,part. văcăluit M VIII.

var. să văcăleșc vb.conj.prez. 1 sg. C VI,refl.ind.prez.

3 sg. se văcălește C VI.

v.TODORAN,GL. s.v.văcăli, CV,II,1950,3,p.25 s.v.văcăli,
LEX.REG.,I,p.95,II,p.47,55 s.v.văcălui, MAT.DIALECT.,p.271 s.v.
văcălui,p.290 s.v.văcăli.

VĂCĂLUIT s.n. M VIII "acțiunea de a v ă c ă l u i".

VĂDĂNĂ s.f. TB VII,VII* "femeie necăsătorită, cu copii
nelegitimi".

var.vădăncă s.f. M VI*.

v.BUGNARIU,D. s.v.; cf.DM,DEX (pop.),CADE (Mold.,Bucov.,
Trans.),TDRG (Bucov.) s.v.văduvă.

VĂDĂNCĂ v.vădană.

VĂIUĞ s.n. R Va "sul, trîmbă de pînză".

VĂJEĂ vb.ind.impf.3 sg. R VIIIb "potrivea". Dacă te dai
după astea, noa, vine-a peți și te văjăst, mergi după el S VIIb.

ind.viit.I 3 sg. a văji R VIIa, conj.prez.3 sg. să văjească
R VIIa, refl.ind.prez. 2 sg. te văjești S VIIb, ind.prez. 3 pl.
se văjesc S V, VI*; TB VII*.

v.BL,VI,1938,p.192 s.v.văji; cf.ELEFTERESCU,S. s.v.vujală,
CV,III,1951,3-4,p.43 s.v.vuji, LEX.REG.,II,p.47,75 s.v.vîji,MAT.
DIALECT.,p.217 s.v.vuji.

VĂLUT s.n. C VIIb dim. de la val. [Pînza] o puneam vălút
în ladă.

VĂSUC s.n. M VIII dim. de la vas.

VECI adv. 1° S I,VIIc,VIII "niciodată". Nu le uit veĉ
S VIIc.

2° ~ PURURE loc. adv. M VI*; Mn V; S VI*; TB VII* "niciodată".

cf.TDRG s.v.veac.

VÉLNIȚĂ s.f. TB VII* "povarnă".

v.CADE (Mold.,Bucov.),SCRIBAN,D.,TDRG (Mold.),DM,DEX (reg.)
s.v.; cf.FD,VII,p.206 s.v.

VERDE 1° adj. S V [despre țuică] "slabă, distilată o singură dată".

2° adv. în expr. TOT ~ S V "absolut tot"; cf. b r i c i,
d r o b, h u c, p r a f.

VERDIOÂNCĂ (3 sil.) adj.f. S VI* "verzuie".

VÉRINCĂ s.f. M VII; S V,V*; TB VII* "cearșaf". Făceam
vérinș, le zicem noi la...,amu mai zic și lepedeauă C VIIb.

pl.vérinți C V,VIIb.

var.verincă s.f. TB VII*,pl.verinți TB VII; vérnici s.f.pl.
M III,VIII; R III.

cf.CADE,TDRG s.v. verincă, BL,VI,1938,p.207 s.v.vérnică.

VERINCĂ v.vérință.

VÉRNICI v.vérință.

VERȘ s.n. S V "vers, poezie".

v.CADE (înv.Trans.),TDRG (înv.) s.v.

VERVERIȚĂ s.f. TB VII* "veveriță".

cf.SCRIBAN,D. s.v.

VESTE, AM DAT DE ~ loc.vb.M VI*; Mn VI; S VI*; TB VII*,VIII
"am aflat". Am dat de veste că nu-i bine și nu l-am lăsat să se
ducă M VI*.

VIDERĂ s.f. R IIa; Mn VI "găleată".

pl. videri C VIII; M I; S I.

var. videre s.f. M I; S VIb.

cf. COMAN, GJ., TELCEANU, M., BL, VI, 1938, p. 192, MAT. DIALECT., p. 198 s.v. vidără; LR, VIII, 1959, 5, p. 72 s.v. videre.

VIDERE v. videră.

VINĂ, A CĂZUT ÎN ~ loc.vb. S VIII "a fost învinuit". Și un frate al meu chiar o căzută în vină și n-a fost vinovat.

VINE vb. 1° refl. impers. ind. prez. Mn VIIIA "se cuvine".

A r u n c a cît să vine să plătească ceterașii.

2° impers. ind. impf. venea în expr. îi de-a bine v. bine.

VÎRTEȘCĂ s.f. C II "vîrtej (de apă)". S-a ținut mai sfătos, că s-aruncă-n vîrteșcă, și s-a aruncat, și n-a mai ieșit a l t u.

VÎNTUREAȘCĂ s.f. M VI; Mn VIIIA "lopată cu care se vîntură cerealele".

v. COMAN, GL. s.v. vîntureșcă, MAT. DIALECT., p. 102 s.v.; cf. CADE, TDRG (Trans.) s.v. vînturășcă, VICIU, GL. s.v.

VÎR v. vîrv.

VÎRV s.n. C VIII; M VIII; Mn VI, VII, VIIIA; R VIIIA, VIIIB; S V, VIIb, VIIc; TB VI "vîrf".

var. vîr s.n. C VIII; R IIA; S VIIc.

v. CADE (Mold., Bucov., Ban.), SCRIBAN, D. (nord), TDRG (Mold., Bucov.) s.v. vîrf, BL, VI, 1938, p. 204 s.v.; cf. DM, DEX s.v. vîrvuț.

VOIE, ÁRE ~ loc.vb. C VIIb; TB VIII "vrea". Care áre vóje o cinstește pe ea [= mireasa].

VOJĂIND vb. ger. C V "vîjîind".

v. TDRG s.v. vîjîi.

VOROVÍ vb. inf. Mn VI "(a) vorbi".

ind. prez. 3 pl. vorovesc Mn VI, ind. impf. 3 sg. voroveá C VIIb; Mn VI; S V, VIA, ind. impf. 1 pl. voroveám S VIA, ind. impf.

3 pl. voroveáu C VIIb; Mn VI; S V, VIa, ind.pf.c. 1 sg. am vorovít C VIII; Mn V, VI, ind.viit. I voroví-oi S VIIc, conj.prez. 1 sg. să vorovésc Mn V, conj.prez. 1 pl. să vorovím Mn V, VI, VII, conj. prez. 2 pl. să voroviți S VIIa, sup. de vorovít S VIa, refl. ind.prez. 3 sg. se vorovește S VIIa, refl.ind.impf. 3 sg. se voroveá Mn VII.

v.CADE (înv.), TDRG (înv., azi rar pop.), DM, DEX (înv., reg.) s.v., SCRIBAN, D. (înv., rar Trans.) s.v. vorovésc; cf. MAT. DIALECT., p.102 s.v.

VRĂJBEÁLA s.f. art. TB VII "învrăjbirea".

VREMEȘTE vb.ind.prez. 3 sg. TB VII* "vremuiește, este timp urît". [Lemnele] le crăpam și le băgam într-un șopru, undeva, să nu le ningă, să nu le vremăscă C VIII.

tranz.conj.prez. 3 sg. să vremeăscă C VIII, sup. pe vremít TB VII*.

ZĂBĂVOÁȘĂ adj.f. M VII "cu zăbavă, care ia mult timp".

ZĂBRE s.f. M VII; S V, VI* "numele unei plante ierboase, cu țepi, care crește prin grâu".

ZĂCLÍTĂ adj.f. TB VII* [despre apă sau mâncare] "stătută, care și-a schimbat gustul"; cf. s l ă d u i t ă.

ZĂGÁRĂ s.f. M VI*, VII; S VI*; TB VII* "bentiță împletită din lână, din mătase neagră sau din catifea, care se pune, ca garnitură, la pieptar, bundă etc".

v.TELCEANU, M. s.v.; cf. CADE (Mold., Trans.), SCRIBAN, D. (Mold., Trans.), TDRG (înv., Trans.), DM, DEX s.v. zagará.

ZĂHĂÍ vb.inf. S VIa "(a) ațîța, deranja, (a) nu da pace". Poate ursul atacă omul dacă-l zăhăieșt C VIII.

ind.prez. 1 sg. zăhăiesc S VI*, ind.prez. 2 sg. zăhăiești C VIII, ind.prez. 3 sg. zăhăiește S VI*; TB VII*, ind.prez. 3 pl.

322

zăhăie^{sc} M IV, ind.pf.c. 3 sg. a zăhăit TB VII*, imper. 2 sg. nu zăhăi M VII.

v.CADE (Mold.,Bucov.),TDRG (Mold.),DM,DEX (reg.) s.v.,
SCRIBAN,D. (est,rar) s.v.zăhăie^{sc}, BUGNARIU,D. s.v.zăhăie.

ZĂVEREȘTE vb.tranz.ind.prez. 3 sg. R VIIIb "lasă, slăbește".
Dacă-i cîinele iute, [ursul] îl pișcă și iar îl zăverêște, iar
îl pișcă.

ZGĂRDĂ s.f. TB VII* "pată albă în jurul gîtului (la un
animal cu blană neagră)"; cf. z g ă r d u ș.

ZGĂRDUȘ s.n. S II,VI* "pată albă în jurul gîtului (la un
animal cu blană neagră); cf. z g a r d ă.

ZGÎRCI s.n. Mn II "cîrcel". L-a apucat la un picior un
zgîrș.

ZGREAPTĂ vb.ind.prez.3 sg. S V,V*,VI* "zgîrie".

cf. SCRIBAN,D. (Mold.) s.v.zgreaptăn, TDRG s.v.zgreptă,
DEX (pop.),DM s.v. zgreptăna.

ZGREPTĂTĂ adj.f. R I Ib "zgîriată".

cf. SCRIBAN,D. (Mold.) s.v. zgreaptăn,TDRG s.v. zgreptă,
DEX (pop.),DM s.v.zgreptăna.

ZIDIUC (2 sil.) s.n. M VIII dim. de la zid.

ZIMȚESC vb.ind.prez. 1 sg. M VII "fac ultimul rînd la
o dantelă".

ZUGĂU s.n. M VI*; S VI*; TB VII,VII* "drum de munte spălat
de ape".

pl.zugăuă S VI*; zugăuri TB VII*.

cf.CV,IV,1952,5,p.40,LEX.REG.,II,p.75,MAT.DIALECT.,p.28,
199 s.v.

ZVÎRGHINĂ (zvîrdină) s.f. S V,VIa,VI* "par care se pune
peste furci (la colibă sau la comarnic)".

pl. zvîrghini S VIa.

cf. BUGNARIU, D. s.v. zvîrghină, COMAN, GL. s.v. svîrdină și zvîrdină, VICIU, GL. s.v. sverdină, LEX.REG., II, p.64 s.v. vîrghină.

ZVÎRÍ vb.inf. C II "(a) azvîrli". Punem ia așa două ruzi peste el [= fîn] ca să nu-l zvîre vîntul R VIIIa.

ind.prez.2 sg. zvîri C VIII; R VIIIb, ind.prez. 3 sg. zvîre M VII; TB VI, ind.impf. 1 sg. zvîreám M VII, VIII; R VIIb; TB VIII, ind.impf. 2 sg. zvîreái M VII, VIII, ind.impf. 3 sg. zvîreá C VIIb; M IV, VII; TB VIII, ind.pf.c. 3 sg. a zvîrít C II; R VI, conj.prez. 2 sg. să zvîri C VIII, conj.prez. 3 sg. să zvîre R VIIIa, VIIIb, refl.ind.pf.c. III sg. s-a zvîrít M IV.

ZVÎRÍTA s.f.art. R VI "zvîrlitura".

ZVOREȘTE, SE ~ vb.refl.ind.prez. 3 sg. TB VII* "se zbîrlește".

ind.pf.c. 3 sg. s-a zvorít TB VII*.

ŽALÓG s.m. M VI* "știulete de porumb"; cf. c i u c a l ă u, c i u c ă u, ž a l u z.

pl. žalóž M VI*.

ŽALÚZ s.m. M VIII "știulete de porumb"; cf. c i u c a l ă u, c i u c ă u, ž a l o g.

pl. žalúz M VIII.

ŽÉZUŇA v. žézune.

ŽÉZUNE s.m. M VI*; Mn VIIIa; S VI* "viezure".

pl. žézuň C VI; S VI*.

var. žézuna s.f. TB VII*.

cf. DA s.v. jezurină.

INDICE TEMATIC

Amintiri: 10-12, 22-25, 30-31, 44-45, 86-87, 92-94, 97, 139-140, 153, 160-162, 193-194, 215.

Basme: 171-173.

Boli la animale: 57-60.

Casă: 47-51, 148-149, 188-190.

Caș v. Preparate din lapte.

Cheag v. Preparate din lapte.

Cînepă: 2-3, 61-62, 120-124, 191-192, 226

Colinde: 179-181.

Credințe și practici bătrînești: descîntece: 100-107; leacuri băbești: 68-71; mana vacii: 71-72, 192; mușcătură de nevăstuică: 72, 193; mușcătură de șarpe: 193; zîne: 104-107.

Cunună v. Obiceiuri.

Descîntece v. Credințe și practici bătrînești.

Fîn: 18-22.

Grîu: 40-43, 181-184.

Hopîc v. Jocuri de copii.

În căsi v. Jocuri de copii.

Însîmbrat v. Obiceiuri.

Întîmplări: accidente: 91-92, 164-165, 208-209; inundații: 75-76, 160-161, 166-168; ~cu animale: 7-8, 8-9, 25, 66-68. 72-74, 90-91, 113-115, 131-133, 194-195, 215-216, 222-224, 227-228; alte întîmplări: 44-45, 95-97, 136-139. 168-170.

Jintiță v. Preparate din lapte.

Jocuri de copii: hopîc:170; în căsi: 170-171; mijit: 207-208.

La joc: 109-112.

Leacuri băbești v. Credințe și practici bătrînești.

Lînă: 4-5, 62-63, 124-125.

Mana vacii v. Credințe și practici bătrînești.

Mămăligă v. Preparate culinare.

Mijit v. Jocuri de copii.

Muşcătură de nevăstuică v. Credințe și practici bătrînești.

Muşcătură de sarpe v. Credințe și practici bătrînești.

Nuntă v. Obiceiuri.

Obiceiuri: cunună: 182-183; însîmbrat: 53-55, 118, 152-153, 213-214, 220-221; nuntă: 12-18, 63-66, 80-86, 97-99, 125-131, 155-158, 198-199; șezătoare: 6-7, 203-204, 205-206; ~la sărbători: 112-113, 153-155, 176-181, 203, 206-207, 218-219.

Oierit: 3-4, 52-58, 78-80, 115-119, 139-140, 151-153, 184-188, 212-215, 219-222; stînă: 117, 186, 222-223.

Pădurărit: 45-46, 224-225.

Pîine v. Preparate culinare.

Porc: 27-30, 76-78, 133-136, 158-159, 162-163, 200-202, 216-220.

Port bătrînesc: 5.

Porumb: 108-109.

Povești: 34-37, 142-145, 227.

Frășit: 141.

Preparate culinare: 13-14, 139; mămăligă: 32-33, 160; pîine:

326

32-33, 199-200; turtă: 31; ~ din păsăre: 204-205.

Preparate din lapte: caș: 55-56, 60, 118-119, 187, 213;

cheag: 61, 187, 214-215; jintiță: 119; urda: 56, 187.

Spălatul rufelor: 141-142.

Stîină v. Oierit.

Sezătoare v. Obiceiuri.

Tîrg: 150-151.

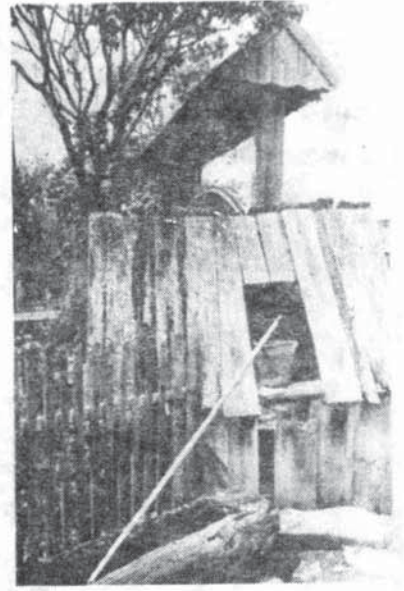
Turtă v. Preparate culinare.

Urdă v. Preparate din lapte.

Zîne v. Credințe și practici bătrînești.

LISTA ILUSTRATIILOR

1. Uliță din Tiha Bîrgăului
2. Fîntînă din Tiha Bîrgăului
3. Rînzeș Floarea, Tiha Bîrgăului
4. Casă veche din Maieru
5. Vranău Vasile, Maieru
6. Vranău Augustina, Maieru
7. Bîrta Grigore, Maieru
8. Bîrta Letiția, Maieru
9. Gălușcă Floarea, Maieru
10. Port de fetiță din Maieru
11. Casă veche din Suplai
12. Uliță din Suplai
13. Grup de săteni din Suplai
14. Săteni pe uliță, duminică, în Suplai
15. Grupuri de săteni din Suplai
16. Ciobani revenind în sat, Suplai
17. Moară de apă din Suplai
18. Melișatul cînepii, Suplai
19. Femeie torcînd, Suplai
20. Găvrilaș Vîrvară, Suplai
21. Gavriilaș Palaghia, Suplai
22. Gavriilaș Pavel, Suplai
23. Rusu Gheorghe cu familia, Suplai
24. Gavriilaș Vasile, Suplai
25. Port de femeie din Suplai
26. Binde Teodosia, Chiuza
27. Vedere din Rebra
28. Suci Irolean, Rebra
29. Bîrte Vasile, Rebra
30. Bîrte Ion Rebra
31. Nate Firoana, Rebra
32. Port de tînăr din ținutul Năsăudului
33. Grup de țărani în Năsăud

2

3

4

5

6

7

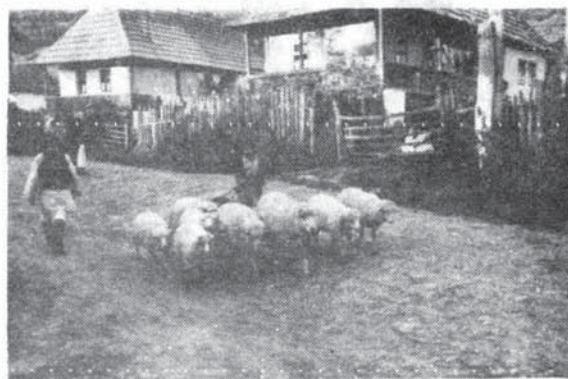
8

9

10

13

14

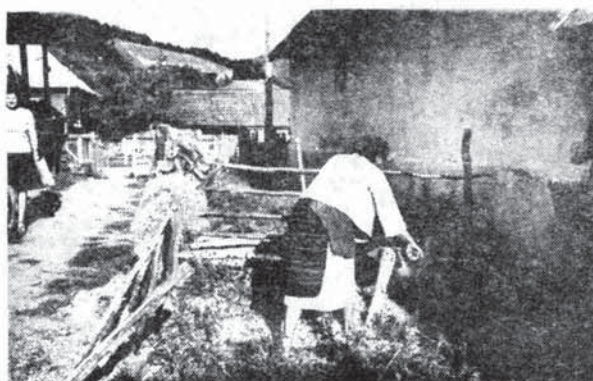
15

16

17

18

19

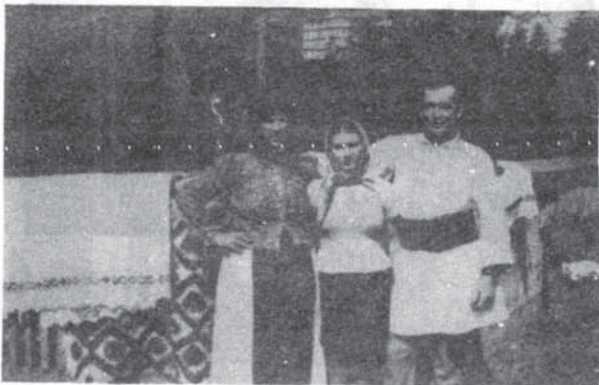
20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

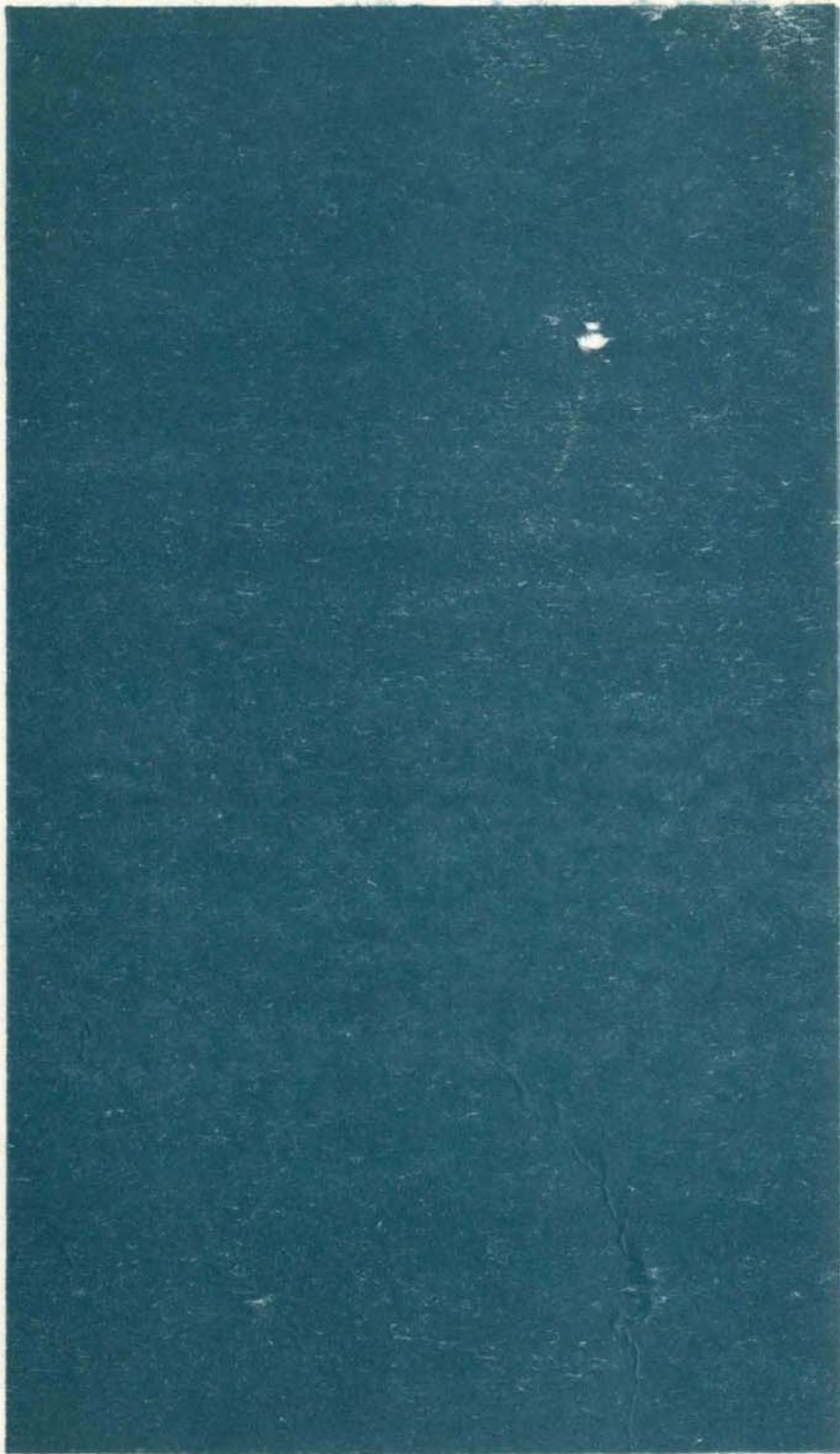

32

33

I. P. "Filaret" Str. F-ca de Chibrituri nr. 9-11
C-da 266/87 - tiraj 300 ex.

LEI 40